

CHKO Orlické hory

Preventivní hodnocení krajinného rázu území

aktualizace studie

Hlavní řešitel: David Třešňák

Datum: listopad 2021

CHKO Orlické hory

Preventivní hodnocení krajinného rázu území

aktualizace studie

Hlavní řešitel: Mgr. David Třešňák

Objednatel: Česká republika – Agentura ochrany přírody a krajiny ČR
Kaplanova 1931/1, 148 00 Praha 11 - Chodov

Spoluřešitelé: Ing. arch. Milan Salaba
Mgr. Lukáš Klouda

Praha, listopad 2021

Obsah

A Úvodní část

- A.1 Úvod, zadání a cíl práce
- A.2 Metodika a terminologie
- A.3 Charakteristika zájmového území

B Prostorová a charakterová diferenciacce území

- B.1 Úvod
- B.2 Charakteristika oblastí krajinného rázu
- B.3 Charakteristika míst krajinného rázu a delimitace pásem ochrany krajinného rázu

C Kategorizace sídel

- C.1 Úvod
- C.2 Kategorizace sídel
- C.3 Odloučené sídelní enklávy

Použité informační zdroje

Seznam příloh

CHKO Orlické hory

Preventivní hodnocení krajinného rázu území

A. Úvodní část

A.1 Úvod, zadání a cíl práce

A.1.1 Úvod, zadání (předmět studie)

Aktualizace preventivního hodnocení krajinného rázu CHKO Orlické hory představuje pokladový krajinářský materiál zpracovaný na základě požadavku Agentury ochrany přírody a krajiny ČR. Předložená studie navazuje – aktualizuje materiál zpracovaný Ing. Stanislavem Wieserem v roce 2009.

Jedním z hlavních motivů tohoto typu dokumentu je v rozsahu většího územního celku (typicky s velkoplošnou zvláštní ochranou) provést jeho (vícestupňovou) prostorovou a charakterovou diferenciaci na menší prostorové jednotky a v nich definovat charakteristické vlastnosti či rysy – znaky a hodnoty krajinného rázu. Předkládaná aktualizace stávající prostorovou diferenciací území z předchozí studie (2009) mírně modifikuje. V souladu se metodickým listem AOPK (8.6 – Preventivní hodnocení krajinného rázu) aktualizace redukuje členění území na dvě úrovně – oblasti krajinného rázu a místa krajinného rázu. V rámci nižších vymezených prostorových jednotek (místech krajinného rázu) předkládaná aktualizace oproti předchozím výstupům doplňuje podmínky či doporučení k ochraně krajinného rázu.

Předkládaná aktualizace se oproti předchozím výstupům detailněji věnuje problematice osídlení. Přesněji se jedná o kategorizaci obcí a zástavby na jejich území, a to v závislosti na jejich dochovanosti, zahrnující jejich bližší charakteristiku a návrh podmínek jejich dalšího rozvoje. Tato problematika tvoří větší část celé předložené studie.

Předmětem předkládané aktualizace je zpřesnění podmínek ochrany krajinného rázu v rámci vymezených míst krajinného rázu, revize a případné doplnění limitů ve vztahu k § 18 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, v platném znění (stavební zákon), v místech krajinného rázu pro volnou krajinu a vymezení ploch v území, kde bude uplatňována větší míra dohledu a při posuzování záměrů bude postupováno podle § 12 odst. 2 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění (ZOPK) (limity stanovené v rámci územních plánů (ÚP), regulačních plánů (RP), případně ÚP s prvky RP), podle Metodického pokynu MŽP, odboru ochrany přírody a krajiny, ve spolupráci s MMR, odborem územního plánování k uplatňování § 12 odst. 4 (ZOPK), který byl publikován ve Věstníku MŽP (Ročník XXVII, září 2017, Částka 9).

Předkládaná aktualizace zpřesňuje dříve provedenou kategorizaci vybraných sídel. Ve vybraných sídlech stanovuje plochy doporučené k regulačnímu řešení zástavby, plochy doporučené k dohodě ve smyslu §12 odst. 4 ZOPK. Dále pak stanovuje aktualizované limity a doporučení pro vymezené plochy, stanovuje směry nevhodného rozvoje zástavby – do volné krajiny v souladu s § 18 stavebního zákona, aktualizuje delimitaci pásem ochrany krajinného rázu v sídlech.

A.1.2 Cíl práce

Cílem studie je aktualizace stávající studie Preventivní hodnocení krajinného rázu CHKO Orlické hory (2009) v souvislosti se změnami v přístupu k řešení problematiky územního plánování a posuzování staveb. Stávající studie bude zpřesněna a její obsah bude rozšířen tak, aby došlo k vytvoření kvalitního podkladu pro rozhodování v území, poskytování údajů pro územně analytické podklady

(ÚAP) a pro prosazování zájmů ochrany krajiny v procesu pořizování územně plánovací dokumentace (ÚPD). Aktualizace je nezbytná k uplatnění komplexního přístupu Správy CHKO Orlické hory k zapracování jejich požadavků do územních plánů.

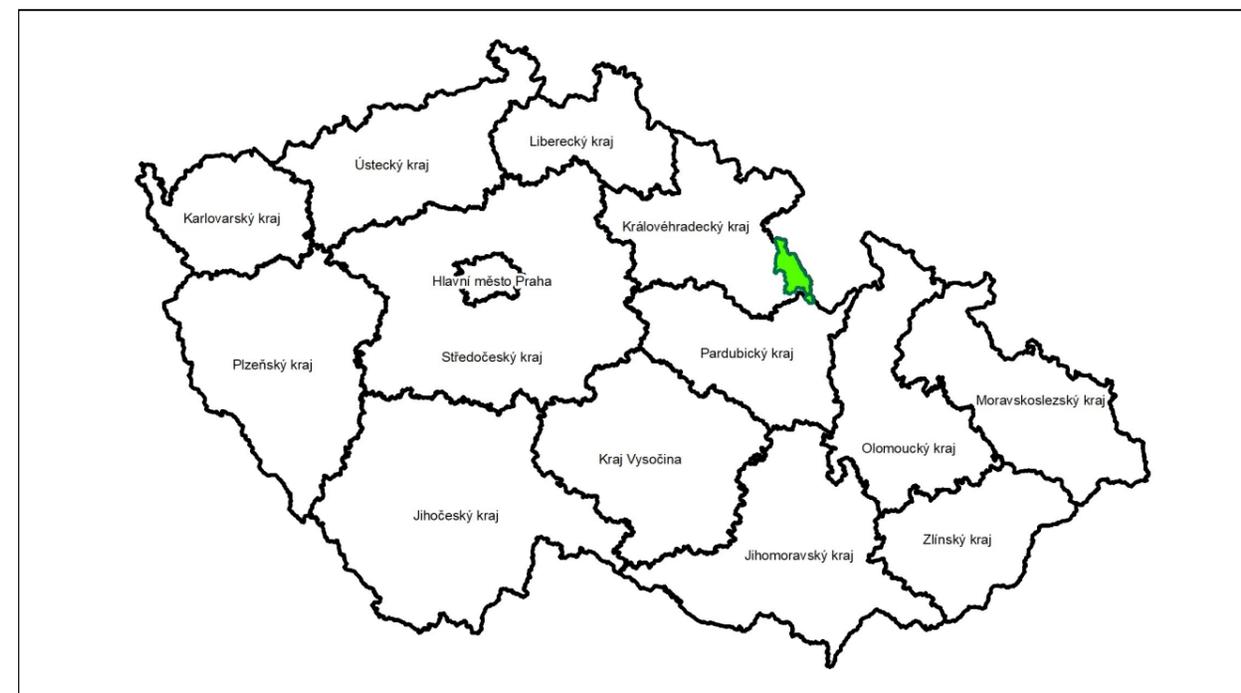
V konkrétní rovině lze uplatnění preventivního hodnocení spatřovat v následujících činnostech:

- Vydávání souhlasů a stanovisek podle § 12 a § 44 zákona č. 114/1992 Sb., v platném znění
- Vydávání stanovisek z titulu dotčeného orgánu (spolupráce s orgány územního plánování v procesu tvorby územně plánovací dokumentace a další agendy v gesci stavebního zákona)
- Tvorbě plánů péče, preventivní ochraně krajinného rázu
- Stanovení odstupňované ochrany krajinného rázu
- Stanovení rámcových podmínek pro zamýšlené zásahy do krajinného rázu ještě před zpracováním projektové či jiné dokumentace záměru.

Studie je odborným nezávazným materiálem směrné povahy, pro správu CHKO představuje pouze podklad pro své rozhodování.

Jak již bylo uvedeno, studie vychází z již dříve zpracovaného preventivního hodnocení. Těžiště této studie spočívá v části věnované osídlení – charakteristice a kategorizaci sídel, stanovení podmínek ochrany krajinného rázu ve vztahu k jejich možnému rozvoji (část C).

obr. č. A.1: CHKO Orlické hory – poloha v rámci ČR

A.2 Metodika a terminologie

V současné době není v problematice ochrany krajinného rázu k dispozici závazná metodika, pro preventivní ochranu i pro ochranu či formu kauzální (aktuální hodnocení pro navržený záměr). Tato skutečnost však podle autorů této studie nese vzhledem k diverzitě krajiny na území ČR a nepotlačitelnému individuálnímu lidskému náhledu na danou problematiku více pozitivních aspektů.

Zpracovaná aktualizace preventivního hodnocení krajinného rázu CHKO Orlické hory se v souladu s metodickým listem AOPK (8.6) opírá především o metodický postup Správy CHKO – autorů Bukáčka a Matějky, využívající tradiční analyticko-syntetickou osnovu:

- determinace základních charakteristik území
- diferenciací území na specifické územní celky
- identifikace charakteristik krajinného rázu
- hodnocení prostorových vztahů charakteristik krajinného rázu včetně delimitace pásem odstupňované ochrany
- doporučení a opatření k ochraně krajinného rázu

Zpracování této aktualizace byl dále nápomocen metodický postup často využívaný při kauzálním posuzování záměrů na krajinný ráz – Posouzení vlivu navrhované stavby, činnosti nebo změny využití území na krajinný ráz kolektivu autorů (Vorel, Bukáček, Matějka, Culek, Sklenička). Tento metodický postup odráží požadavky § 12 zákona č. 114/1992 Sb., v platném znění, včetně níže uvedené a doplněné (Míchal, Löw) terminologie používané dále v textu této studie.

Definice základních pojmů používaných v této studii:

krajina – je část zemského povrchu s charakteristickým reliéfem, tvořená souborem funkčně propojených ekosystémů a civilizačními prvky (§ 3 zákona č. 114/1992 Sb., v platném znění).

krajinný ráz – je zejména přírodní, kulturní a historickou charakteristikou určitého místa nebo oblasti (§12 zákona č. 114/1992 Sb., v platném znění); obraz krajiny.

preventivní ochrana krajinného rázu – vyhodnocení krajinného rázu území a stanovení limitů a opatření k jeho ochraně, event. stanovení územně diferencované intenzity veřejného zájmu na ochraně krajinného rázu (pásma odstupňované ochrany), návrh eliminace negativních a rušivých znaků.

aktuální (kauzální) ochrana krajinného rázu – posouzení vlivu konkrétního záměru na krajinný ráz daného území (vliv navrhovaných staveb a technických zařízení, vliv činností, vliv využití území), tj. posouzení zásahu do krajinného rázu.

estetická hodnota krajiny – vyjádření přírodních a kulturních hodnot, harmonického měřítka a vztahů v krajině; předpokladem vzniku estetické hodnoty jsou subjektivní vlastnosti pozorovatele,

objektivní okolnosti pozorování a objektivní vlastnosti krajiny (skladba a formy prostorů, konfigurace prvků, struktura složek).

harmonické měřítko krajiny – vyjadřuje takové členění krajiny, které odpovídá harmonickému vztahu činností člověka a přírodního prostředí; z hlediska fyzických vlastností krajiny se jedná o soulad měřítka celku a měřítka jednotlivých prvků.

harmonické vztahy v krajině – vyjadřují soulad činností člověka a přírodního prostředí (absence rušivých jevů), trvalou udržitelnost užívání krajiny, harmonický soulad jednotlivých prvků krajinné scény.

přírodní charakteristika krajinného rázu – zahrnuje vlastnosti krajiny určené jak trvalými přírodními podmínkami, kterými jsou především geologické, geomorfologické, klimatické a biogeografické poměry, tak aktuálním stavem ekosystémů.

historická charakteristika krajinného rázu – je specifickou součástí kulturní charakteristiky a spočívá v souvislostech kulturních a přírodních charakteristik oblasti či místa; historická charakteristika je klíčová pro pochopení logiky vztahů mezi přírodními vlastnostmi krajiny, jejím využíváním vzhledem k jejich trvalé (dlouhodobé) udržitelnosti; může nést stopy významných historických událostí.

kulturní charakteristika krajinného rázu – je dána způsobem využívání přírodních zdrojů člověkem a stopami, které v krajině zanechal.

krajinná složka – relativně homogenní ekologická jednotka, je souhrnem prvků uvnitř krajiny, má jednotný projev a vyznačuje se stejnou funkcí; velikostí relevantní krajinnému měřítku (Forman et Godron 1993, upraveno).

krajinný prvek – je skladebnou jednotkou krajinné složky. Je buď přírodní anebo umělý.

oblast krajinného rázu – je krajinný celek s podobnou přírodní, kulturní a historickou charakteristikou odrážející se v souboru jejích typických znaků, který se výrazně liší od jiného celku ve všech charakteristikách či v některé z nich a který zahrnuje více míst krajinného rázu; je vymezena hranicí, kterou mohou být přírodní nebo umělé prvky nebo jiná rozhraní měnicích se charakteristik.

místo krajinného rázu – část krajiny relativně homogenní z hlediska přírodních, kulturních a historických charakteristik a výskytu estetických a přírodních hodnot, které odlišují místo krajinného rázu od jiných míst krajinného rázu. Je nejmenším hodnoceným prostorem; jedná se zpravidla o vizuálně vymezený krajinný prostor (konkávní nebo konvexní), který je pohledově spojitý z většiny pozorovacích stanovišť, nebo o území typické díky své výrazné charakterové odlišnosti.

přírodní hodnota – je dána kvalitativními parametry zastoupených ekosystémů ve vztahu k jejich trvalé udržitelnosti, reprezentativností aktuálních znaků ve vztahu ke stanovištním podmínkám,

prostorovými parametry, harmonickým charakterem interakcí mezi ekosystémy, výraznými přírodními dominantami krajiny.

znak krajinného rázu – jednotlivá část krajiny, podílející se na utváření krajinného rázu. Tyto části společně utvářejí přírodní, kulturní a historickou charakteristiku krajinného rázu.

rys krajinného rázu – soubor znaků vyjadřující určitou specifickou vlastnost segmentu krajiny.

dominanta krajiny – převládající, hlavní, základní složka, převládající prvek v konfiguraci hmotných prvků krajinné scény. Krajinné dominanty jsou typizovány podle původu na přírodní, kulturní nebo smíšeného původu, případně na historické a soudobé.

účelová zástavba – pro účely této studie zástavba v sídle i mimo sídlo s jinou funkcí nežli obytnou (rekreačního bydlení).

architektonická forma stavby, budovy (objektu) – půdorysná a hmotová skladba stavby nebo souboru staveb, ve které hrají role dimenze, objemy a proporce hmot.

stavební (architektonický) soubor – soubor staveb, který tvoří hmotový a provozní celek.

struktura zástavby (též forma zástavby) je dána vzájemným uspořádáním prvků zástavby – staveb, souborů staveb, motorových a pěších komunikací, nezastavěných městských prostorů (uličních koridorů, náměstí, parkových ploch) a ploch pro další městské funkce (rekreace, výroba, technická infrastruktura).

charakter zástavby je dán spolupůsobením formy (struktury) zástavby a architektonického výrazu jednotlivých staveb, stavebních souborů a nezastavěných ploch (zejména parkových).

architektonický výraz stavby, budovy (objektu) – půdorysné, hmotové řešení, řešení detailů, materiálů, barevnosti a výtvarných prvků.

tradiční architektonický výraz stavby, budovy – architektonický výraz, používající historických nebo pro danou lokalitu tradičních forem, provozních schémat, tradičního ztvárnění fasád, architektonických prvků, detailů, materiálů a barevného řešení.

individuální architektonický výraz stavby, budovy – architektonický výraz tkvící v použití takového půdorysného, hmotového řešení, řešení detailů, materiálů, barevnosti a výtvarných prvků, které stavbu výrazně odlišují od tradičních i soudobých staveb v dané lokalitě

netradiční architektonický výraz stavby, budovy – architektonický výraz (půdorysné, hmotové řešení, řešení detailů, materiálů, barevnosti a výtvarných prvků), který nepoužívá historických či pro danou lokalitu tradičních prostředků.

kompaktní zástavba – souvislá zástavba, ve které stavby na sebe bezprostředně navazují ve formě řad, uzavřených nebo otevřených bloků, která tvoří uliční fronty nebo má výrazně ucelenou hranici vůči okolní krajině.

rozptýlená zástavba – samostatné stavby nebo soubory staveb rozložené s velkými vzájemnými odstupy v nezastavěných plochách, nevytvářejí dojem zastavěného území.

A.3 Charakteristika zájmového území

A.3.1 Vymezení území a obecná charakteristika

Vymezení zájmového území, které je předmětem řešení této studie, je určeno hranicí Chráněné krajinné oblasti Orlické hory. Detailní popis – vedení této hranice uvádí příloha výnosu Ministerstva kultury ČSR č. 16368/69 o zřízení chráněné krajinné oblasti Orlické hory. Tento výnos je součástí příloh Rozborů Chráněné krajinné oblasti Orlické hory v rámci zpracovaného Plánu péče pro CHKO. Na zřizovací vyhlášku (uvedený výnos) navázal statut CHKO Orlické hory (dále jen statut), kterým se zřizuje Správa CHKO a vymezuje její působnost. Statut nabyt účinnosti 1. 1. 1974.

CHKO Orlické hory se rozkládá v severní či severovýchodní části České republiky při státní hranici s Polskem, na území Královéhradeckého kraje a Pardubického kraje. Zasahuje do území obcí s rozšířenou působností Dobruška, Rychnov nad Kněžnou a Žamberk (jižní cíp). Rozloha CHKO Orlické hory činí cca 204 km², což ji řadí na území ČR k méně rozlehlým.

A.3.2 Přírodní charakteristika území

Geologie a geomorfologie

Orlické hory patří podle geologického členění k západosudetské soustavě (lugiku) a tvoří samostatný geomorfologický celek v rámci krkonoško-jesenické soustavy a orlické podsoustavy. Území CHKO vyplňují podcelky Deštská hornatina, částečně též Mladkovská vrchovina a přilehlé partie Podorlické pahorkatiny (podcelků Náchodská vrchovina v severní části a Žamberecká v jižní části). Pohoří je součástí mohutného komplexu orlicko-kladského krystalinika převážně proterozoického stáří, jehož jádro je budováno ortorulami a parabřidlicemi stroňské série. Ortoruly vystupují zejména v severní části Orlických hor, včetně podstatné části hlavního hřbetu. Svory a pararuly stroňské série tvoří souvislý jihozápadní lem hlavního hřbetu (od Malé Deštné po Vrchní Orlici). Podobný lem, provázený na vnitřní straně pruhem kvarcitů, probíhá i na severovýchodním svahu hlavního hřbetu, porušeném stupňovitými zlomy. Ortoruly se zde objevují v pruhu při Divoké Orlici severozápadně a jihovýchodně od Orlického Záhoří. Při zlomových liniích v Orlickozáhorské brázdě se uchovaly zbytky svrchnokřídových sedimentů (cenomanské pískovce a jemnozrné usazeniny spodního turonu). Nejsevernější část hlavního Orlického hřbetu tvoří svorové ruly a svory zábřežské série lemované na západě pruhem amfibolitů a fylitů novoměstské skupiny, u Olešnice v Orlických horách granodioritem. Ve střední části Orlických hor se vedle ortorul částečně uplatňují sedimenty svrchní křídly, které tvoří též jihozápadní část území CHKO.

Preventivní hodnocení krajinného rázu CHKO Orlické hory

Z hlediska geomorfologického členění ČR se CHKO Orlické hory rozkládá v provincii Česká vysočina, Krkonoško-jesenické soustavě, Orlické oblasti. Nejvyšším bodem na území CHKO je vrchol Velké Deštné (1115,1 m n. m.). Nejnižše se na území CHKO nachází údolní partie Bělé – v Antonínově údolí při hranici CHKO nad Skuhrovem (cca 410 m n. m.).

Detailní geomorfologické členění CHKO Orlické hory zobrazuje následující schématické a grafické znázornění:

provincie: Česká vysočina

soustava: IV Krkonoško-jesenická

oblast: IVB Orlická oblast

celek: IVB-2 Orlické hory

podcelek: IVB-2A Deštenská hornatina

okrsek: IVB-2A-a Orlický hřbet

okrsek: IVB-2A-b Orlickozáhorská brázda

celek: IVB-3 Podorlická pahorkatina

podcelek: IVB-3A Náchodská vrchovina

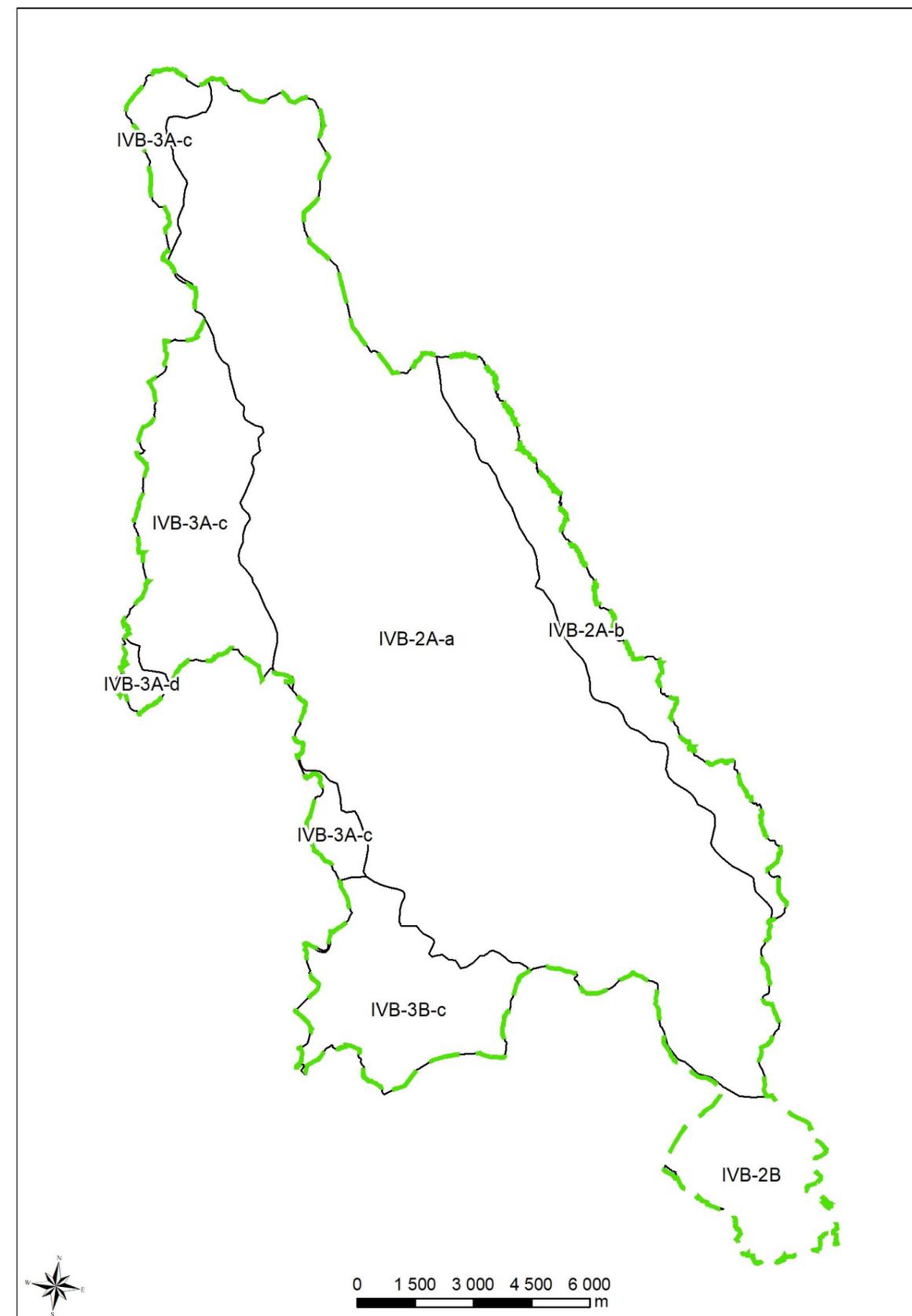
okrsek: IVB-3A-c Sedloňovská vrchovina

okrsek: IVB-3A-d Ohnišovská vrchovina

podcelek: IVB-3B Žamberská pahorkatina

okrsek: IVB-3B-c Letohradská pahorkatina

obr. č. A.2: Geomorfologické členění CHKO Orlické hory

Hydrologie

Orlické hory jsou významnou pramennou oblastí. mají velmi hustou říční síť a velké přírodní zdroje povrchové vody. Území Orlických hor má vhodné podmínky pro vytváření zásob podzemních vod. Pro jejich ochranu zde byla vyhlášena chráněná oblast přirozené akumulace vod (CHOPAV).

Nejseverněji položenou vrcholovou částí Orlických hor, která současně tvoří státní hranici mezi Českou republikou a Polskem, probíhá hlavní evropské rozvodí mezi úmořím Severního a Baltského moře. Orlické hory hydrologicky náleží do povodí Orlice. Převážná část území CHKO je odvodňována Divokou Orlicí a jejími přítoky. Nejvýznamnější je Černovodský a Bartošovický potok. Divoká Orlice je pravostrannou zdrojnicí Orlice, pramení v Polsku v rašelinistích Topieliska a Czarneho Bagna v Polsku pod severovýchodními okrajovými zlomovými svahy Orlických hor, jižně od polských lázní Duszniki Zdrój a přitéká na naši státní hranici u Trčkova v nadmořské výšce 695 metrů. V délce necelých 30 km vytváří státní česko-polskou hranici až k Zemské bráně, kde proráží sníženou část hřbetu průlomovým údolím. V horách pramení Dědina, Rokytenka, Zdobnice s Říčkou, Bělá a Kněžna, které přivádějí své vody do Divoké Orlice již mimo CHKO. Severní část území od Vrchmezí a Sedloňovského vrchu je odvodňováno Olešenkou a patří do povodí Metuje. Celé území CHKO je tedy odvodňováno do Labe a Severního moře.

Severovýchodní svahy Orlických hor jsou odvodňovány četnými drobnými přítoky Divoké Orlice, které jsou relativně krátké (max. 5 km délky). Vodní toky Bělá, Kněžná, Zdobnice a Říčka se svými přítoky odvodňují pozvolnější západní a jihozápadní svahy hřebene Orlických hor, na nichž vytvořily zahluobená sevřená údolí s kamennými řečišti. Většina zdejších vodních toků pramení ve zrašelinělých zvodnělých čoučkách a prameništích na svazích hlavního hřebene.

Pro vodní režim oblasti mají zásadní význam rozlehlé lesní komplexy hřebenových partií a spolu s nimi množství drobných pramenišť. Pro hřebenové Orlických hor byla kdysi typická vrcholová a svahová rašelinistě, jejichž zbytky jsou patrné dodnes v podobě drobných rašelinistí Jelení lázeň a U Kunštátské kaple na hřebeni Orlických hor a dále jako svahová rašelinistě Rašelinistě pod Pětirozcestím a Pod Zakletým. Jejich plocha se však postupně zmenšuje a rašelinistě vysychají, což je důsledkem souhrnu více faktorů. Jako zachovalejší a životaschopnější se jeví rašelinistě v nižších partiích Orlických hor (Kačerov, Rašelinistě pod Předním vrchem). Významné byly také četné zrašelinělé louky na horním toku Divoké Orlice v oblasti Zaorlicka, jejichž plocha se však v minulosti výrazně zmenšila vlivem intenzivního zemědělského hospodaření a rozsáhlého plošného odvodňování. Zbytky těchto luk jsou v současné době chráněny formou maloplošných zvláště chráněných území.

Oblast Orlických hor tvořená krystalinikem nemá významné zásoby podzemních vod. Vzhledem k tomu, že oběh podzemní vody je tu vázán výhradně na pukliny, kvalita vody je snadno ovlivnitelná průmyslovým spadem a zemědělským hospodařením.

Klima

Většina území CHKO patří do chladné klimatické oblasti C7, nejvyšší polohy do chladné oblasti C6. Do podhůří zasahuje mírně teplá oblast MT1 (podle Quitta 1971).

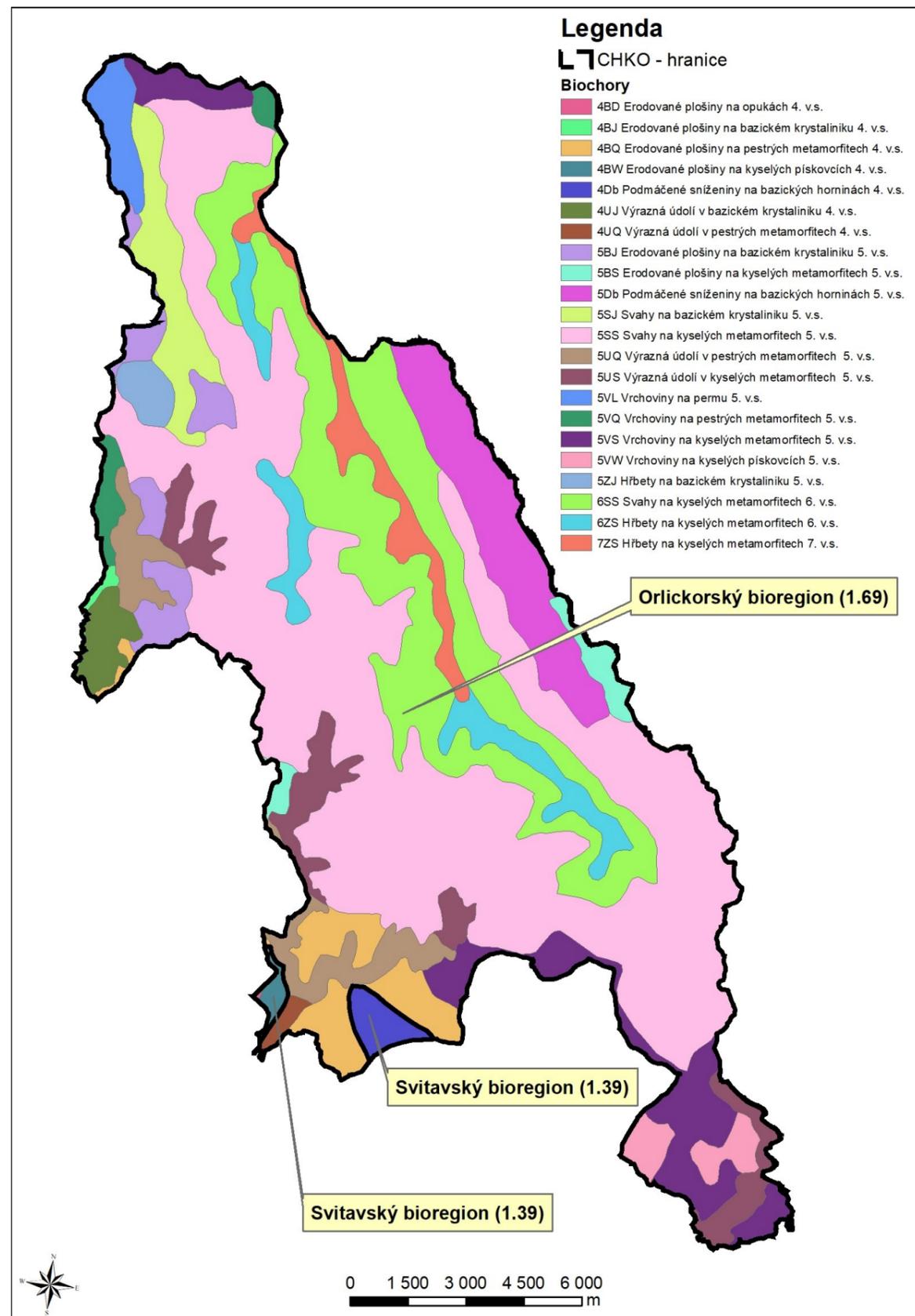
Na hřbetě dosahují průměrné roční teploty vzduchu cca 4 °C. V červenci je měsíční průměrná teplota vzduchu okolo 13 °C a v lednu -6 °C. Především na sklonku podzimu a během zimy se při klidném ovzduší často objevují teplotní inverze. Průměrný roční úhrn atmosférických srážek činí v nižších oblastech mezi 700 a 800 mm, v podhůří mezi 800 a 1 000 mm. Ve vyšších polohách je to nad 1 200 mm. Na závětrné straně Orlických hor v oblasti Trčkova, Orlického Záhoří a Neratova vzniká vlivem převládajícího západního proudění srážkový deficit. Sněžení je výrazně závislé na výšce. Na vrcholech hor je průměrný sezónní počet dní se sněhovou pokrývkou vyšší než 160. Sněhová pokrývka v průměru dosahuje až 150 cm.

Biogeografie

Území CHKO Orlické hory leží téměř v celém rozsahu v Orlickohorském bioregionu (1.69), okrajově v údolí Zdobnice zasahuje do bioregionu Svitavského (1.39; Culek a kol., 2003).

Z hlediska typologicky biogeografického bylo na území CHKO Orlické hory vymezeno celkem 22 různých biochor. Nejhojněji jsou zastoupeny biochory 5SS a 6SS – svahy na kyselých metamorfitech 5. vegetačního stupně (více než 40 % plochy CHKO), resp. 6. vegetačního stupně (cca 16 %). Zastoupené biochory ukazují legenda kartogramu obsaženého v obr. č. A. 3.

obr. č. A.3: Biogeografické členění v CHKO Orlické hory

A.3.3 Zvláštní ochrana přírody

Předmět ochrany CHKO Orlické hory je obecně definován v jejím zřizovacím výnosu, v němž je uvedeno poslání oblasti: „ochrana krajiny, jejího vzhledu a jejích typických znaků, aby tyto hodnoty vytvářely vyvážené životní prostředí; k typickým znakům krajiny náleží zejména její povrchové utváření včetně vodních toků a ploch, její vegetační kryt a volně žijící živočišstvo, jakož i rozvržení a využití lesního a zemědělského půdního fondu, sídlištní struktura oblasti, urbanistická skladba sídlišť, místní zástavba lidového rázu a monumentální nebo dominantní stavební sídla.

Status (velkoplošně) chráněného území má z titulu své existence celá oblast. CHKO je členěna do 4. zón odstupňované ochrany přírody.

Do I. zóny (nejpřísněji chráněné) jsou zařazeny přírodě blízké ekosystémy, převážně se jedná o lesní porosty s bohatou druhovou skladbou ve vyšších partiích hor či na svazích obtížně přístupných údolí zejména v severní části CHKO v oblasti Vrchmezí a Sedloňovského vrchu a na svazích Velké a Malé Deštné spadajících do Orlického Záhoří. V jižní části jsou větší segmenty I. zóny v krajinářsky zajímavých údolích, Divoké Orlice v přírodní rezervaci Zemská brána a Zdobnice u soutoku s Říčkou. Součástí I. zóny jsou také některé travní porosty s vyšší druhovou rozmanitostí v nivě Divoké Orlice. Do I. zóny jsou zařazena všechna větší maloplošná zvláště chráněná území (ZCHÚ), která tvoří její významnou část. Do I. zóny ochrany přírody náleží cca 5 % rozlohy CHKO.

Do II. zóny byly zařazeny lesní i travní porosty navazující na I. zónu a spojující je do souvislých celků. Jedná se o lesní porosty s vyšším podílem dřevin přirozené druhové skladby a extenzivní polopřirozené louky a pastviny s vyšší druhovou rozmanitostí. Rozsáhlý komplex zahrnutý do II. zóny tvoří celá severní zalesněná část hřbetu Orlických hor včetně navazujících travních porostů od Olešnice v Orlických horách přes Šerlich až do Trčkova a Bedřichovky. Plošně významné segmenty II. zóny jsou vymezeny v údolí řeky Bělé a Zdobnice, zalesněné východní svahy hřbetu Orlických hor nad Neratovem či v údolí potoka Hadince na Vrchní Orlici. (téměř 40 % rozlohy CHKO).

Do III. zóny jsou zařazeny člověkem pozmeněné ekosystémy, které jsou běžně hospodářsky využívány. Jedná se o smrkové monokultury, ve vrcholových partiích od Komářího vrchu přes vrch Koruna až po Velkou Deštnou často o náhradní porosty vysázené po rozpadu lesních ekosystémů vlivem emisí na konci minulého století. Na nelesních pozemcích převládá zemědělská krajina s druhově chudými travními porosty, které v minulosti prošly obnovou či byly intenzivně hnojené (např. zmeliorované travní porosty v okolí Orlického Záhoří). Součástí III. zóny je i rozptýlená zástavba, menší sídla a velké lyžařské areály v Deštném a Říčkách. (cca 54 % rozlohy CHKO).

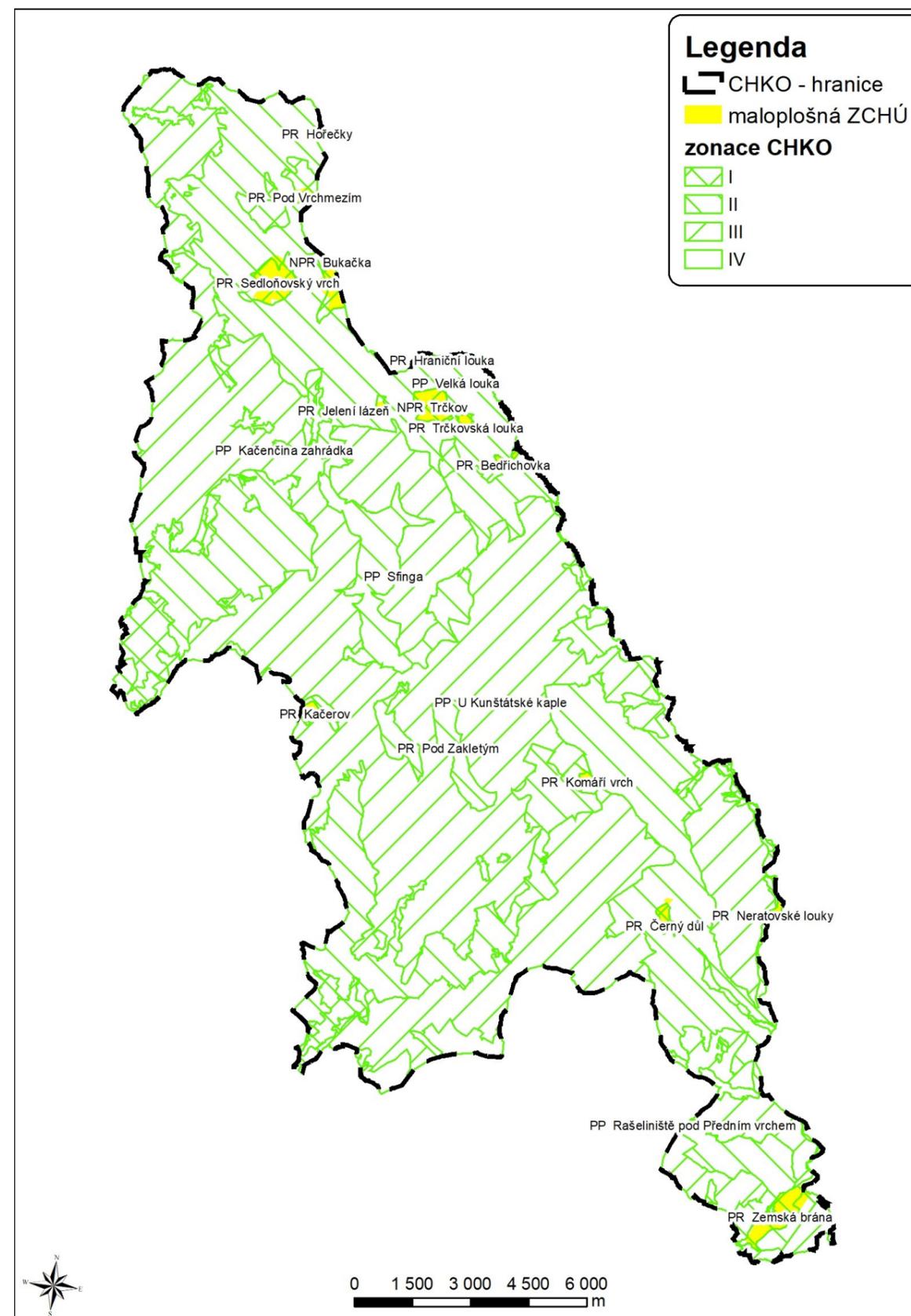
Zahrnuje zastavěné části větších sídel CHKO včetně větších zemědělských objektů. Z volné krajiny zahrnuje pouze intenzivně obhospodařovanou zemědělskou půdu mezi Pěčínem a Rokytnicí v Orlických horách. (necelá 2 % rozlohy CHKO).

V rámci CHKO je vymezeno či zasahuje dále 21 maloplošných zvláště chráněných území – 2 národní přírodní rezervace (NPR), 13 přírodních rezervací (PR) a 6 přírodních památek (PP). Naprostá většina plochy v MZCHÚ je součástí první zóny odstupňované ochrany přírody.

tab. č. 1: Maloplošná zvláště chráněná území

kategorie	název
NPR	Bukačka
	Trčkov
PR	Bedřichovka
	Černý důl
	Hořečky
	Hraniční louka
	Jelení lázeň
	Kačerov
	Komáří vrch
	Neratovské louky
	Pod Vrchmezím
	Pod Zakletým
	Sedloňovský vrch
	Trčkovská louka
	Zemská brána
	PP
Rašeliniště pod Pětirozcestím	
Rašeliniště pod Předním vrchem	
Sfinga	
U Kunštátské kaple	
Velká louka	

obr. č. A.4: CHKO Orlické hory

A.3.4 Kulturně-historický vývoj území

Současná podoba orlickohorské krajiny je výsledkem několik století dlouhého procesu působení lidí na přírodu. Omezené technické prostředky člověka v minulosti nutily přizpůsobovat své záměry místním podmínkám, a naopak jej učily využívat možností, které jednotlivé lokality nabízely.

První lidské opěrné body, pronikající sem z osídleného podhůří, přičítáme dávným kovkopům (horníkům dobývajícím kov). Po primitivním dobývání a zpracování železné rudy a snad i zlata zůstaly dnes v terénu zcela nepatrné stopy. V rámci kolonizačního procesu byly na příhodných místech, na relativně úrodné půdě, vysazovány nemnohé vesnice. Později, zejména od poloviny šestnáctého století až do počátku třicetileté války, dosáhly svého největšího rozmachu zdejší lesní sklárny. Již v průběhu činnosti sklárny se na okolních vykloučených pozemcích rozvíjela zemědělská výroba, která stabilizovala osídlení i po přeložení sklárny. Od 17. do 18. století nabyla na významu těžba dřeva v horských lesích a jeho splavování do vnitrozemí.

Uvedené lidské aktivity byly rozhodujícími hybnými silami vzniku kulturní krajiny. Zejména při pohledu z výšky jsou Orlické hory charakteristické zalesněným hlavním hřebenem, pod jehož prudkými svahy se v zapadlých údolích rozkládají osady a vesnice se zbytky typického lánového uspořádání úzkých dlouhých pruhů zemědělských pozemků. Obvyklými dominantami vesnic jsou výstavně barokní kostely obvykle z první poloviny 18. století. Pozornosti návštěvníka by neměl uniknout zejména obnovený monumentální objekt poutního kostela Nanebevzetí Panny Marie v Neratově. Po celém území jsou pak porůznu roztroušeny drobné sakrální stavby – kříže, boží muka a kapličky, které jsou typickým projevem kulturních tradic této oblasti. Výsadní postavení mezi nimi zaujímá Kunštátská kaple nacházející se uprostřed lesů ve výšce přesahující 1000 metrů nad mořem.

Svébytnost prostředí Orlických hor dokreslují dochované objekty tradiční lidové architektury. Vodorovný rastr roubených stěn s tmavými trámy a bílými výplněmi doplňují bílé i pastelové tóny omítek zděných částí staveb. Nevysoké přízemní stěny jsou po celém obvodu výrazně přesahovány strmými střechami. Průčelní štíty budov jsou v severní části regionu tradičně jednoduše bedněné svísele kladenými prkny, zatímco v jižněji položených vesnicích se uplatnilo podlomení – malá stříška lemující dolní okraj štítu. Některé místní motivy lidové architektury se uplatnily při návrhu Masarykovy chaty vybudované pod vrcholem Šerlichu ve 20. letech 20. století jako turistické výchozí místo.

Pohnutou historii první poloviny 20. století dokládá řetězec železobetonových pevnostních objektů, budovaných před vypuknutím druhé světové války. Linie opevnění procházející souběžně s celým hřebenem hor je zesílena dělostřeleckými tvrzemi v okolí dopravně významných průsmyků.

Ve druhé polovině 20. století se obraz orlickohorské krajiny začal výrazně měnit. Způsobily to společenské změny odstartované druhou světovou válkou a poválečným odsunem německého obyvatelstva. Téměř celé území CHKO leží v bývalých Sudetech, oblasti obývané do poloviny 20. století převážně německy mluvícím obyvatelstvem. Padesátá léta byla doprovázena masivním zalesňováním dříve zemědělské půdy, v šedesátých letech docházelo ke kolektivizaci zemědělského hospodaření, doprovázené scelováním obhospodařovaných pozemků. Jejím typickým důsledkem je nynější majetkové odtržení obytných objektů od okolních zemědělských a lesních pozemků a tím ztráta přirozené sounáležitosti majitelů staveb s údržbou krajiny. Sedmdesátá a zejména osmdesátá léta byla

poznámena rozsáhlými melioračními úpravami a zorňováním pozemků. V devadesátých letech se ujali hospodaření ve většině zdejších lesních porostů dědicové dřívějších majitelů – rodiny Colloredo Mannsfeldů, Janečků, Kolowratů a Parishů. V zemědělském hospodaření došlo k privatizaci bývalých státních statků, jednotlivá střediska s pozemky o typické výměře několika stovek hektarů nyní obhospodařují soukromé společnosti či osoby.

Na přelomu 19. a 20. století poskytovalo území dnešní CHKO obživu více než dvaceti tisícům obyvatel. V současnosti se množství pracovních příležitostí v lesích a v zemědělských provozech počítá pouze na stovky míst. Zatímco zde spíše klesá počet trvale žijících obyvatel, zaznamenáváme výrazné stavební aktivity iniciované poněkud rekreacím využíváním území. Výrazně se modernizují a rozšiřují lyžařské areály, trendem poslední doby je výstavba sedačkových lanovek či nových areálů (Orlické Záhoří).

A.3.5 Osídlení a architektura

Urbanistická struktura sídel

Přirozeným historickým vývojem i plánovanou výstavbou se v závislosti na podmínkách v území vytvořilo několik základních typů venkovských sídel. Dodnes můžeme u řady z nich rozpoznat jejich původní půdorysnou podobu. Na území CHKO Orlické hory se objevují tři půdorysné typy – lesní lánové, hromadné a dvorcové vsi.

Lesní lánové (údolní) vsi vznikaly především podél potoků a cest. Jednotlivé usedlosti obklopovaly okraje potočních úvalů. Potoční úval mezi usedlostmi byl obecním pozemkem, který zpočátku zůstával prázdný, později zde vznikaly obecní stavby, případně domky bezzemků. Tento typ je charakteristický tzv. traťovou plužinou. Traťová plužina s dlouhými lánovými záhumenicemi se táhla od usedlostí často až na hranici katastru. Příkladem jsou např. Olešnice v Orlických horách, Sedloňov, Bartošovice v Orlických horách, Deštné v Orlických horách, Rokytnice v Orlických horách, Orlické Záhoří.

Hromadné vsi, zvané též shlukové, s nepravidelně rozmístěnou zástavbou vznikaly v důsledku přílivu obyvatel a také v závislosti na členitosti terénu. Příkladem shlukové vsi je Nebeská Rybná.

Na horských obtížněji přístupných pasekách vznikaly tzv. dvorcové vsi skládající se z rozptýlených samot. Zahuštěnější zástavba byla zpravidla pouze u kostela, hospody nebo školy. Nepravidelnou, rozptýlenou zástavbu najdeme v Říčkách v Orlických horách, na Zdobnici a v obcích Lomy a Šediviny či v Jedlové v Orlických horách v okolí kostela sv. Matouše.

Pro některá sídla je charakteristická kombinace jednotlivých typů.

Nejen vzhled jednotlivých domů, nýbrž i celých vesnic ovlivnila protipožární nařízení z 18. století. Dřevěné stavby pomalu začaly ustupovat zděným domům, hromadně byly vysazovány listnaté stromy, zřizovány vodní nádrže apod. Negativní vliv přinesla venkovu po 2. světové válce socializace vesnice. Zánikem soukromých zemědělců, odsunem německého obyvatelstva a odlivem venkovských obyvatel do průmyslových center došlo na mnoha místech k zániku tradiční venkovské sídelní struktury.

Tradiční zástavba, lidová architektura

Předchůdci dnešních roubenek, se kterými je možné se na území východních Čech výjimečně ještě setkat, pocházejí ze 16. a 17. století. Zděná konstrukce se začala postupně uplatňovat až od 1. poloviny 19. století, právě vlivem výše uvedených protipožárních nařízení vycházejících ze stavebních řádů.

Typický venkovský trojdílný dům se světnicí, síní a hospodářskou částí se ve východních Čechách vyvinul do tří základních půdorysných typů. V horských a podhorských oblastech na Rychnovsku se vyskytoval smíšený komoro-chlévní typ. Základním konstrukčním postupem při stavbě domu bylo až do 19. století roubení. To spočívalo ve vodorovném kladení trámů, zpočátku přitesávaných pouze ve spojích, později hraněných na svislých plochách po celé délce. V rozích se trámy spojovaly tesařskou vazbou „na rybinu“ nebo „na zámek“. Spáry mezi trámy se vyplňovaly suchým mechem a jílovou vymazávkou promísenou s řezankou, poté se zpravidla bílily. Tento regionální typ lidového domu tzv. roubený dům slezského pohraničí (podorlický) je převážně přízemní. Pokud se jedná o selský dům, je prostorný a stojí v rámci hromadného dvora. Jeho vysoká střecha vytváří velký prostor pro uskladnění sena. Skromnější byly domy bezzemků, které zaplňovaly středy lesních lánových vsí nebo se krčily jednotlivě ve svazích.

Významným prvkem určujícím typický vzhled domu je střecha. V oblasti Orlických hor se na panských a církevních stavbách používala střecha sedlová, valbová nebo mansardová. U staveb pro rodinné bydlení jednoznačně převažovaly sedlové střechy se sklonem střešních rovin 40–50°, často s valbičkou. Ve východní a jižní části Orlických hor jsou u hambálových krovů časté námětky na krokách, které ve spodní třetině zmírňují sklon střechy a zvětšují i její přesah. S konstrukcí střechy souviselo také překrytí zápraží na vchodové straně domu. Zápraží u řady chalup lemovala pavláčka, popř. bylo kvůli drsnějším klimatickým podmínkám obedněné. Tradiční venkovskou krytinou v lesnatých polohách byl šindel štípaný ze smrkového dřeva. Ve druhé polovině 19. století se začala užívat lepenka. V některých regionech byla oblíbená štípaná břidlice, která vynikala především dlouhou životností. V období kolem 2. světové války se velké oblibě těšily šablony z azbestocementového eternitu.

Umístění komínu v tradiční venkovské stavbě má neměnné místo ve středu dispozice při stěně mezi obytnou světnicí a síní. Střechou proniká co nejbliže k hřebeni. V Orlických horách byly běžné komínové hlavy s kamennou, popř. plechovou stříškou.

Objekty jsou charakteristické také svými lomenicemi (prkennými štíty), které jsou ve zdejších regionu řešeny jednoduše, spíše bez zdobení. Převažují svisle bedněné štíty, v horní části skládané do tvaru stromečku nebo klasu. Před drsným podnebím byla lomenice chráněna valbičkou. Ve spodní části štítu chránila malá stříška, tzv. podlomenice, předsazené okenní průčelí před zatékáním.

Snad nejvýraznějším prvkem ovlivňujícím celkový výraz domu byly okenní otvory. Původně malá jednoduchá okna, lícovaná na vnitřní straně stěny, se zvětšovala a měnila tvar. Čtvercová okna nahradila obdélníková s různým členěním – čtyř či šestitabulková, později ve tvaru písmene T. Rozmístění můžeme pozorovat u dochovaných „původních“ staveb symetrické dle svislé osy přízemí, popř. rozmístění oken odráželo vnitřní dispozici. Rovněž ve štítě v úrovni podkroví byla okna rozmístěna symetricky, ale dle osy podkrovní. Štítová osa přízemí však s osou v podkrovní části nemusí

být shodné. Okna v podkroví bývala ve vztahu k přízemí menší, a to také z důvodu, že v podkrovních prostorách nebývaly vždy běžné obytné místnosti. Půvab výplním okenních otvorů dodávaly různobarevné obložky. Ať již byly pravoúhlé či bohatě vyřezávané, vždy byly zároveň profilované a napodobovaly štukové či nábytkové vzory.

Vstup do domu byl umístěn poblíž střední části okapové (boční) strany objektu. Nejprostším typem dveří byly jednokřídlé prkenné svlakové. Od sklonku 19. století je začaly nahrazovat dveře s rámovou konstrukcí a kazetovými výplněmi. Nad vchodovými dveřmi bývaly světlíky sloužící k větrání.

Pro stavby v rozptýlené zástavbě jsou typické volné, neoplocené dvory. Ohrazeny bývaly jen nejnужnější plochy – malé zahrádky, menší ovocné sady nebo pastviny, a to subtilním plaňkovým plotem nebo nízkým dřevěným ohradníkovým oplocením.

Charakteristickým znakem sídel je vzrostlá, i v dálkových pohledech výrazná zeleň. U chalup se tradičně vysazovaly solitérní rodové stromy např. javor klen, lípa, jasan ztepilý či jírovec maďal, a dále sady s ovocnými stromy (jabloněmi, hrušněmi, švestkami či třešněmi, odolnými v daném podnebí), na předzahradce se pěstovaly různé kvetoucí rostliny, bylinky či zelenina.

Vybrané zvyklosti a pravidla tradiční (lidové) venkovské zástavby – shrnutí

- obdélný protáhlý půdorys stavby či odvozený ve tvaru písmene L či T se zdůrazněním hlavního obdélného traktu domu; nejmenší akceptovatelný poměr je 1 : 1,75, optimálně 1 : 2
- jednopodlažní stavba s možností využití podkroví; ve specifických případech vyšší podlažnost (městská zástavba)
- umístění stavby s delší osou ve směru vrstevnic s možnou odchylkou natočení podle ideálního oslunění stavby
- plynulé zapojení stavby do terénu bez rovnání svažitého terénu do ideální roviny; případná vyšší jednostranná podezdívka (z přírodního kamene) při situování ve svahu tvoří zápraží – terasu
- symetrická sedlová střecha o sklonu střešních rovin v rozpětí 40 – 45° s možným zvalbením; optimálně bez půdních nadezdívek či s menší půdní nadezdívkou nepřevyšující 50 cm; přesah střešních rovin nad štíty max. 30 cm, přesah okapní hrany střechy min. 50 cm.
- skládaná střešní krytina – šablony, tašky nebo umělý šindel, pouze v černé nebo tmavě šedé barvě; vyloučit pozinkovaný plech, vlnitý plech
- prosvětlení podkrovních prostorů pomocí vikýřů a střešních oken, pokud jsou začleněny plynule do plochy střechy
- vstup na podélné straně domu
- zdívo, dřevo jako stavební materiál; u novostaveb lze připustit využití moderních materiálů – plastu s vhodnou barevnou úpravou povrchu; hladké vnější omítky, nejlépe bílé nebo ve světlých přírodních odstínech; možné je použití dřevěného obkladu, ze svislých širokých prken (min. 15 cm), kladených na sraz s možností přelištování spár, barva v odstínech střední a světle hnědé
- dřevěné výplně otvorů – okna, dveře, nevhodné jsou kovové; vhodné členění prosklených ploch
- doplňkové stavby přízemní, se sklonem střechy 30°
- v rozvolněné struktuře pozemky bez oplocení i bez kompaktních živých plotů

Netypické architektonické prvky

- čtvercové či nepravidelné polygonální půdorysy
- nízké sklonky střech; asymetrické střešní roviny
- balkony, lodžie, arkýře
- čtvercová okna; horizontální podélná okna
- keramické obklady, břizolit
- živé ploty

A.3.6 Aktuální stav území

Lesy, myslivost

Lesnatost CHKO Orlické hory dosahuje v současné době cca 68 %. Lesy tvoří téměř v celé CHKO rozsáhlý souvislý komplex, který z hřebenů Orlických hor vybíhá na západ do podhůří zejména podél toků v údolích. V části mezi Říčkami a Rokytnicí v Orlických horách a na sever od Bartošovic jsou lesy rozptýlené v mozaice s loukami a pastvinami, jižní část CHKO mezi Bartošovicemi a Kláštercem nad Orlicí je opět souvislým komplexem lesa. V poválečném období došlo k nárůstu lesní půdy, nejvýrazněji na jižním a východním úbočí pohoří.

Současné lesní porosty jsou oproti původním lesům díky dlouhodobému obhospodařování a v důsledku imisního poškození a následných kalamit významně změněny. Části, kde současná dřevinná skladba odpovídá původnímu složení porostů, se zachovaly jen ostrůvkovitě, častěji v chráněných polohách, které nebyly vystaveny imisím a extrémním klimatickým vlivům.

Převažují lesy hospodářské (cca 64 %). Lesy zařazené do kategorie lesů ochranných tvoří necelých 9 % plochy všech porostů. V dřevinné skladbě lesních porostů naprosto dominuje smrk s téměř 83 %, listnáče se podílí pouze 14 % s nejvyšším zastoupením buku (cca 7,5 %).

Zemědělská výroba

Oblast CHKO Orlické náleží k méně příznivým oblastem pro zemědělství. Zemědělská výroba je v současné době provozována na 27 % z celkové rozlohy CHKO. V bilanci zemědělské půdy naprosto převažují trvalé travní porosty (95 %). Podíl orné půdy oproti předešlým letům dále klesá, dochází k dalšímu zatrávnění (např. realizací protierozních opatření). Živočišná výroba je zaměřena především na chov masného skotu. V menší míře jsou chovány ovce a několik subjektů se věnuje chovu koní. Rostlinná výroba spočívá především v extenzivním využívání trvalých travních porostů. Orná půda slouží pouze pro doplňkovou výrobu obilovin a brambor pro vlastní potřebu a tržní produkci řepky olejky.

Osídlení

Osídlení celého území Orlických hor je podmíněno historickým vývojem celého státu. Bylo vždy řidší než ve vnitrozemí Čech, neboť možnosti obživy většího počtu obyvatel díky přírodním podmínkám zde nebyly ani nemohly být vytvořeny. Zásadní vliv na osídlenost příhraničního pohoří

měly poválečného události – odsud původního obyvatelstva a komplikované (neúspěšné) snahy o dosídlení.

Charakteristickým rysem dnešního vývoje osídlení na území CHKO Orlické hory je spíše nižší podíl trvale žijících obyvatel ve venkovských obcích, které mají především rekreační charakter.

Nárůst zástavby se nejvíce týká zimních horských středisek, kde došlo v porevolučním období k největšímu rozvoji ubytovacích domů (komerční; Deštné, Říčky) i staveb k trvalému bydlení (Deštné). Rozvoj obytné zástavby je v posledním (aktuálním) čase patrný také v Orlickém Záhoří.

Průmysl, doprava

Území CHKO si uchovalo (historicky) velmi malé zprůmyslnění. Ve 2. polovině 20. století došlo postupně k přeměně převažujících drobných domácích dílen na průmyslové podniky, Jednalo se o drobné provozovny lokálního významu, které neměly negativní dopad na své okolí. Tento ráz zůstal zachován v podstatě až do současnosti.

Díky okrajové poloze není neprochází územím CHKO významnější dopravní tepna, zdejší silniční komunikace jsou nejvýše v kategorii II. třídy. S výjimkou krátkého úseku u Pěčina (trať z Doudleb nad Orlicí do Rokytnice) se CHKO vyhýbá i železnice.

CHKO Orlické hory

Preventivní hodnocení krajinného rázu území

B. Prostorová a charakterová diferenciace území

B.1 Úvod

V souladu s metodickými pokyny citovanými v kapitole A.2 byla pro CHKO Orlické hory provedena prostorová a charakterová diferenciacie území. Diferenciacie území je pojata dvouúrovňově. První úroveň je rozdělení území na **oblasti krajinného rázu** – OKR, druhou úroveň pak rozdělení vymezených oblastí krajinného rázu na místa krajinného rázu – MKR. Diferenciacie území z předchozí studie (Wieser, 2009) byla modifikována – mírnými úpravami ve vymezení uvedených jednotek a upuštěním od tříúrovňového členění, resp. nejnižší úrovně členění – základních krajinných prostorů.

Navazující krok poté představuje **delimitace území** z hlediska ochrany krajinného rázu, kdy jednotlivá vymezená místa krajinného rázu jsou zařazena do tří stupňů – pásem ochrany. Nezbytnou součástí delimitace území je také stanovení podmínek ochrany či možností využívání území v daných MKR. Blíže je tato problematika specifikována v příslušné dílčí kapitole.

Oblastí krajinného rázu je označována ta část zemského povrchu, kde lze sledovat jednotu přírodních či kulturně-historických jevů, které tak mohou tvořit charakteristické znaky či rysy území. Odhalení těchto znaků pak může být vodítkem nejen pro definici oblastí krajinného rázu, ale také k možné (subjektivní) regionalizaci území dle výše uvedených skupin kritérií a tedy nalezení odlišností mezi jednotlivými oblastmi krajinného rázu. Kritérii pro vymezení oblastí krajinného rázu mohou být aspekty fyzikogeografické (morfologie území, vegetační kryt či kombinace těchto a jiných složek – např. lesnatá rybníční krajina), či kulturně-historické (etnografie, historie, hospodářské zaměření, urbanizace či výskyt většího sídla a jeho spádovost aj.). Důležitý aspekt definice oblastí krajinného rázu spočívá v možnosti nalézt širší kulturně-historické souvislosti, které mohou být determinantami podoby území a jeho rázu.

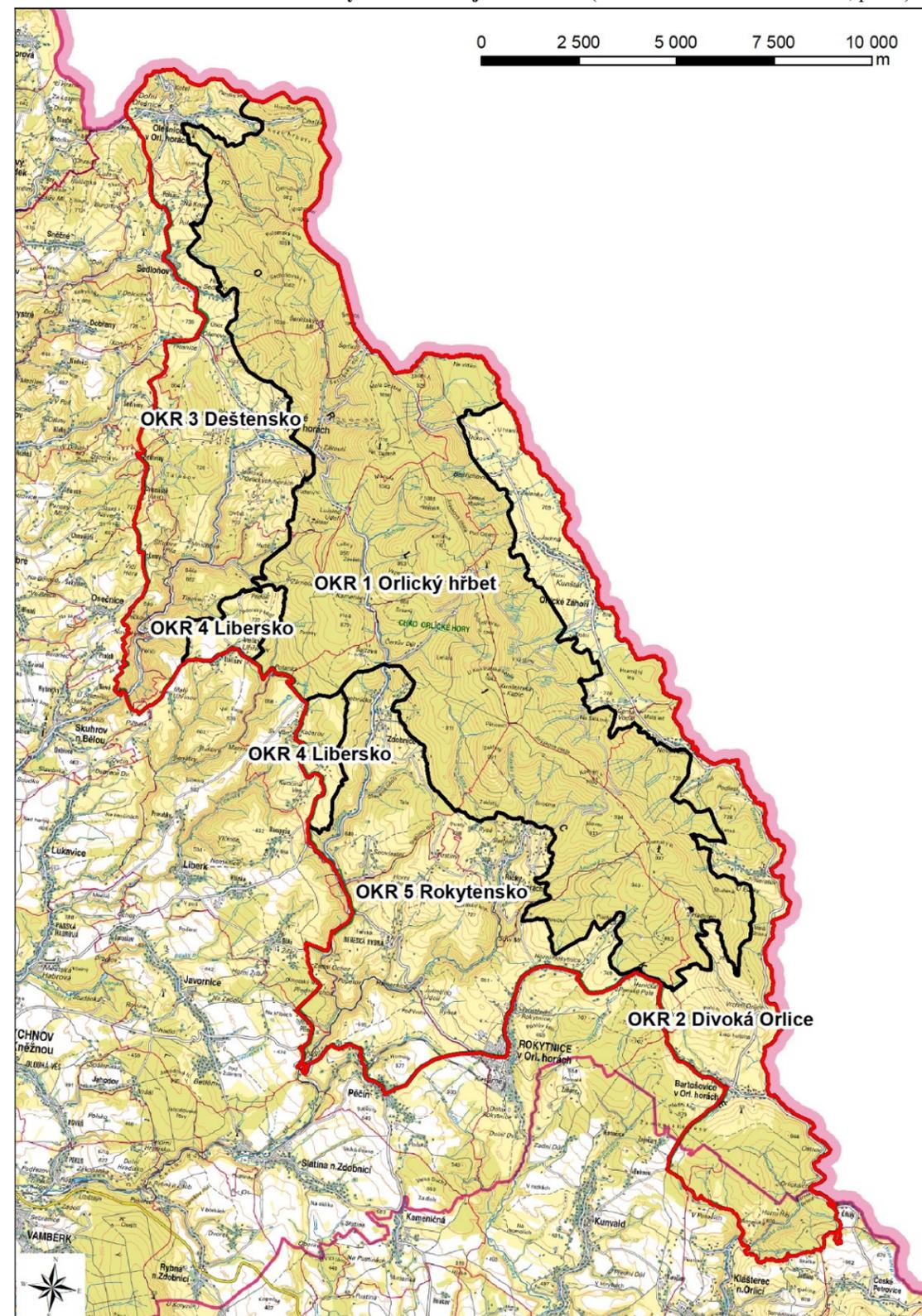
Na území CHKO Orlické hory bylo vymezeno 5 níže uvedených oblastí krajinného rázu (viz obr. č. B.1):

- OKR 1 – Orlický hřbet
- OKR 2 – Divoká Orlice
- OKR 3 – Deštersko
- OKR 4 – Libersko
- OKR 5 – Rokytensko

Místo krajinného rázu reprezentuje nižší jednotku území vymezenou typicky již na základě vizuálních vlastností, jedná se o svébytný vizuálně zcela či téměř souvislý prostor, v němž lze plošně sledovat základní charakteristiky či znaky krajinného rázu. Typické ohraničení míst krajinného rázu tvoří pohledové bariéry – terénní horizonty či lesní okraje (přechody lesní a jiného typu krajiny). Místem krajinného rázu však může být i zcela specifická část území vymezená na základě jiného než vizuálního hlediska – např. významná elevace, souvisle urbanizované území nebo zcela specifický prostor s mimořádným kulturně-historickým významem či atypickým využitím.

Na území CHKO bylo vymezeno celkem 44 míst krajinného rázu, jejichž výčet, zařazení do oblasti krajinného rázu a zařazení do odstupňovaného pásma ochrany krajinného rázu je uvedeno v kapitole B.3.

obr. č. B. 1: Diferenciacie CHKO Orlické hory – oblasti krajinného rázu (červená linie – hranice CHKO; pozn.)

B.2 Oblasti krajinného rázu a jejich znaky

OKR 1 – Orlický hřbet

Základní charakteristika

Lesnatý horský hřeben – vrcholová část pohoří tvořící hlavní osu území CHKO. Horský hřeben orientovaný ve směru severozápad – jihovýchod zaujímá větší část rozpětí CHKO v severojižním směru. Lesnatost morfologicky velmi členitého území se zcela dominantními smrkovými porosty překračuje 90 %. Souvislý vegetační kryt vedle četných pasek v nevelkém počtu rozmělnějí menší enklávy horského osídlení (jejich relikty) a účelové plochy sportovní infrastruktury (sjezdové areály), popř. jiného specifického využití, avšak převážně bez silnějšího vizuálního účinku (v měřítku celkové oblasti).

Orlickohorský hřeben tvoří několik hlavních elevací (dominant) – od severu Vrchmezí (1084,4 m n. m.; nejvyšší vrchol Orlických hor na polském území – státní hranici), Šerlich, (1026,7 m n. m.), Malá Deštná (1090 m n. m.), Velká Deštná (1115,1 m n. m.), Jelenka (1083 m n. m.), Koruna (1101 m n. m.), Homole (1000,5 m n. m.), Tetřevce (1043,2 m n. m.), U Kunštátské kaple (1040,9 m n. m.), Komáří vrch (999,8 m n. m.), Anenský vrch (992,4 m n. m.). Směrem od vnitrozemí jsou horské svahy členěny větším počtem údolí zde pramenících toků, z nichž k nejvýznamnějším patří Bělá, Zdobnice, Říčka a Rokytenka. Na východní stranu v jižní a střední části hřbetů svahy klesají strměji – do údolí Divoké Orlice. Kratší toky zde mají větší spád. V severní části (okolí Vrchmezí, Šerlichu) pak hornatý terén přechází přímo na polské území.

Vrcholová část hřbetu Orlických hor a zejména táhlý lesnatý horizont tvoří základní vizuální znak celé oblasti. Vizuální uplatnění orlickohorského hřbetu včetně výše položených svahů nastává z rozsáhlého území – z vnitrozemí a přirozeně také z vyšších poloh okolních pohoří – Králického Sněžníku, Hanušovické vrchoviny a také z východních Krkonoš.

Charakteristické znaky a hodnoty KR (Wieser, 2009):

- Horský hřbet zvedající se od Vrchmezí (1084 m) přes Velkou Deštnou (1115 m) a dále v mírném klesání přesahující na jihovýchodní hřbítke Anenského vrchu (992) k Polomu (766 m), kde z hlediska KR navazuje na údolí Divoké Orlice
- Pohledově se hřbet jeví jako téměř zcela zalesněný, nelesní enklávy působí pohledově v jednotlivých MKR
- Převažující smrkové porosty, na zalesňovaných kalamitních holinách nepůvodní druhy jehličnanů
- Lesní porosty jsou otevřeny již zalesňovanými kalamitními holinami, místy hospodářskými pasekami
- Dřívějším hospodařením otevřené holiny zanikají
- Cestní síť podmíněná hospodářským využíváním a v páteřním směru výrazně ovlivněná komunikacemi pro výstavbu pohraničního opevnění v letech 1936-1938
- Objekty obranného systému podle předválečné vojenské doktríny
- Vlivem zalesnění omezené množství rozhledových míst, zatím často rozhled umožňují porosty přechodně otevřené kalamitními holinami a pasekami

- Převažující plocha I. zóny ochrany přírody v CHKO
- Lokality MZCHÚ a EVL NATURA 2000
- Nejvyužívanější turisticky značené trasy a cyklotrasy na území CHKO

obr. č. B. 1: Hlavní Orlický hřeben v pohledu od Rampuše (vrch Sobina)

OKR 2 – Divoká Orlice

Základní charakteristika

Oblast zaujímá údolí Divoké Orlice od jejího vstupu na naše území až po její průlomové údolí krystalickým masívem – Zemskou bránu nad Kláštercem. Větší část oblasti zaujímá Záhoří – osídlená krajina v údolí Divoké Orlice pod východními svahy orlickohorského hřbetu. Až do vstupu do průlomového údolí (Zemská brána) Divoká Orlice tvoří hranici ČR, oblast se tak rozkládá na jejím pravém břehu. Severní část údolí je souvisle odlesněna (rozsah odlesnění byl v minulosti vyšší – zasahoval výše do svahů); přechod otevřené krajiny a souvisle zalesněných svahů je hranicí OKR. Střední část oblasti je převážně lesnatá, avšak to až v důsledku zalesnění v poválečném období. Otevřený charakter si naopak uchovala svažité exponované partie Polomu (766,1 m n. m.). Trvale souvisle zalesněna pak je nejjižnější část CHKO s průlomovým údolím Divoké Orlice (Žamberské lesy).

Specifická odlehklá poloha – protáhlá údolní sníženina zde tvoří státní hranici – znamená i důležitý rys kulturně-historické charakteristiky. Pro život v záhoří představuje důležitý aspekt „průjezdnost“ území – silniční propojení z obou stran – od Deštného i od Rokytnice. Sídlní zástavba, která v poválečném období prořídla, dnes slouží z velké části individuální rekreaci. Typická je původní lánová i rozptýlená zástavba. V posledním období dochází v Orlickém Záhoří k jejímu rozšiřování. Jižní část oblasti naopak včetně Bartošovic

Charakteristické znaky a hodnoty KR (Wieser, 2009):

- Široce otevřené, mírně meandrující říční údolí s lučními plochami, dřívějšími polnostmi, svírající se postupně ke kaňonovitému průlomu sníženým hřbetem Orlických hor v Zemské bráně
- Rozptýlená údolní zástavba původně zemědělských a dřevařských (i sklářských) vsí
- Historicky významné osídlení s dominantami kostelů
- Drobné sakrální a pamětní objekty u cest
- Chalupy regionálně typické jsou udržovány pro rekreační využití

- Zemědělství orientované na využití půdy jako pastvin
- Výrazné působení krajinného prostoru za hranicí CHKO na území Polska, zejména v Orlickém Záhoří
- Krajinný prostor otevřený k dalekým obzorům od Bystřických hor ke Králickému Sněžníku a k Jeseníkům, zejména nad Orlickým Záhořím
- V jihovýchodní části na zahlubující se orlické údolí navazují relativně hluboká údolí přítoků
- MZCHÚ v prostoru Trčkova a Zemské brány, ptačí oblast NATURA 2000

obr. č. B. 2: Kotlina Divoké Orlice v pohledu severně od Orlického Záhoří

OKR 3 – Deštersko

Oblast zaujímá podhůří severní části Orlických hor. Morfologicky lze území charakterizovat jako údolní sníženiny Bělé s přítoky (větší jižní část oblasti), Olešenky s přítoky (severní části). Mezi nimi se nachází ve výběžku vyššího horského reliéfu horní úseky Dědiny či jejího přítoku Zlatého potoka. Nad údolí Bělé vystupuje výrazněji kratší hřbet Špičák (841 m n. m.) a Plasnického Špičáku (833,2 m n. m.), které představují nejvyšší vrcholy Podorlické pahorkatiny. Oblast má přibližně rovnovážné zastoupení lesních i odlesněných ploch, vyšší lesnatost v jižní části. V poválečném období vzrostla. V otevřených polohách je výrazné uplatnění mimolesní zeleně, jednat ve vazbě na zástavbu, ale i ve volné krajině. Často se jedná o (liniové) formace upomínající na někdejší parcelaci zemědělské půdy, později sjednocené do větších bloků (v naprosté většině trvalých travních porostů). Typické jsou i velké homogenní – otevřené plochy luk či pastvin ve svažitém terénu.

Oblast je poměrně hojně osídlena, v údolí Bělé a Deštné se nachází nejfrekventovanější (zimní) rekreační středisko – Deštné. Osídlení kromě typických původně lánových vsí (Olešnice, Sedloňov, tvoří hojný počet menších enkláv či samot v členitém podhorském reliéfu.

Charakteristické znaky a hodnoty KR (Wieser, 2009):

- Údolní sídla Olešnice, Sedloňov a Deštné s panoramatem obzorů nad okolními svahy
- Výrazná pohledová a komunikační vazba na OKR 1 Orlický hřbet
- Rozhraní hřebenových lesních komplexů a nelesních ploch s narůstajícím podílem dřevin rostoucích mimo les

- Geomorfologické členění vytvářející četné základní krajinné prostory (ZKP) zejména v hlubokých říčních údolích, která jsou zahrnuta do MKR podle určujícího situování
- Historické osídlení s proměnami hospodářského využívání krajiny
- Drobné sakrální objekty v krajině u cest

obr. č. B. 3: údolí Koutského potoka a Bělé v pohledu od Lomů

OKR 4 – Libersko

Oblast Liberska, rozkládající se v orlickém podhůří zasahuje na území CHKO okrajově ve dvou segmentech. Severní segment tvoří výše položené partie zemědělské krajiny nad levým břehem Bělé či svazích Podolského kopce (737,4 m n. m.), resp. v okolí Uhřínova. Jižní segment v okolí Kačerova Kunčiny Vsi, v údolí Liberského ptoka a výše na pravostranných svazích Zdobnice, má rovněž převažující zemědělský charakter (podíl lesní půdy je zde ale vyšší).

Kolorit zemědělské krajiny dotváří rozptýlená či rozvolněná zástavba podhorských sídel, dnes rekreačně využívaná. Hodnotné tradiční dominanty kostelů leží již vně CHKO.

Charakteristické znaky a hodnoty KR (Wieser, 2009):

- Větší podíl nezalesněných pozemků nad údolními polohami, které se otevírají k Liberku
- Pro Libersko výrazné dominanty kostelů v Uhřínově a Kunčině Vsi
- Okraj tradičně zemědělské oblasti Podorlické pahorkatiny, příznačné proměny hospodaření

OKR 5 – Rokytnicko

Rokytnicko představuje zemědělskou podhorskou krajinu, která se rozprostírá na přechodu horské lesnaté krajiny do podhůří v jihozápadní části CHKO. Území odvodňuje Zdobnice, jejíž údolí zaujímá severní a západní část oblasti a Říčka, která do do Zdobnice vlévá zleva pod Plačtivou skálou (ještě na území CHKO), okrajově též Stříbrný potok s Rokytenkou. Oproti vyšším polohám orlickohorského hřbetu se oblast vyznačuje převažujícím odlesněním a otevřeností vyšších poloh. Lesní zeleň je nejvíce vázána na uvedené údolní osy. Méně svažité polohy výše nad toky s travními porosty jsou členěny mimolesní zelení (časté porostlé meze), místy rovněž i bez tohoto členění. Ty pak tvoří velké homogenní bloky – nad Rokytnicí, nad Ríčkami – vrchy Pustý (798 m n. m.) a Novákův kopec (727 m n. m.), popř. nad Zdobnicí (levostranná část údolí).

Terénní dispozice se odráží rovněž charakteru osídlení – vázaného na údolí polohy (původní lánové vsi). Zdobnice i Říčky představují vyhledávaná zimní střediska (lyžařské areály). Specifické postavení má Rokytnice – podhorské městečko, s později vyvinutou městskou strukturou (včetně průmyslové zástavby, i v rámci CHKO).

Charakteristické znaky a hodnoty KR (Wieser, 2009):

- Velký podíl nezalesněných pozemků nad údolními polohami, kde se otevírají krajinné prostory k západu a jihu
- Dlouhá a zalesněná údolí Zdobnice a Říčky
- Na jihu výrazný podíl zemědělské půdy se znaky velkovýrobního hospodaření, u Rokytnice sady, zemědělské farmy
- Drobné sakrální objekty v krajině u cest
- Jediné území, kde do CHKO vniká železniční trať u Pěčina směrem k Rokytnici
- Sídla s potenciálem pro rekreační a sportovní pobyty

obr. č. B. 5: Pohled od Pustin (výše nad Nebeskou Rybnou) níže do podhůří

B.3 Charakteristika míst krajinného rázu a delimitace pásem ochrany krajinného rázu

V následující tabulce je uveden výčet všech míst krajinného rázu včetně zařazení do oblastí krajinného rázu. V tabulce je rovněž uvedeno zařazení každého MKR do pásma odstupňované ochrany krajinného rázu. V souladu s metodickým listem AOPK (8.6) se jedná o následující pásma ochrany:

Pásma A – přísné ochrany krajinného rázu

Pásma B – zpřísněné ochrany krajinného rázu

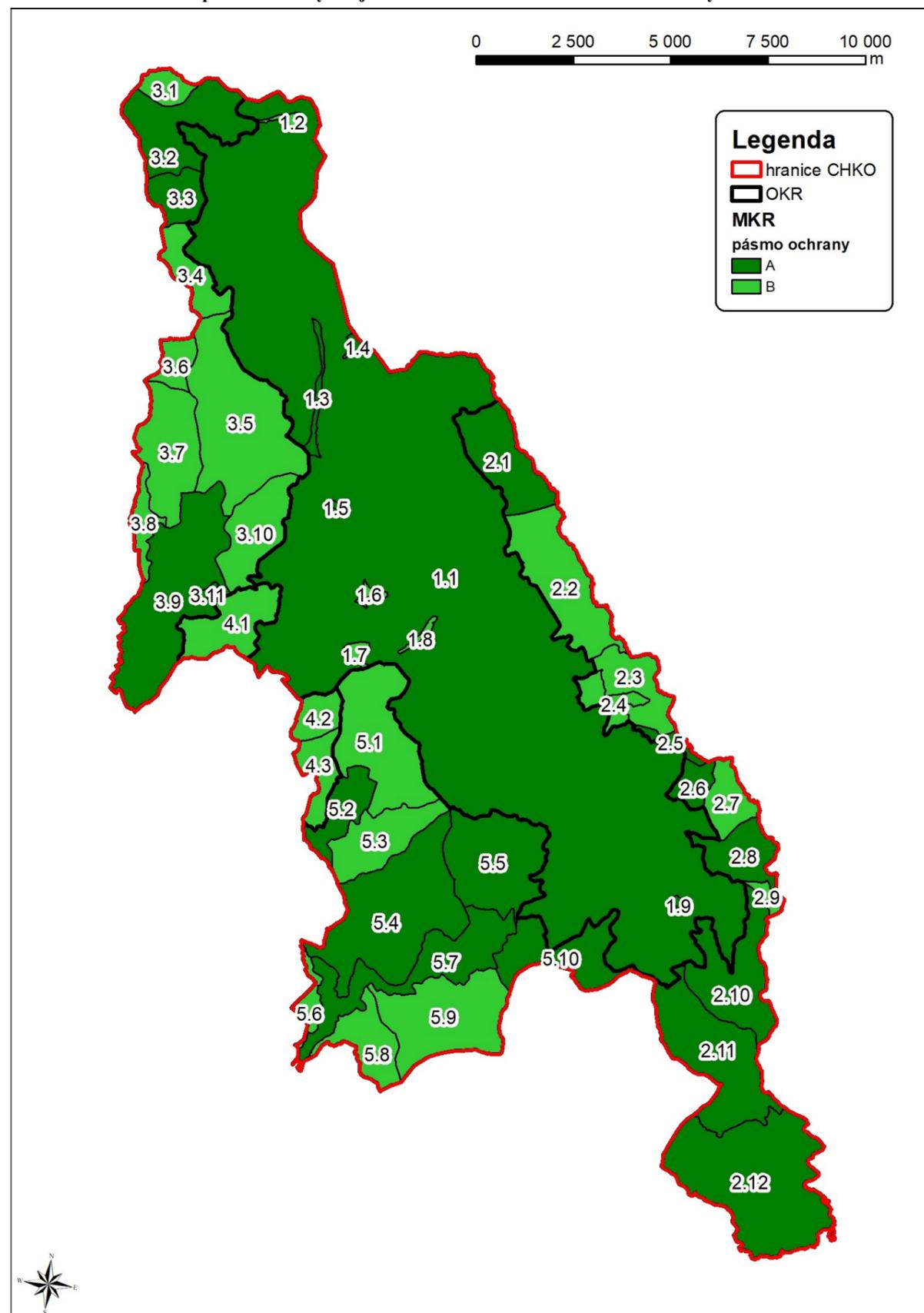
Pásma C – běžné ochrany krajinného rázu

tab. č. B.1: Delimitace pásem ochrany krajinného rázu v MKR – CHKO Orlické hory

OKR 1 – Orlický hřbet		Pásma ochrany		
1.1	Hřebeny a lesy	A	B	C
1.2	Bělá a Šerlišský důl	A	B	C
1.3	Šerlich	A	B	C
1.4	Luisino údolí	A	B	C
1.5	Kamenec	A	B	C
1.6	Šajtava	A	B	C
1.7	Čertův Důl	A	B	C
1.8	Hadinec	A	B	C
OKR 2 – Divoká Orlice		Pásma ochrany		
2.1	Bedřichovka	A	B	C
2.2	Jadrná - Kunštát	A	B	C
2.3	Hraniční les	A	B	C
2.4	Černá Voda	A	B	C
2.5	Nová Ves	A	B	C
2.6	Zvonkové údolí	A	B	C
2.7	Podlesí	A	B	C
2.8	Neratov	A	B	C
2.9	Neratov louky	A	B	C
2.10	Vrchní Orlice	A	B	C
2.11	Bartošovice	A	B	C
2.12	Zemská brána	A	B	C

OKR 3 – Dešensko		Pásma ochrany		
3.1	Kotel	A	B	C
3.2	Olešnice	A	B	C
3.3	Polom	A	B	C
3.4	Sedloňov	A	B	C
3.5	Deštné	A	B	C
3.6	Plasnice	A	B	C
3.7	Šediviny	A	B	C
3.8	Lomy	A	B	C
3.9	Antoniino údolí	A	B	C
3.10	Hutě	A	B	C
3.11	Tisovec	A	B	C
OKR 4 – Libersko		Pásma ochrany		
4.1	Uhřínov	A	B	C
4.2	Kačerov	A	B	C
4.3	Kunčina Ves	A	B	C
OKR 5 – Rokytnicko		Pásma ochrany		
5.1	Zdobnice	A	B	C
5.2	Údolí Zdobnice	A	B	C
5.3	Souvlastní	A	B	C
5.4	Nebeská Rybná	A	B	C
5.5	Říčky	A	B	C
5.6	Ochozy	A	B	C
5.7	Julinčino údolí	A	B	C
5.8	Pěčín	A	B	C
5.9	Rokytnice	A	B	C
5.10	Horní Rokytnice	A	B	C

obr. č. B. 5: Delimitace pásem ochrany krajinného rázu v MKR – CHKO Orlické hory

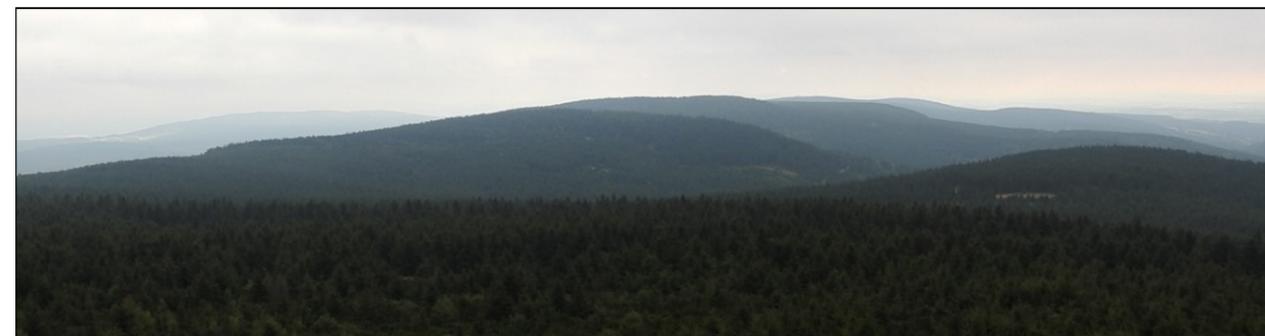
MKR 1.1 – Hřebeny a lesy (pásma A ochrany krajinného rázu)

Místo krajinného rázu se prostorovým vymezením překrývá s oblastí krajinného rázu Orlický hřbet, vyčleněny jsou z ní pouze kulturní (osídlená) MKR – Hadinec, Šerlich, Luisino údolí ad. S výjimkou sídelních MKR je charakteristika MKR Hřebeny a lesy uvedena v kapitole B.2. Zde je vhodné zdůraznit že vrcholová lesnatá část CHKO má významný vizuální přesah za její hranice (od Hradce Králové na východ) a tvoří výrazný identifikátor celých východních Čech.

V rámci souvislé lesní matrice se zde vyskytují singularity rozhleden na nejvýznamnějších vrcholech – Vrchmezí, Velká Deštná, Anenský vrch. Značný kulturně-historický význam má barokní Kuštátská kaple na hřebeni pocházející z roku 1760. Opomenout nelze linii předválečného opevněné táhnoucí se po větší části hřebenovky – od Jelence až k jižní hranici MKR (k Haničce či Panskému poli), další úsek se nachází na severozápadním úbočí Velké Deštné, v severní části na hřbetu Kamenný vrch, Sedloňovský vrch a dále k Polomu. Rekreační infrastruktura je situována na jihovýchodní úbočí Zakletého (Ski centrum Říčky v Orlických horách). V poslední době byl odlesněn koridor pro sjezdovku na východním úbočí (pod Korunou) – v rámci plánované výstavby lyžařského areálu v Orlickém Záhoří.

V MKR 1.1 se nachází větší počet maloplošných ZCHÚ – NPR Bukačka, NPR Trčkov, PR Hořečky, PR Pod Vrchmezím, PR Sedloňovský vrch, PR Jelení lázeň, PR hraniční louka, PR Pod Zakletým, PR Komáří vrch, PR Černý důl, PP Sfinga, PP Velká louka, PP Rašeliníště pod Petirozcestím, PP U Kunštátské kaple.

obr. č. B. 6: Výhled z rozhledny na Velké Deštné na jižní části hor

Zásady ochrany KR a doporučení v MKR 1.1:

- Zachovat souvislý lesní pokryv jako krajinnou matici; udržet druhovou skladbu porostů s vysokým podílem stanovištně odpovídajících dřevin (v dílčích částech – především vyhlášených ZCHÚ) a další hodnotná stanoviště
- Chránit exponované polohy s vizuálním uplatněním v širším krajinném rámci (horizonty); bránit vzniku nových (negativních) krajinných dominant
- Zachovat cenné geomorfologické tvary, přírodní charakter vodních toků, pramenišť a cenných mokřadních stanovišť
- Stavby a terénní úpravy vizuálně uplatnitelné v rámci krajinného rázu mimo intravilán sídel připustit jen výjimečně a pouze pro účely ochrany přírody, zemědělství (lesního hospodářství) a myslivosti – neumísťovat tyto stavby do pohledově exponovaných míst

- Drobná opatření a stavby ve volné krajině, které by byly realizovány z důvodů zlepšování podmínek využití území pro účely rekreace a cestovního ruchu lze výjimečně připustit ve stávajících turistických cestách či cyklotrasách při respektování obvyklého měřítka a použití tradičních materiálů

MKR 1.2 – Bělá a Šerlišský důl (*pásmo A ochrany krajinného rázu*)

Hluboké údolí Bělé – jeho níže položené partie při toku mezi masívy Kamenného vrchu na západě a Velké Deštné s Šerlichem na východě. Značná část údolí je i při toku zalesněna. Do spodní části zasahuje rozvolněná zástavba Deštného s hodnotnými, vzhledově tradičními objekty a doprovodnou zelení (nejhodnotnější část sídla). V horní (nejvyšší) části MKR se pak nachází historická enkláva Šerlišského mlýna. Dříve zde stávalo až 9 chalup a hájovna. Počátkem 20. století byl mlýn přestavěn na výletní hostinec, při němž se také na pile vyráběl šindel. Na horskou chatu byl hostinec přestavěn koncem 30. let. V současnosti mají zdejší stavení rekreační využití, nad mírně oddělenou chatou Kačenka byla v poválečném období vybudována sjezdovka, vede zde lyžařská trasa, kříží se turistické trasy. Jižní částí MKR údolím prochází silnice II/311 směrem na Šerlich, z níž se odpojuje odbočka k Šerlišskému mlýnu.

Podmínky ochrany KR a doporučení v MKR 1.3:

- Bránit nežádoucími zarůstání odlesněných poloh – zejména v enklávě Šerlišského mlýna
- Prioritně neumísťovat novou zástavbu v enklávě Šerlišského mlýna; ve spodní části údolí (Deštné) při velmi omezené (ojedinělé) výstavbě a rekonstrukcích zachovat stávající rozvolněnou strukturu a měřítko zástavby
- Zachovat hodnotnou mimolesní zeleň (vegetační doprovod toku)
- Neumísťovat terénní úpravy většího rozsahu

MKR 1.3 – Šerlich (*pásmo A ochrany krajinného rázu*)

Osídlená luční enkláva ve vrcholové – hřebenové části pohoří při státní hranici, která dnes tvoří koridor spojující záhorskou část s podhůřím (silnice II/311; pravidelná autobusová doprava). Sedlo mezi Velkou Deštnou na jihu a Šerlichem na severu se svahem směrem do vnitrozemí je dlouhodobě odlesněno (výhledové místo na okolní vrcholové lesnaté partie i do vnitrozemí), v severní části byl v minulosti rozsah odlesnění větší. V poválečném období došlo také k rozšíření mimolesní zeleně, při silnici i plochách luk.

Dominantu prostoru představuje (celorepublikově) známá Masarykova chata, která byla v rozptýlené horské zástavbě postavena v letech 1924 – 1925. Její výstavba měla v do té doby poněkud omezeném území značný význam národovecký či vlastenecký. Otevření chaty byl přítomen Alois Jirásek.

Šerlich představuje rovněž vyhledávané místo pro nástup na hřebenové túry (pěší, lyžařské), čemuž slouží blízké parkoviště. Je zde v provozu sjezdovka (udržovaná bez vegetace). Zástavba horských chalup dnes slouží individuální rekreaci. Na vysoké frekventovanosti místa se podepisuje rovněž blízkost lyžařských areálů na polské straně.

obr. č. B. 7: Šerlich ve výhledu z rozhledny na Velké Deštné

Podmínky ochrany KR a doporučení v MKR 1.4:

- Zachovat otevřený charakter horské enklavy, bránit dalšímu rozvoji mimolesní zeleně – nežádoucímu zarůstání
- Zachovat stávající využití půdy ve volné krajině – travní porosty
- Zachovat rozptýlený charakter zástavby; prioritně neumísťovat novou zástavbu; při rekonstrukcích zachovat stávající měřítko objektů
- Vyloučit vstup dalších dominant; nesnižovat dominantní postavení Masarykovy chaty v prostoru
- Stavby a terénní úpravy připustit jen výjimečně a pouze pro účely ochrany přírody, zemědělství (lesního hospodářství) a myslivosti – neumísťovat tyto stavby do pohledově exponovaných míst
- Nebudovat nové cesty
- Drobná opatření a stavby ve volné krajině, které by byly realizovány z důvodů zlepšování podmínek využití území pro účely rekreace a cestovního ruchu lze výjimečně připustit ve stávajících turistických cestách či cyklotrasách při respektování obvyklého měřítka a použití tradičních materiálů

MKR 1.4 – Luisino údolí (*pásmo A ochrany krajinného rázu*)

Drobná osídlená enkláva v mělkém sedle pod jihozápadním úbočí Maruši s pravidelně rozmístěnou s početně konsolidovanou zástavbou podél průjezdní cesty (II/310). Původně dřevorubecká osada se prvně připomíná v roce 1828. Zdejší domy již delší čas slouží rekreaci. Část průjezdní silnice lemuje stromořadí složené ze vzrostlých jehličnanů i listnáčů. V ploše enklavy, původně téměř pravidelného obdélného tvaru, se v poválečném období rozšířila početná lesní i mimolesní zeleň.

Podmínky ochrany KR a doporučení v MKR 1.5:

- Bránit dalšímu rozvoji lesní i mimolesní zeleně – nežádoucímu zarůstání
- Zachovat stávající využití půdy ve volné krajině – travní porosty
- Zachovat stávající uspořádání zástavby; prioritně neumísťovat novou zástavbu; při rekonstrukcích zachovat stávající měřítko a orientaci objektů
- Stavby a terénní úpravy připustit jen výjimečně a pouze pro účely ochrany přírody, zemědělství (lesního hospodářství) a myslivosti – neumísťovat tyto stavby do pohledově exponovaných míst
- Nebudovat nové cesty

- Drobná opatření a stavby ve volné krajině, které by byly realizovány z důvodů zlepšování podmínek využití území pro účely rekreace a cestovního ruchu lze výjimečně připustit ve stávajících turistických cestách či cyklotrasách při respektování obvyklého měřítka a použití tradičních materiálů

MKR 1.5 – Kamenec (*pásmo B ochrany krajinného rázu*)

Původně dřevařská osada s názvem Rassdorf v údolí Zdobnice, kterou prochází silnice II/310. Rozsah odlesněného území byl v minulosti oproti současnosti výrazně větší, ve východní části vystupuje až do podvrcholových partií Vápenného vrchu. V této části jsou dosud dobře patrné stopy dřívější parcelace – porostlé meze jdoucí po svahu. V první polovině 19. století zde žilo více než 100 německých obyvatel, v provozu byl mlýn s deskovou pilou a panský vápencový lom. Na konci 19. století byl počet obyvatel ještě vyšší, stálo zde 25 domů. V současnosti jich není ani deset, včetně poválečné rekreační výstavby. Při hlavní silnici bylo původní stavení adaptováno (rozšířeno) na dvě spojené horské chaty Kamenec. Na levostraném svahu je v zimním období v provozu vlek.

Podmínky ochrany KR a doporučení v MKR 1.6:

- Bránit dalšímu rozvoji lesní i mimolesní zeleně – nežádoucímu zarůstání
- Zachovat stávající využití půdy ve volné krajině – travní porosty
- Prioritně neumísťovat novou zástavbu; při rekonstrukcích zachovat stávající měřítko objektů
- Nebudovat nové cesty
- Stavby a terénní úpravy připustit jen výjimečně a pouze pro účely ochrany přírody, zemědělství (lesního hospodářství) a myslivosti – neumísťovat tyto stavby do pohledově exponovaných míst
- Drobná opatření a stavby ve volné krajině, které by byly realizovány z důvodů zlepšování podmínek využití území pro účely rekreace a cestovního ruchu lze výjimečně připustit ve stávajících turistických cestách či cyklotrasách při respektování obvyklého měřítka a použití tradičních materiálů

MKR 1.6 – Šajtava (*pásmo B ochrany krajinného rázu*)

Horská luční enkláva na pravostranných svazích Zdobnice, jihovýchodních svazích Pláně. Osídlení zde souviselo s těžbou dřeva, později se zde provozovalo tkalcovství. Šajtava, německy Scheithau, pochází z německých slov poleno a kácet – místo, kde se dělají polena. Na přelomu 19. a 20. století zde žilo okolo 60 obyvatel až v 11 domech. Současných asi 7 stavení slouží rekreaci. Největší z nich – Horská chata Šajtava pak reprezentuje kapacitní ubytovací zařízení. V zimním období jsou provozovány vleky. V poválečném období zde došlo v k rozvoji lesní i mimolesní zeleně, v některých částech naopak v posledním období k odlesnění.

Podmínky ochrany KR a doporučení v MKR 1.7:

- Bránit dalšímu rozvoji lesní i mimolesní zeleně – nežádoucímu zarůstání
- Zachovat stávající využití půdy ve volné krajině – travní porosty
- Prioritně neumísťovat novou zástavbu; při rekonstrukcích zachovat stávající měřítko objektů
- Nebudovat nové cesty

- Stavby a terénní úpravy připustit jen výjimečně a pouze pro účely ochrany přírody, zemědělství (lesního hospodářství) a myslivosti – neumísťovat tyto stavby do pohledově exponovaných míst
- Drobná opatření a stavby ve volné krajině, které by byly realizovány z důvodů zlepšování podmínek využití území pro účely rekreace a cestovního ruchu lze výjimečně připustit ve stávajících turistických cestách či cyklotrasách při respektování obvyklého měřítka a použití tradičních materiálů

MKR 1.7 – Čertův Důl (*pásmo B ochrany krajinného rázu*)

Osídlená část údolí Čertovodolského potoka, dnes již z velké části zarostlého. Ještě v poválečném období byl rozsah odlesnění násobně větší a zasahoval vysoko do svahů v pravostranné části údolí. Údolní zástavbu tvoří cca 10 přízemních převážně zděných stavení – rekreačně využívaných chalup v blízkosti cesty, všechny nad pravým břehem potoka. V poslední období přibyla jedna novostavba.

Podmínky ochrany KR a doporučení v MKR 1.8:

- Bránit dalšímu rozvoji lesní i mimolesní zeleně – zarůstání
- Zachovat stávající využití půdy ve volné krajině (mimo zástavbu) – travní porosty
- Prioritně neumísťovat novou zástavbu; při rekonstrukcích zachovat stávající měřítko objektů
- Nebudovat nové cesty
- Stavby a terénní úpravy připustit jen výjimečně a pouze pro účely ochrany přírody, zemědělství (lesního hospodářství) a myslivosti – neumísťovat tyto stavby do pohledově exponovaných míst
- Drobná opatření a stavby ve volné krajině, které by byly realizovány z důvodů zlepšování podmínek využití území pro účely rekreace a cestovního ruchu lze výjimečně připustit ve stávajících turistických cestách či cyklotrasách při respektování obvyklého měřítka a použití tradičních materiálů

MKR 1.8 – Hadinec (*pásmo A ochrany krajinného rázu*)

Osada Hadinec byla založena v 17. století. Vedla přes ní hlavní cesta z vnitrozemí do Neratova a dále do Kladska. Důležitou zastávanou na této trase byl místní Kastnerův hostinec. Harmonicky uzavřený prostor – horská osídlená enkláva na jihovýchodním úbočí Anenského vrchu dnes obklopená lesním porostem. V minulosti se jednalo o vrcholovou část souvisle odlesněného údolí Hadince. Zástavbu zde tvoří 8 stavení – horských chalup využívaných k individuální rekreaci, s jednou výjimkou na pravém břehu Hadince. Luční enklávu člení liniová zeleň (porostlé meze) – relikv někdejšího členění půdy. Z nejvyšší části se otevírají dálkové výhledy na jižní část Orlických hor (Suchý vrch) a Hanušovickou vrchovinu.

Podmínky ochrany KR a doporučení v MKR 1.9:

- Bránit dalšímu rozvoji lesní i mimolesní zeleně – nežádoucímu zarůstání
- Zachovat stávající využití půdy ve volné krajině (mimo zástavbu) – travní porosty
- Prioritně neumísťovat novou zástavbu; při rekonstrukcích zachovat stávající měřítko objektů
- Nebudovat nové cesty

- Stavby a terénní úpravy připustit jen výjimečně a pouze pro účely ochrany přírody, zemědělství (lesního hospodářství) a myslivosti – neumisťovat tyto stavby do pohledově exponovaných míst
- Drobná opatření a stavby ve volné krajině, které by byly realizovány z důvodů zlepšování podmínek využití území pro účely rekreace a cestovního ruchu lze výjimečně připustit ve stávajících turistických cestách či cyklotrasách při respektování obvyklého měřítka a použití tradičních materiálů

obr. č. B. 8: Výhled z horní části enklávy k jihovýchodu; v pozadí Suchý vrch

MKR 2.1 – Bedřichovka (pásma A ochrany krajinného rázu)

Nejvýše položená část odlesněného údolí Divoké Orlice při státní hranici s Polskem – Orlického Záhoří. Mírně svažité k východu ukloněný terén vyplňují rozlehlé louky či pastviny, v některých částech rozšířených ve velkých homogenních (scelených) plochách – bez členění mimolesní zelení (v kontrastu s protější stranou údolí na polské straně). V některých partiích – v okolí vodních toků stékajících ze svahů hor se vyskytují cenná podmáčená stanoviště s výskytem rostlinných i živočišných druhů (zvláště chráněná území). Otevřený prostor zemědělské krajiny poskytuje kromě výhledů na hory „zezadu“ také pohled přes státní hranici do Polska s hojnou zástavbou (Lasówka).

Typickým rysem záhorské krajiny je rozptýlená zástavba chalup, roubených i zděných, rozšířená až ke státní hranici (toku Divoké Orlice), sloužící z velké části rekreaci. Územím prochází v severojižním směru silnice II/311, která se na Bedřichovce stáčí výše do svahu (k Šerlichu). V této části je zástavba více nahuštěna, stojí zde větší hmoty rekreačně využívaných objektů (chaty Bedřichovka a Luna). Nad nimi pak stoupá do svahu kratší sjezdovka

V MKR 2.1 se nachází PR Trčkovská louka, PR Bedřichovka (ve dvou segmentech).

Podmínky ochrany KR a doporučení v MKR 2.1:

- Zachovat dlouhodobě udržovaný otevřený charakter prostoru s rozsáhlými plochami luk a pastvin, mírným zastoupením nelesní zeleně; bránit potenciálně nežádoucímú zarůstání (postupu lesa dále po svahu)
- Zachovat stávající využití půdy ve volné krajině – travní porosty
- Zachovat rozvolněný či rozptýlený charakter zástavby

- Zachovat přírodní či přírodě blízký charakter vodních toků, pramenišť a mokřadních stanovišť; chránit cenná stanoviště – podmáčené louky s vysokou biodiverzitou; hodnotnou mimolesní zeleň
- Stavby a terénní úpravy vizuálně uplatnitelné ve volné krajině připustit jen výjimečně a pouze pro účely ochrany přírody, zemědělství a myslivosti – při respektování obvyklého měřítka a použití tradičních materiálů; neumisťovat tyto stavby do pohledově exponovaných míst
- Nové polní, pěšiny či stezky (a jejich obnovy) ve volné krajině řešit citlivým způsobem vzhledem k terénu, cenným biotopům a stávající zeleni; ve volné krajině preferovat nezaprvěný povrch a provádět doprovodnou výsadbu stanoviště vhodných dřevin; nové cesty pro přístup ke stávajícím stavbám ve volné krajině řešit pouze v odůvodněných případech a citlivým způsobem (terénní úpravy, povrch, biotopy, doprovodné výsadby)
- Drobná opatření a stavby ve volné krajině, které by byly realizovány z důvodů zlepšování podmínek využití území pro účely rekreace a cestovního ruchu lze výjimečně připustit ve stávajících turistických cestách či cyklotrasách při respektování obvyklého měřítka a použití tradičních materiálů

obr. č. B. 9: Rozptýlená zástavba s mimolesní zelení v Trčkově; závěr odlesněné části údolí Divoké Orlice

MKR 2.2 – Jadrná - Kunštát (pásma B ochrany krajinného rázu)

Dlouhodobě zemědělsky využívané území na levém břehu Divoké Orlice – v Orlickém Záhoří. V minulosti byl rozsah odlesněného území větší, hranice okraje horského lesního komplexu se nacházela výše a netvořila tak výrazné rozhraní obou matric – přechod lesa do nižších otevřených poloh byl oproti současnosti členitý (negeometrizovaný). V poválečném období došlo rovněž ke geometrizaci vnitřních partií – sjednocení obhospodařovaných ploch a zániku členící zeleně (mezí). Místy se však mimolesní zeleň naopak rozšířila. Toky stékající ze svahů byly ve spodní části regulovány, zeleň na ně vázaná zastupuje jinak deficitní členící prvky v homogenizované struktuře zemědělské krajiny. I tento otevřený prostor poskytuje výhledy přes údolí (tok) Divoké Orlice na protější polskou stranu.

Územím prochází silnice II/311, podél níž je rozložena větší část Orlického Záhoří, relativně velkého sídla s aktuálně se rozvíjející obytnou (rodinnou) zástavbou. Dominantou rozvolněné zástavby je kostel sv. Jana Křtitele ve střední části. V jeho blízkosti byl po roce 2000 vybudován rybník. Do volné krajiny se uplatňuje výrobní zástavba na jižním okraji sídla. V jižní části Orlického Záhoří (Kunštát) se nachází silniční hraniční přechod do Polska (Orlické Záhoří / Mostowice).

Podmínky ochrany KR a doporučení v MKR 2.2:

- Zachovat dlouhodobě udržovaný otevřený charakter prostoru s rozsáhlými plochami zemědělské půdy, mírným zastoupením nelesní zeleně; bránit potenciálně nežádoucímu zarůstání (postupu lesa dále po svahu)
- Zachovat stávající využití půdy ve volné krajině – travní porosty; chránit hodnotnou mimolesní zeleň
- Zachovat rozvolněný charakter zástavby
- Zachovat působení dominanty kostela sv. Jana Křtitele ve výhledech; posílit krycí zeleň u výrobní zástavby (přechodu do volné krajiny)
- Stavby a terénní úpravy vizuálně uplatnitelné ve volné krajině připustit jen výjimečně a pouze pro účely ochrany přírody, zemědělství a myslivosti – při respektování obvyklého měřítka a použití tradičních materiálů; neumisťovat tyto stavby do pohledově exponovaných míst
- Nové polní, pěšiny či stezky (a jejich obnovy) ve volné krajině řešit citlivým způsobem vzhledem k terénu, cenným biotopům a stávající zeleni; ve volné krajině preferovat nezpevněný povrch a provádět doprovodnou výsadbu stanovištně vhodných dřevin; nové cesty pro přístup ke stávajícím stavbám ve volné krajině řešit pouze v odůvodněných případech a citlivým způsobem (terénní úpravy, povrch, biotopy, doprovodné výsadby)
- Drobná opatření a stavby ve volné krajině, které by byly realizovány z důvodů zlepšování podmínek využití území pro účely rekreace a cestovního ruchu lze výjimečně připustit ve stávajících turistických cestách či cyklotrasách při respektování obvyklého měřítka a použití tradičních materiálů

MKR 2.3 – Hraniční les (pásma B ochrany krajinného rázu)

Takřka souvisle zalesněné území při státní hranici oddělené od hlavního lesního komplexu odlesněného enklávou Černé vody. Od východní hranice – toku Divoké Orlice se terén výrazně zdvihá až k vrcholu bezejmenné elevací (708,2 m n. m. v severní části) a (689,3 m n. m. v jižní části), které odděluje údolí Černé Vody vlévající se do Divoké Orlice. Ve střední a jižní části MKR je lesní porost členěn četnými pasekami. V západní části neosídlené MKR protíná silnice II/311.

Podmínky ochrany KR a doporučení v MKR 2.3:

- Zachovat souvislý lesní pokryv jako krajinnou matici
- Zachovat přírodní či přírodě blízký charakter údolí, vodních toků, pramenišť a mokřadních stanovišť
- Stavby a terénní úpravy vizuálně uplatnitelné ve volné krajině připustit jen výjimečně a pouze pro účely ochrany přírody, zemědělství a myslivosti – při respektování obvyklého měřítka a použití tradičních materiálů; neumisťovat tyto stavby do pohledově exponovaných míst
- Nové polní, pěšiny či stezky (a jejich obnovy) ve volné krajině řešit citlivým způsobem vzhledem k terénu, cenným biotopům a stávající zeleni; ve volné krajině preferovat nezpevněný povrch a provádět doprovodnou výsadbu stanovištně vhodných dřevin; nové cesty pro přístup ke stávajícím stavbám ve volné krajině řešit pouze v odůvodněných případech a citlivým způsobem (terénní úpravy, povrch, biotopy, doprovodné výsadby)
- Drobná opatření a stavby ve volné krajině, které by byly realizovány z důvodů zlepšování podmínek využití území pro účely rekreace a cestovního ruchu lze výjimečně připustit ve stávajících

turistických cestách či cyklotrasách při respektování obvyklého měřítka a použití tradičních materiálů

MKR 2.4 – Černá Voda (pásma B ochrany krajinného rázu)

Osídlená část údolí Černé Vody s rozvolněnou až rozptýlenou rekreačně využitou zástavbou. Prostor je poměrně uzavřený, vymezený členitými okraji lesních porostů, které jsou však níže než v minulosti. Výše položené partie na svazích (zejména sjezdovka na pravém břehu) poskytují dálkové výhledy do Polska. Výše položené partie svahů, částečně i ty nižší, mají homogenní „luční“ charakter – nejsou členěny mimolesní zelení, která je naopak hojně rozšířena v blízkosti toku. Stopy někdejšího členění zemědělské půdy jsou zachovány minimálně.

Osídlení v údolí Černé Vody bylo spojeno se sklářskou výrobou, která zde započala na začátku 18. století. V blízkosti zaniklé hutě vystavěli v polovině 19. století Kolovratové-Krakowští postavit lovecký zámek, po roce 1948 znárodněný. Nad pravým břehem Černé Vody stojí výše ve svahu kaple Navštívení Panny Marie. Východní částí MKR prochází silnice II/311.

obr. č. B. 10: Údolí Černé Vody v pohledu ze jižního svahu; v pozadí polská část pohoří

Podmínky ochrany KR a doporučení v MKR 2.4:

- Zachovat odlesněný charakter údolí s plochami luk, výskytem nelesní zeleně; bránit potenciálně nežádoucímu zarůstání (postupu lesa dále po svazích)
- Zachovat stávající využití půdy ve volné krajině (mimo zástavbu) – travní porosty
- Zachovat rozvolněný či rozptýlený charakter zástavby; novou výstavbu realizovat ve velmi omezené míře
- Nezvyšovat kapacity rekreační infrastruktury (sjezdovky)
- Zachovat přírodní či přírodě blízký charakter vodních toků, mokřadních stanovišť a hodnotnou mimolesní zeleň
- Stavby a terénní úpravy vizuálně uplatnitelné ve volné krajině připustit jen výjimečně a pouze pro účely ochrany přírody, zemědělství a myslivosti – při respektování obvyklého měřítka a použití tradičních materiálů; neumisťovat tyto stavby do pohledově exponovaných míst
- Nové polní, pěšiny či stezky (a jejich obnovy) ve volné krajině řešit citlivým způsobem vzhledem k terénu, cenným biotopům a stávající zeleni; ve volné krajině preferovat nezpevněný povrch a provádět doprovodnou výsadbu stanovištně vhodných dřevin; nové cesty pro přístup ke stávajícím

stavbám ve volné krajině řešit pouze v odůvodněných případech a citlivým způsobem (terénní úpravy, povrch, biotopy, doprovodné výsadby)

- Drobná opatření a stavby ve volné krajině, které by byly realizovány z důvodů zlepšování podmínek využití území pro účely rekreace a cestovního ruchu lze výjimečně připustit ve stávajících turistických cestách či cyklotrasách při respektování obvyklého měřítka a použití tradičních materiálů

MKR 2.5 – Nová Ves (pásmo A ochrany krajinného rázu)

Příhraniční osídlené území při toku bezejmenného přítoku Divoké Orlice, východní část tvoří spodní úsek Zvonkového údolí protákaného rovněž bezejmenným potokem. Rozvolněná zástavba Nové Vsi se táhne při silnici II/311 v západovýchodním směru téměř celým MKR, místy zasahuje až k toku Divoké Orlice. V západní části zástavba vystupuje i výše do údolí, ve východní neosídlené části se vyskytují při toku podmáčené polohy. Jižní hranice MKR tvoří okraj lesa, který se v minulosti nacházel mnohem výše než v současnosti. Hojná mimolesní zeleň v blízkém okolí toku se rovněž objevila až v poválečném období a společně s rozšířením souvislého zalesnění níže po svahu snížila vizuální projev stromořadí podél hlavní průjezdní silnice.

Nová Ves vznikla po roce 1714, zdejšími prvními osadníky byli skláři. Po útlumu sklářské výroby se Nová Ves stala zemědělskou a dřevařskou vesnicí. Domy v osadě dnes slouží především k individuální rekreaci. Většími ubytovacími objekty jsou Chata Orlice a Chata Rampušák.

Podmínky ochrany KR a doporučení v MKR 2.5:

- Zachovat odlesněný charakter (zbylé části) údolí s plochami luk, zastoupením nelesní zeleně; bránit dalšímu nežádoucímu zarůstání (postupu lesa dále po svazích)
- Zachovat stávající využití půdy ve volné krajině (mimo zástavbu) – travní porosty
- Zachovat rozvolněný charakter zástavby; novou výstavbu realizovat ve velmi omezené míře
- Zachovat přírodní či přírodě blízký charakter údolí, vodních toků a hodnotnou mimolesní zeleň
- Stavby a terénní úpravy vizuálně uplatnitelné ve volné krajině připustit jen výjimečně a pouze pro účely ochrany přírody, zemědělství a myslivosti – při respektování obvyklého měřítka a použití tradičních materiálů; neumísťovat tyto stavby do pohledově exponovaných míst
- Nové polní, pěšiny či stezky (a jejich obnovy) ve volné krajině řešit citlivým způsobem vzhledem k terénu, cenným biotopům a stávající zeleni; ve volné krajině preferovat nezpevněný povrch a provádět doprovodnou výsadbu stanovištně vhodných dřevin; nové cesty pro přístup ke stávajícím stavbám ve volné krajině řešit pouze v odůvodněných případech a citlivým způsobem (terénní úpravy, povrch, biotopy, doprovodné výsadby)
- Drobná opatření a stavby ve volné krajině, které by byly realizovány z důvodů zlepšování podmínek využití území pro účely rekreace a cestovního ruchu lze výjimečně připustit ve stávajících turistických cestách či cyklotrasách při respektování obvyklého měřítka a použití tradičních materiálů

MKR 2.6 – Zvonkové údolí (pásmo A ochrany krajinného rázu)

Kotlinový prostor – údolí stoupající na východních svazích hlavního hřebene. Při vodních tocích (hlavní potok s pravostranným přítokem) se vyskytují četné podmáčené polohy. Území prošlo

v poválečném vývoji zásadní proměnou. Původně takřka zcela odlesněné údolí (s několika remízky) je dnes z větší části zalesněno. Zbytková – nezalesněná část představuje harmonický prostor, umožňující v ose údolí pohledy přes údolí Divoké Orlice na polskou část hor, přirozeně zejména z výše položených částí.

Nad levým břehem potoka zůstalo po poválečném vysídlení několik chalup doplněných rekreačními objekty, jedna pak v nejvýše položené části zbylého odlesnění. Plochy luk mají celkově homogenní ráz bez výskytu členící zeleně, vázané však hojně na blízké okolí toků.

obr. č. B. 11: Údolí Divoké Orlice a polská část pohoří v pohledu z horní části Zvonkového údolí

Podmínky ochrany KR a doporučení v MKR 2.6:

- Zachovat odlesněný charakter (zbylé části) údolí s plochami luk, zastoupením nelesní zeleně; bránit dalšímu nežádoucímu zarůstání (postupu lesa dále po svazích)
- Zachovat stávající využití půdy ve volné krajině – travní porosty
- Zachovat rozvolněný charakter a měřítko stávající zástavby; neumísťovat novou zástavbu
- Stavby a terénní úpravy vizuálně uplatnitelné ve volné krajině připustit jen výjimečně a pouze pro účely ochrany přírody, zemědělství a myslivosti – při respektování obvyklého měřítka a použití tradičních materiálů; neumísťovat tyto stavby do pohledově exponovaných míst
- Nové polní, pěšiny či stezky (a jejich obnovy) ve volné krajině řešit citlivým způsobem vzhledem k terénu, cenným biotopům a stávající zeleni; ve volné krajině preferovat nezpevněný povrch a provádět doprovodnou výsadbu stanovištně vhodných dřevin; nové cesty pro přístup ke stávajícím stavbám ve volné krajině řešit pouze v odůvodněných případech a citlivým způsobem (terénní úpravy, povrch, biotopy, doprovodné výsadby)
- Drobná opatření a stavby ve volné krajině, které by byly realizovány z důvodů zlepšování podmínek využití území pro účely rekreace a cestovního ruchu lze výjimečně připustit ve stávajících turistických cestách či cyklotrasách při respektování obvyklého měřítka a použití tradičních materiálů

MKR 2.7 – Podlesí (pásmo A ochrany krajinného rázu)

Členité svažité území nad pravým břehem Divoké Orlice – pod Anenským vrchem s nižšími elevacemi (Kuní vrch; 728,1 m n. m.) oddělenými údolími kratších potoků. Dříve téměř zcela odlesněné území je v současnosti z velké většiny lesnaté. Bezlesá část je zachována nesouvisle při toku Divoké Orlice, v menším rozsahu výše na svazích či v údolí při toku s podmáčenými polohami. Ve spodní části

došlo k rozvoji mimolesní zeleně, stromořadí při hlavní silnici (II/311) naopak prořídlo. V severní části nad hlavní silnicí se nachází větší homogenní luční enkláva (bez mimolesní zeleně).

Podlesí se zachovalou zástavbou chalup je prvně uváděno roku 1627, vzniklo však zřejmě již ve druhé polovině 16. století.

Podmínky ochrany KR a doporučení v MKR 2.7:

- Zachovat charakter zbylých odlesněných ploch s plochami luk, zastoupením nelesní zeleně; bránit dalšímu nežádoucímu zarůstání (postupu lesa dále po svazích)
- Zachovat stávající využití půdy ve volné krajině (mimo zástavbu) – travní porosty
- Zachovat rozvolněný charakter zástavby; novou výstavbu realizovat ve velmi omezené míře (ojediněle)
- Zachovat přírodní či přírodě blízký charakter vodních toků, mokřadních stanovišť a hodnotnou mimolesní zeleň
- Stavby a terénní úpravy vizuálně uplatnitelné ve volné krajině připustit jen výjimečně a pouze pro účely ochrany přírody, zemědělství a myslivosti – při respektování obvyklého měřítka a použití tradičních materiálů; neumisťovat tyto stavby do pohledově exponovaných míst
- Nové polní, pěšiny či stezky (a jejich obnovy) ve volné krajině řešit citlivým způsobem vzhledem k terénu, cenným biotopům a stávající zeleni; ve volné krajině preferovat nezpevněný povrch a provádět doprovodnou výsadbu stanovištně vhodných dřevin; nové cesty pro přístup ke stávajícím stavbám ve volné krajině řešit pouze v odůvodněných případech a citlivým způsobem (terénní úpravy, povrch, biotopy, doprovodné výsadby)
- Drobná opatření a stavby ve volné krajině, které by byly realizovány z důvodů zlepšování podmínek využití území pro účely rekreace a cestovního ruchu lze výjimečně připustit ve stávajících turistických cestách či cyklotrasách při respektování obvyklého měřítka a použití tradičních materiálů

MKR 2.8 – Neratov (pásmo A ochrany krajinného rázu)

Kotlinový prostor na východním úbočí Anenského vrchu. V minulosti prakticky souvisle odlesněné území pokrývá v severní nejvíce svazité části (levobřežní svahy) lesní porost, střední část protékanou Neratovcem – přítokem Divoké Orlice se zástavbou Neratova vyplňuje hojná mimolesní zeleň, bez vegetačního pokryvu je pak jižní okraj MKR. V rozšířené nelesní zeleni se nevýrazně (ve struktuře krajiny) uchovaly původní vegetační prvky – meze oddělující pozemky (lánové uspořádání).

Neratov s hodnotnou horskou zástavbou, vystupující vysoko do údolí, představuje jedno z neosobitějších sídel v Orlických horách. Vedle množství zachovalé zástavby roubených chalup je to dáno dominantou poutního kostela Nanebevzetí Panny Marie – jedinečné dominanty situované v krajinářsky exponované poloze výše v údolí nedaleko od soutoku Divoké Orlice s potokem Neratovcem. Obec vzniklá v souvislosti se založením sklárny, v současnosti využívaná nejvíce rekreačně, je v posledním období známá díky fungujícímu pivovaru postaveném před několika lety ve východní části obce za hlavní silnicí (II/311).

obr. č. B. 12: Kostel Nanebevzetí Panny Marie v Neratově; v pozadí vrch Jagodna na polské straně

Podmínky ochrany KR a doporučení v MKR 2.8:

- Zachovat charakter zbylých odlesněných ploch s plochami luk, zastoupením nelesní zeleně; bránit dalšímu nežádoucímu zarůstání (mimolesní i lesní zelení – postupu lesa dále po svazích)
- Zachovat stávající využití půdy ve volné krajině – travní porosty
- Zachovat jedinečný projev dominanty poutního kostela Nanebevzetí Panny Marie ve výhledech z volné krajiny i v rámci zástavby sídla
- Zachovat rozvolněný až rozptýlený charakter zástavby; novou výstavbu realizovat v omezené míře
- Stavby a terénní úpravy vizuálně uplatnitelné ve volné krajině připustit jen výjimečně a pouze pro účely ochrany přírody, zemědělství a myslivosti – při respektování obvyklého měřítka a použití tradičních materiálů; neumisťovat tyto stavby do pohledově exponovaných míst
- Nové polní, pěšiny či stezky (a jejich obnovy) ve volné krajině řešit citlivým způsobem vzhledem k terénu, cenným biotopům a stávající zeleni; ve volné krajině preferovat nezpevněný povrch a provádět doprovodnou výsadbu stanovištně vhodných dřevin; nové cesty pro přístup ke stávajícím stavbám ve volné krajině řešit pouze v odůvodněných případech a citlivým způsobem (terénní úpravy, povrch, biotopy, doprovodné výsadby)
- Drobná opatření a stavby ve volné krajině, které by byly realizovány z důvodů zlepšování podmínek využití území pro účely rekreace a cestovního ruchu lze výjimečně připustit ve stávajících turistických cestách či cyklotrasách při respektování obvyklého měřítka a použití tradičních materiálů

MKR 2.9 – Neratov louky (pásmo A ochrany krajinného rázu)

Přírodovědně i krajinářsky mimořádně hodnotné území při toku Divoké Orlice pod Neratovem, při státní hranici. Podmáčené polohy v blízkosti řeky se vyznačují výskytem řady chráněných druhů rostlin i živočichů (obojživelníků, ptáků) a hojnou mimolesní zelení, rozšířenou ze značné části v poválečném období. Prakticky celá níže položená část údolí (niva toku) byly vyhlášena jako přírodní rezervace. Severní svazité část výše nad řekou má naopak homogenní luční pokryv bez výskytu členící mimolesní zeleně (výhledy k jihovýchodu).

Podmínky ochrany KR a doporučení v MKR 2.9:

- Krajinný management území plně podříditi zájmům ochrany přírody zakotveným v plánu péče PR Neratovské louky
- Ponechat stávající využití; neumísťovat novou obytnou či komerční (výrobní) zástavbu; nebudovat nové cesty
- Stavby a terénní úpravy vizuálně uplatnitelné ve volné krajině připustit jen výjimečně a pouze pro účely ochrany přírody – při respektování obvyklého měřítka a použití tradičních materiálů; neumísťovat tyto stavby do pohledově exponovaných míst

MKR 2.10 – Vrchní Orlice (pásmo A ochrany krajinného rázu)

Krajinnásky působivý prostor na jihovýchodním úbočí hlavního horského hřebenu, resp. Anenského vrchu – údolí Hadince, který se při státní hranici vlévá do Divoké Orlice. Kotlinový reliéf na západním straně vymezuje odlesný hřbet Polomu (766,1 m n. m.). Do MKR jsou zařazeny i lesnaté níže položené partie nad tokem Divoké Orlice. V minulosti bylo celé území souvisle odlesněno, údolí Hadince si tento charakter udrželo. Otevřené polohy na svazích umožňují dálkové pohledy do jižních směrů. V blízkosti potoka došlo v poválečném období k rozšíření mimolesní zeleně do souvislejších ploch. Výše na svazích se však udržely v hojné míře vegetační pásy – porostlé meze, více v levostranné části, vyskytují se i solitéry či skupinová zeleň.

Zástavba v údolí, sloužící dominantně rekreaci, tvoří pouze část bývalého osídlení. Výraznou krajinnou dominantou je kostel sv. Jana Nepomuckého situovaný v izolované pozici výše nad řekou ve spodní části údolí.

Podmínky ochrany KR a doporučení v MKR 2.10:

- Zachovat otevřený charakter prostoru s plochami luk, zastoupením hodnotné – krajinnotvorné nelesní zeleně; bránit dalšímu nežádoucímu zarůstání (mimolesní i lesní zelení)
- Zachovat stávající využití půdy ve volné krajině – travní porosty
- Zachovat jedinečný projev dominanty poutního kostela Nanebevzetí Panny Marie ve výhledech z volné krajiny
- Zachovat rozvolněný (rozptýlený) charakter zástavby; případné doplnění zástavby realizovat velmi omezeně; vyloučit vstup negativních dominant v exponovaných polohách
- Stavby a terénní úpravy vizuálně uplatnitelné ve volné krajině připustit jen výjimečně a pouze pro účely ochrany přírody, zemědělství a myslivosti – při respektování obvyklého měřítka a použití tradičních materiálů; neumísťovat tyto stavby do pohledově exponovaných míst
- Nové polní, pěšiny či stezky (a jejich obnovy) ve volné krajině řešit citlivým způsobem vzhledem k terénu, cenným biotopům a stávající zeleni; ve volné krajině preferovat nezpevněný povrch a provádět doprovodnou výsadbu stanovištně vhodných dřevin; nové cesty pro přístup ke stávajícím stavbám ve volné krajině řešit pouze v odůvodněných případech a citlivým způsobem (terénní úpravy, povrch, biotopy, doprovodné výsadby)
- Drobná opatření a stavby ve volné krajině, které by byly realizovány z důvodů zlepšování podmínek využití území pro účely rekreace a cestovního ruchu lze výjimečně připustit ve stávajících turistických cestách či cyklotrasách při respektování obvyklého měřítka a použití tradičních materiálů

obr. č. B. 13: Údolí Hadince v pohledu od Vysokého Kořene (horní okraj enklávy)

MKR 2.11 – Bartošovice (pásmo B ochrany krajinného rázu)

Kotlina či údolí Bartošovického potoka oddělující dvě hlavní části Orlických hor – Deštenskou hornatinu na severu a Mladkovskou vrchovinu na jihu. Na severní straně údolí vymezuje odlesněný hřbet Polomu, na jižní straně MKR vymezuje hranice lesa. Okrajové svahy obou jednotek jsou tak odlesněny, v (levobřežní) severní části údolí došlo ve druhé polovině minulého století k rozšíření několika menších remízů do větších lesních celků. Členění luk mezemi je zachováno pouze částečně. Bartošovický potok přijímá pár kratších (nestálých) přítoků pramenících na svazích, vlastní Bartošovický potok se při státní hranici vlévá do Divoké Orlice.

Bartošovice reprezentují údolní (původně) lánovou ves s rozvolněnou zástavbou, založenou již koncem 13. století. Spadají sem začátky lyžování v Orlických horách, býval zde i lyžařský můstek. Zástavba sídla dnes slouží hojně k rekreaci, na jižní svazích jsou v provozu vleky (Lyžařský areál Nella). Pracuje zde zemědělský provoz. Na křižovatce silnic II/319 a II/311 stojí dominanta kostela sv. Máří Magdalény. Ve východní části, poblíž soutoku se nachází silniční hraniční přechod Bartošovice v Orlických horách / Niemojów. Při severozápadní hranici MKR stojí několik usedlostí a kaple v drobné osadě Údolíčko. Na svazích se nachází několik objektů lehkého opevnění (řopíků).

Podmínky ochrany KR a doporučení v MKR 2.11:

- Zachovat převažující otevřený charakter prostoru s plochami luk, zastoupením nelesní zeleně; bránit dalšímu nežádoucímu zarůstání (mimolesní i lesní zelení)
- Zachovat stávající využití půdy mimo zástavbu – travní porosty
- Zachovat rozvolněný charakter zástavby v údolní poloze; principiálně nerozšiřovat zástavbu výše do svahů (nad sídlo); vyloučit vstup negativních dominant v exponovaných polohách
- Neumisťovat novou zástavbu v osadě Údolíčko
- Nerozšiřovat plošný rozsah výrobní zástavby – do volné krajiny; zachovat výškovou hladinu výrobních objektů
- Stavby a terénní úpravy vizuálně uplatnitelné ve volné krajině připustit jen výjimečně a pouze pro účely ochrany přírody, zemědělství a myslivosti – při respektování obvyklého měřítka a použití tradičních materiálů; neumísťovat tyto stavby do pohledově exponovaných míst

- Nové polní, pěšiny či stezky (a jejich obnovy) ve volné krajině řešit citlivým způsobem vzhledem k terénu, cenným biotopům a stávající zeleni; ve volné krajině preferovat neznepevněný povrch a provádět doprovodnou výsadbu stanovištně vhodných dřevin; nové cesty pro přístup ke stávajícím stavbám ve volné krajině řešit pouze v odůvodněných případech a citlivým způsobem (terénní úpravy, povrch, biotopy, doprovodné výsadby)
- Drobná opatření a stavby ve volné krajině, které by byly realizovány z důvodů zlepšování podmínek využití území pro účely rekreace a cestovního ruchu lze výjimečně připustit ve stávajících turistických cestách či cyklotrasách při respektování obvyklého měřítka a použití tradičních materiálů

MKR 2.12 – Zemská brána (pásmo A ochrany krajinného rázu)

Již část lesnatá část CHKO s výraznou terénní modelací – průlomovým údolím Divoké Orlice, která zde opouští svojí „hraniční“ trasu a dále směřuje do vnitrozemí. Hluboce zařízlé údolí v krystalinických horninách se skalními tvary (Ledříčkova skála), balvanitým korytem představuje mimořádně hodnotný až unikátní fenomén celorepublikového významu. Údolí je cenné i biologicky – zachovalostí svahových lesů, břehovými porosty s chráněnými druhy rostlin. Z okolních lesů přitékají do Divoké Orlice kratší přítoky (bohatá síť zdrojnic s mokřady).

obr. č. B. 14: Údolí Divoké Orlice – samota Ostrov

Území v jižní části Orlických hor není příliš osídleno. Nad pravým břehem Orlice, resp. při jejím soutoku s Černým potokem a proti jeho proudu se nachází Amerika s několika usedlostmi, známá více pořádáním dětských táborů (areály chatek) a další rekreační infrastrukturou. Dále k západu stojí samota Potoky s několika usedlostmi. Při toku Divoké Orlice ve východní části MKR stojí pár samot (Ostrov). V jejich se vyskytují menší luční enklávy. Silnice II/311 překonává údolí Orlice po kamenném mostě, postavením na počátku 20. století českými a italskými kameníky. Napříč údolím (paralelelně se státní hranicí) vede linie předválečného opevnění s velkým počtem obranných objektů.

Průlomové údolí Divoké Orlice bylo vyhlášeno přírodní rezervací. Při silnici do Bartošovic se nachází přírodní památka rašeliniště pod Předním vrchem, jejímž předmětem ochrany je cenné mokřadní stanoviště s chráněnými druhy rostlin.

Podmínky ochrany KR a doporučení v MKR 2.12:

- Zachovat souvislý lesní pokryv jako krajinnou matici
- Zachovat přírodní či přírodě blízký charakter údolí, vodních toků, pramenišť a mokřadních stanovišť; krajinný management území v průlomovém údolí Divoké Orlice plně podřídit zájmům ochrany přírody zakotveným v plánu péče PR Zemská brána
- Zachovat stávající rozsah okrajových lučních enkláv – zabránit jejich nežádoucímu zarůstání (rozvoji lesní i mimolesní zeleně)
- Prioritně neumísťovat novou zástavbu, především v okolí samot; nerozšiřovat plošný rozsah rekreační infrastruktury
- Nebudovat nové cesty
- Stavby a terénní úpravy vizuálně uplatnitelné ve volné krajině připustit jen výjimečně a pouze pro účely ochrany přírody, zemědělství a myslivosti – při respektování obvyklého měřítka a použití tradičních materiálů; neumísťovat tyto stavby do pohledově exponovaných míst
- Drobná opatření a stavby ve volné krajině, které by byly realizovány z důvodů zlepšování podmínek využití území pro účely rekreace a cestovního ruchu lze výjimečně připustit ve stávajících turistických cestách či cyklotrasách při respektování obvyklého měřítka a použití tradičních materiálů

MKR 3.1 – Kotel (pásmo B ochrany krajinného rázu)

Nejsevernější část CHKO na severních svazích okrajové části hřbetu vycházejícího s hlavního hřebene, s nejvyšším vrcholem Feistův kopec (705,9 m n. m.). Součástí nižšího hřbetu oddělujícího území od sousedního údolí Bělidla jsou další elevace s nadmořskou výškou mezi 600 a 700 metry (Kostelní vrch, Panský vrch). Kotlinový prostor je pramenou oblastí přítoky Klikawy (Střely), která přítokem Metuje. Svažité území je dnes přibližně z poloviny zalesněno, v minulosti byla lesnatost nižší a méně souvislá (členitější krajinná struktura). Na svazích Feistova kopce pak došlo k odlesnění (sjezdovka).

Pár samot v údolí v poválečném období doplnily rekreačně využívané stavby či chaty. Na západním úbočí Feistova kopce je v provozu sjezdovka (SKI areál HARTMAN), s vybudovanou infrastrukturou. Na vrcholu pak stojí od roku 2020 rozhledna. Přes hřeben přechází silnice II/310 (s členitým horizontálním profilem) směřující k hraničnímu přechodu Olešnice v Orlických horách / Kocioł.

Podmínky ochrany KR a doporučení v MKR 3.1:

- Důsledně chránit pohledově exponované partie území, především terénní hrany – horizonty, výše položené části svahů či prostorové dominanty (elevace); zabránit vzniku nových negativních krajinných dominant
- Udržet stávající rozsah odlesněných poloh; bránit dalšímu nežádoucímu zarůstání (mimolesní i lesní zelení)
- Zachovat rozvolněný charakter zástavby; případné doplnění zástavby realizovat velmi omezeně (ojediněle); nerozšiřovat rekreační zástavbu (chaty)

- Stavby a terénní úpravy vizuálně uplatnitelné ve volné krajině připustit jen výjimečně a pouze pro účely ochrany přírody, zemědělství a myslivosti – při respektování obvyklého měřítka a použití tradičních materiálů; neumisťovat tyto stavby do pohledově exponovaných míst
- Nové polní, pěšiny či stezky (a jejich obnovy) ve volné krajině řešit citlivým způsobem vzhledem k terénu, cenným biotopům a stávající zeleni; ve volné krajině preferovat nezpevněný povrch a provádět doprovodnou výsadbu stanovištně vhodných dřevin; nové cesty pro přístup ke stávajícím stavbám ve volné krajině řešit pouze v odůvodněných případech a citlivým způsobem (terénní úpravy, povrch, biotopy, doprovodné výsadby)
- Drobná opatření a stavby ve volné krajině, které by byly realizovány z důvodů zlepšování podmínek využití území pro účely rekreace a cestovního ruchu lze výjimečně připustit ve stávajících turistických cestách či cyklotrasách při respektování obvyklého měřítka a použití tradičních materiálů

obr. č. B. 15: Sjezdovka na jihovýchodním úbočí Feistova kopce a pohled do severního podhůří

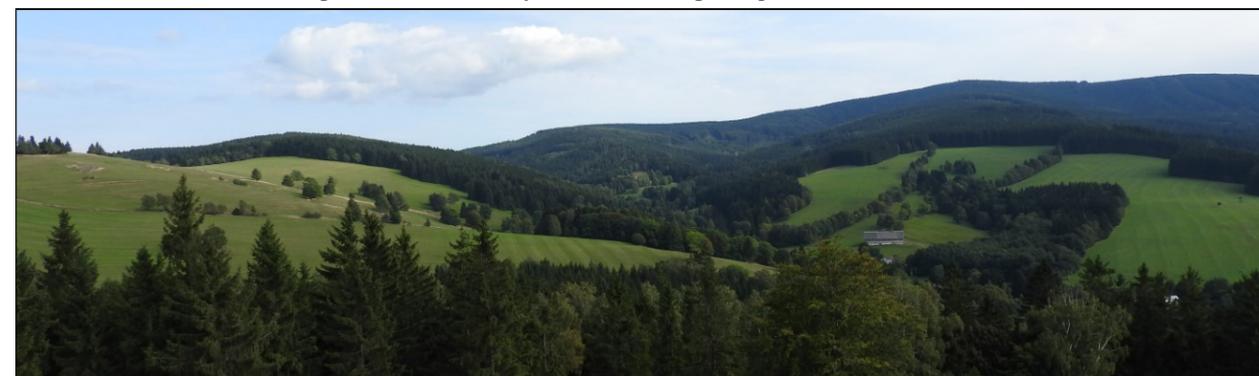

MKR 3.2 – Olešnice (pásmo A ochrany krajinného rázu)

Protáhlý převážně odlesněný kotlinový prostor v severní části CHKO – údolí Olešenky a Bělidla bez jeho nejvyšší části (Čihalky), na přechodu hor do podhůří. Jihozápadní část MKR odvodňuje potok Fibich, levostranný přítok Olešenky. V jižní či jihozápadní části MKR zasahuje až k vrcholu Stenky (756,1 m n. m.), jeho součástí je zalesněná elevace Červeného kopce (677,8 m n. m.) při hranici CHKO. Na severní straně svahy energičtěji stoupají k hraničnímu hřbetu s Panským kopcem (772,3 m n. m.) Převážná část údolních svahů je odlesněná, často ve velkých plochách travin. V jejich rámci se pak výrazně uplatňují liniové vegetační formace – porostlé meze. Uvedené znaky utvářejí velmi esteticky hodnotný obraz otevřené kulturní krajiny.

Prakticky celou údolní část vyplňuje rozvolněná zástavba Olešnice s atypickou jádrovou částí (v rámci CHKO) – s menším čtvercovým náměstím. Výše nad ním, v okrajové části zástavby, stojí dominanta kostela sv. Maří Magdalény. Ves na staré obchodní stezce je prvně uváděna k roku 1369, dnes má značné rekreační využití (početné chaty na severním svahu), je zde v provozu i menší strojírenská výroba. Ve východní části MKR je provozována menší sjezdovka, větší lyžařský areál (Skiareál Olešnice v Orlických horách) se pak nachází v jižní části, na severních svazích bezejmenné elevace. Na jižních svazích se vyskytují objekty lehkého předválečného opevnění. V západní části MKR v severojižním směru protíná silnice II/310.

obr. č. B. 16: Údolí Bělidla v pohledu z rozhledny na Feistově kopci; v pozadí Vrchmezi

Podmínky ochrany KR a doporučení v MKR 3.2:

- Zachovat převažující otevřený charakter prostoru s plochami luk, zastoupením hodnotné – krajinnotvorné nelesní zeleně; bránit možnému nežádoucímu zarůstání
- Důsledně chránit pohledově exponované partie území, především terénní hrany – horizonty, výše položené části svahů či prostorové dominanty (elevace); zabránit vzniku nových negativních krajinných dominant
- Zachovat stávající využití půdy ve volné krajině – travní porosty
- Zachovat rozvolněný charakter zástavby v údolní poloze; principiálně nerozšiřovat zástavbu výše do svahů (nad sídlo); vyloučit vstup negativních dominant v exponovaných polohách; nerozšiřovat chatovou zástavbu
- Stavby a terénní úpravy vizuálně uplatnitelné ve volné krajině připustit jen výjimečně a pouze pro účely ochrany přírody, zemědělství a myslivosti – při respektování obvyklého měřítka a použití tradičních materiálů; neumisťovat tyto stavby do pohledově exponovaných míst
- Nové polní, pěšiny či stezky (a jejich obnovy) ve volné krajině řešit citlivým způsobem vzhledem k terénu, cenným biotopům a stávající zeleni; ve volné krajině preferovat nezpevněný povrch a provádět doprovodnou výsadbu stanovištně vhodných dřevin; nové cesty pro přístup ke stávajícím stavbám ve volné krajině řešit pouze v odůvodněných případech a citlivým způsobem (terénní úpravy, povrch, biotopy, doprovodné výsadby)
- Drobná opatření a stavby ve volné krajině, které by byly realizovány z důvodů zlepšování podmínek využití území pro účely rekreace a cestovního ruchu lze výjimečně připustit ve stávajících turistických cestách či cyklotrasách při respektování obvyklého měřítka a použití tradičních materiálů

MKR 3.3 – Polom (pásmo A ochrany krajinného rázu)

Svažitý terén na horním toku či v (pod)pramenné oblasti Dědiny – na svazích Polomského kopce, kde horský reliéf přechází do podhůří (při západní hranici CHKO). Území bylo v minulosti souvisle odlesněno s výskytem hojné mimolesní zeleně – mezemi i rozptýlenou zelení, která se v poválečném období rozšířila v některých částech až do souvislejšího vegetačního pokryvu. Jiné části svahu naopak tvoří velké homogenní plochy travin, které vystupují až do horizontů, zejména severní hranice MKR – rozvodí mezi Dědinou a Olešenkou.

Na svazích je rozptýlena zástavba Polomi (doložené k roku 1617, dnes součást Sedloňova), která je z velké části skryta v zeleni. Jedná se často zachovalou zástavbu horských chalup dobře usazených ve

svažitém terénu. Dominantním prvkem zástavby je třípodlažní budova bývalé školy (dnes s rekreačním využitím) s přístavbami níže u silnice viditelná i z větších vzdáleností.

obr. č. B. 17: Polom v pohledu ze silnice do Sněžného; v pravé části snímku dominanta bývalé školy

Podmínky ochrany KR a doporučení v MKR 3.3:

- Zachovat dosud převažující otevřený charakter prostoru s plochami luk, zastoupením nelesní zeleně; bránit dalšímu nežádoucímu zarůstání (lesní i mimolesní zelení)
- Důsledně chránit pohledově exponované partie území, především terénní hrany – (bezlesé) horizonty, výše položené části svahů či prostorové dominanty (elevace); zabránit vzniku nových negativních krajinných dominant
- Zachovat stávající využití půdy ve volné krajině – travní porosty
- Zachovat rozptýlený charakter zástavby na svazích; novou výstavbu realizovat v omezené míře; vyloučit vstup negativních dominant v exponovaných polohách
- Stavby a terénní úpravy vizuálně uplatnitelné ve volné krajině připustit jen výjimečně a pouze pro účely ochrany přírody, zemědělství a myslivosti – při respektování obvyklého měřítka a použití tradičních materiálů; neumisťovat tyto stavby do pohledově exponovaných míst
- Nové polní, pěšiny či stezky (a jejich obnovy) ve volné krajině řešit citlivým způsobem vzhledem k terénu, cenným biotopům a stávající zeleni; ve volné krajině preferovat nezpevněný povrch a provádět doprovodnou výsadbu stanovištně vhodných dřevin; nové cesty pro přístup ke stávajícím stavbám ve volné krajině řešit pouze v odůvodněných případech a citlivým způsobem (terénní úpravy, povrch, biotopy, doprovodné výsadby)
- Drobná opatření a stavby ve volné krajině, které by byly realizovány z důvodů zlepšování podmínek využití území pro účely rekreace a cestovního ruchu lze výjimečně připustit ve stávajících turistických cestách či cyklotrasách při respektování obvyklého měřítka a použití tradičních materiálů

MKR 3.4 – Sedloňov (pásmo B ochrany krajinného rázu)

Otevřená luční krajina na okraji pohoří pod Sedloňovským vrchem s velkými homogenními (nečleněnými) plochami – scelených bloků travních porostů, které zaujímají větší část MKR. Výše položené partie v plochách luk (jižní část MKR) poskytují dálkové výhledy na hlavní orlický hřeben. Kolorit zemědělsky velkoplošně obhospodařované krajiny člení dva vegetační koridory. V severní části se jedná o lesnatý pás při toku Zlatého potoka, v jižní části pak užší koridor (mimolesní zeleně) podél jeho bezejmenného levostranného přítoku, kde je rozložena zástavba Horního Sedloňova. Od mělkého

údolí tohoto kratšího toku výše do obou svahů stoupají liniové (paralelní) vegetační formace – porostlé meze (lánové uspořádání), které tvoří výrazný členicí prvek ve struktuře krajiny.

Sedloňov s protáhlou údolní zástavbou při hlavní silnici II/310 (hranici CHKO) je uváděn poprvé v závěru 16. století. Dominanta kostela Všech svatých nad pravým břehem potoka se uplatňuje lokálně (v zástavbě a blízkých otevřených částech údolí Zlatého potoka). Cenná je rovněž zástavba Horního Sedloňova v zachovalé rozvolněné struktuře, často i zachovalého výrazu horské architektury. Severně od Sedloňova prochází linie objektů lehkého opevnění.

obr. č. B. 18: Zemědělská krajina nad Sedloňovem

Podmínky ochrany KR a doporučení v MKR 3.4:

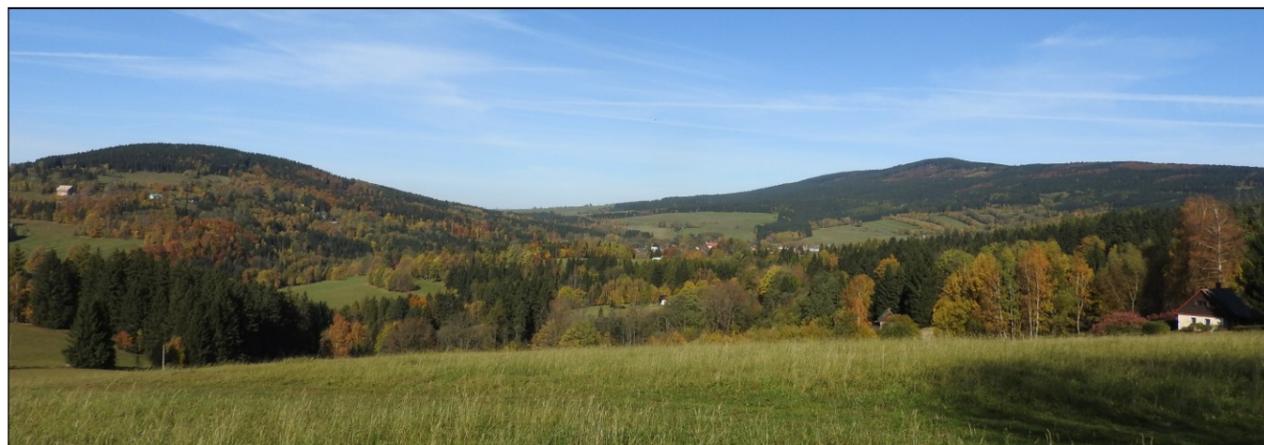
- Zachovat otevřený charakter prostoru s plochami luk, zastoupením hodnotné krajinnotvorné nelesní zeleně; lokálně posílit vegetační složku – rozptýlenou zeleň ve volné krajině
- Důsledně chránit pohledově exponované partie území, především terénní hrany – (bezlesé) horizonty či výše položené části svahů; zabránit vzniku nových negativních krajinných dominant
- Zachovat stávající využití půdy ve volné krajině – travní porosty
- Zachovat stávající rozvolněnou strukturu zástavby, především v Horním Sedloňově; nesnižovat projev či pozici kostela Všech svatých v zástavbě i ve výhledech z volné krajiny; prioritně nerozšiřovat zástavbu výše do svahů; vyloučit vstup negativních dominant v exponovaných polohách
- Stavby a terénní úpravy vizuálně uplatnitelné ve volné krajině připustit jen výjimečně a pouze pro účely ochrany přírody, zemědělství a myslivosti – při respektování obvyklého měřítka a použití tradičních materiálů; neumisťovat tyto stavby do pohledově exponovaných míst
- Nové polní, pěšiny či stezky (a jejich obnovy) ve volné krajině řešit citlivým způsobem vzhledem k terénu, cenným biotopům a stávající zeleni; ve volné krajině preferovat nezpevněný povrch a provádět doprovodnou výsadbu stanovištně vhodných dřevin; nové cesty pro přístup ke stávajícím stavbám ve volné krajině řešit pouze v odůvodněných případech a citlivým způsobem (terénní úpravy, povrch, biotopy, doprovodné výsadby)
- Drobná opatření a stavby ve volné krajině, které by byly realizovány z důvodů zlepšování podmínek využití území pro účely rekreace a cestovního ruchu lze výjimečně připustit ve stávajících turistických cestách či cyklotrasách při respektování obvyklého měřítka a použití tradičních materiálů

MKR 3.5 – Deštné (pásmo B ochrany krajinného rázu)

Široký kotlinový prostor v soutokové oblasti Bělé a Deštné, které tvoří rozhraní mezi Orlickými horami (východ) a Orlickým podhůřím (západ), přičemž dvojvrchol Špičáku a Plasnického Špičáku na západní straně vystupuje ještě přes 800 metrů nadmořské výšky. Z okolních svahů přitéká do obou říček více kratších přítoků.

Deštné v Orlických hor reprezentuje větší sídlo (v rámci Orlických hor) a především nejvytíženější hroské středisko s nabídkou početných ubytovacích kapacit (včetně objektů hromadného ubytování, kapacitních parkovišť) a sportovní infrastrukturou – sjezdové areály (Skicentrum Deštné v Orlických horách s více sjezdovkami na svazích Studeného vrchu, Lyžařský areál Na Špičáku). Vedle hlavní části sídla v údolí s diferencovanou zástavbou včetně městských prvků je zástavba rozložena či rozptýlena i na svazích (Dříš s poutní kaplí Blahoslavené Panny Marie a křížovou cestou, Ošerov směrem k Sedloňovu, částečně Jedlová, svahy Kamenného vrchu). V kompaktní zástavbě při toku Deštné stojí dominanta kostela sv. Máří Magdaleny. Krajinářsky mimořádně významný je především kostel sv. Matouše se hřbitovem situovaný v exponované pozici – výše na odlesněných svazích Studeného vrchu.

obr. č. B. 19: Soutoková kotlina Bělé a Deštné; v levé části snímku Plasnický Špičák; vpravo v pozadí Kamenný vrch

Přestože došlo v poválečném období k nárůstu plošného rozsahu lesa i výskytu mimolesní zeleně, převážná část nezastavěného území je otevřená, nezdělaná i ve větších plochách (svahy Kamenného vrchu). Původní členící zeleň meze se vyskytují lokálně (Jedlová). Odlesněné polohy výše na svazích (včetně sjezdovek) poskytují výhledy na horský (i podhorský) reliéf včetně zástavby Deštného, především ze svahů Studeného vrchu.

Podmínky ochrany KR a doporučení v MKR 3.5:

- Zachovat převažující otevřený charakter výše položených částí (nad zástavbou) s plochami luk či pastvin, zastoupením nelesní zeleně; bránit možnému nežádoucímu zarůstání
- Důsledně chránit pohledově exponované partie území, především terénní hrany – horizonty, výše položené části svahů či prostorové dominanty (elevace); zabránit vzniku nových negativních krajinných dominant
- Zachovat stávající využití půdy ve volné krajině – travní porosty
- Zachovat výsadní pozici a jedinečný projev dominanty kostela sv. Matouše v krajině

- Rozvoj zástavby prioritně situovat do níže položených částí při zachování místní urbanistické struktury; vyloučit vstup negativních dominant v exponovaných polohách; nerozšiřovat chatovou zástavbu
- Nové polní, pěšiny či stezky (a jejich obnovy) ve volné krajině řešit citlivým způsobem vzhledem k terénu, cenným biotopům a stávající zeleni; ve volné krajině preferovat nezpevněný povrch a provádět doprovodnou výsadbu stanovištně vhodných dřevin; nové cesty pro přístup ke stávajícím stavbám ve volné krajině řešit pouze v odůvodněných případech a citlivým způsobem (terénní úpravy, povrch, biotopy, doprovodné výsadby)

MKR 3.6 – Plasnice (pásmo B ochrany krajinného rázu)

Svažitě území na severním úbočí Špičáku (841 m n. m.), nejvyššího vrcholu Podorlické pahorkatiny. Větší část území je odlesněná s travním pokryvem, vyšší sklonitější svahy Špičáku jsou zalesněny – s výjimkou částí opuštěného zarůstajícího gabrového lomu ve vrcholové části. Rozsah lesní a nelesní půdy je dlouhodobě stabilizovaný, došlo v dílčích částech k rozšíření nelesní zeleně a zároveň ke scelení zemědělských pozemků do velkých bloků (bez členící zeleně).

V severní části se nachází menší ves či osada Plasnice s rozvolněnou zástavbou podél silnice II/309 (hranice CHKO). Při východní hranici MKR se pak nachází rekreační (chatkový) areál (Lesní Domov).

obr. č. B. 20: Pohled z horní hrany lomu na vrchu Plasnický Špičák k severu

Podmínky ochrany KR a doporučení v MKR 3.6:

- Zachovat konsolidované využití půdy se zalesněním vrcholových partií Špičáku, loukami níže na svazích; bránit dalšímu nežádoucímu zarůstání (mimolesní zeleně)
- Zachovat stávající využití půdy ve volné krajině – travní porosty
- Zachovat rozvolněný charakter zástavby Plasnice; novou zástavbu jižně od silnice II/309 prioritně neumísťovat; nerozšiřovat chatovou rekreační zástavbu (Lesní Domov); vyloučit vstup negativních dominant v exponovaných polohách
- Stavby a terénní úpravy vizuálně uplatnitelné ve volné krajině připustit jen výjimečně a pouze pro účely ochrany přírody, zemědělství a myslivosti – při respektování obvyklého měřítka a použití tradičních materiálů; neumísťovat tyto stavby do pohledově exponovaných míst
- Nové polní, pěšiny či stezky (a jejich obnovy) ve volné krajině řešit citlivým způsobem vzhledem k terénu, cenným biotopům a stávající zeleni; ve volné krajině preferovat nezpevněný povrch a provádět doprovodnou výsadbu stanovištně vhodných dřevin; nové cesty pro přístup ke stávajícím

stavbám ve volné krajině řešit pouze v odůvodněných případech a citlivým způsobem (terénní úpravy, povrch, biotopy, doprovodné výsadby)

- Drobná opatření a stavby ve volné krajině, které by byly realizovány z důvodů zlepšování podmínek využití území pro účely rekreace a cestovního ruchu lze výjimečně připustit ve stávajících turistických cestách či cyklotrasách při respektování obvyklého měřítka a použití tradičních materiálů

MKR 3.7 – Šediviny (pásmo B ochrany krajinného rázu)

Údolí Koutského potoka. Morfologicky členité území jižně pod Špičákem (a Plasnickým Špičákem) je z větší části dlouhodobě zalesněno, především v jižní části se zařízlým údolím – před soutokem s Bělou. Koutský potok přibírá více kratších přítoků. V severní části zasahuje do CHKO bezlesí, které v minulosti tvořilo koridor pod Plasnickým Špičákem a táhlo se až do údolí Bělé (do Jedlové), v poválečném období se zde souvisle rozšířila vegetace.

V mimolesní zeleni či na okraji lesa stojí rozptýleně několik chalup – při hranici CHKO v Šedivinách a samota Kout pod Plasnickým Špičákem. Působivým prvkem pak je především kostel sv. Josefa situovaný při místní cestě (hranici CHKO). Izolovaná drobná sídelní enkláva se nachází při hranici CHKO rovněž jižněji – Prázova bouda. Dříve mimolesní zelení členěná půdu v okolí Šedivin dnes tvoří velké bloky travních porostů, v Koutě je výskyt mimolesní zeleně naopak hojný.

obr. č. B. 21: Šediviny s kostelem sv. Josefa (v levé části snímku)

Podmínky ochrany KR a doporučení v MKR 3.7:

- Zachovat převažující souvislý lesní pokryv jako krajinnou matici; bránit možnému nežádoucímu zarůstání (mimolesní zelení) v minoritně zastoupených otevřených lučních polohách
- Zachovat přírodní či přírodě blízký charakter vodních toků a jejich údolí, pramenišť
- Zachovat mimořádně hodnoty projev dominanty kostela sv. Josefa v krajině; rozptýlenou strukturu zástavby s potenciálně jen jejím velmi omezeným doplněním
- Důsledně chránit pohledově exponované partie území, především terénní hrany – horizonty, výše položené části svahů či prostorové dominanty (elevace); zabránit vzniku nových negativních krajinných dominant
- Stavby a terénní úpravy vizuálně uplatnitelné ve volné krajině připustit jen výjimečně a pouze pro účely ochrany přírody, zemědělství a myslivosti – při respektování obvyklého měřítka a použití tradičních materiálů; neumisťovat tyto stavby do pohledově exponovaných míst

- Nové polní, pěšiny či stezky (a jejich obnovy) ve volné krajině řešit citlivým způsobem vzhledem k terénu, cenným biotopům a stávající zeleni; ve volné krajině preferovat nezpevněný povrch a provádět doprovodnou výsadbu stanovištně vhodných dřevin; nové cesty pro přístup ke stávajícím stavbám ve volné krajině řešit pouze v odůvodněných případech a citlivým způsobem (terénní úpravy, povrch, biotopy, doprovodné výsadby)
- Drobná opatření a stavby ve volné krajině, které by byly realizovány z důvodů zlepšování podmínek využití území pro účely rekreace a cestovního ruchu lze výjimečně připustit ve stávajících turistických cestách či cyklotrasách při respektování obvyklého měřítka a použití tradičních materiálů

MKR 3.8 – Lomy (pásmo B ochrany krajinného rázu)

Převážně odlesněné území v pravostranné části údolí Koutského potoka. Západní hranice MKR vede po hřebenu od Kupcovo kopce na jihu přes Lomy k bezejmenné elevaci (726 m n. m.) nad Strakovcem a dále k severu. Tato z velké části odlesněná hřebenová linie poskytuje výhledy na hlavní hřeben (typicky severně od Lomů, severně od Strakovce). Svažité terén vyplňují travní porosty v různé míře členěné mimolesní zelení (cestní doprovody), většinou však ve větších homogenních plochách.

Menší osada Lomy, připomínaná prvně v polovině 16. století, s nahloučenou zástavbou v mělké sedle a rozptylující se směrem k severu dnes slouží bydlení. Menší osada Strakovec severně pak tvoří několik rozptýlených chalup.

Podmínky ochrany KR a doporučení v MKR 3.8:

- Zachovat převažující otevřený charakter prostoru s plochami luk, zastoupením nelesní zeleně; bránit možnému nežádoucímu zarůstání (mimolesní zelení)
- Důsledně chránit pohledově exponované partie území, především terénní hrany – (bezlesé) horizonty, výše položené části svahů; zabránit vzniku nových negativních krajinných dominant
- Zachovat stávající využití půdy ve volné krajině – travní porosty
- Zachovat převažující rozptýlenou strukturu zástavby – prioritně nezahušťovat novou výstavbou (severně od Lomů, Strakovec)
- Stavby a terénní úpravy vizuálně uplatnitelné ve volné krajině připustit jen výjimečně a pouze pro účely ochrany přírody, zemědělství a myslivosti – při respektování obvyklého měřítka a použití tradičních materiálů; neumisťovat tyto stavby do pohledově exponovaných míst
- Nové polní, pěšiny či stezky (a jejich obnovy) ve volné krajině řešit citlivým způsobem vzhledem k terénu, cenným biotopům a stávající zeleni; ve volné krajině preferovat nezpevněný povrch a provádět doprovodnou výsadbu stanovištně vhodných dřevin; nové cesty pro přístup ke stávajícím stavbám ve volné krajině řešit pouze v odůvodněných případech a citlivým způsobem (terénní úpravy, povrch, biotopy, doprovodné výsadby)
- Drobná opatření a stavby ve volné krajině, které by byly realizovány z důvodů zlepšování podmínek využití území pro účely rekreace a cestovního ruchu lze výjimečně připustit ve stávajících turistických cestách či cyklotrasách při respektování obvyklého měřítka a použití tradičních materiálů

MKR 3.9 – Antoniino údolí (pásma A ochrany krajinného rázu)

Hluboká členitá údolní sníženina – zařízlé údolí Bělé s četnými skalními tvary v dlouhém úseku od Jedlové (mlýna) až po hranici CHKO pod Klečkovem. S výjimkou plošších partií u Mnichové (severní část MKR) a partií v jihovýchodní části (při hranici CHKO) je údolí takřka souvisle zalesněno – jedním z nejrozsáhlejších komplexů smíšených lesů přirozené skladby v Orlických horách. Bělá zde přibírá větší počet krátkých přítoků s vysokým spádem. Místy se vyskytují odlesněné nivní polohy. Odlesněná enkláva u Mnichové je členěna porostlými mezemi.

S výjimkou Mnichové v severní části s několika usedlostmi je území prakticky bez osídlení (pár samot či chat v údolí). Celým údolím prochází silnice II/321. V nižší části údolí se nachází na ostrohu v ohybu řeky zřícenina strážního hradu Klečkov, (Nový hrad), založeného na přelomu 14. a 15. století. Výše proti proudu na levostranných svazích stával starší gotický hrad Hlodný, z něhož se do současnosti zachovaly pouze zbytky.

Podmínky ochrany KR a doporučení v MKR 3.9:

- Zachovat převažující souvislý lesní pokryv jako krajinnou matici; udržet druhovou skladbu porostů; zachovat hodnotnou krajinnotvornou zeleň v otevřených polohách (Mnichová); bránit možnému nežádoucímu zarůstání (mimolesní zelení)
- Zachovat přírodní či přírodě blízký charakter údolí, vodních toků, pramenišť
- Nerozšiřovat zástavbu pro obytné účely
- Nebudovat nové cesty
- Stavby a terénní úpravy připustit jen výjimečně a pouze pro účely ochrany přírody, zemědělství a myslivosti – při respektování obvyklého měřítka a použití tradičních materiálů; neumísťovat tyto stavby do pohledově exponovaných míst
- Drobná opatření a stavby ve volné krajině, které by byly realizovány z důvodů zlepšování podmínek využití území pro účely rekreace a cestovního ruchu lze výjimečně připustit ve stávajících turistických cestách či cyklotrasách při respektování obvyklého měřítka a použití tradičních materiálů

MKR 3.10 – Hutě (pásma B ochrany krajinného rázu)

Svažité území v povodí Hutského potoka – levostranného přítoku Bělé, do níž se vlévá pod Mnichovou. Spodní více zařízlý úsek údolí je dlouhodobě zalesněn, v poválečném období se les rozšířil výše proti proudu (především při bezejmenném pravostranném přítoku části a údolí bezejmenného pravostranného přítoku („pod Matoušem“). Hutský potok přibírá další kratší přítoky, hojný je výskyt pramenišť.

Dříve velmi členitá krajinná struktura s množstvím menších políček byla sjednocena do velkých bloků travních porostů (luk). Ve vyšších partiích je členění hojná mimolesní zeleň (rovněž ve značné míře rozšířená ve druhé polovině minulého století) – porostlé meze, solitéry, skupinové formace, které formují hodnotný krajinný obraz otevřených poloh. Ten spolutváří blízká dominanta kostela sv. Matouše krátce za hranicí se sousedním MKR 3.5 (Deštné). Nižší položené odlesněné svahy bez početnější nelesní zeleně pak mají celistvější projev.

V údolních polohách se vyskytuje rozvolněná, výše na svazích pak rozptýlená zástavba starších usedlostí adaptovaných pro rekreační účely.

obr. č. B. 22: Výše položené svahy Studeného vrchu – pohled níže do údolí Bělé a Hutského potoka

Podmínky ochrany KR a doporučení v MKR 3.9:

- Zachovat stávající strukturu krajiny se zalesněním svažitéjších poloh a otevřenými partiemi výše položených svahů; zachovat hodnotnou krajinnotvornou zeleň v otevřených polohách (meze, solitéry); bránit možnému nežádoucímu zarůstání (lesní i mimolesní zelení)
- Zachovat přírodní či přírodě blízký charakter údolí, vodních toků, pramenišť
- Důsledně chránit pohledově exponované partie území, především terénní hrany – horizonty, výše položené části svahů či prostorové dominanty (elevace); zabránit vzniku nových negativních krajinných dominant
- Zachovat stávající využití půdy v otevřených polohách – travní porosty
- Zachovat rozvolněnou či rozptýlenou strukturu zástavby; prioritně neumísťovat novou zástavbu; záměry novostaveb prověřit kauzálním hodnocením
- Stavby a terénní úpravy vizuálně uplatnitelné ve volné krajině připustit jen výjimečně a pouze pro účely ochrany přírody, zemědělství a myslivosti – při respektování obvyklého měřítka a použití tradičních materiálů; neumísťovat tyto stavby do pohledově exponovaných míst
- Nové polní, pěšiny či stezky (a jejich obnovy) ve volné krajině řešit citlivým způsobem vzhledem k terénu, cenným biotopům a stávající zeleni; ve volné krajině preferovat nezpěvněný povrch a provádět doprovodnou výsadbu stanovištně vhodných dřevin; nové cesty pro přístup ke stávajícím stavbám ve volné krajině řešit pouze v odůvodněných případech a citlivým způsobem (terénní úpravy, povrch, biotopy, doprovodné výsadby)
- Drobná opatření a stavby ve volné krajině, které by byly realizovány z důvodů zlepšování podmínek využití území pro účely rekreace a cestovního ruchu lze výjimečně připustit ve stávajících turistických cestách či cyklotrasách při respektování obvyklého měřítka a použití tradičních materiálů

MKR 3.11 – Tisovec (pásma A ochrany krajinného rázu)

Menší osídlená enkláva výše na levostranných svazích údolí Bělé (Antoniina údolí). Dříve součást většího odlesněného území reprezentuje zbytkovou luční enklávu se několika rekreačně využívanými

chalupami. Harmonický velmi příznivě působící drobný prostor v izolované poloze člení liniová i další tvarově rozmanitá zeleň.

Podmínky ochrany KR a doporučení v MKR 3.11:

- Zachovat plošný rozsah zbytkové luční enklávy; bránit dalšímu rozvoji lesní i mimolesní zeleně – nežádoucímu zarůstání
- Zachovat stávající využití půdy mimo zástavbu – travní porosty
- Neumísťovat novou zástavbu; při rekonstrukcích zachovat stávající měřítko a orientaci objektů
- Stavby a terénní úpravy připustit jen výjimečně a pouze pro účely ochrany přírody, zemědělství (lesního hospodářství) a myslivosti
- Nebudovat nové cesty

MKR 4.1 – Uhřínov (pásma B ochrany krajinného rázu)

Téměř zcela odlesněné území s dominantou Podolského kopce (737,4 m n. m.) – rozvodná oblast mezi toky Bělé (Antoniino údolí na západě) a Kněžny (pramenné oblasti na svazích Pláně) na východě. Jedná se o výběžek odlesněné krajiny vystupující z podhůří. Výše položené svahy a vrcholová část Podolského kopce reprezentují významné výhledové místo – především na hlavní Orlický hřeben, omezeně i do podhůří. Travní porosty na svazích tvoří rozlehlé plochy s občasným výskytem soliterních dřevin. Výraznějším prvkem jsou cestní doprovody, starší meze se dochovaly v menší míře – výše na severozápadních svazích Podolského kopce. Níže na svazích pramení Uhřínovský potok.

Podél místní silnice (hranice CHKO) je rozložena zástavba Uhřínova (připomínaného prvně v polovině 14. století). V jeho rámci tvoří nejvýraznější prvek rozlehlý zemědělský provoz. Vše na svazích se nachází rozptýlená zástavba dřívější osady Pádolí (či Podolí) s bývalým zámečkem (dnes penzion).

Podmínky ochrany KR a doporučení v MKR 4.1:

- Zachovat převažující otevřený charakter prostoru s plochami luk, krajinnotvornou zelení; bránit možnému nežádoucímu zarůstání (postupu lesa do otevřených poloh)
- Důsledně chránit pohledově exponované partie území, především terénní hrany – horizonty, výše položené části svahů či prostorové dominanty (elevace); zabránit vzniku nových negativních krajinných dominant
- Zachovat stávající využití půdy ve volné krajině – travní porosty
- Zachovat převažující rozptýlenou strukturu zástavby výše na svazích (Pádolí) – prioritně nezahušťovat novou výstavbou; udržet rozvolněnou strukturu zástavby Uhřínova
- Nerozšiřovat plošný rozsah výrobního areálu v Uhřínově, především výše do svahů
- Stavby a terénní úpravy vizuálně uplatnitelné ve volné krajině připustit jen výjimečně a pouze pro účely ochrany přírody, zemědělství a myslivosti – při respektování obvyklého měřítka a použití tradičních materiálů; neumísťovat tyto stavby do pohledově exponovaných míst
- Nové polní, pěšiny či stezky (a jejich obnovy) ve volné krajině řešit citlivým způsobem vzhledem k terénu, cenným biotopům a stávající zeleni; ve volné krajině preferovat nezpevněný povrch a provádět doprovodnou výsadbu stanovištně vhodných dřevin; nové cesty pro přístup ke stávajícím

stavbám ve volné krajině řešit pouze v odůvodněných případech a citlivým způsobem (terénní úpravy, povrch, biotopy, doprovodné výsadby)

- Drobná opatření a stavby ve volné krajině, které by byly realizovány z důvodů zlepšování podmínek využití území pro účely rekreace a cestovního ruchu lze výjimečně připustit ve stávajících turistických cestách či cyklotrasách při respektování obvyklého měřítka a použití tradičních materiálů

obr. č. B. 23: Pádolí a hlavní Orlický hřeben v pohledu vrcholových partií Podolského kopce

MKR 4.2 – Kačerov (pásma B ochrany krajinného rázu)

V současnosti z větší části zalesněná pramenná oblast Liberského potoka s více zdrojnicemi, na západních svazích okrajového nižšího hřbetu Orlických hor. Zalesnění tvoří dva větší celky oddělené koridorem elektrovedu. Severní (zaroslý) segment s výskytem podmáčených stanovišť, vzácných druhů rostlin a motýlů byl vyhlášen přírodní památkou Kačerov. Mokřadní stanoviště se vyskytují i v jiných polohách. Zalesnění v celé severní části MKR je záležitostí až druhé poloviny minulého století. Luční porosty tvořící několik enkláv uvnitř okolní lesní i mimolesní zeleně mají homogenní charakter se sporadickým zastoupením rozptýlené zeleně.

Zástavbu Kačerova reprezentuje několik hodnotných tradičních (roubených) stavení v blízkosti místní silnice (hranici CHKO). Dominanta kostela sv. Kateřiny se hřbitovem a mohutnými listnáči v blízkosti stojí níže ve svahu pod silnicí. Vesnická památková zóna vyhlášená v části zástavby Kačerova zasahuje i do CHKO.

Podmínky ochrany KR a doporučení v MKR 4.2:

- Udržet stávající rozsah odlesnění – lučních enkláv; bránit možnému nežádoucímu zarůstání (lesní zeleni)
- Zachovat přírodní či přírodě blízký charakter vodních toků, pramenišť a mokřadních stanovišť; chránit cenná stanoviště – podmáčené louky s vysokou biodiverzitou
- Zachovat převažující rozvolněnou strukturu zástavby – prioritně nezahušťovat novou výstavbou (především výše nad silnicí)
- Nebudovat nové cesty
- Stavby a terénní úpravy vizuálně uplatnitelné ve volné krajině připustit jen výjimečně a pouze pro účely ochrany přírody, zemědělství a myslivosti – při respektování obvyklého měřítka a použití tradičních materiálů; neumísťovat tyto stavby do pohledově exponovaných míst

- Drobná opatření a stavby ve volné krajině, které by byly realizovány z důvodů zlepšování podmínek využití území pro účely rekreace a cestovního ruchu lze výjimečně připustit ve stávajících turistických cestách či cyklotrasách při respektování obvyklého měřítka a použití tradičních materiálů

MKR 4.3 – Kunčina Ves (pásmo B ochrany krajinného rázu)

Území v exponované hřbetní poloze mezi údolím Zdobnice a Liberského potoka na přechodu Orlických hor a Orlického podhůří. S výjimkou nejvýše položené severní části je většina vrcholových a podvrchových poloh odlesněna, pokryta souvislým travním porostem prakticky zcela bez mimolesní zeleně. Původní pozemky byly v poválečném období sceleny do plošně rozsáhlých bloků členěných pouze místní cestou s vegetačním doprovodem. Další je pak místní silnice níže ve svahu rovněž se stromořadím, která tvoří hranici CHKO.

obr. č. B. 24: Kunčina Ves s kaplí sv. Anny (vně CHKO) v pohledu od silnice od Rampuše

V severní části MKR stoupá od průjezdní cesty do svahu rozptýlená zástavba Kunčiny Vsi – chalupy často zachovalého výrazu horských stavení s doprovodnou mimolesní zelení, která se rozšířila níže na svahu i souvisleji. Dominanta kaple sv. Anny v exponované pozici na návrší v okrajově části sídla i výrobní zástavba při silnici se nachází již za hranicí CHKO.

Podmínky ochrany KR a doporučení v MKR 4.3:

- Zachovat otevřený charakter prostoru s plochami luk, krajino tvornou zelení (cestními doprovody) s možností doplnění mimolesní zeleně ve volné krajině; bránit možnému nežádoucímu zarůstání (mimolesní zelení)
- Důsledně chránit pohledově exponované partie území, především terénní hrany – horizonty, výše položené části svahů či prostorové dominanty (elevace); zabránit vzniku nových negativních krajinných dominant
- Zachovat stávající využití půdy ve volné krajině – travní porosty
- Zachovat rozptýlenou strukturu zástavby na svazích – prioritně nezahušťovat novou výstavbou;
- Nerozšiřovat plošný rozsah výrobního areálu v Uhřínově, především výše do svahů

- Stavby a terénní úpravy vizuálně uplatnitelné ve volné krajině připustit jen výjimečně a pouze pro účely ochrany přírody, zemědělství a myslivosti – při respektování obvyklého měřítka a použití tradičních materiálů; neumisťovat tyto stavby do pohledově exponovaných míst
- Nové polní, pěšiny či stezky (a jejich obnovy) ve volné krajině řešit citlivým způsobem vzhledem k terénu, cenným biotopům a stávající zeleni; ve volné krajině preferovat nezpevněný povrch a provádět doprovodnou výsadbu stanovištně vhodných dřevin; nové cesty pro přístup ke stávajícím stavbám ve volné krajině řešit pouze v odůvodněných případech a citlivým způsobem (terénní úpravy, povrch, biotopy, doprovodné výsadby)
- Drobná opatření a stavby ve volné krajině, které by byly realizovány z důvodů zlepšování podmínek využití území pro účely rekreace a cestovního ruchu lze výjimečně připustit ve stávajících turistických cestách či cyklotrasách při respektování obvyklého měřítka a použití tradičních materiálů

MKR 5.1 – Zdobnice (pásmo B ochrany krajinného rázu)

Osídlené údolí Zdobnice se zástavbou vystupující z údolí do svahů – v levostranné (východní) části až k hranici lesa či do lesního porostu, v pravostranné části pouze mírně do svahů. Vyšší levostranné svahy si ve větší míře uchovaly odlesněnost, v pravostranné a výše položené (severní) části údolí v poválečném období došlo k nárůstu lesní i mimolesní zeleně. Zdobnice zde přibírá několik kratších přítoků (prameniště), na něj je vázána mimolesní – liniová zeleň, v plochách travin se svazích se vyskytuje další rozptýlená zeleň – skupinová i solitérní, více v severní části. Svahy v jižní části MKR jsou naopak pokryty travinami v homogenních plochách. Široká údolní sníženina je celkově uzavřená, výhledy přes protější horizont umožňují nejvyšší polohy na východních svazích (typicky od kaple sv. Anny situované na okraji lesa). V lesnatém terénu na pravostranných svazích se nachází obora Zdobnička.

Níže položená zástavba Zdobnice – při toku má rozvolněnou strukturu, výše do svahů se více rozptýluje. Kostel Krista Dobrého pastýře výše nad levým břehem figuruje ve výhledech především z výše položených svahů nad kostelem. Zdobnice, doložená na přelomu 16. a 17. století jako dřevařská, sklářská či hornická osada, dnes patří k rekreačně využívaným střediskům s ubytovacími kapacitami, včetně hojné individuální rekreace. V zimním období zde jsou v provozu sjezdovky (Ski centrum Zdobnice v Orlických horách), na obou stranách údolí, v pravostranné části tvoří zřetelný koridor v souvislém zalesnění. Kromě zmíněné kaple sv. Anny se vyskytují v krajině či v blízkosti zástavby další objekty drobné sakrální architektury – kříže, kapličky či sochy.

Podmínky ochrany KR a doporučení v MKR 5.1:

- Zachovat stávající strukturu krajiny se zastoupením lesních i lučních (otevřených) poloh; zastoupením nelesní zeleně; bránit možnému nežádoucímu zarůstání, především na levostranné straně údolí (posunu okraje lesa níže po svahu)
- Důsledně chránit pohledově exponované partie území, především terénní hrany – horizonty, výše položené části svahů; zabránit vzniku nových negativních krajinných dominant
- Zachovat přírodní či přírodě blízký charakter vodních toků, pramenišť a mokřadních stanovišť
- Zachovat stávající využití půdy ve volné krajině – travní porosty
- Zachovat projev dominanty kostela sv. Krista Dobrého pastýře ve výhledech z volné krajiny

- Zachovat rozvolněnou či rozptýlenou strukturu zástavby; rozvoj zástavby prioritně situovat do níže položených částí údolí; vyloučit vstup negativních dominant v exponovaných polohách; nerozšiřovat chatovou zástavbu; záměry novostaveb ve výše položených exponovaných polohách prověřit kauzálním hodnocením
- Nové polní, pěšiny či stezky (a jejich obnovy) ve volné krajině řešit citlivým způsobem vzhledem k terénu, cenným biotopům a stávající zeleni; ve volné krajině preferovat nezpevněný povrch a provádět doprovodnou výsadbu stanovištně vhodných dřevin; nové cesty pro přístup ke stávajícím stavbám ve volné krajině řešit pouze v odůvodněných případech a citlivým způsobem (terénní úpravy, povrch, biotopy, doprovodné výsadby)

obr. č. B. 25: Levostranné travnaté svahy údolí Zdobnice s rozptýlenou zelení (výše nad vsí)

MKR 5.2 – Údolí Zdobnice (pásmo A ochrany krajinného rázu)

Zalesněné zařízlé členité údolí Zdobnice níže pod (vsí) Zdobnicí. V Údolí se místy vyskytují skalnaté svahy a kratší přítoky se značným spádem. Ve spodní části uzavřeného prostoru – v blízkosti toku prochází silnice II/310, stojí zde rovněž několik samot.

Podmínky ochrany KR a doporučení v MKR 5.2:

- Zachovat souvislý lesní pokryv jako krajinnou matici
- Zachovat přírodní či přírodě blízký charakter údolí, vodních toků, pramenišť
- Nerozšiřovat zástavbu pro obytné účely
- Nebudovat nové cesty
- Stavby a terénní úpravy připustit jen výjimečně a pouze pro účely ochrany přírody, zemědělství a myslivosti – při respektování obvyklého měřítka a použití tradičních materiálů; neumísťovat tyto stavby do pohledově exponovaných míst
- Drobná opatření a stavby ve volné krajině, které by byly realizovány z důvodů zlepšování podmínek využití území pro účely rekreace a cestovního ruchu lze výjimečně připustit ve stávajících turistických cestách či cyklotrasách při respektování obvyklého měřítka a použití tradičních materiálů

MKR 5.3 – Souvlastní (pásmo B ochrany krajinného rázu)

Prudce se zdvihající svahy a výše navazující planina (mělká vrcholová kotlina) v levostranné části údolí Zdobnice, na přechodu Orlických hor do Orlického podhůří. Z vyšších poloh stékají kratší přítoky Zdobnice, jižní hranici MKR utváří Slatinný Důl. Území bylo v minulosti v naproté většině odlesněné. Po II. světové válce se kromě svažitých partií les rozšířil v nejvyšších partiích ve východní části MKR a

nelesní zeleň také v bočních údolích přítoků. Dosud převažující partie odlesněné krajiny – louky či pastviny jsou členěny nelesní zelení pouze slabě (meze, solitéry, spontánně rozšířená vegetace). I díky tomu vrcholové části území poskytují dálkové výhledy přes údolí Zdobnice.

obr. č. B. 26: Odlesněná pláň výše nad levým břehem Zdobnice se zástavbou Souvlastní

Rozvolněná až rozptýlená zástavba Souvlastní situovaná na svazích i níže v údolí v poválečném období prořídla. Chalupy si mnohdy uchovaly vzhled tradiční architektury. Dominantním prvkem zástavby je provozní objekt velkého půdorysného měřítka situovaný v horní části sídla.

Podmínky ochrany KR a doporučení v MKR 5.3:

- Zachovat otevřený charakter výše položených částí s plochami luk, krajinnotvornou zelení; bránit možnému nežádoucímu zarůstání (mimoslesní i lesní zelení)
- Důsledně chránit pohledově exponované partie území, především terénní hrany – horizonty, výše položené části svahů či prostorové dominanty (elevace); zabránit vzniku nových negativních krajinných dominant
- Zachovat stávající využití půdy ve volné krajině – travní porosty
- Zachovat rozptýlenou strukturu zástavby na svazích; novou výstavbu realizovat omezeně (ojediněle); případné doplnění zástavby realizovat velmi omezeně; vyloučit vstup negativních dominant v exponovaných polohách
- Stavby a terénní úpravy vizuálně uplatnitelné ve volné krajině připustit jen výjimečně a pouze pro účely ochrany přírody, zemědělství a myslivosti – při respektování obvyklého měřítka a použití tradičních materiálů; neumísťovat tyto stavby do pohledově exponovaných míst
- Nové polní, pěšiny či stezky (a jejich obnovy) ve volné krajině řešit citlivým způsobem vzhledem k terénu, cenným biotopům a stávající zeleni; ve volné krajině preferovat nezpevněný povrch a provádět doprovodnou výsadbu stanovištně vhodných dřevin; nové cesty pro přístup ke stávajícím stavbám ve volné krajině řešit pouze v odůvodněných případech a citlivým způsobem (terénní úpravy, povrch, biotopy, doprovodné výsadby)
- Drobná opatření a stavby ve volné krajině, které by byly realizovány z důvodů zlepšování podmínek využití území pro účely rekreace a cestovního ruchu lze výjimečně připustit ve stávajících turistických cestách či cyklotrasách při respektování obvyklého měřítka a použití tradičních materiálů

MKR 5.4 – Nebeská Rybná (pásmo A ochrany krajinného rázu)

Jihozápadní úbočí vrchu Pustý (798 m n. m.) Novákova kopce (727 m n. m.) s pramenným údolím bezejmenného pravostranného přítoku Říčky. Východní hranice MKR prochází údolím rovněž bezejmenného přítoku Zdobnice (Slatinný důl oddělující sousední MKR 5.3 Souvlastní)., níže pak již údolím Zdobnice. Jižní část MKR se nachází nad soutokem Zdobnice s Říčkou. Svažitě území si uchovalo otevřený charakter, výše položené části umožňují dálkové výhledy do podhůří. Mimolesní zeleň je vázána údolní sníženiny, od níž místy vystupuje výše dále od toku, její poválečné rozšíření neproměnilo výrazněji kolorit zemědělské horské krajiny na přechodu hor do podhůří. I přes sjednocení pozemků do velkých souvislých ploch se zachovala řada mezí, více v levostranné části údolí, vyskytují se menší lesní celky, solitéry i jiné tvarově rozmanité vegetační formace.

obr. č. B. 27: Nebeská Rybná s kostelem a výrobním areálem ve výhledu z výše položených svahů Novákova kopce

Nebeská Rybná, prvně uváděná již v polovině 14. století, má diferencovanou stukturu zástavby, která prošla v poválečném období výraznou proměnou. V blízkosti dominanty kostela sv. Filipa a Jakuba vyrostl v oddělené exponované poloze velkovýrobní provoz, jenž tvoří výrazný prvek – negativní dominantu v obrazu krajiny. Rovněž v blízkosti kostela pak byly postaveny patrové bytovky pro zaměstnance provozu. Kolorit centra obce dotváří golfové hřiště mezi uvedenými dominantními prvky. Původní horská zástavba s četným zastoupením dochovaných lidových staveb je rozptýlena v blízkosti toku i výše na svazích. V jižní části MKR se pak izolovaně nad soutokem Zdobnice s Říčkou nachází drobná osada Popelov s početně konsolidovanou zástavbou.

Podmínky ochrany KR a doporučení v MKR 5.4:

- Zachovat otevřený charakter prostoru s rozsáhlými plochami zemědělské půdy, zastoupením krajinnotvorné nelesní zeleně; bránit potenciálně nežádoucímu zarůstání (postupu vegetace výše od toků)
- Důsledně chránit pohledově exponované partie území, především terénní hrany – horizonty (Pustý), výše položené části svahů; zabránit vzniku nových negativních krajinných dominant
- Zachovat stávající využití půdy ve volné krajině – travní porosty; chránit hodnotnou mimolesní zeleň

- Udržet zástavbu v údolní poloze – nerozšiřovat do volné krajiny výše na svazích; zachovat rozvolněný až rozptýlený charakter zástavby s možným doplněním zástavby ve vazbě na stávající cestní síť; v osadě Popelov neumisťovat novou zástavbu
- Zachovat výrazné (krajinnotvorné) působení dominanty kostela sv. Filipa i Jakuba ve výhledech z volné krajiny
- Nerozšiřovat plošný rozsah výrobního areálu, nezvyšovat výškovou hladinu provozních objektů, doplnit výsadby – krycí zeleň po jeho obvodu
- Stavby a terénní úpravy vizuálně uplatnitelné ve volné krajině připustit jen výjimečně a pouze pro účely ochrany přírody, zemědělství a myslivosti – při respektování obvyklého měřítka a použití tradičních materiálů; neumisťovat tyto stavby do pohledově exponovaných míst
- Nové polní, pěšiny či stezky (a jejich obnovy) ve volné krajině řešit citlivým způsobem vzhledem k terénu, cenným biotopům a stávající zeleni; ve volné krajině preferovat nezpevněný povrch a provádět doprovodnou výsadbu stanovištně vhodných dřevin; nové cesty pro přístup ke stávajícím stavbám ve volné krajině řešit pouze v odůvodněných případech a citlivým způsobem (terénní úpravy, povrch, biotopy, doprovodné výsadby)
- Drobná opatření a stavby ve volné krajině, které by byly realizovány z důvodů zlepšování podmínek využití území pro účely rekreace a cestovního ruchu lze výjimečně připustit ve stávajících turistických cestách či cyklotrasách při respektování obvyklého měřítka a použití tradičních materiálů

MKR 5.5 – Říčky (pásmo A ochrany krajinného rázu)

Osídlená část horského údolí Říčky a na jejím soutoku s Hlubokým potokem, jižně pod Zakletým (990,6 m n. m.), západně pod Anenským vrchem (992,4 m n. m.). Na severozápadní straně údolí vymezuje výrazný odlesněný horizont vrchu Pustý. Výše položené svahy jsou dlouhodobě odlesněny, zejména na východní straně (Pustý) mají téměř homogenní luční pokryv. Rozvoj lesní i mimolesní zeleně nastal v poválečném období především v nižších partiích. Pozůstatky bývalé parcelace půdy (porostlé meze) se částečně uchovaly níže na východních svazích (nad jádrovou částí Říček).

V původně dřevorubecké a zemědělské osadě Říčky, zmiňované někdy v polovině 16. století, se později rozvinula sklářská a textilní výroba. V současnosti patří Říčky k vyhledávaným horským střediskům, především v zimním období. Individuální rekreaci slouží celoročně. V obci byly v nedávné době výrazně navýšeny ubytovací kapacity – v jádrové části níže pod kostelem Nejsvětější Trojice byl realizován, v místě bývalého výrobního areálu, soubor apartmánových domů s více než 10 ubytovacími budovami. Rozptýlená zástavba starších usedlostí je rozprostřena v údolních polohách i výše na svazích. V odděleném segmentu Rysé výše na svazích stojí i několik poválečných chat.

Podmínky ochrany KR a doporučení v MKR 5.5:

- Zachovat převažující otevřený charakter prostoru s plochami luk, krajinnotvornou zelení; bránit možnému nežádoucímu zarůstání (mimolesní zelení i lesní zelení – postupů lesa níže po svahu)
- Důsledně chránit pohledově exponované partie území, především terénní hrany – horizonty (Pustý), výše položené části svahů; zabránit vzniku nových negativních krajinných dominant
- Zachovat stávající využití půdy ve volné krajině – travní porosty

- Zachovat příznivý projev dominanty kostela Nejsvětější Trojice ve výhledech z volné krajiny i v zástavbě sídla
- Nerozšiřovat komplex apartmánových domů dále do volné krajiny (nezvyšovat stanovené kapacity)
- Zachovat rozvolněnou či rozptýlenou strukturu zástavby (především na svazích); rozvoj zástavby situovat při stávající cestní síti prioritně do níže položených částí údolí; novou výstavbu nerealizovat výše na svazích Pustýho – nad stávající zástavbou; vyloučit vstup negativních dominant v exponovaných polohách; nerozšiřovat chatovou zástavbu; záměry novostaveb ve výše položených exponovaných polohách prověřit kauzálním hodnocením
- Nové polní, pěšiny či stezky (a jejich obnovy) ve volné krajině řešit citlivým způsobem vzhledem k terénu, cenným biotopům a stávající zeleni; ve volné krajině preferovat neznepevněný povrch a provádět doprovodnou výsadbu stanovištně vhodných dřevin; nové cesty pro přístup ke stávajícím stavbám ve volné krajině řešit pouze v odůvodněných případech a citlivým způsobem (terénní úpravy, povrch, biotopy, doprovodné výsadby)

obr. č. B. 28: Údolí Říčky v pohledu z pravostranných svahů; v pravé části snímku kostel Nejsvětější Trojice

MKR 5.6 – Ochozy (pásmo **B** ochrany krajinného rázu)

Okrajové území při východní hranici CHKO – slabě osídlené území výše nad údolím Zdobnice, v jeho pravostranné části. Prostor je z větší části zalesněn (historicky) – ve střední části, ve třech segmentech je rozšířeno bezlesí. V odlesněném segmentu v jižní části zasahuje do CHKO zástavba Příma – několika staveními, ve střední části Přední Ochoz, v severní části Zadní Ochoz rovněž s několika chalupami, v nekompaktním uspořádání většinou při místní cestě (hranici CHKO).

Podmínky ochrany KR a doporučení v MKR 5.6:

- Zachovat stávající využití půdy se zastoupením lesních i lučních poloh; bránit možnému nežádoucímu zarůstání – udržet dlouhodobě udržovaný rozsah odlesněné půdy
- Zachovat stávající využití půdy ve volné krajině – travní porosty
- Zachovat rozvolněnou či rozptýlenou strukturu zástavby; zástavbu doplňovat velmi omezeně (ojediněle) při místní silnici
- Nebudovat nové cesty

MKR 5.7 – Julinčino údolí (pásmo **A** ochrany krajinného rázu)

Hluboce zařízlé členité údolí Říčky pod Říčkami k soutoku se Zdobnicí a dále údolí Zdobnice až po hranici CHKO (most pod Pěčínem). Součástí MKR je rovněž spodní úsek údolí Zdobnice. V údolí se

místy vyskytují skalní tvary (Plačtivá skála na soutoku), po strmých úbočích stékají kratší přítoky. Spodní část údolí Zdobnice je naopak velmi skalnatá. Údolí obou toků jsou pokryta souvislým lesem, při toku se vyskytují menší odlesněné polohy (niva). Přibližně ve středním úseku údolí se nachází zástavba Hamernice s hodnotnými objekty – dnes rekreačně využívanými chalupami rozmístěnými převážně na pravém břehu toku. Ve spodní části údolí stojí nad levým břehem Zdobnice zřícenina hradu Pěčín pocházejícího ze 13. století.

Podmínky ochrany KR a doporučení v MKR 5.7:

- Zachovat souvislý lesní pokryv jako krajinnou matici
- Zachovat přírodní či přírodě blízký charakter údolí se skalními tvary, vodních toků, pramenišť
- Zachovat nesouvislou strukturu údolní zástavby (Hamernice); neumísťovat novou zástavbu
- Nebudovat nové cesty
- Stavby a terénní úpravy připustit jen výjimečně a pouze pro účely ochrany přírody, zemědělství a myslivosti – při respektování obvyklého měřítka a použití tradičních materiálů; neumísťovat tyto stavby do pohledově exponovaných míst
- Drobná opatření a stavby ve volné krajině, které by byly realizovány z důvodů zlepšování podmínek využití území pro účely rekreace a cestovního ruchu lze výjimečně připustit ve stávajících turistických cestách či cyklotrasách při respektování obvyklého měřítka a použití tradičních materiálů

MKR 5.8 – Pěčín (pásmo **B** ochrany krajinného rázu)

Zemědělsky využitá krajina na svazích Orlického podhůří nad levým břehem Zdobnice. Jedná se o pramennou oblast Stříbrného potoka – přítoku Pěčínského potoka, který pramení a protéká již vně hranic CHKO – pod silnicí II/319, která tvoří tuto hranici.

Mělké údolí Stříbrného potoka odděluje dvě lokální elevace – Homoli (576,6 m n. m.) ve východní části MKR a bezejmenný vrch či dvojvrší (569,5 m n. m.). S výjimkou údolí Stříbrného potoka je území odlesněno, s drobnějším měřítkem zemědělských ploch a výskytem členící zeleně – mezí, občasných solitérů. Vrcholové polohy umožňují výhledy po širším okolí, ze západní části MKR i dálkové do podhůří.

Pěčín náleží ke starším sídlům v oblasti, písemná zmínka o založení osady se datuje již k roku 1237. Jeho zástavba je rozložena při hlavní silnici, od níž vystupuje výše do svahu. Ve východní části sídla má zástavba na svazích více rozvolněný charakter. Dominanta kostela sv. Jana Křtitele se uplatňuje lokálně (v údolí), podobně i výrobní areál výše ve svahu v mělké sníženině. Údolím Stříbrného potoka je trasována železnice z Rychnova do Rokytnice v Orlických horách.

obr. č. B. 29: Pěčín s kostelem sv. Jana Křtitele v pohledu ze svahu výše nad vsí

Podmínky ochrany KR a doporučení v MKR 5.8:

- Zachovat otevřený charakter prostoru s plochami luk, krajínotvornou zelení; bránit možnému nežádoucímu zarůstání (výše ve svazích údolí Stříbrného potoka)
- Důsledně chránit pohledově exponované partie území, především terénní hrany – horizonty, výše položené části svahů či prostorové dominanty (elevace); zabránit vzniku nových negativních krajinných dominant
- Zachovat stávající převažující využití půdy ve volné krajině – travní porosty
- Zachovat dominantní pozici kostela sv. Jana Křtitele v zástavbě sídla i ve výhledech z volné krajiny
- Zachovat rozvolněnou strukturu zástavby; novou výstavbu prioritně situovat ve vazbě na existující cestní síť
- Stavby a terénní úpravy vizuálně uplatnitelné ve volné krajině připustit jen výjimečně a pouze pro účely ochrany přírody, zemědělství a myslivosti – při respektování obvyklého měřítka a použití tradičních materiálů; neumísťovat tyto stavby do pohledově exponovaných míst
- Nové polní, pěšiny či stezky (a jejich obnovy) ve volné krajině řešit citlivým způsobem vzhledem k terénu, cenným biotopům a stávající zeleni; ve volné krajině preferovat nezpevněný povrch a provádět doprovodnou výsadbu stanovištně vhodných dřevin; nové cesty pro přístup ke stávajícím stavbám ve volné krajině řešit pouze v odůvodněných případech a citlivým způsobem (terénní úpravy, povrch, biotopy, doprovodné výsadby)
- Drobná opatření a stavby ve volné krajině, které by byly realizovány z důvodů zlepšování podmínek využití území pro účely rekreace a cestovního ruchu lze výjimečně připustit ve stávajících turistických cestách či cyklotrasách při respektování obvyklého měřítka a použití tradičních materiálů

MKR 5.9 – Rokytnice (pásmo B ochrany krajinného rázu)

Zemědělská krajina v méně členitém terénu Orlického podhůří. Při jižní hranici MKR v mělké sníženině pramení Stříbrný potok. Prostor s velkými plochami zemědělské půdy, ve velké většině travních porostů, není vnitřně více členěn. Výrazným prvkem jsou stromořadí podél silnic a místní cest, mezi nimiž vyniká alej od Rokytnice v Orlických horách k Novému dvoru. Spíše ojediněle se vyskytují menší remízy či solitéry v plochách zemědělské půdy, místy se vegetace v poválečném období rozvinula spontánně.

Při jižním a východním okraji MKR vede silnice II/319, která tvoří hranici MKR. V jejím ohybu či na křižovatce s odbočkou do Kunvaldu leží Rokytnice v Orlických horách – s dosud zachovalým koloritem podhorského městečka. Původně uhlířská osada je prvně připomínána roku 1318. Sídlo se v poválečném období značně rozšířilo (rodinná zástavba, výrobní provozy – v nejnižší položené části sídla). Jádrová část města (náměstím prochází hranice CHKO) s dominantou zámku byla vyhlášena vesnickou památkovou zónou. Kromě souvisle zastavěného území se výše v zemědělské krajině vyskytuje několik samot (Nový Dvůr) či izolovaných domů, popř. zástavba vystupuje od hlavní silnice (úpravna vody ve východní části MKR). Údolím Stříbrného potoka vede železniční trať z Rychnova do Rokytnice v Orlických horách.

obr. č. B. 27: Samota Nový Dvůr v otevřené zemědělské krajině

Podmínky ochrany KR a doporučení v MKR 5.9:

- Zachovat otevřený charakter prostoru s plochami luk, krajínotvornou zelení (stromořadí u cest); bránit možnému nežádoucímu zarůstání (údolí Stříbrného potoka)
- Důsledně chránit pohledově exponované partie území, především terénní hrany – horizonty, výše položené části svahů či prostorové dominanty (elevace); zabránit vzniku nových negativních krajinných dominant
- Zachovat stávající převažující využití půdy ve volné krajině – travní porosty
- Prioritně nerozšiřovat zástavbu výše nad stávající rozsah zástavby Rokytnice; neumísťovat novou (obytnou) zástavbu ve volné krajině (při stávajících samotách); nerozšiřovat plošný rozsah výrobní zástavby, nezvyšovat výškovou úroveň provozních objektů
- Stavby a terénní úpravy vizuálně uplatnitelné ve volné krajině připustit jen výjimečně a pouze pro účely ochrany přírody, zemědělství a myslivosti – při respektování obvyklého měřítka a použití tradičních materiálů; neumísťovat tyto stavby do pohledově exponovaných míst
- Nové polní, pěšiny či stezky (a jejich obnovy) ve volné krajině řešit citlivým způsobem vzhledem k terénu, cenným biotopům a stávající zeleni; ve volné krajině preferovat nezpevněný povrch a provádět doprovodnou výsadbu stanovištně vhodných dřevin; nové cesty pro přístup ke stávajícím stavbám ve volné krajině řešit pouze v odůvodněných případech a citlivým způsobem (terénní úpravy, povrch, biotopy, doprovodné výsadby)

- Drobná opatření a stavby ve volné krajině, které by byly realizovány z důvodů zlepšování podmínek využití území pro účely rekreace a cestovního ruchu lze výjimečně připustit ve stávajících turistických cestách či cyklotrasách při respektování obvyklého měřítka a použití tradičních materiálů

MKR 5.10 – Horní Rokytnice (pásmo A ochrany krajinného rázu)

Dlouhodobě zemědělsky využitě území na horním toku Rokytenky (a jejího bezejmenného kratšího pravostranného přítoku). Původní lánové uspořádání s členěním mezemi je setřeno, stávající mimolesní zeleň ve volné krajině se z většiny rozšířila až v poválečném období. Plochy travin v mírně stoupajícím terénu tak tvoří velmi homogenní nečleněné plochy, výrazně se uplatňují doprovodné cesty (stromořadí při silnici do Říček, k pevnosti Hanička. Přesto se území vyznačuje krajinářsky velmi příznivým působením – horské či podhorské zemědělské krajiny. V minulosti byl rozsah odlesněného území (svahů) výrazně větší. Na jižní straně MKR vymezuje silnice II/319 (hranice CHKO).

Hodnotný kolorit krajiny dotváří horské osídlení. Rozvolněná či rozptýlená zástavba usedlostí v údolí Rokytenky a dále při hlavní silnici směrem k západu (do Rokytnice) si uchovala svou strukturu, díky zachovalým proporcím často i příznivý výraz. Při hlavní silnici ve východní části MKR se nachází Panské Pole, rovněž s rozvolněnou zástavbou a aktuální výstavbou rodinných domů (již za hranicí CHKO).

obr. č. B. 30: Usedlosti v rozptýlené zástavbě v údolí Rokytenky

Podmínky ochrany KR a doporučení v MKR 5.10:

- Zachovat otevřený charakter prostoru s plochami luk, krajinotvornou zelení (stromořadí); bránit možnému nežádoucímu zarůstání (mimolesní i lesní zelení – posunu okraje lesa níže po svahu)
- Důsledně chránit pohledově exponované partie území, výše položené části svahů; zabránit vzniku nových negativních krajinných dominant
- Zachovat stávající převažující využití půdy ve volné krajině – travní porosty

- Zachovat rozvolněnou strukturu zástavby s možností omezení doplnění zástavby ve vazbě na stávající cestní síť; v Panském Poli v části sídla zasahující do CHKO velmi omezeně (ojediněle) při hlavní silnici
- Stavby a terénní úpravy vizuálně uplatnitelné ve volné krajině připustit jen výjimečně a pouze pro účely ochrany přírody, zemědělství a myslivosti – při respektování obvyklého měřítka a použití tradičních materiálů; neumisťovat tyto stavby do pohledově exponovaných míst
- Nové polní, pěšiny či stezky (a jejich obnovy) ve volné krajině řešit citlivým způsobem vzhledem k terénu, cenným biotopům a stávající zeleni; ve volné krajině preferovat nezpevněný povrch a provádět doprovodnou výsadbu stanovištně vhodných dřevin; nové cesty pro přístup ke stávajícím stavbám ve volné krajině řešit pouze v odůvodněných případech a citlivým způsobem (terénní úpravy, povrch, biotopy, doprovodné výsadby)
- Drobná opatření a stavby ve volné krajině, které by byly realizovány z důvodů zlepšování podmínek využití území pro účely rekreace a cestovního ruchu lze výjimečně připustit ve stávajících turistických cestách či cyklotrasách při respektování obvyklého měřítka a použití tradičních materiálů

CHKO Orlické hory

Preventivní hodnocení krajinného rázu území

C. Kategorizace sídel

C.1 Úvod

Kategorizace sídel představuje vedle standardní dvouúrovňové diferenciaci území další úroveň ochrany krajinného rázu. V rámci aktualizace preventivního hodnocení krajinného rázu CHKO Orlické hory tvoří tento úkol jeho zásadní část.

Potřeba diferenciaci sídel z hlediska jejich kvality (struktury a charakteru zástavby, projevu v krajinné scéně) a na základě těchto kritérií definice limitů jejich rozvoje má nesporné opodstatnění. Většina investiční záměrů je realizována přímo v zastavěném území či ve vazbě na něj. Ve velkoplošně chráněných územích (národní parky, CHKO) není z hlediska legislativy i samotné podstaty jejich existence v současné době předpoklad hojnější investiční aktivity mimo zastavěné území sídel – např. těžebních záměrů, staveb technické infrastruktury či jiné výstavby.

Stanovení podmínek ochrany krajinného rázu na úrovni vyšších jednotek – vymezených oblastí krajinného rázu či míst krajinného rázu nemůže plnohodnotně postihnout požadavky této ochrany ve vztahu k sídelním útvarům. Požadavky ochrany krajinného rázu vyžadují v případě sídel mnohem více individuální přístup.

Oproti prostorové diferenciaci území (část B) vymezení sídel nevyžaduje analytický vklad, jemuž předchází studium celé řady jevů přítomných v území. Vlastní vymezení sledovaných jednotek – sídel vychází z aktuálních mapových podkladů se znázorněním plošného rozsahu zástavby. Zjištění charakteristik, na jejichž základě jsou definovány limity rozvoje sídla (podmínky ochrany, je však nutno oproti prostorové diferenciaci území provést s větší důkladností a ve větším detailu.

Jako sídlo je v této studii uvažováno zastavěné území čítající větší počet obývaných staveb. Sídlům pro účely této studie není izolovaná účelová zástavba (např. sportovní areál), samota bez blízké vazby k hlavní části zástavby (hájovna, rekreační objekt, účelový objekt) či osamocený nevyužívaný relikv dřívější zástavby (např. ruiny bývalých hospodářských usedlostí). Vybraným odloučeným lokalitám se zástavbou je věnována pozornost v kapitole C.3

Pro účely územně-plánovacích procesů byla u části sídel v CHKO Orlické hory provedena podrobnější diferenciaci (segmentace) a kategorizace zástavby – pro část sídel nacházející se v CHKO.

Úžeji zaměřená diferenciaci zástavby vychází ze změn v přístupu k řešení problematiky územního plánování a posuzování staveb. Předložená aktualizace v této části je nezbytná k uplatnění komplexního přístupu Správy CHKO Orlické hory k zapracování jejich požadavků do územních plánů.

V rámci vybrané skupiny sídel byly vymezeny plochy, v nichž bude uplatňována větší míra dohledu a při posuzování záměrů bude postupováno podle § 12 odst. 2 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění (ZOPK) – limity stanovené v rámci územních plánů (ÚP), regulačních plánů (RP), případně ÚP s prvky RP, podle Metodického pokynu MŽP, odboru obecné ochrany přírody a krajiny, ve spolupráci s MMR, odborem územního plánování k uplatňování § 12 odst. 4 (ZOPK), který byl publikován ve Věstníku MŽP (Ročník XXVII, září 2017, Částka 9).

C.2 Kategorizace sídel

Sídla v CHKO Orlické hory, resp. jejich části, jsou rozdělena z hlediska intenzity ochrany na základě indikování hodnot významu v krajině a kvality zástavby z hlediska urbanistického i architektonického.

Sídla v CHKO Orlické hory, pro která jsou dále v textu stanoveny regulativy a doporučení z hlediska ochrany krajinného rázu, jsou zařazena do 4 kategorií. Tato kategorizace se opírá o dvě základní kritéria, kterými jsou:

- Působení sídla v širším krajinném rámci (místu krajinného rázu, popř. i v širším územním rozsahu) dané především jeho pozicí, determinující jeho vizuální uplatnění, celistvostí, přítomností dominant (pozitivních i negativních) a začleněním do svého okolí (přechodem do volné krajiny)
- Dochovanost urbanistické struktury sídla, přítomností hodnotné architektury (dochovaná historická zástavba), jednoty zástavby z hlediska architektonického vzhledu (měřítko, tvar), popř. i funkčního

Sídla (jejich části) zařazená do **I. kategorie** jsou charakteristická harmonickým projevem a příznivým estetickým působením danými souladem především s přírodními dispozicemi – reliéfem a vegetací, plynulostí přechodu do nezastavěného území, organickým usazením v krajinném rámci, čímž spoluvytvářejí typický charakter území. Tato sídla se vyznačují dochovaností struktury typické pro historickou etapu osídlování území, způsobu života v území, dále vnitřní jednotou forem – měřítko a výrazu zástavby, přítomností architektonických hodnot nebo dominant, jež významně překračují měřítko sídla a spoluformují charakter krajiny dalece za jeho hranice.

Sídla (jejich části) zařazená do **II. kategorie** se vyznačují rovněž výraznou krajino tvornou hodnotou, vystupují jako významný spoluvůdčí krajinný prvek s příznivým projevem v kontextu širšího krajinného rámce. Sídla zařazená v této kategorii nemusí vynikat přítomností zásadních architektonických hodnot či chráněných památek. Zástavba v sídle odráží jeho dřívější status bez výraznějších prvků vybočujících mimo kontinuum historického vývoje – jak ve smyslu měřítko, tak také funkce.

Sídla (jejich části) zařazená do **III. kategorie** dosahují běžného působení v širším krajinném rámci bez zásadnějších pozitivních či negativních projevů. Zástavba sídla se nevyznačuje přítomností architektonických či památkových hodnot ani dochovaností původní struktury zástavby. Charakter zástavby v sídle je různorodý, v měřítku či vzhledu nejednotný. Typická je absence tradiční dominanty, zřetelný kontakt (promíšenost) starší a novodobé zástavby, hojnost rekonstrukcí starších objektů s realizací přístaveb, výskyt opuštěných či zchátralých objektů, celková nevyváženost stavebního fondu.

Sídla (jejich části) zařazená do **IV. kategorie** reprezentují sídla s negativním či rušivým, popř. velmi kontrastním působením v širším krajinném rámci. Charakteristické pro sídla zařazená do této kategorie je výskyt netradičních, cizorodých či viditelně rušivých prvků v zástavbě, které vybočují z běžného měřítko, abstrahují od architektonických zvyklostí či narušují původní historickou strukturu sídla. Absentují zde cenné architektonické či památkově chráněné objekty.

Dále v textu je pro každé sídlo v CHKO zpracován strukturovaný dokument uvádějící jeho základní charakteristiku – přítomnost památkové ochrany, pozici sídla v širším krajinném rámci, základní historické souvislosti, vizuální projev zástavby, členění sídla na segmenty s uvedením navržených podmínek a doporučení k ochraně krajinného rázu. Pozornost je rovněž věnována potenciálně problematickým rozvojovým plochám (převzatých z územně analytických podkladů). Ke každému sídlu je rovněž hned v úvodu přiřazena faktografická část obsahující jeho zařazení podle provedené prostorové diferenciaci území (OKR a MKR, část B) a také demografické statistiky z dostupných zdrojů (ČSÚ).

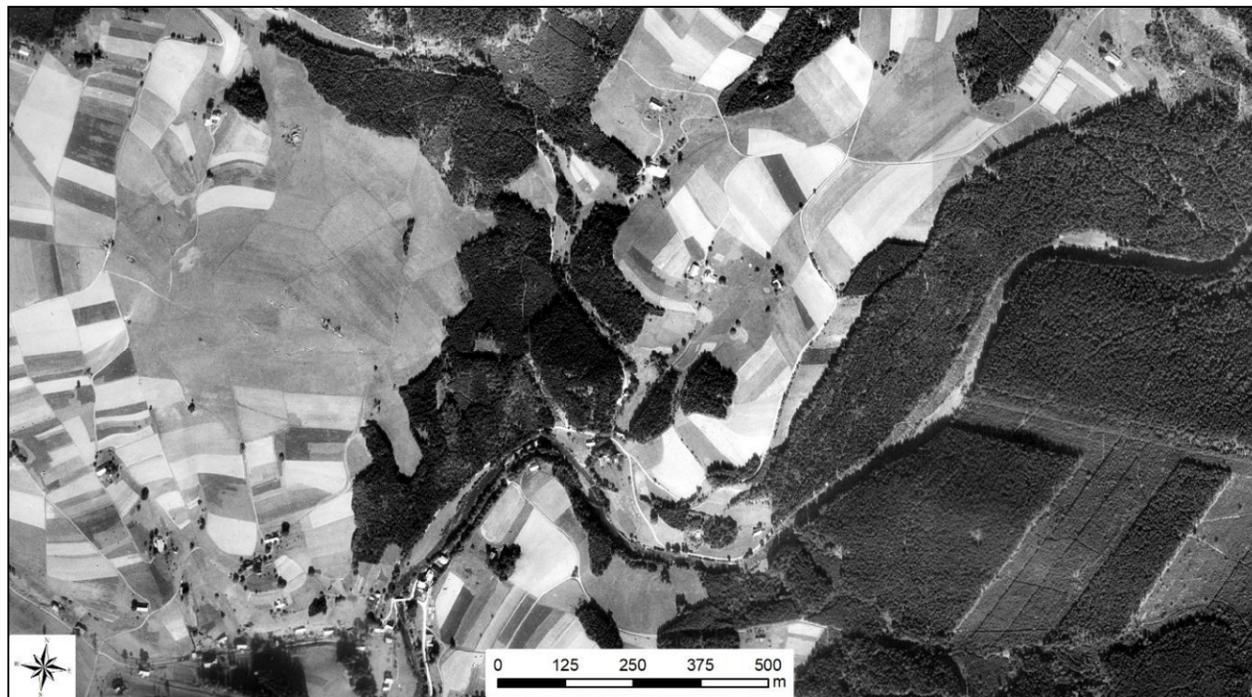
tab. č. C.1: Přehled sídel, jejich kategorizace a zařazení podle prostorové diferenciaci

Sídlo	MKR	Kategorie			
		I.	II.	III.	IV.
Amerika	2.12	I.	II.	III.	IV.
Bartošovice v Orlických horách	2.9	I.	II.	III.	IV.
Bedřichovka		I.	II.	III.	IV.
Černá Voda	2.4	I.	II.	III.	IV.
Deštné v Orlických horách	1.3 / 3.4	I.	II.	III.	IV.
Dříš	3.4	I.	II.	III.	IV.
Hadinec	1.9	I.	II.	III.	IV.
Hamernice	5.7	I.	II.	III.	IV.
Horní Rokytnice	5.10	I.	II.	III.	IV.
Hutě	3.10	I.	II.	III.	IV.
Jedlová	3.4 / 3.7	I.	II.	III.	IV.
Kačerov	4.2	I.	II.	III.	IV.
Kunčina Ves	4.3	I.	II.	III.	IV.
Lomy	3.8	I.	II.	III.	IV.
Luisino Údolí	1.5	I.	II.	III.	IV.
Nebeská Rybná	5.4	I.	II.	III.	IV.
Neratov	2.8	I.	II.	III.	IV.
Nová Ves	2.5	I.	II.	III.	IV.
Olešnice	1.1 / 3.1 / 3.2	I.	II.	III.	IV.
Orlické Záhoří	2.3	I.	II.	III.	IV.
Ošerov	3.5	I.	II.	III.	IV.
Panské Pole	5.10	I.	II.	III.	IV.
Pěčín	5.8	I.	II.	III.	IV.
Plasnice	3.6	I.	II.	III.	IV.
Podlesí	2.7	I.	II.	III.	IV.

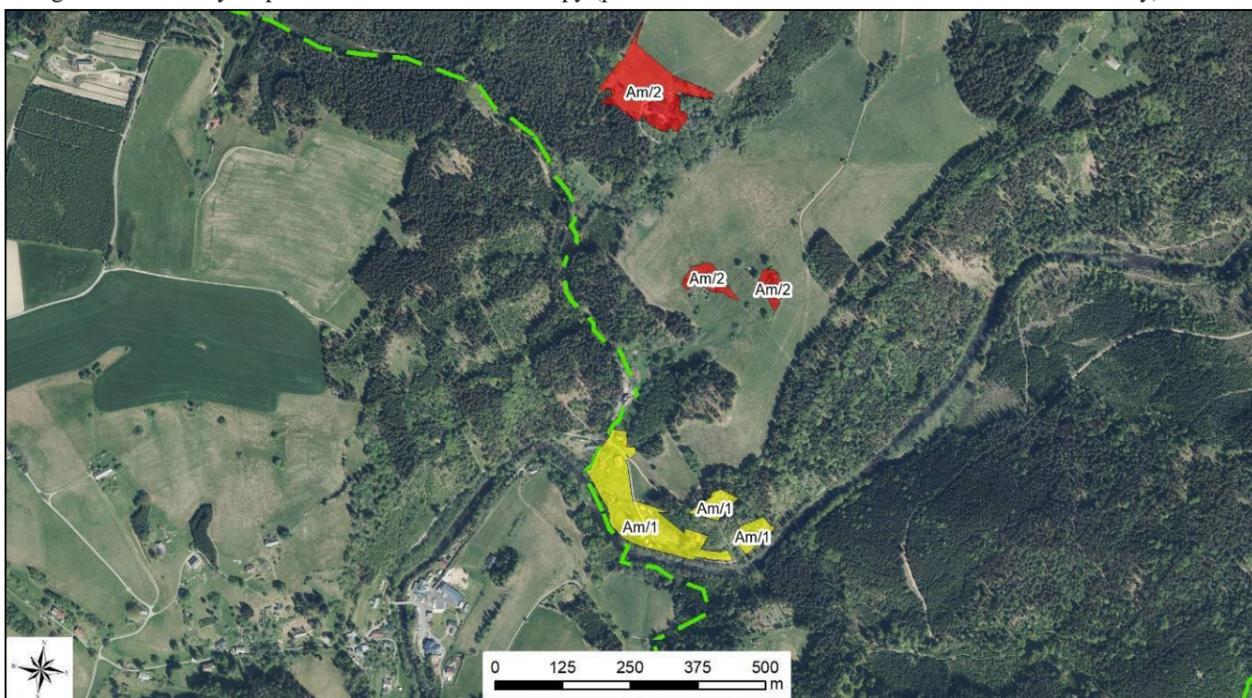
Polom	3.3	I.	II.	III.	IV.
Přím	5.6 / 5.7	I.	II.	III.	IV.
Rokytnice	5.9 / 5.10	I.	II.	III.	IV.
Říčky	5.5	I.	II.	III.	IV.
Sedloňov	3.4	I.	II.	III.	IV.
Souvlastní	5.3	I.	II.	III.	IV.
Šediviny	3.7	I.	II.	III.	IV.
Šerlich	1.4	I.	II.	III.	IV.
Uhřínov	4.1	I.	II.	III.	IV.
Vrchní Orlice	2.10	I.	II.	III.	IV.
Zdobnice	1.1 / 5.1	I.	II.	III.	IV.

Sídlo	Amerika				obec	Klášterec nad Orlicí			
					k. ú.	Klášterec nad Orlicí			
OKR	2	Divoká Orlice			ČSÚ	1869	1930	1950	2011
MKR/pásma	2.12	A	B	C	obyvatel	-	-	-	-
Kategorie	I.	II.	III.	IV.	domů	-	-	-	-

Archivní ortofotomapa (50. léta 20. století)

Kategorizace zástavby na podkladu aktuální ortofotomapy (přerušovaná zelená linie – hranice CHKO Orlické hory)

Indikátory a hodnoty:

plošná památková ochrana: ne

památkově chráněné objekty: ne

Pozice sídla v širším krajinném rámci:

Větší část zástavby je rozložena nad pravým břehem Divoké Orlice a podél Černého potoka (pod Zemskou bránou). Izolované usedlosti stojí výše ve svahu v luční enklávě. Vizualní uplatnění zástavby nastává pouze v blízkém okolí.

Základní historické souvislosti:

Současný název osady spadá do třetí čtvrtiny 19. století, kdy vznikl mezi místními v souvislosti s hospodařením na zemědělské půdě. Ve druhé polovině 20. století zde začaly být (tajně) pořádány křesťanské tábory. Tomuto účelu i ostatní rekreaci zde dnes slouží hojná ubytovací a související infrastruktura.

Vizuální projev zástavby v CHKO:

Níže položená část zástavby blízko řeky má funkčně i vzhledově značně diferencovaný charakter. Tvoří ji pár starších usedlostí, někde se stodolami, převážně zachovalých proporcí. Z tohoto koloritu vybočuje přestavba do patra u jednoho z objektů. V poválečném období tuto část doplnila (zahustila) rekreační zástavba pro hromadné ubytování (dětí) – areály táborových chatků se zázemím.

Izolované usedlosti výše ve svahu si i pro přestavbách uchovaly své proporce. Jejich velmi příznivé krajinnotvorné působení spoluutváří okolí rozptýlená zeleň.

Podmínky ochrany KR a doplňující doporučení k ochraně KR (pro část sídla v CHKO):**Obecná doporučení a podmínky ochrany KR:**

- Prioritně neumísťovat novou zástavbu; v rámci výše položené izolované zástavby novou výstavbu zcela vyloučit
- Nerozšiřovat ubytovací kapacity ve stávajících ubytovacích zařízeních
- Zachovat krajinnotvornou zeleň, především v okolí izolované zástavby výše ve svahu
- V případě přestaveb dbát základních architektonických pravidel či forem venkovské zástavby v oblasti (viz kapitola A.3.5 – umístění v terénu, v sídle obvyklý tvar střechy, půdorys, podlažnost, barevnost vnějších povrchů ad.); zachovat stávající měřítko a výškovou hladinu objektů
- U terénních úprav respektovat původní/typickou modelaci terénu

Zástavba sídla byla podrobněji rozčleněna do 2 segmentů:

Am / 1 (kategorie III): smíšená zástavba starších usedlostí a různorodých rekreačních objektů z poválečného období níže v údolí

Návrh ochrany:

- Prioritně neumísťovat novou zástavbu
- Nezvyšovat stávající rekreační kapacity
- V případě rekonstrukcí zachovat stávající výškovou úroveň zástavby

Am / 2 (kategorie I): zachovalá izolovaná zástavba usedlostí výše ve svahu

Návrh ochrany:

- Neumísťovat novou zástavbu
- Zachovat (obnovovat) krajinnotvornou zeleň v okolí zástavby
- Zachovat stávající využití půdy v okolí zástavby (travní porost)

obr. č. C.1: Samostatně stojící usedlosti výše na svazích.

obr. č. C.2: Zástavba při soutoku Divoké Orlice s Černým potokem s dominantním přestavbou bývalé usedlosti.

obr. č. C.3: Zachovalá roubená usedlost v blízkosti řeky. Příznivý projev místa dotváří výrazný solitérní listnáč.

obr. č. C.4 Objekt zázemí rekreačního areálu respektuje běžnou výškovou hladinu zástavby.

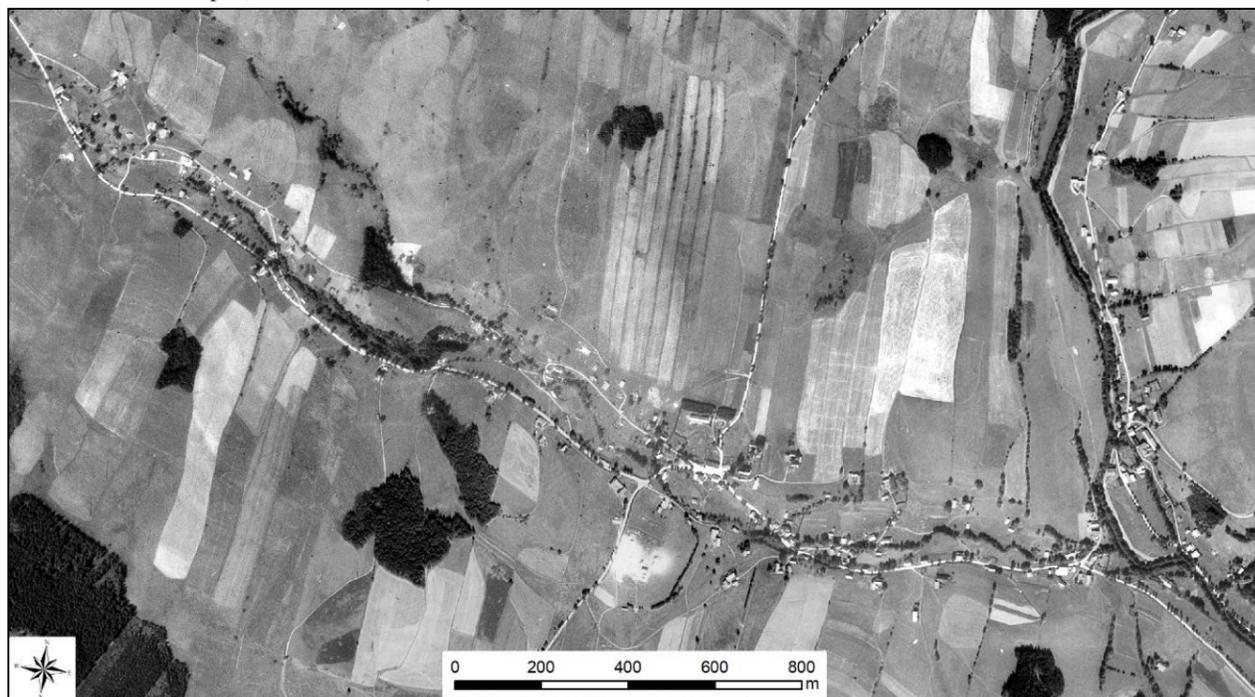

obr. č. C.5: Soubor rekreačních chatek v blízkosti toku.

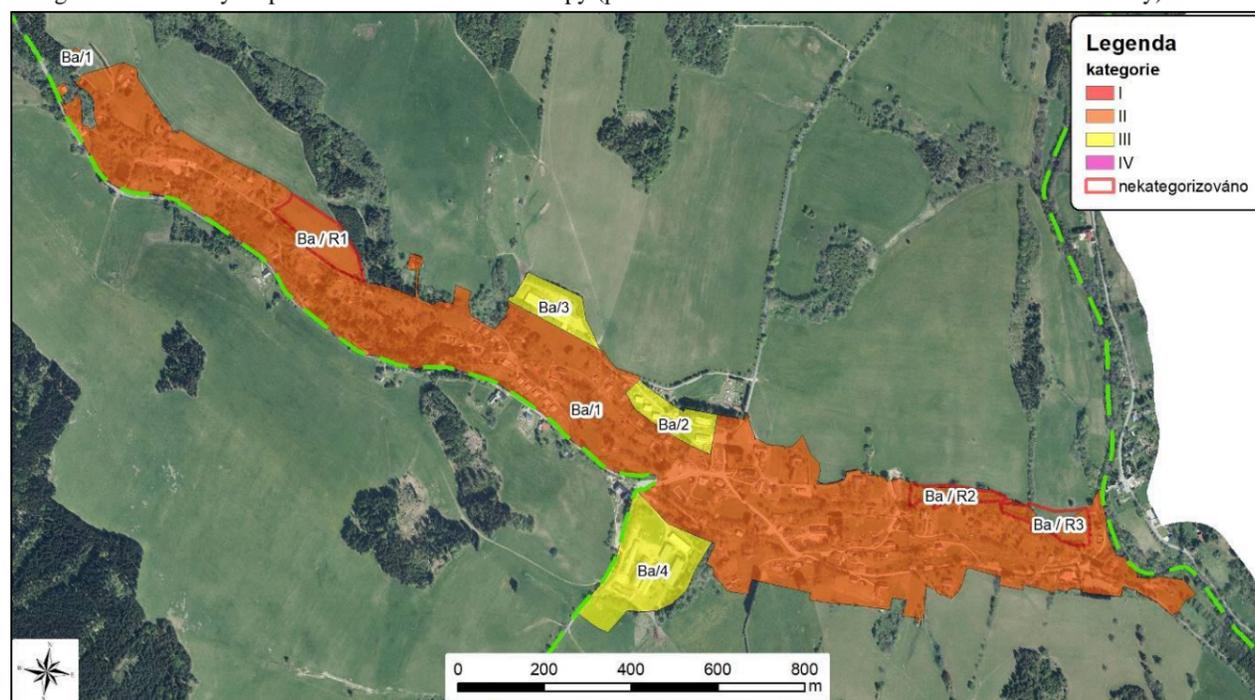

Sídlo	Bartošovice v Orlických horách				obec	Bartošovice v Orlických horách			
					k. ú.				
OKR	2	Divoká Orlice			ČSÚ	1869	1930	1950	2011
MKR/pásma	2.9	A	B	C	obyvatel	1 140	732	196	134
Kategorie	I.	II.	III.	IV.	domů	209	189	131	55

Archivní ortofotomapa (50. léta 20. století)

Kategorizace zástavby na podkladu aktuální ortofotomapy (přerušovaná zelená linie – hranice CHKO Orlické hory)

Indikátory a hodnoty:	
plošná památková ochrana:	ne
památkově chráněné objekty:	kostel sv. Maří Magdalény, sousoší Kalvárie na podstavě, most se sochou sv. Jana Nepomuckého, socha sv. Jana Nepomuckého na podstavě

Pozice sídla v širším krajinném rámci:

Původně lánová ves vyplňuje spodní část údolí Bartošovického potoka až k soutoku s Divokou Orlicí (státní hranicí). Vizuální uplatnění údolní zástavby (díličích částí) je nízké, a to i díky bohaté sídelní zeleni. Podél silnice II/319 a následně podél odbočky z ní do Klášterce nad Orlicí vede hranice CHKO. Naprostá většina zástavby se nachází v rámci CHKO.

Základní historické souvislosti:

Osada byla založena koncem 13. století. Původní osídlení bylo pravděpodobně české, ale od 16. stol. se začíná používat německý název Batzdorf. Kostel je zmiňován z roku 1384. Název obce je údajně podle prvního obyvatele. Název byl používán až do 17. století, kdy byla obec přejmenována kolonisty na Batzdorf.

Ves měla původně panské sídlo, v pozdější době zaniklé. Okolo tohoto sídla vznikali nové domy. Vesnice měla pivovar, hostinec, mlýny, pilu, fungovala zde řemesla. Původně česká ves při kolonizaci Orlických hor a příchodem německých obyvatel se postupně poněmčuje, až německý jazyk zcela převládal.

V Bartošovicích začalo lyžování v Orlických horách. Zdejší kolář vyráběl jasanové lyže již před I. světovou válkou. Byl zde i lyžařský můstek a 4 km dlouhá sjezdovka, na nichž se konaly závody. Po II. světové válce zde zahájil provoz velkovýrobní zemědělský areál, dnes se zlomkem zaměstnanců. V současnosti obec kromě bydlení slouží individuální i hromadné rekreaci

Vizuální projev zástavby:

Táhlá rozvolněná zástavba v údolí Bartošovického potoka se vyznačuje značnou vzhledovou rozmanitostí. V těsném sousedství (vizuálním kontaktu) zde stojí zachovalá lidová architektura roubených i zděných usedlostí, rekonstrukcí starších domů, okálů, novostaveb i rekreačních objektů (chat). Starší usedlosti s hospodářským zázemím (stodolami v úhlové dispozici) se vyskytují v okrajových částech. Většina zástavby je přízemní, především starší usedlosti jsou dobře umístěny ve svažitém terénu. Větší hmoty reprezentují objekt školy, ubytovacího zařízení, ubytovací objekt Barto21 a zejména hotel Zemská brána ve východní části sídla.

V centru obce na křižovatce silnic II. třídy (319 a 311) stojí dominanta kostel barokní sv. Máří Magdalény s ohradní zdí, hodnotnou vstupní branou a hřbitovem.

Z výše koloritu vybočuje mladší poválečná bytová a výrobní zástavba. Při silniční odbočce do Klášterce stojí rozlehlý výrobní areál čítající více provozních objektů. Na protější severní straně údolí byly postaveny patrové bytovky, západně od nich se pak nachází zemědělský objekt (Farma Staněk). Oba výrobní provozy jsou směrem do volné krajiny kryty vzrostlou zelení.

Hojnou často hodnotnou zelení je protkána celá zástavba sídla.

Podmínky ochrany KR a doplňující doporučení k ochraně KR:**Obecná doporučení a podmínky ochrany KR:**

- Zachovat rozložení zástavby v údolní poloze v rozvolněné struktuře; novou výstavbu prioritně situovat ve stávajícím rozsahu zastavěného území – ve vazbě na existující cestní síť; principiálně nerozšiřovat zastavěné území do vyšších partií svahů – nad stávající zástavbu
- Ppotenciální rozšíření zastavěného území lze přepokládat ve východní části části sídla – prioritně při hlavní silnici; zástavbu nerozšiřovat výše nad stávající rozsah zastavěného při silnici II/319 ve východní části sídla; respektovat obvyklou velikost stavebního pozemku v sídle (okolní zástavby)

- Zachovat – nesnižovat projev dominanty kostela sv. Máří Magdaleny v zástavbě sídla i ve volné krajině
- Při realizaci obytné výstavby i přestavbách dbát základních architektonických pravidel či forem venkovské zástavby v oblasti (viz kapitola A.3.5 – umístění v terénu, orientace vůči uliční čáře; v sídle obvyklý tvar střechy, půdorys, podlažnost, barevnost vnějších povrchů ad.)
- Novou zástavbu vhodně koncipovat s ohledem na přechod do nezastavěného území – především na přechodu do volné krajiny doplnit o diferencované výsadby stanovištně odpovídající zeleně
- U doplňkových staveb ke stavbám hlavním (kolny, garáže atd.) ctít tradiční provedení a jednotný rámeček se stavbami hlavními s odpovídajícími požadavky na půdorys objektu, podlažnost, tvar střechy
- Bránit nevhodným architektonickým zásahům u obytných staveb (přístavby narušující hmotu a půdorys především starší obytné zástavby)
- Zachovat hodnotnou sídelní a přechodovou zeleň; rozvíjet funkci zeleně uvnitř sídla a také s ohledem na přechod sídla do nezastavěného území (u novostaveb)
- U terénních úprav respektovat původní/typickou modelaci terénu
- Uplatňovat ochranu staveb s dochovaným výrazem tradičního lidového stavitelství; usilovat o vhodné opravy a údržbu a zachovat jejich historický ráz; nerozšiřovat chatovou zástavbu
- Nerozšiřovat zástavbu bytových domů
- Nerozšiřovat plošný rozsah výrobních areálů

Zástavba sídla byla podrobněji rozčleněna celkově do 4 segmentů:

Ba / 1 (kategorie II): převažující část v údolí Bartošovického potoka

Návrh ochrany:

- Viz obecná doporučení a podmínky ochrany výše

Ba / 2 (kategorie III): bytová zástavba na severní straně sídla.

Návrh ochrany:

- Nerozšiřovat zástavbu bytových domů
- Zachovat stávající výškovou hladinu bytové zástavby včetně sedlových střech

Ba / 3 (kategorie III): výrobní zástavba při severním okraji.

Návrh ochrany:

- Nerozšiřovat plošný rozsah výrobního areálu do volné krajiny
- Zachovat (nezvyšovat) stávající výškovou hladinu provozních objektů
- Zachovat (posílit) krycí zeleň v blízkém okolí výrobního areálu

Ba / 4 (kategorie III): výrobní areál na jižní straně – při odbočce do Klášterce.

Návrh ochrany:

- Nerozšiřovat plošný rozsah výrobního areálu
- Zachovat (nezvyšovat) stávající výškovou hladinu provozních objektů
- Zachovat (posílit) krycí zeleň v blízkém okolí výrobního areálu

Potenciálně problematické rozvojové plochy:

Ba / R1: rozvojová plocha na severním okraji sídla s využitím pro venkovské bydlení; travní porost.

Doporučení a podmínky ochrany KR: výstavbu pro obytné účely lze připustit při zachování rozvolněného uspořádání, obvyklé velikosti stavebního pozemku v sídle a respektu k základním

architektonickým pravidlům (viz kapitola A.3.5); nepřekračovat převažující výškovou hladinu blízké obytné zástavby (1 nadzemní podlaží + obytné podkrovní).

Ba / R2: rozvojová plocha na severním okraji sídla s využitím pro venkovské bydlení; travní porost.

Doporučení a podmínky ochrany KR: výstavbu pro obytné účely lze připustit při zachování rozvolněného uspořádání, obvyklé velikosti stavebního pozemku v sídle a respektu k základním architektonickým pravidlům (viz kapitola A.3.5); nepřekračovat převažující výškovou hladinu blízké obytné zástavby (1 nadzemní podlaží + obytné podkrovní).

Ba / R3: rozvojová plocha na severním okraji sídla s využitím pro venkovské bydlení; travní porost.

Doporučení a podmínky ochrany KR: výstavbu pro obytné účely lze připustit při zachování rozvolněného uspořádání, obvyklé velikosti stavebního pozemku v sídle a respektu k základním architektonickým pravidlům (viz kapitola A.3.5); nepřekračovat převažující výškovou hladinu blízké obytné zástavby (1 nadzemní podlaží + obytné podkrovní).

obr. č. C.6: Jádrová část sídla s dominantou kostel sv. Máří Magdaleny.

obr. č. C.7 a obr. č. C.8: Kostel sv. Máří Magdaleny s ohradní zdí a vstupní branou (vlevo); vpravo roubené stavení pod kostelem s podlomením a šindelovým obkladem štítu.

obr. č. C.9: Roubená chalupa zasazená do terénu; avšak s nevhodně použitou střešní krytinou.

obr. č. C.10: Roubená usedlost ve východní části sídla; příznivý projev domu narušují provedené stabilizace svahu.

obr. č. C.11: Uzavřená usedlost – statek s vjezdovou branou v blízkosti křižovatky.

obr. č. C.12: Novostavba běžných proporcí s výrazným šindelovým obložním; situovaná za kostelem.

obr. č. C.13 a obr. č. C.14: Dominantní stavby ve východní část sídla; vpravo školní renovovaná budova s valbovou střechou (dnes mateřská škola); vpravo dvoupatrový adaptovaný ubytovací objekt s nízkou sedlovou střechou.

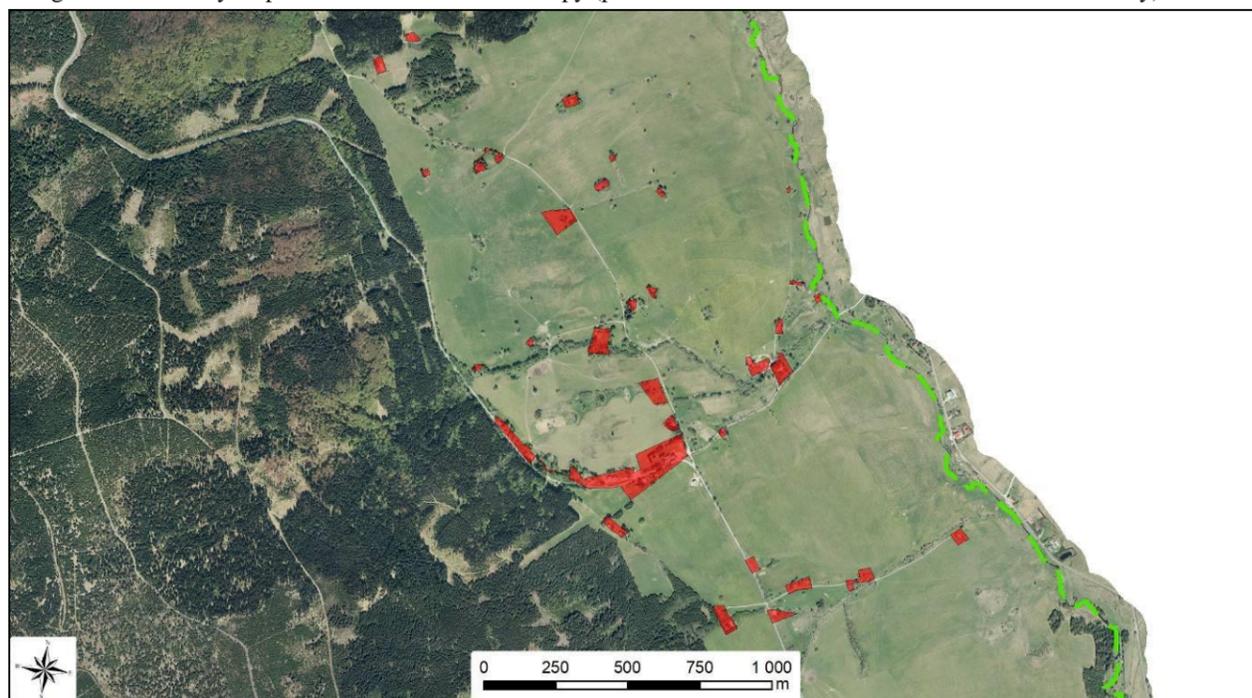

Sídlo	Bedřichovka				obec	Orlické Záhoří			
					k. ú.	Jadrná, Bedřichovka, Trčkov			
OKR	2	Divoká Orlice			ČSÚ	1869	1930	1950	2011
MKR/pásmo	2.1	A	B	C	obyvatel	-	-	-	-
Kategorie	I.	II.	III.	IV.	domů	-	-	-	-

Archivní ortofotomapa (50. léta 20. století)

Kategorizace zástavby na podkladu aktuální ortofotomapy (přerušovaná zelená linie – hranice CHKO Orlické hory)

Indikátory a hodnoty:

plošná památková ochrana: ne

památkově chráněné objekty: ne

Pozice sídla v širším krajinném rámci:

Zástavba sídla je nesouvisle rozložena na mírných pravostranných svazích Divoké Orlice v závěru širokého odlesněného koridoru Orlického Záhoří. Vizualní uplatnění zástavby nastává z volně otevřené krajiny včetně protější polské strany údolí.

Základní historické souvislosti:

Zdejší osídlení je spojeno s působením sklářů a dřevařů. Bedřichovka i Trčkov jsou dnes součástí Orlického Záhoří. To je uváděno poprvé roku 1623.

V současné době slouží ves zejména rekreaci, pobytové i individuální, díky silnici II/311 má dobré dopravní napojení (Šerlich, Rokytnice), do Polska se lze dostat přes peší hraniční přechod (Bedřichovka / Lasówka). V zimě je v provozu sjezdovka.

Vizuální projev zástavby:

Rozvolněná či rozptýlená zástavba je rozmístěna při hlavní silnici, odbočkách z ní a také volně v krajině s polními (lučními) přístupovými cestami, dříve hojnějšími. Jedná se z většiny o přízemní chalupy, roubené i zděné, místy na větších půdorysech (pozdější přístavby). V severní výše položené části údolí (Trčkov) je zástavba více rozptýlena. Prakticky veškerá zástavba, zasahující místy až ke státní hranici, má vazbu na blízkou mimolesní zeleň.

V ohybu hlavní silnice se nachází větší hmoty patrových rekreačních chat – především Bedřichovky, výše pak Luny. V blízkosti chaty Bedřichovka stojí v zeleni (zarostlá) dřevěná kaple, menší zděná kaplička sv. Václava pak pod sjezdovkou, při silnici do Orlického Záhoří byla postavena jediná novostavba v posledním období.

Podmínky ochrany KR a doplňující doporučení k ochraně KR:

- Novou výstavbu lze připustit v omezené míře při zachování nesouvislého – rozvolněného až rozptýleného uspořádání zástavby; respektovat obvyklou velikost stavebního pozemku v sídle (odstup od okolní zástavby); prioritě novou zástavbu neumísťovat
- Při realizaci obytné výstavby i přestavbách dbát základních architektonických pravidel či forem venkovské zástavby v oblasti (viz kapitola A.3.5 – umístění v terénu, orientace vůči cestě; v sídle obvyklý tvar střechy, půdorys, podlažnost, barevnost vnějších povrchů ad.)
- V případě přestaveb či rekonstrukcí respektovat stávající měřítko – půdorys a výškovou úroveň objektů (podlažnost), umístění v terénu, orientaci; tvar střechy, barevnost vnějších povrchů ad.)
- U doplňkových staveb ke stavbám hlavním (kolny, garáže atd.) ctít tradiční provedení a jednotný rámec se stavbami hlavními s odpovídajícími požadavky na půdorys objektu, podlažnost, tvar střechy
- Bránit nevhodným architektonickým zásahům (přístavby narušující hmotu a půdorys domů)
- Neoplocovat pozemky
- Zachovat hodnotnou sídelní zeleň; rozvíjet funkci zeleně uvnitř sídla
- U terénních úprav respektovat původní / typickou modelaci terénu

Zástavba sídla nebyla podrobněji členěna.

obr. č. C.176: Bedřichovka v pohledu z jihu.

obr. č. C.177: Chata Bedřichovka.

obr. č. C.178: Chata Luna.

obr. č. C.179: Usedlost v Trčkově (severní část zástavby)

obr. č. C.180: Novostavba – apartmán v blízkosti Chaty Bedřichovka.

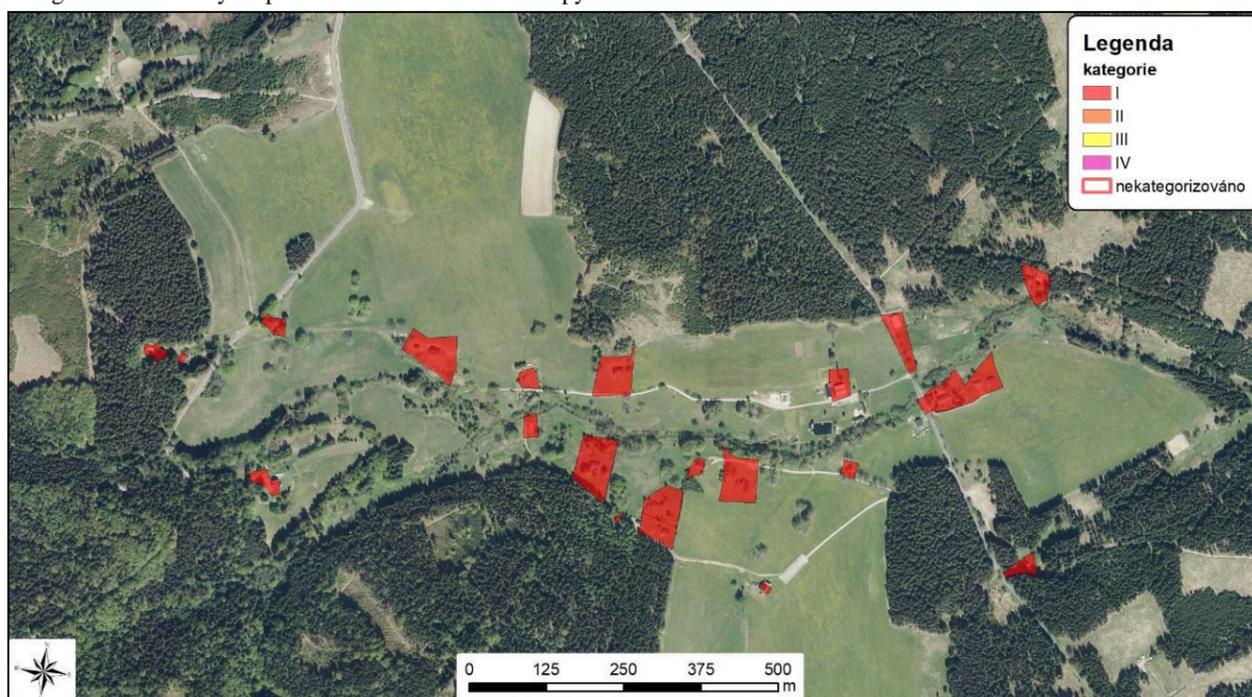

Sídlo	Černá Voda				obec	Orlické Záhoří			
					k. ú.	Černá Voda u Orlického Záhoří			
OKR	2	Divoká Orlice			ČSÚ	1869	1930	1950	2011
MKR/pásma	2.4	A	B	C	obyvatel	335	268	2	6
Kategorie	I.	II.	III.	IV.	domů	61	78	71	3

Archivní ortofotomapa (50. léta 20. století)

Kategorizace zástavby na podkladu aktuální ortofotomapy

Indikátory a hodnoty:

plošná památková ochrana: ne

památkově chráněné objekty: ne

Pozice sídla v širším krajinném rámci:

Rozptýlená zástavba je rozmístěna v mělkém údolí Černé vody v rámci větší odlesněné enklávy, kromě několika objektů západně od silnice II/311. Vizualní uplatnění sídla zástavby (dílkých částí či jednotlivých domů) nastává pouze z blízkých vzdáleností.

Základní historické souvislosti:

Vznik Černé Vody souvisí se sklářskou hutí, která zde vznikla na počátku 18. století (a zanikla na jeho konci). V polovině 19. století v blízkosti zaniklé hutě dali Kolovratové-Krakowští postavit lovecký zámek, po roce 1948 znárodněný. V roce 1993 zámek vyhořel. Osada, postižená poválečným odsunem, dnes slouží především individuální rekreaci.

Vizuální projev zástavby:

Rozptýlená údolní zástavbu tvoří převážně přízemní domy na obdélných půdorysech – starší usedlosti, zachovalého výrazu, více po rekonstrukcích. Viditelné jsou tradiční architektonické prvky – roubení, kamenné podezdívky, členění oken, bednění štítů. Domy mají orientaci ve směru údolí i po vrstevnici. Dominantní objekt v rámci zástavby tvoří Penzion Černá Voda ve východní části – rekonstrukce staršího stavení s nástavbou do patra.

Výše ve svahu nad pravým břehem stojí zrekonstruovaná kaple Navštívení Panny Marie se zvonící.

Projev zástavby dotváří blízká zeleň – vegetační doprovod či solitéry, značně rozšířená v poválečném období. Místy se vyskytují živé ploty.

Podmínky ochrany KR a doplňující doporučení k ochraně KR:

- Novou výstavbu lze připustit v omezené míře při zachování nesouvislého uspořádání zástavby; prioritně ve vazbě na stávající cestní síť; respektovat obvyklou velikost stavebního pozemku v sídle (okolní zástavby)
- Při realizaci obytné výstavby i přestavbách dbát základních architektonických pravidel či forem venkovské zástavby v oblasti (viz kapitola A.3.5 – umístění v terénu, orientace vůči uliční čáře; v sídle obvyklý tvar střechy, půdorys, podlažnost, barevnost vnějších povrchů ad.)
- Nerozšiřovat účelovou zástavbu vybočující nad běžně měřítko obytných staveb
- U doplňkových staveb ke stavbám hlavním (kolny) ctít tradiční provedení a jednotný rámec se stavbami hlavními s odpovídajícími požadavky na půdorys objektu, podlažnost, tvar střechy
- Bránit nevhodným architektonickým zásahům u obytných staveb (přístavby narušující hmotu a půdorys především starší obytné zástavby)
- Neoplocovat pozemky
- Zachovat hodnotnou sídelní zeleň; rozvíjet funkci zeleně uvnitř sídla a také s ohledem na začlenění do okolního krajinného rámce (u novostaveb)
- U terénních úprav respektovat původní/typickou modelaci terénu

Zástavba sídla nebyla podrobněji členěna.

obr. č. C.15: Východní okraj zástavby při hlavní silnici (II/311).

obr. č. C.16: Kaple Navštívení Panny Marie výše při okraji lesa ve svahu.

obr. č. C.17: Izolovaná roubená chalupa výše v údolí v západní části.

obr. č. C.18: Adaptovaná usedlost ubytovacího objektu.

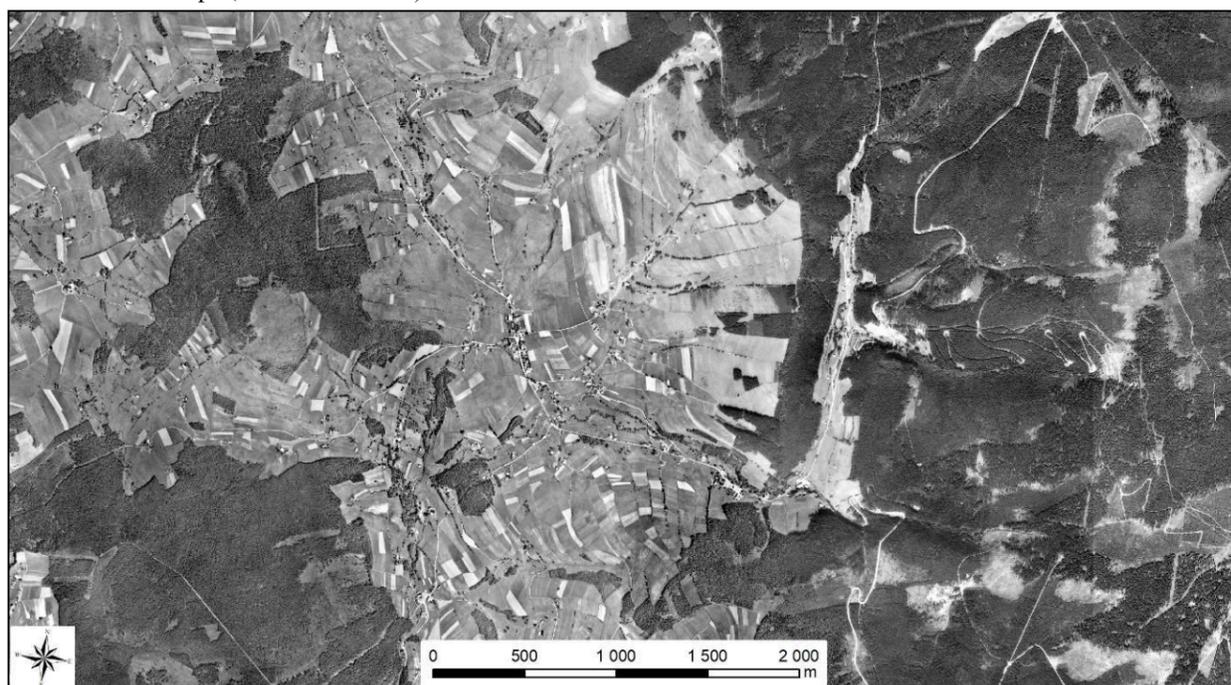

obr. č. C.19: Ubytovací objekt s občerstvením ve svahu na dolním konci vleku.

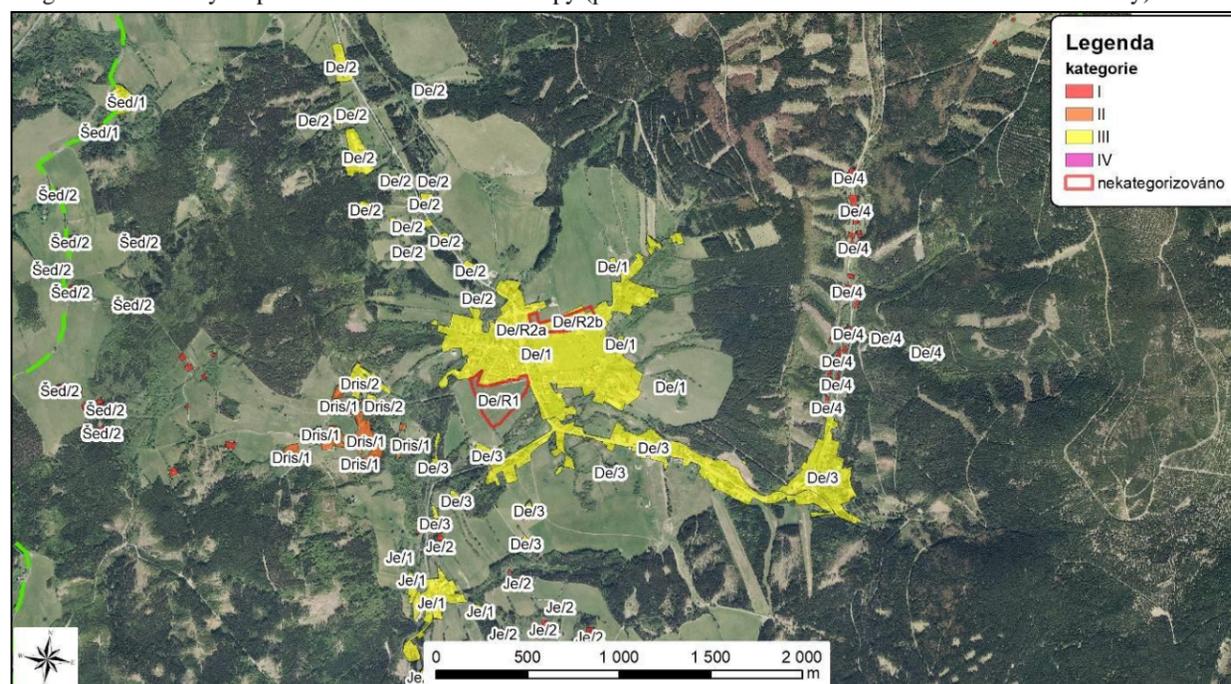

Sídlo	Deštné v Orlických horách				obec	Deštné v Orlických horách			
					k. ú.	Deštné v Orlických horách, Jedlová v Orlických horách			
OKR	1, 3	Orlický hřbet, Deštensko			ČSÚ	1869	1930	1950	2011
MKR/pásmo	1.3 / 3.4	A	B	C	obyvatel	710	574	424	470
Kategorie	I.	II.	III.	IV.	domů	98	130	128	163

Archivní ortofotomapa (50. léta 20. století)

Kategorizace zástavby na podkladu aktuální ortofotomapy (přerušovaná zelená linie – hranice CHKO Orlické hory)

Indikátory a hodnoty:	
plošná památková ochrana:	ne
památkově chráněné objekty:	kostel sv. Maří Magdalény, socha sv. Jana Nepomuckého na podstavě, socha Ecce Homo na podstavě, sousoší Kalvárie na podstavě

Pozice sídla v širším krajinném rámci:

Plošně rozlehlejší sídlo vyplňující především níže položené partie v údolích (soutokové oblasti) Deštné a Bělé a dalších menších přítoků, místy vystupuje výše do svahů. Vizualní uplatnění zástavby nastává z odlesněných částí údolních svahů, především z levostranné části údolí Deštné a levostranné části údolí Bělé (svahy Studeného vrchu se sjezdovkami).

Základní historické souvislosti:

Nejstarší písemná listina o vsi pochází z roku 1362, založena však byla již před rokem 1350. Původním zaměstnáním horalů byla těžba dřeva v lese, práce na pilách, pálení popela na výrobu potaše pro sklářství, dřevěného uhlí v milířích, ve mlýnech, sklářských hutích, horském zemědělství. Provozovali téměř všechna řemesla, využívající dřeva jako suroviny, kvetlo i pašeráctví.

Zvláštní místo v hospodářském podnikání měla sklárna v Deštném, která byla založena před rokem 1595. Změnou držitelů panství a po spotřebování dřeva v okolí sklárny, se postupně huť přesunovala směrem ke hřebenu Orlických hor. Nakonec zakotvila na úbočí Malé Deštné ve výšce 940 m n. m., kde působila plných sto let (1660 - 1760). Byla to jediná sklárna, kde se vyrábělo barokní luxusní sklo, tzv. kolowratský křišťál.

Deštné v Orlických horách reprezentuje nejlidnatější sídlo a již delší část nejnavštěvovanější středisko především zimních sportů v Orlických horách s nejširší nabídkou ubytovacích kapacit, které se v posledním období dále rozšiřují.

Vizuální projev zástavby:

Jádrová část horského sídla (střediska) se nachází v údolí Deštné při stávající silnici II/310. Okolí dominanty kostela sv. Máří Magdalény (se hřbitovem) díky odstupu domů (větších hmot) vzniklo menší prostranství využitě částečně jako park. Výrazným prvkem při hlavní silnici reprezentuje starší část západně od hlavní silnice má charakter městské zástavby s bytovými domy a rodinnými domy či vilami s vyšší podlažností (dvou i tři pater), přestavbami starších domů. Dominantním objektem zde je vícepodlažní Chata Deštná nezvyklé architektonické formy. Na protější straně hlavní silnice převažuje rovněž poválečná zástavba a novostavby vesměs respektující obvyklé proporce a výškovou hladinu. Starší zástavba prošla často rekonstrukcemi (i nejvýše ve svahu směrem k Šerlišskému mlýnu, původní vzhled si zachovalo několik zděných domů). Mezi oběma bočními ulicemi se zástavbou zůstal větší nezastavěný prostor využívaný ke sportovním účelům. Již v blízkosti pravého břehu Bělé stojí hospodářský areál s většími hmotami stájí.

Výše proti proudu Deštné má zástavba velmi rozvolněný až rozptýlený charakter, sleduje spíše hlavní silnici. Vyskytují se zde převážně rekonstrukce starších usedlostí, skupina rekreačních chat, adaptace ubytovací objekty. Dominantním objektem je hlavní budova v areálu Amenity Hotel & Resort Orlické hory – mohutná přístavba k původní usedlosti doplněná několika apartmánovými domky. Pár starších domů výše ve svahu si uchovalo tradiční vzhled.

Zástavba ve východní části sídla (pod sjezdovkami – Skicentrum Deštné) v údolí Bělé je rozložena v údolní části v blízkosti toku Bělé, resp. silnice II/310. Vyznačuje se značnou vzhledovou i měřítkovou různorodostí, k čemuž přispěla i novodobá výstavba apartmánových domů či přestavby. Zároveň zde stojí dominantní budovy známých (tradičních) ubytovacích zařízení – hotely Praha, Alba či Orlice. Výše proti proudu (za ohybem toku Bělé či křižovatkou silnicí č. 310 a 311) uvedený kolorit přetrvává. Velmi nepříznivý projev má skupina řadově umístěných typových ubytovacích jednotek ve svahu nad levým břehem.

Nejhodnotnější část sídla tvoří rozvolněná zástavba výše podél Bělé s hodnotnými, hmotově tradičními objekty, se vzrostlými stromy. I přes prodělané rekonstrukce je zde zachován harmonický vztah mezi přírodními a kulturními hodnotami.

V zástavbě jsou přítomny četné objekty drobné sakrální architektury (kapličky, křížky). Bohatá zeleň je vázána na vodní toky, zástavbu, patrně jsou rovněž stopy dřívější parcelace – porostlé meze vystupující do svahu.

Podmínky ochrany KR a doplňující doporučení k ochraně KR:

Obecná doporučení a podmínky ochrany KR:

- Zachovat – nesnižovat projev dominanty kostela sv. Máří Magdaleny v zástavbě sídla i ve volné krajině
- S výjimkou jádrové části zachovat rozložení zástavby v rozvolněné struktuře; novou výstavbu prioritně situovat ve stávajícím rozsahu zastavěného území – ve vazbě na existující cestní síť; principiálně nerozšiřovat zastavěné území do vyšších partií svahů
- Při realizaci nové výstavby dbát základních architektonických pravidel či forem venkovské zástavby – sedlová střecha s možným zvalbením, obdélný půdorys, orientace, podlažnost
- Novou zástavbu vhodně koncipovat s ohledem na přechod do nezastavěného území – doplnit o diferencované výsadby stanovištně odpovídající zeleně
- U doplňkových staveb ke stavbám hlavním (kolny, garáže atd.) ctít tradiční provedení a jednotný rámeček se stavbami hlavními s odpovídajícími požadavky na půdorys objektu, podlažnost, tvar střechy
- Bránit nevhodným architektonickým zásahům u obytných staveb (přístavby narušující hmotu a půdorys především starší obytné zástavby)
- U terénních úprav respektovat původní/typickou modelaci terénu
- Uplatňovat důslednou ochranu dochovaných historických staveb

Zástavba sídla byla podrobněji rozčleněna celkově do 4 segmentů:

De / 1 (kategorie III): jádrová část sídla v údolí Deštné se souvislejší vzhledově rozmanitou zástavbou vystupující dále od hlavní silnice – k západu i k východu.

Návrh ochrany:

- Rozšíření zástavby lze připustit ve vazbě na stávající cestní síť, popř. ve vazbě na stávající okraje zastavěného území
- Měřítko a výškovou hladinu nové výstavby přizpůsobit okolní zástavbě; prioritně nejvýše 2 nadzemní podlaží + podkroví
- Udržet stávající výškovou hladinu staveb (při rekonstrukcích) a orientaci domů

De / 2 (kategorie III): vzhledově různorodá rozvolněná zástavba v údolí Deštné výše nad jádrovou částí.

Návrh ochrany:

- Zachovat rozložení zástavby v údolní poloze v rozvolněné struktuře; případnou novou výstavbu v omezené míře situovat prioritně v blízkosti hlavní silnice
- Měřítko a výškovou hladinu nové výstavby přizpůsobit okolní zástavbě; prioritně nejvýše 2 nadzemní podlaží + podkroví; vyloučit výstavbu nových dominant
- Udržet stávající výškovou hladinu staveb (při rekonstrukcích) a orientaci domů

De / 3 (kategorie III): vzhledově i hmotově různorodá rozvolněná zástavba v údolí Bělé.

Návrh ochrany:

- Zachovat rozložení zástavby v údolní poloze v rozvolněné struktuře; případnou novou výstavbu v omezené míře situovat prioritně v blízkosti hlavní silnice
- Měřítko a výškovou hladinu nové výstavby přizpůsobit okolní zástavbě; prioritně nejvýše 2 nadzemní podlaží + podkroví; vyloučit výstavbu nových dominant
- Udržet stávající výškovou hladinu staveb (při rekonstrukcích) a orientaci domů

De / 4: (kategorie I): rozvolněná zástavba výše podél Bělé s hodnotnými, vzhledově tradičními objekty a zelení.

Návrh ochrany:

- Novou výstavbu realizovat velmi omezeně, nezahušťovat rozvolněné či rozptýlené uspořádání domů
- Novou výstavbu realizovat v prolukách ve vazbě na stávající cestní síť při respektování měřítka a orientace stávající (okolní) zástavby; nepřekročit výškovou hladinu objektů s 1 nadzemním podlažím a s podkrovím
- Zachovat hodnotnou sídelní zeleň

Potenciálně problematické rozvojové plochy:

De / R1: rozlehlá rozvojová plocha pro bydlení a pobytovou rekreaci, včetně domů a usedlostí s hospodářským zázemím navazující jižně na jádrovou část sídla (západně od hlavní silnice); mírné návrší – exponovaná pozice s uplatněním v dálkových výhledech.

Doporučení a podmínky ochrany KR: prioritně redukovat plošný rozsah rozvojové plochy; potenciální zástavbu v celého rozsahu prověřit kauzálním posouzením KR či územní studií.

De / R2a a R2b: sousední rozvojové plochy pro bydlení a pobytovou rekreaci, včetně domů a usedlostí s hospodářským zázemím navazující východně na jádrovou část sídla; aktuálně již 50 % zastavěnost přízemními novostavbami.

Doporučení a podmínky ochrany KR: zastavění zbylé části rozvojových ploch lze připustit při respektování stávajícího měřítka (půdorys, podlažnost) již přítomných objektů; doplnit přechodovou zeleň na severním okraji.

obr. č. C.20: Deštné v pohledu od jihovýchodu (svah sjezdovky Skicentra Deštné)

obr. č. C.21: Kostel sv. Máří Magdaleny při hlavní silnici (II/310) s doprovodem výrazných listnáčů.

obr. č. C.22: Další dominantní stavba v jádrové části sídla v blízkosti hlavní silnice – škola s podélným vikýřem nad uličním průčelím.

obr. č. C.27: Chalupa na úhlovém půdorysu kompaktního vzhledu východně od jádrové části.

obr. č. C.28: Novostavby severně od jádrové části respektující běžné proporce i tvary.

obr. č. C.23: Horský Hotel Alba odpovídajícího vzhledu na břehu Bělé ve východní části sídla.

obr. č. C.24: Hotel Praha rovněž při toku Bělé; po přestavbě a s přístavkami.

obr. č. C.29: Vyšší hmoty apartmánových domů při hlavní silnici – pod sjezdovým areálem.

obr. č. C.30: Amenity Hotel & Resort Orlické hory – dominantní adaptovaná budova (rekreační areál) výše ve svahu nad pravým břehem Deštné v severní části sídla.

obr. č. C.25: Samostatně stojící chalupa jednoduchého tvaru ve svahu nad pravým břehem Deštné v západní části sídla.

obr. č. C.26: Dvojice horských chalup v horní části zástavby v údolí Bělé.

obr. č. C.31: Chata Deštná – vícepodlažní objekt umístěný příznivě v neexponované poloze níže pod jádrovou částí u lesa.

obr. č. C.32: Soubor typových rekreačních objektů velmi striktní architektonické formy nad levým břehem Bělé.

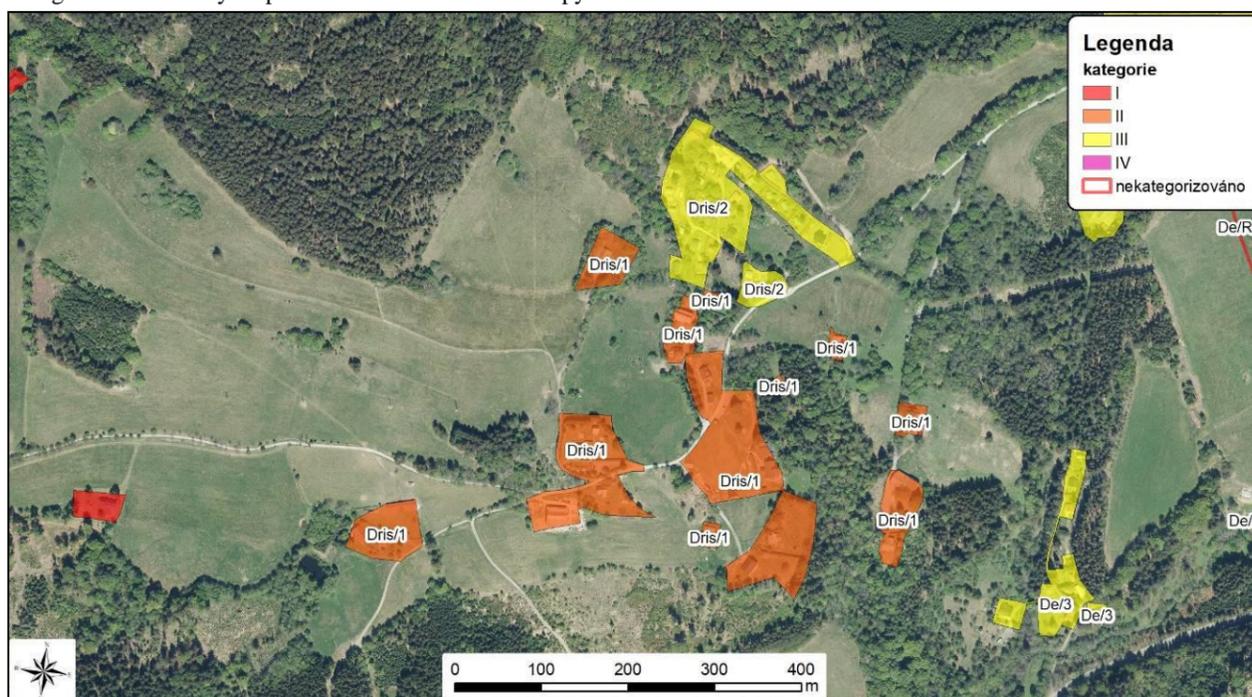

ffSídlo	Dříš				obec	Deštné v Orlických horách			
					k. ú.	Deštné v Orlických horách			
OKR	3	Deštensko			ČSÚ	1869	1930	1950	2011
MKR/pásmo	3.4	A	B	C	obyvatel	160	104	104	12
Kategorie	I.	II.	III.	IV.	domů	25	27	29	8

Archivní ortofotomapa (50. léta 20. století)

Kategorizace zástavby na podkladu aktuální ortofotomapy

Indikátory a hodnoty:

plošná památková ochrana: ne

památkově chráněné objekty: ne

Pozice sídla v širším krajinném rámci:

Sídlo je situováno na jihovýchodních svazích Plasnického Špičáku – v pravostranné části údolí Bělé. Zástavba sídla se uplatňuje z protější strany údolí Bělé – odlesněných svahů Studeného vrchu a Kamenného vrchu. Vizualní uplatnění zástavby v exponované poloze je limitováno hojnou mimolesní zelení.

Základní historické souvislosti:

Osada Dříš vznikla derivací Deštného někdy na počátku 18. století. Ve složitých podmínkách místní nalézali obživu v řemeslné výrobě a zemědělství. V minulosti byla známým poutním místem. Dříš je spjata rovněž s historií organizované turistiky, jsou zde umístěny pamětní desky průkopníků turistiky v Orlických horách. Velká část zástavby sídla dnes slouží individuální rekreaci.

Vizuální projev zástavby:

Starší část zástavby se nachází v nižší části svahu. Zde dominuje budova horského hotelu Panorama (i po přestavbě) zachovalého vzhledu horské chaty. V jeho blízkosti stojí rovněž hmotově výrazný ubytovací objekt. Za ním pak rovněž ve svahu dřevěná poutní kaple Blahoslavené Panny Marie skrytá v lesní zeleni. K tomuto souboru vede přístupová silnice, při níž se nachází křížová cesta se 14 kamennými sloupy s pašijovými obrazy. Nad chatou Panorama bylo umístěno několik pomníků významných osobností spojeným s oblastí.

Výše ve svahu stojí rozptýleně starší usedlosti doplněné novostavbami odpovídajícího měřítka i vzhledu. Některé starší objekty prošly rekonstrukcemi. Novým prvkem je nový areál – ranč, nejvýše ve svahu se nachází hospodářský objekt farmy s chovem koní.

Severně od starší zástavby došlo v poválečném období k výstavbě kolonie početných rekreačních chat.

Podmínky ochrany KR a doplňující doporučení k ochraně KR:**Obecná doporučení a podmínky ochrany KR:**

- Novou výstavbu lze připustit v omezené míře při zachování rozptýleného uspořádání zástavby; prioritně ve vazbě na stávající cestní síť; prioritně zástavbu nerozšiřovat výše do svahu
- Při realizaci obytné výstavby i přestavbách dbát základních architektonických pravidel či forem venkovské zástavby v oblasti (viz kapitola A.3.5 – umístění v terénu, v sídle obvyklý tvar střechy, půdorys, podlažnost, barevnost vnějších povrchů ad.); respektovat obvyklou velikost stavebního pozemku v sídle (okolní zástavby)
- Nerozšiřovat účelovou zástavbu vybočující nad běžně měřítko obytných staveb
- Bránit nevhodným architektonickým zásahům u obytných staveb (přístavby narušující hmotu a půdorys především starší obytné zástavby)
- Neoplocovat pozemky
- Zachovat hodnotnou sídelní zeleň; rozvíjet funkci zeleně uvnitř sídla a také s ohledem na začlenění do okolního krajinného rámce (u novostaveb)
- U terénních úprav respektovat původní/typickou modelaci terénu
- Uplatňovat důslednou ochranu cenných objektů kulturně-historického a duchovního významu
- Nerozšiřovat chatovou zástavbu

Zástavba sídla byla podrobněji rozčleněna do 2 segmentů:

Kř / 1 (kategorie II): starší část zástavby – rozptýlené usedlosti doplněné novostavbami.

Návrh ochrany:

- Novou výstavbu realizovat velmi omezeně, nezahušťovat rozptýlené uspořádání domů
- Novou výstavbu realizovat při respektování měřítka stávající (okolní) zástavby; nepřekročit výškovou hladinu objektů s 1 nadzemním podlažím a s podkrovím
- Zachovat hodnotnou sídelní zeleň

Kř / 2 (kategorie III): poválečná chatová zástavba v severní části sídla.

Návrh ochrany:

- Nerozšiřovat plošný rozsah chatové zástavby; nezahušťovat chatovou zástavbu
- V případě přestaveb udržet výškovou hladinu a měřítko stávajících objektů

obr. č. C.33: Dřevěná Poutní kaple Blahoslavené Panny Marie.

obr. č. C.34: Aparthotel Panorama v blízkosti kaple s přístavkami tvoří dominantní objekt zástavby.

obr. č. C.35: Jedna z horských chalup situovaná výše ve svahu.

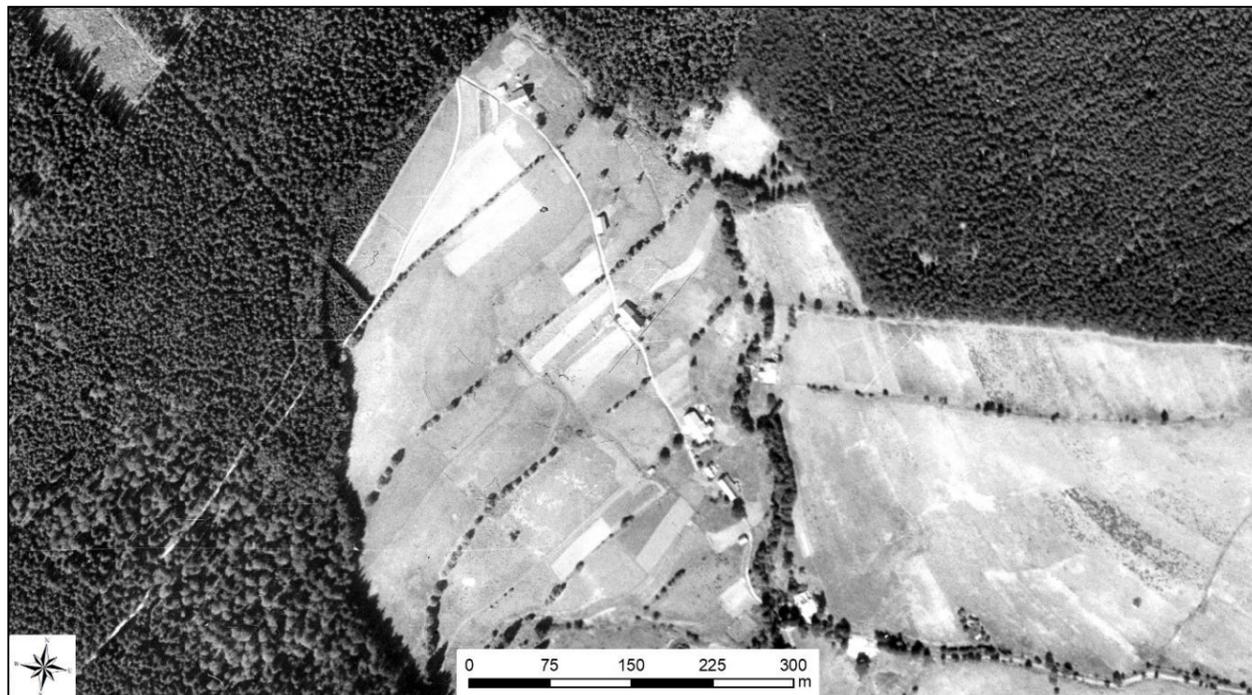

obr. č. C.36: Rekreční chaty níže ve svahu.

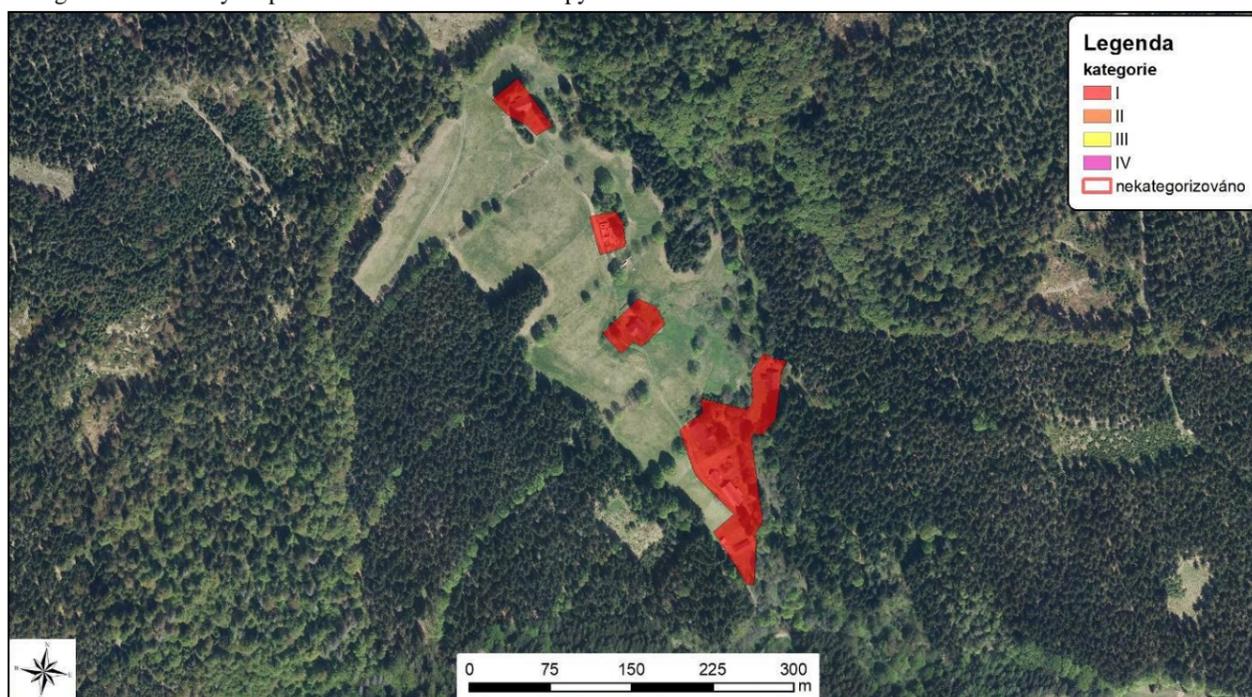

Sídlo	Hadinec				obec	Bartošovice v Orlických horách			
					k. ú.	Vrchní Orlice			
OKR	1	Orlický hřbet			ČSÚ	1869	1930	1950	2011
MKR/pásma	1.9	A	B	C	obyvatel	67	49	8	-
Kategorie	I.	II.	III.	IV.	domů	19	156	12	-

Archivní ortofotomapa (50. léta 20. století)

Kategorizace zástavby na podkladu aktuální ortofotomapy

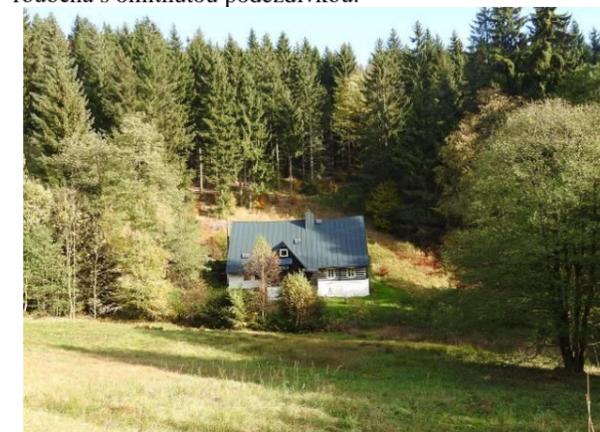

Indikátory a hodnoty:	
plošná památková ochrana:	ne
památkově chráněné objekty:	ne
Pozice sídla v širším krajinném rámci:	
Horská osada v luční enklávě Hadinec se nachází na pravém břehu stejnojmenného potoka na jihovýchodním úbočí Anenského vrchu v nadmořské výšce okolo 800 metrů. Výše položená část enklávy nabízí dálkové výhledy do údolí Divoké Orlice, na jižní část Orlických hor (Suchý vrch) a Hanušovickou vrchovinu.	
Základní historické souvislosti:	
Osada byla založena v 17. století při kolonizaci rokytnického panství. Přes Hadinec (dříve Otín) procházela původní hlavní cesta z vnitrozemí do Neratova a dále do Kladska, zdejší Kastnerův hostinec na ní byl významnou zastávkou. V současné době osada slouží výhradně k individuální rekreaci.	
Vizuální projev zástavby:	
Aktuální zástavba čítá 8 chalup rozmístěných, až na jedinou, v blízkosti místní cesty. Domy orientované většinou po svahu si zachovaly původní proporce, místy i výraz díky tradičním znakům – roubení, členění oken, bednění štítu či podezdívky. Patrné je členění porostlými mezemi, které přecházejí do okolního lesního porostu jako liniové pásy listnáčů – díky poválečnému rozšíření lesa. U chalup se místy vyskytuje okrasná zeleň.	
Podmínky ochrany KR a doplňující doporučení k ochraně KR:	
Obecná doporučení a podmínky ochrany KR:	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Prioritně neumísťovat novou zástavbu ▪ V případě přestaveb či rekonstrukcí respektovat stávající měřítko – půdorys a výškovou úroveň objektů (podlažnost), umístění v terénu, orientaci; tvar střechy, barevnost vnějších povrchů ad.) ▪ Bránit nevhodným architektonickým zásahům (přístavby narušující hmotu a půdorys domů) ▪ Uplatňovat ochranu staveb s dochovaným výrazem tradičního lidového stavitelství; usilovat o vhodné opravy a údržbu a zachovat jejich historický ráz ▪ Neoplocovat pozemky ▪ Zachovat hodnotnou sídelní zeleň; rozvíjet funkci zeleně uvnitř sídla ▪ U terénních úprav respektovat původní/typickou modelaci terénu 	
Zástavba sídla nebyla podrobněji členěna.	

obr. č. C.37: V popředí chalupa s roubením a zvýšením do patra ve spodní části enklávy.

obr. č. C.38: Jediná z chalup stojící za potokem; rovněž roubená s omítnutou podezdívkou.

Sídlo	Hamernice				obec	Rokytnice v Orł. horách, Pěčín			
					k. ú.	Nebeská Rybná, Pěčín u Rychnova nad Kněžnou, Rokytnice v Orł. horách			
OKR	5	Rokytnicko			ČSÚ	1869	1930	1950	2011
MKR/pásma	5.7	A	B	C	obyvatel	185	96	13	5
Kategorie	I.	II.	III.	IV.	domů	29	28	17	5

Archivní ortofotomapa (50. léta 20. století)

Kategorizace zástavby na podkladu aktuální ortofotomapy

Indikátory a hodnoty:	
plošná památková ochrana:	ne
památkově chráněné objekty:	ne

Pozice sídla v širším krajinném rámci:

Údolní zástavba při toku Řičky – v méně zařízlém úseku lesnatého Julinčina údolí, částečně i nad porostem (při silnici II/310). Vizuelní uplatnění zástavby je nejvýše lokální.

Základní historické souvislosti:

V rychnovských urbářích z let 1562 a 1571 je zde připomínán mlýn a pila. Mlýn byl roku 1603 přestavěn na hamr na výrobu kos, později pracoval opět jako mlýn a pila. Mapy II. vojenského mapování z první poloviny 19. století znázorňují osídlení s početnou zástavbou.

Vizuální projev zástavby:

Údolní zástavbu situovanou převážně na pravém břehu Řičky tvoří přízemní chalupy i po rekonstrukcích zachovalých proporcí, v údolním prostoru často i esteticky příznivě působící (roubené či poloroubené konstrukce, bílení fasád, bednění štítů, členění oken). Ke starším domům přibýlo v poválečném období několik rekreačních chat odlišné architektonické formy.

Podmínky ochrany KR a doplňující doporučení k ochraně KR:

- Prioritně neumísťovat novou zástavbu
- V případě přestaveb či rekonstrukcí respektovat stávající měřítko – půdorys a výškovou úroveň objektů (podlažnost), umístění v terénu, orientaci; tvar střechy, barevnost vnějších povrchů ad.)
- Bránit nevhodným architektonickým zásahům (přístavby narušující hmotu a půdorys domů)
- Uplatňovat ochranu staveb s dochovaným výrazem tradičního lidového stavitelství; usilovat o vhodné opravy a údržbu a zachovat jejich historický ráz
- U terénních úprav respektovat původní/typickou modelaci terénu
- Vyloučit výstavbu rekreačních chat

Zástavba sídla nebyla podrobněji členěna.

obr. č. C.39: Rekonstruovaný areál mlýna (Olbrichova) ve spodní části zástavby.

obr. č. C.40: Dvojice domů; v popředí rekonstrukce zachovávající měřítko i proporce.

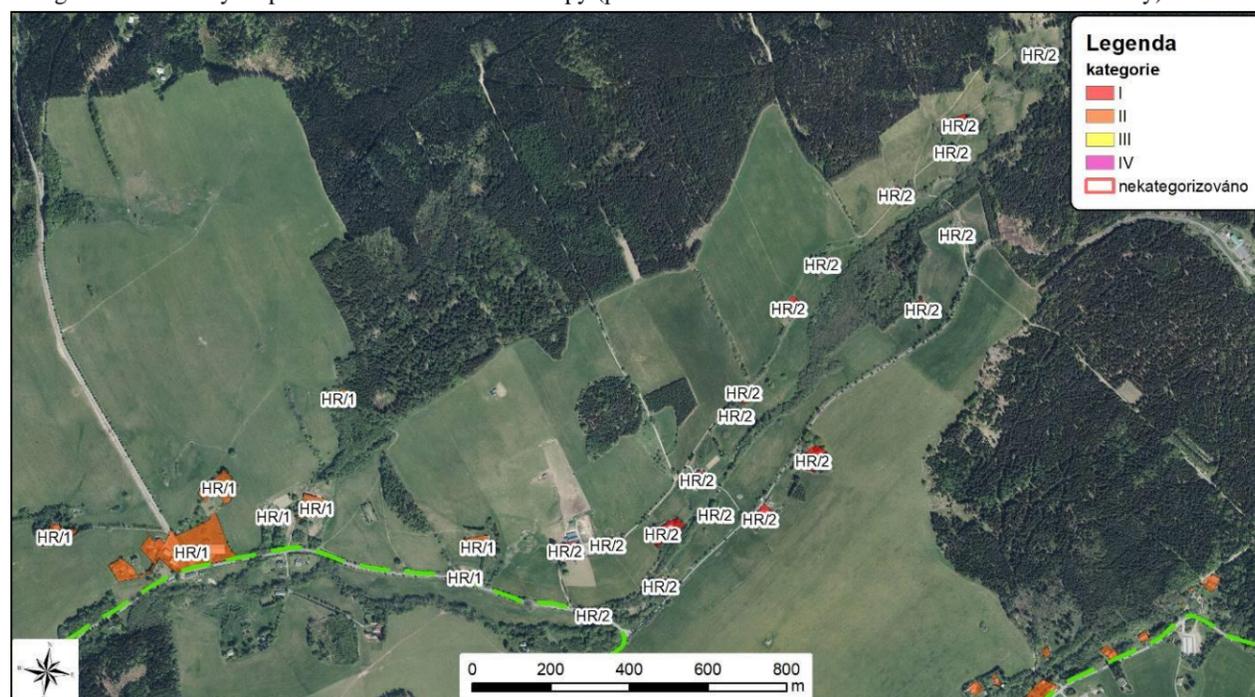

Sídlo	Horní Rokytnice				obec	Rokytnice v Orlických horách			
					k. ú.	Horní Rokytnice			
OKR	5	Rokytnicko			ČSÚ	1869	1930	1950	2011
MKR/pásma	5.10	A	B	C	obyvatel	376	287	120	38
Kategorie	I.	II.	III.	IV.	domů	77	71	48	15

Archivní ortofotomapa (50. léta 20. století)

Kategorizace zástavby na podkladu aktuální ortofotomapy (přerušovaná zelená linie – hranice CHKO Orlické hory)

Indikátory a hodnoty:

plošná památková ochrana: ne

památkově chráněné objekty: ne

Pozice sídla v širším krajinném rámci:

Zástavba sídla sleduje silnici II/319, od níž se stáčí proti proudu Rokytenky do jejího mělkého údolí k Plachtě (níže položené svahy na jihozápadním úbočí Anenského vrchu. Vizuální uplatnění rozvolněné zástavby nastává diferencovaně vesměs z blízkých pohledů – v rámci odlesněného okolí. Podél silnice II/319 v dolní části sídla vede hranice CHKO. Většina zástavby sídla se nachází v rámci CHKO.

Základní historické souvislosti:

Část Rokytnice nad Orlicí, jejíž vznik spadá asi na přelom 13. a 14. století, kdy tehdejší vlastníci tohoto panství – Páni z Rychnova počali kolonizovat toto území, bohaté na zásoby dřeva. První zmínka o tehdy uhliřské osadě je datována k roku 1318. Roku 1487 vzniká odtržením od rychnovského panství samostatný statek – základ pozdějšího rokytnického panství.

Vizuální projev zástavby v CHKO:

Rozvolněná či nesouvislá zděná zástavba usedlostí místy se stodolami výše v údolí Rokytenky si uchovala svou strukturu, řada objektů i příznivý výraz – díky zachovalým proporcím. Dominantním prvek ve výše položené části sídla tvoří uzavřený hospodářský dvůr blízko hlavní silnice. Ve vyšších partiích stojí pár rekreačních objektů z poválečného období – postavených v místě původních usedlostí. Celkový výraz zástavby je však velmi příznivý, na čemž se spolupodílí hojná krajínovorná zeleň v blízkosti domů.

Zástavba při hlavní silnici je diferencovaná, vedla starších domů zde stojí dvě patrové bytovky (při odbočce do Říček) a účelový skladový objekt.

Podmínky ochrany KR a doplňující doporučení k ochraně KR (pro část sídla v CHKO):**Obecná doporučení a podmínky ochrany KR:**

- Novou výstavbu lze připustit v omezené míře při zachování nesouvislého uspořádání zástavby; prioritně ve vazbě na stávající cestní síť; respektovat obvyklou velikost stavebního pozemku v sídle (okolní zástavby)
- Při realizaci obytné výstavby a přestavb dbát základních architektonických pravidel či forem venkovské zástavby v oblasti (viz kapitola A.3.5 – umístění v terénu, v sídle obvyklý tvar střechy, půdorys, podlažnost, barevnost vnějších povrchů ad.)
- U terénních úprav respektovat původní/typickou modelaci terénu
- Zachovat krajinářsky hodnotnou mimolesní zeleň spolufurmující příznivé působení sídla v krajině
- Bránit nevhodným architektonickým zásahům u obytných staveb (přístavby narušující hmotu a půdorys především starší obytné zástavby)
- U doplňkových staveb ke stavbám hlavním (kolny, garáže atd.) ctít tradiční provedení a jednotný rámec se stavbami hlavními s odpovídajícími požadavky na půdorys objektu, podlažnost, tvar střechy
- Uplatňovat ochranu staveb s dochovaným výrazem tradičního lidového stavitelství; usilovat o vhodné opravy a údržbu a zachovat jejich historický ráz
- Neoplocovat pozemky v rozvolněné zástavbě

Zástavba sídla byla podrobněji rozčleněna do 2 segmentů:

HR / 1 (kategorie II): zástavba při hlavní silnici včetně bytových domů

Návrh ochrany:

- Prioritně zástavbu nerozsířovat při cestě do Říček – směrem do volné krajiny
- Novou výstavbu realizovat ve velmi omezené míře ve vazbě na stávající cestní síť při respektování měřítka původní zástavby v okolí; preferovat přízemní objekty (1 nadzemní podlaží s podkrovím); zachovat rozvolněné uspořádání zástavby, respektovat obvyklou velikost stavebního pozemku okolní zástavby
- Nerozsířovat zástavbu bytových domů a účelových staveb vystupujících nad měřítko tradiční obytné zástavby
- Zachovat hodnotnou sídelní zeleň

HR / 2 (kategorie I): rozvolněná zástavba ve vyšší části údolí Rokytenky (výše nad hlavní silnicí)

Návrh ochrany:

- Novou výstavbu realizovat ve velmi omezené míře (ojediněle) ve vazbě na stávající cestní síť při respektování měřítka stávající (okolní) zástavby; preferovat přízemní objekty (1 nadzemní podlaží s podkrovím); zachovat rozvolněné uspořádání zástavby, respektovat obvyklou velikost stavebního pozemku okolní zástavby
- V případě rekonstrukcí či přestaveb respektovat tradiční architektonické zvyklosti a stávající měřítko (podlažnost) objektů
- Zachovat hodnotnou sídelní (krajinotvornou) zeleň

obr. č. C.41: Větší chalupa v otevřené luční poloze.

obr. č. C.42: Uzavřená usedlost – dominantní statek při místní odbočce z hlavní silnice.

obr. č. C.44: Přízemní chalupy reprezentují typickou zástavbu sídla.

obr. č. C.43: Harmonické působení domu – kamenné chalupy v krajině výraznou měrou spoluutváří vzrostlé listnáče.

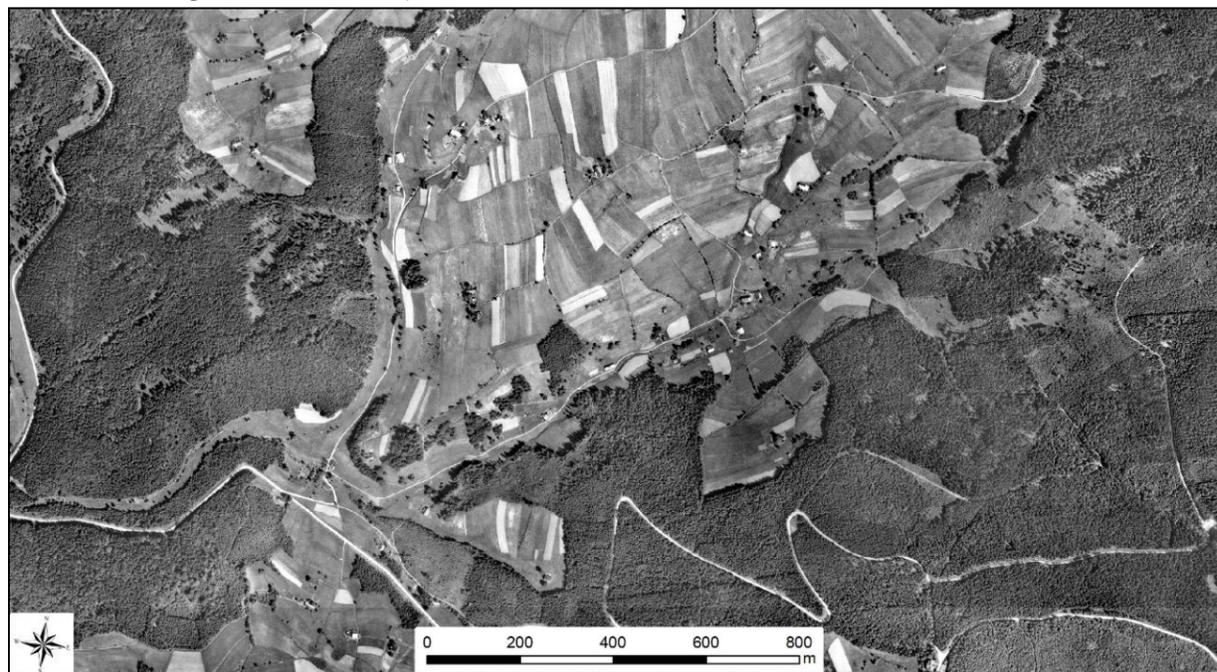

obr. č. C.45: Dvojice nízkých bytůvek při odbočce – silnici do Říček.

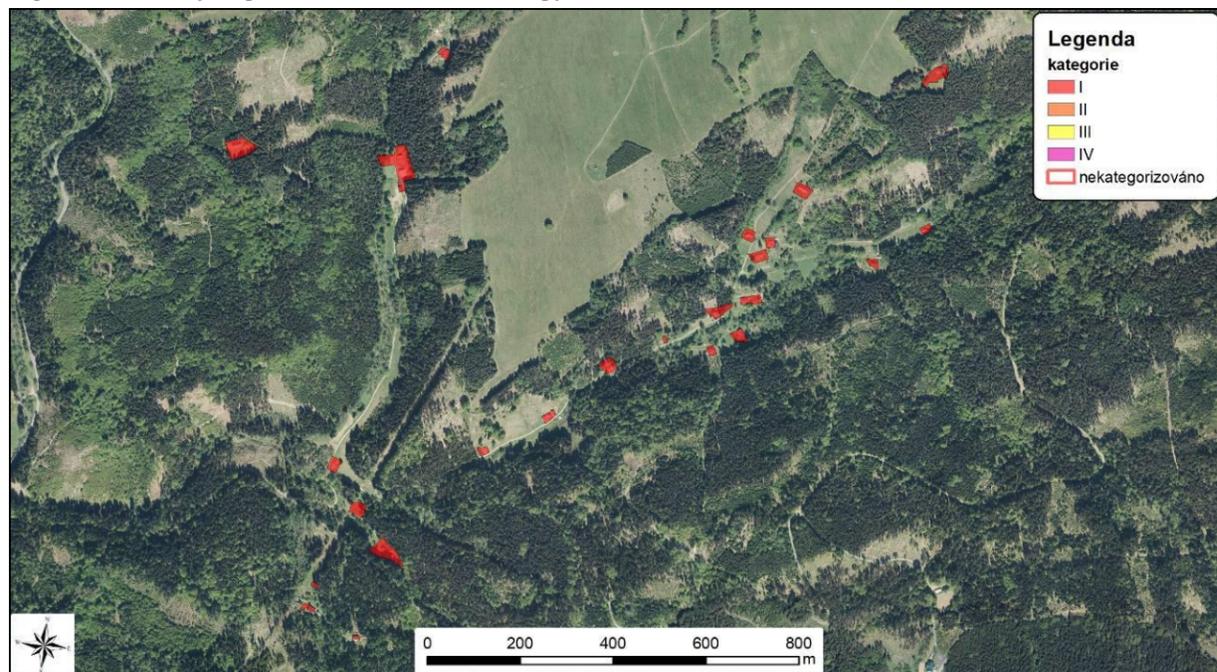

Sídlo	Hutě				obec	Velký Uhřínov, Deštné v Orlických horách			
					k. ú.	Velký Uhřínov, Jedlová v Orlických horách			
OKR	3	Deštnensko			ČSÚ	1869	1930	1950	2011
MKR/pásma	3.10	A	B	C	obyvatel	334	167	5	5
Kategorie	I.	II.	III.	IV.	domů	45	51	30	1

Archivní ortofotomapa (50. léta 20. století)

Kategorizace zástavby na podkladu aktuální ortofotomapy

Indikátory a hodnoty:	
plošná památková ochrana:	ne
památkově chráněné objekty:	ne
Pozice sídla v širším krajinném rámci:	
Roztroušená zástavba je rozmístěna v údolí Huťského potoka a jeho bezejmenného pravostranného přítoku. V současné době jsou údolní polohy v blízkosti toku zalesněny, zástavba stojí pouze v drobných zbytkových enklávách bezlesí. Vizualní uplatnění zástavby je minimální.	
Základní historické souvislosti:	
Za panství karmelitánů existovala v Hutích panská sklárna, která vyráběla tabulkové sklo. Zanikla v 18. století. Na stejném místě zahájila činnost 24. 9. 1845 Anenská huť. Tu založil Antonín Slivka ze Slivic a pojmenoval ji podle své setry Anny. V současné době zástavba slouží rekreaci.	
Vizuální projev zástavby:	
Zástavbu v údolí Huťského potoka (dříve mnohem početnější) tvoří z velké části přízemní původní roubená stavení, zděné či rekonstruované domy tradičních proporcí. Rekonstruované objekty si zachovaly původní měřítko. Hodnotné je rovněž organické usazení objektů ve svažitém terénu – citlivé zapuštění do svahu a podezdívky. Výjimku tvoří areál již nevyužívaného dětského tábora s typickými rekreačními objekty (příslušenstvím) a patrovým domem (zřejmě bývalá pila) v údolí bezejmenného přítoku.	
Podmínky ochrany KR a doplňující doporučení k ochraně KR:	
Obecná doporučení a podmínky ochrany KR:	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Prioritně neumísťovat novou zástavbu ▪ V případě přestaveb či rekonstrukcí respektovat stávající měřítko – půdorys a výškovou úroveň objektů (podlažnost), umístění v terénu, orientaci; tvar střechy, barevnost vnějších povrchů ad.) ▪ Bránit nevhodným architektonickým zásahům (přístavby narušující hmotu a půdorys domů) ▪ Neoplocovat pozemky ▪ Zachovat hodnotnou sídelní zeleň; rozvíjet funkci zeleně uvnitř sídla ▪ U terénních úprav respektovat původní/typickou modelaci terénu 	
Zástavba sídla nebyla podrobněji členěna.	

obr. č. C.46: Roubená chalupa výše v údolí.

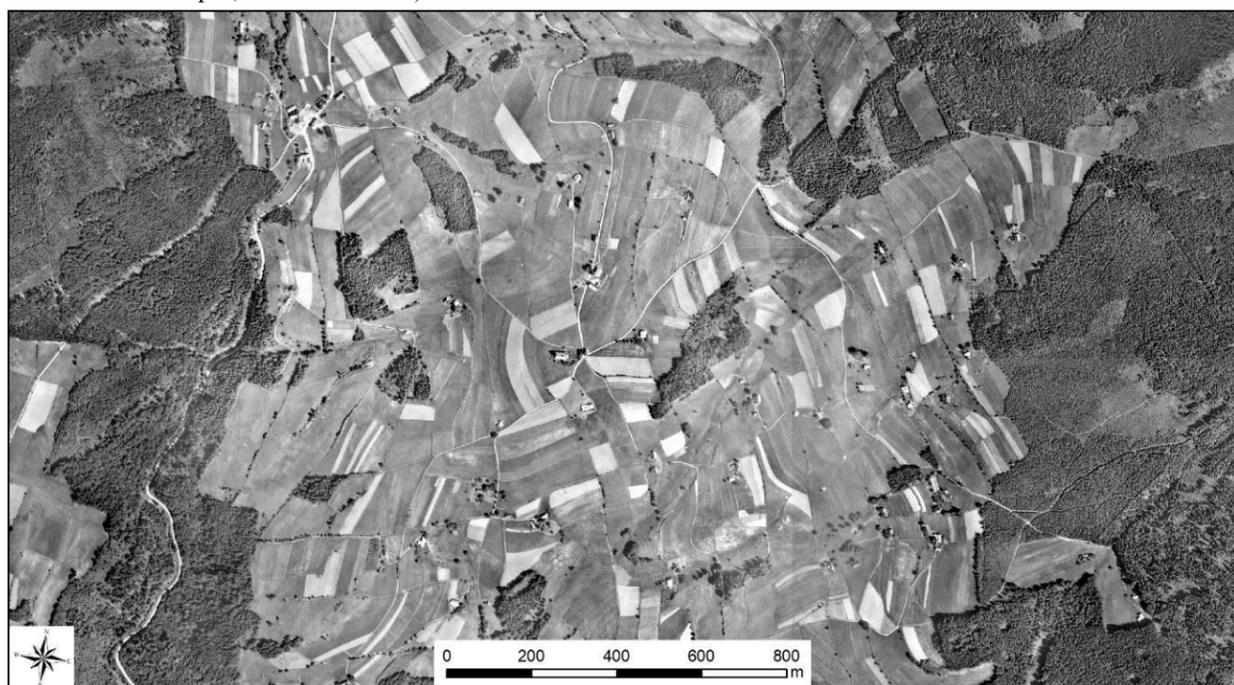

obr. č. C.47: Renovovaná chalupa s pozdější přístavbou pod (se) svahem.

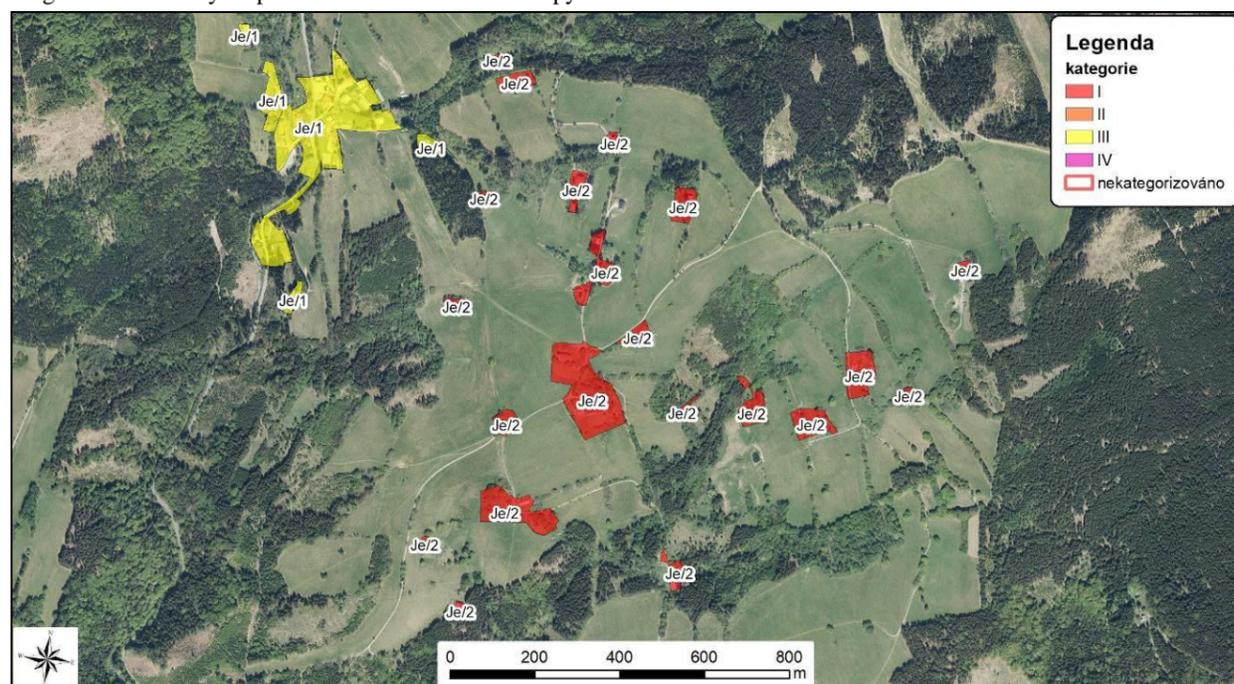

Sídlo	Jedlová				obec	Deštné v Orlických horách			
					k. ú.	Jedlová v Orlických horách, Deštné v Orlických horách			
OKR	3	Dešternsko			ČSÚ	1869	1930	1950	2011
MKR/pásma	3.4 / 3.7	A	B	C	obyvatel	650	452	219	115
Kategorie	I.	II.	III.	IV.	domů	91	119	94	37

Archivní ortofotomapa (50. léta 20. století)

Kategorizace zástavby na podkladu aktuální ortofotomapy

Indikátory a hodnoty:

plošná památková ochrana:	ne
památkově chráněné objekty:	kostel sv. Matouše, vodní mlýn

Pozice sídla v širším krajinném rámci:

Zástavba sídla stoupá z údolí Bělé do levostranných svahů, které jsou z velké části odlesněny. Výše položené části zástavby (typicky od kostela sv. Matouše) poskytují široké výhledy na horské hřebeny a svahy nad údolími Bělé a Deštné.

Základní historické souvislosti:

Jedlová, bývalá horská chata, dnes součást obce Deštné je prvně připomínána roku 1653. V údolní části při toku Bělé byl v provozu mlýn, pila a tkalcovna. V obci bylo trvale v převaze německé obyvatelstvo, po II. světové válce ji tak silně postihlo vysídlení. V současné době má sídlo zřetelný rekreační charakter.

Vizuální projev zástavby:

Údolní část sídla při toku Bělé a silnici č. 321 se vyznačuje funkční, hmotovou i vzhledovou různorodostí. Stojí zde výrobní, komerční (ubytovací, stravovací) i obytná zástavba rozmanité architektonické formy. Mezi půdorysně, výškově i barevně nejednotnou zástavbou vyniká Chata Jedlová na protáhlém členitém půdorysu. Nižle po proudu pak stojí mimořádně hodnotný vodní mlýn – roubená stavba s vysokým půdním prostorem pocházející z poloviny 19. století.

Zástavba výše na svazích údolí Bělé má typickou rozptýlenou strukturu. Tvoří ji převážně přízemní roubená i zděná stavení, často s hojnou nelesní zelení v nejbližším okolí. V krajinářsky klíčové pozici na návrší stojí kostel sv. Matouše s náhrobky, torzem hřbitovní zdi a vzrostlými vysokými listnáči (lípy, jasany). Jedinečná dominanta formuje kolorit širokého okolí. V jeho blízkosti byl nevhodně umístěn rekreační areál (diecézní centrum života mládeže Vesmír) s předimenzovanou hlavní budovou.

Podmínky ochrany KR a doplňující doporučení k ochraně KR:**Obecná doporučení a podmínky ochrany KR:**

- Zachovat – nesnižovat projev a význam dominanty kostela sv. Matouše v zástavbě sídla i ve výhledech z volné krajiny; vyloučit novou výstavbu v blízkém okolí kostela
- Výše na svazích Bělé umísťovat novou zástavbu ve velmi omezené míře; prioritně ve vazbě na stávající cestní síť
- Při realizaci obytné výstavby a přestaveb dbát základních architektonických pravidel či forem venkovské zástavby v oblasti (viz kapitola A.3.5 – umístění v terénu, v sídle obvyklý tvar střechy, půdorys, podlažnost, barevnost vnějších povrchů ad.); respektovat obvyklou velikost stavebního pozemku v sídle (okolní zástavby)
- U doplňkových staveb ke stavbám hlavním (kolny, garáže atd.) ctít tradiční provedení a jednotný rámec se stavbami hlavními s odpovídajícími požadavky na půdorys objektu, podlažnost, tvar střechy
- U terénních úprav respektovat původní/typickou modelaci terénu
- Zachovat krajinářsky hodnotnou mimolesní zeleň spolufurmující příznivé působení sídla v krajině
- Bránit nevhodným architektonickým zásahům u obytných staveb (přístavby narušující hmotu a půdorys především starší obytné zástavby)
- Uplatňovat ochranu staveb s dochovaným výrazem tradičního lidového stavitelství; usilovat o vhodné opravy a údržbu a zachovat jejich historický ráz
- Neoplocovat pozemky v rozvolněné či rozptýlené zástavbě

Zástavba sídla byla podrobněji rozčleněna do 2 segmentů:

Je / 1 (kategorie III): typologicky a vzhledově rozmanitá (nejednotná) zástavba v údolí Bělé.

Návrh ochrany:

- Novou výstavbu v omezené míře situovat při stávající cestní síti; nerozšiřovat plošný rozsah zastavěného území do vyšších partií svahů
- V případě nové výstavby a přestaveb nepřekračovat výškovou úroveň 2 nadzemních podlaží + podkroví

Je / 2 (kategorie I): rozptýlená zástavba na svazích údolí Bělé s dominantou kostela sv. Matouše.

Návrh ochrany:

- Zachovat stávající uspořádání zástavby
- Zachovat mimořádně hodnotný projev a působení dominanty kostela sv. Matouše – do volné krajiny i ve vztahu k zástavbě (neumísťovat novou zástavbu v jeho blízkém okolí)
- Možnou novou výstavbu realizovat v omezené míře při zachování měřítka stávající (blízké) zástavby; prioritně ve vazbě na stávající cestní síť; preferovat přízemní objekty (1 nadzemní podlaží s podkrovím); respektovat obvyklou velikost stavebního pozemku okolní zástavby
- Zachovat hodnotnou sídelní – krajinotvornou zeleň

Potenciálně problematické rozvojové plochy:

Je / R1 – rozvojová plocha pro 2 objekty pro bydlení a pobytovou rekreaci, včetně domů a usedlostí s hospodářským zázemím níže na svazích údolí Bělé v jižní části sídla; travní porost.

Doporučení a podmínky ochrany KR: zástavbu dvou objektů v rozvojové ploše lze připustit při maximálním vzájemném odstupu obou staveb; nepřekročit výškovou úroveň 1 nadzemního podlaží + obytného podkroví; doplnit zeleň v blízkém okolí nové zástavby.

obr. č. C.48: Krajinářsky jedinečná dominanta kostela sv. Matouše ve výjimečné poloze s vysokou vzrostlou zelení.

obr. č. C.49: Kamenná chalupa vysoko ve svahu se zvalbením ve štítě.

obr. č. C.50: Dům alpského typu v údolní části zástavby.

obr. č. C.51: Zachovalá roubená stavba vodního mlýna z poloviny 19. reprezentuje jeden z nejhodnotnějších objektů v zástavbě Orlických hor.

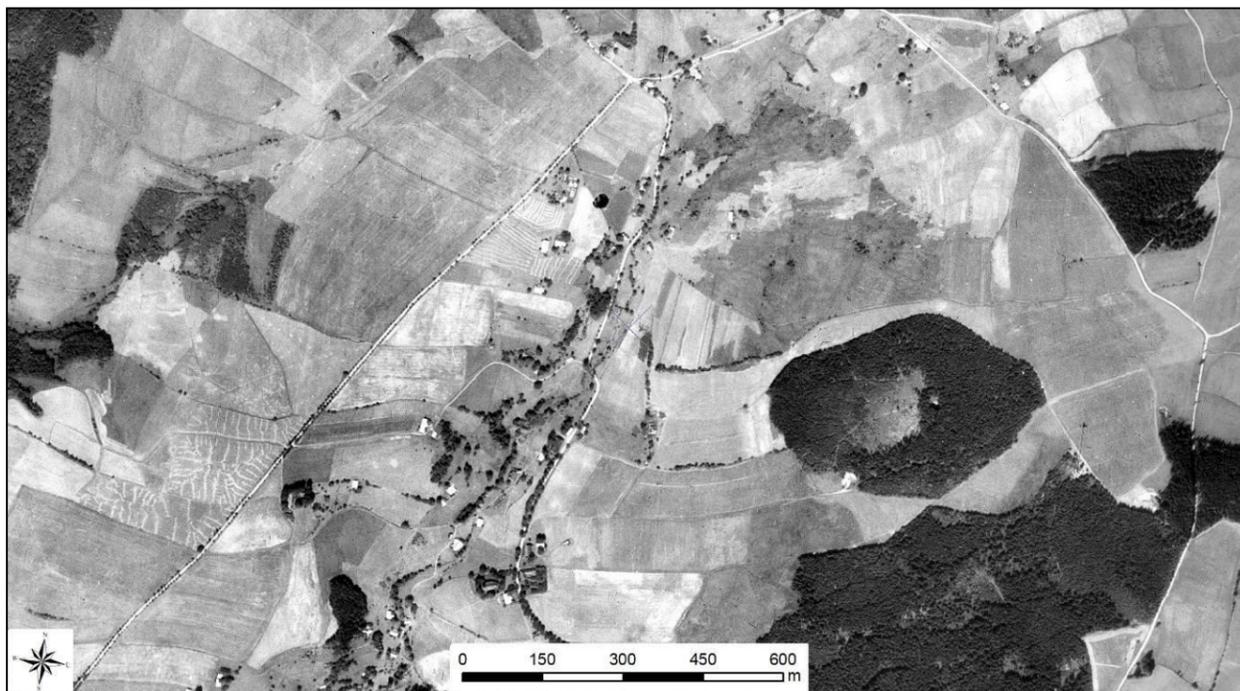
obr. č. C.52: Dominanta kostela sv. Matouše v pohledu od jihozápadu; v jeho blízkosti dominantní budova diecézního centra života mládeže Vesmír.

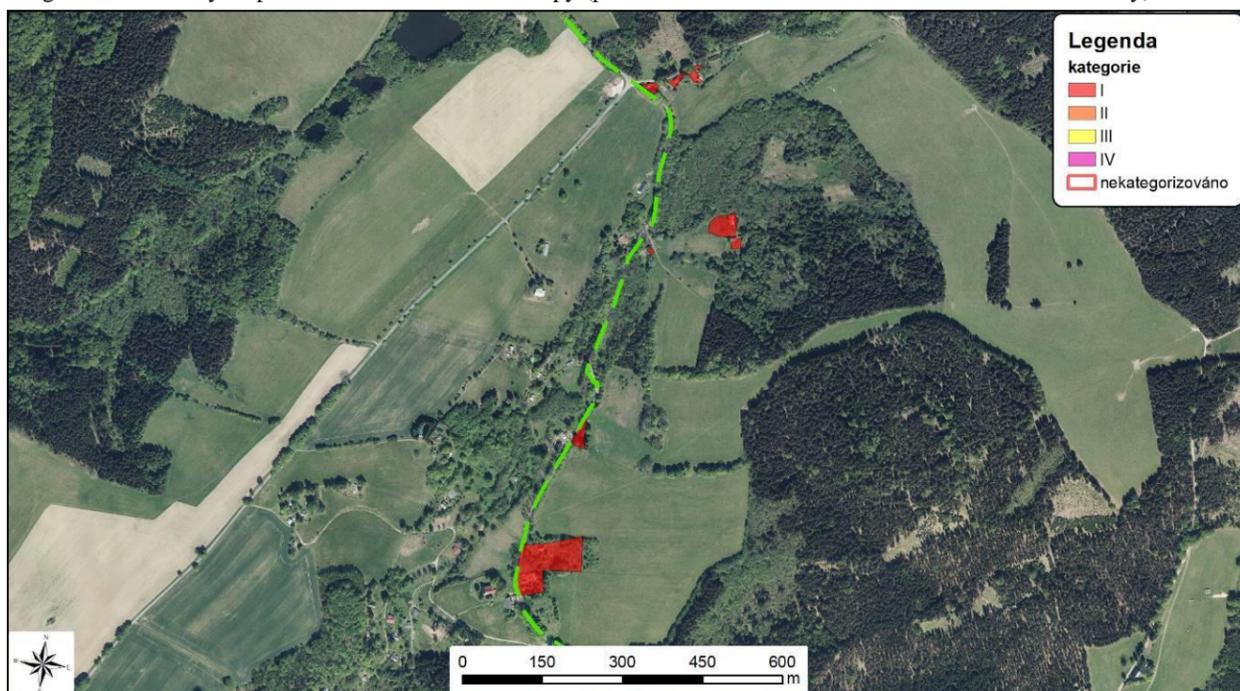
Sídlo	Kačerov				obec	Zdobnice			
					k. ú.	Kačerov u Zdobnice			
OKR	4	Libersko			ČSÚ*	1869	1930	1950	2011
MKR/pásma	4.2	A	B	C	obyvatel	609	344	29	4
Kategorie	I.	II.	III.	IV.	domů	85	92	73	1

*včetně části sídla vně hranic CHKO

Archivní ortofotomapa (50. léta 20. století)

Kategorizace zástavby na podkladu aktuální ortofotomapy (přerušovaná zelená linie – hranice CHKO Orlické hory)

Indikátory a hodnoty:

plošná památková ochrana:	ano – vesnická památková zóna
---------------------------	-------------------------------

památkově chráněné objekty:	ne
-----------------------------	----

Pozice sídla v širším krajinném rámci:

Zástavba sídla je rozložena při pramenném úseku Liberského potoka. V rámci CHKO se nachází pouze část zástavby nad silnicí, která tvoří její hranici. Vizuální uplatnění zástavby je minimální, limitované lesní i mimolesní zelení v její bezprostřední blízkosti i v okolí.

Krajinářsky působivá dominanta kostela sv. Kateřiny se hřbitovem a mohutnými listnáči v blízkosti a sousední patrová budova bývalé německé školy (aktuálně v rekonstrukci) stojí již vně hranic CHKO.

Základní historické souvislosti:

Vznik Kačerova spadá patrně do druhé poloviny 16. století, kdy byla do této lokality přemístěna sklárna z nedaleké Kunčiny Vsi. Nejstarší zmínka pochází z roku 1571. Původně česká ves byla po třicetileté válce poněmčena příchodem osadníků, mimo jiné těžařů z Tyrol, mající za úkol zajistit těžbu dřeva pro potřeby kutnohorských dolů. Zdejší obyvatelé se živili především zemědělskou činností, tkalcováním, těžbou dřeva, výrobou lubových krabiček a další řemeslnou výrobou.

Snahy o znovuosídlení po poválečném odsunu se neseťkaly s úspěchem. V současné době ves slouží individuální rekreaci.

Vizuální projev zástavby v CHKO:

Rozvolněná zástavba nad silnicí (v CHKO) čítá pouze několik objektů převážně přízemních chalup, z větší části dochovaného původního výrazu (roubené konstrukce). Výše nad silnicí stojí dvě kapličky.

Podmínky ochrany KR a doplňující doporučení k ochraně KR (pro část sídla v CHKO):

- Prioritně neumísťovat novou zástavbu
- V případě přestaveb či rekonstrukcí respektovat stávající měřítko – půdorys a výškovou úroveň objektů (podlažnost), umístění v terénu, orientaci; tvar střechy, barevnost vnějších povrchů ad.)
- Bránit nevhodným architektonickým zásahům (přístavby narušující hmotu a půdorys domů)
- Uplatňovat ochranu staveb s dochovaným výrazem tradičního lidového stavitelství; usilovat o vhodné opravy a údržbu a zachovat jejich historický ráz
- Neoplocovat pozemky
- Zachovat hodnotnou sídelní zeleň; rozvíjet funkci zeleně uvnitř sídla
- U terénních úprav respektovat původní/typickou modelaci terénu

Zástavba sídla nebyla podrobněji členěna.

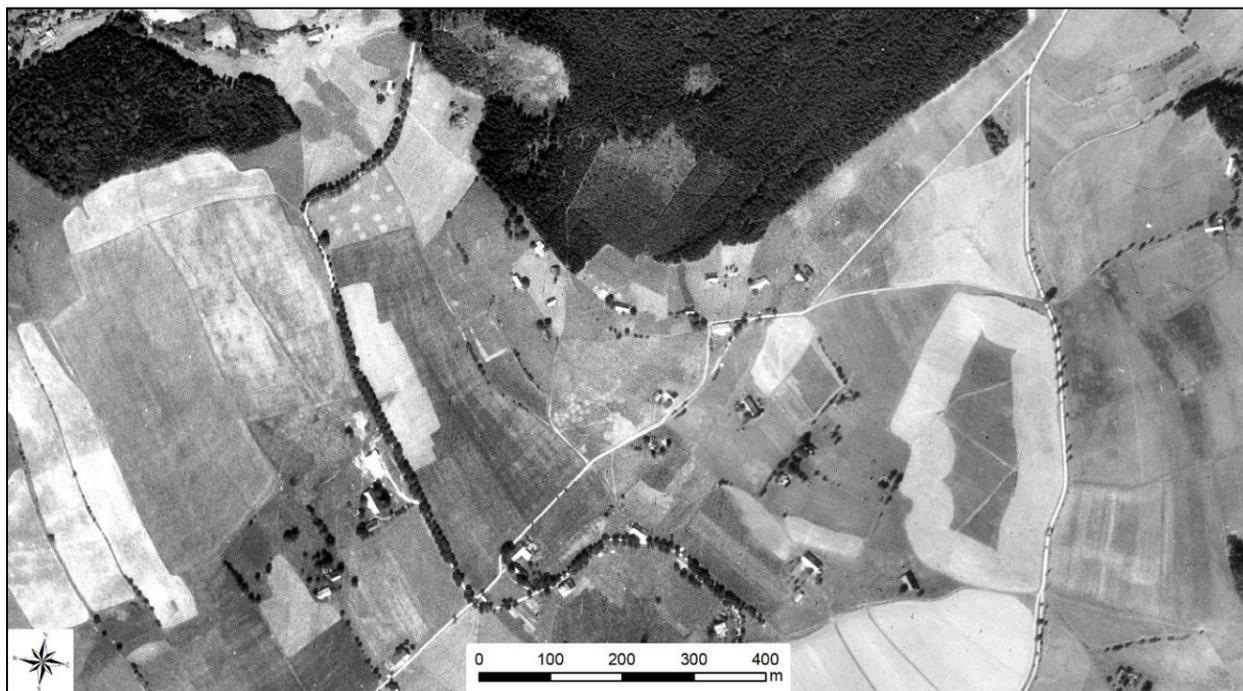
obr. č. C.53 a obr. č. C.54: Chalupy v Kačerově.

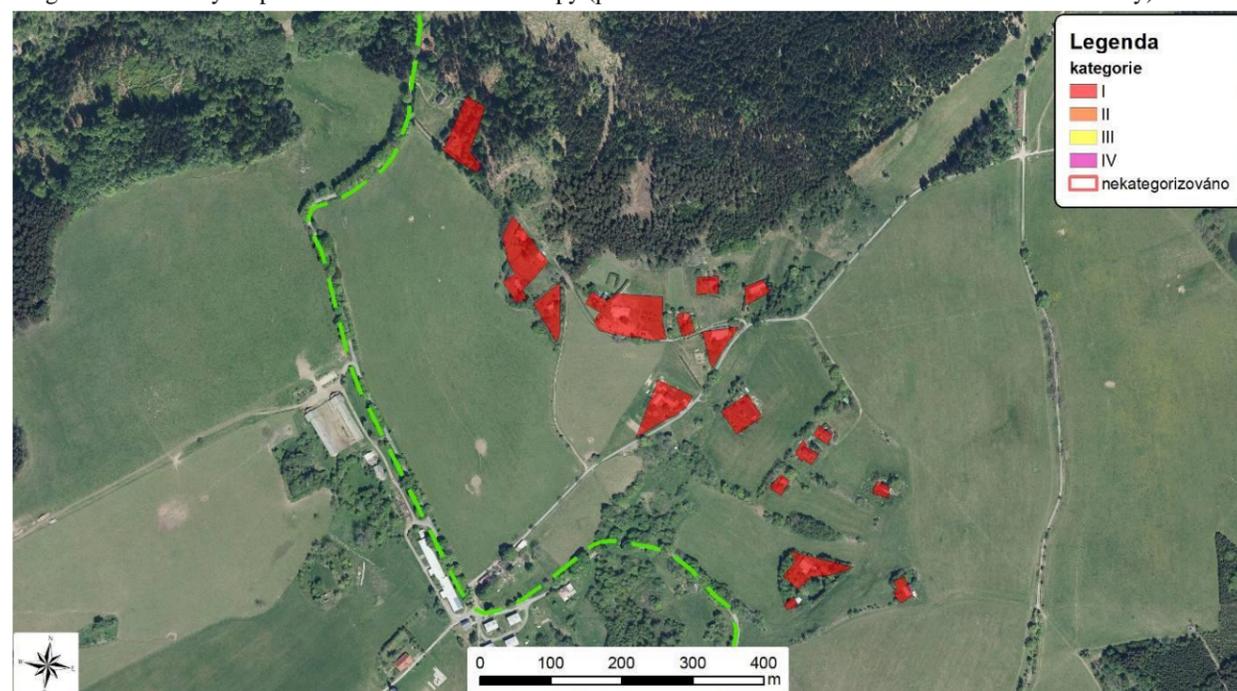
Sídlo	Kunčina Ves				obec				
					Zdobnice				
					k. ú.	Kunčina Ves u Zdobnice			
OKR	4	Libersko			ČSÚ*	1869	1930	1950	2011
MKR/pásma	4.3	A	B	C	obyvatel	421	294	73	65
Kategorie	I.	II.	III.	IV.	domů	58	80	61	14

*včetně části sídla vně hranic CHKO

Archivní ortofotomapa (50. léta 20. století)

Kategorizace zástavby na podkladu aktuální ortofotomapy (přerušovaná zelená linie – hranice CHKO Orlické hory)

Indikátory a hodnoty:

plošná památková ochrana: ne

památkově chráněné objekty: ne

Pozice sídla v širším krajinném rámci:

Rozptýlená zástavba sídla – jeho části v CHKO se nachází ve svažitém terénu v pramenné oblasti bezejmenného levostranného přítoku Liberského potoka. Vizualní uplatnění zástavby v exponované poloze snižuje hojná mimolesní zeleň vyskytující se v celém rozsahu zastavěného území (v rámci CHKO).

Východní část sídla leží již vně CHKO (za silnicí). Mimořádně hodnotný prvek vysoké krajinářského významu představuje kostel sv. Anny situovaný v okrajové poloze, uplatňující se v četných výhledech z okolí. Při místní silnici stojí rovněž bytovky, výrobní objekt na protáhlém půdorysu. Do CHKO pronikla zástavba utilitárních objektů (garáže).

Základní historické souvislosti:

Ves byla založena již ve 13. století. Kolem roku 1550 vznikla v Kunčině Vsi sklárna. Po několika málo letech provozu byla přestěhována na území dnešního Kačerova. V osadě sloužící bydlení a rekreaci hlavně část v CHKO) se nachází výrobní provoz (vně hranic CHKO).

Vizuální projev zástavby v CHKO:

Rozvolněná či rozptýlená zástavba horských chalup se vyznačuje ve vysoké míře zachovalostí proporcí i původního vzhledu. Převažují přízemní zděná stavení, které doplňuje několik roubenek, z většiny na obdélném půdorysu, některá stavení mají úhlovou dispozici. Pozdější úpravy, až na jedinou výjimku, nepoznamenaly výrazněji měřítko domů.

Zástavba sídla je protkána hojnou rozmanitou zelení, u řady staveb vynikají vzrostlé listnáče. Značný krajinnotvorný význam má rovněž stromořadí při průjezdní silnici.

Podmínky ochrany KR a doplňující doporučení k ochraně KR (pro část sídla v CHKO):

- Prioritně nezahušťovat stávající zástavbu novými objekty (výše na svazích)
- V případě realizace obytné výstavby a přestaveb dbát základních architektonických pravidel či forem venkovské zástavby v oblasti (viz kapitola A.3.5 – umístění v terénu, v sídle obvyklý tvar střechy, půdorys, podlažnost, barevnost vnějších povrchů ad.); respektovat obvyklou velikost stavebního pozemku v sídle (okolní zástavby)
- U terénních úprav respektovat původní/typickou modelaci terénu
- Zachovat krajinářsky hodnotnou mimolesní zeleň spoluformující příznivé působení sídla v krajině
- Bránit nevhodným architektonickým zásahům u obytných staveb (přístavby narušující hmotu a půdorys především starší obytné zástavby)
- Uplatňovat ochranu staveb s dochovaným výrazem tradičního lidového stavitelství; usilovat o vhodné opravy a údržbu a zachovat jejich historický ráz
- Neoplocovat pozemky v rozptýlené zástavbě
- Na území CHKO – východně od silnice nerozšiřovat účelovou zástavbu

Zástavba sídla nebyla podrobněji členěna.

obr. č. C.55 a obr. č. C.56: Příklady horských chalup – zděné (vlevo) i roubené.

obr. č. C.57 a obr. č. C.58: Příznivý projev domů i celé zástavby nezastupitelně dotváření vzrostlé (často solitérní) listnáče.

obr. č. C.59: Kostel sv. Anny a bytovky v pohledu od jihu.

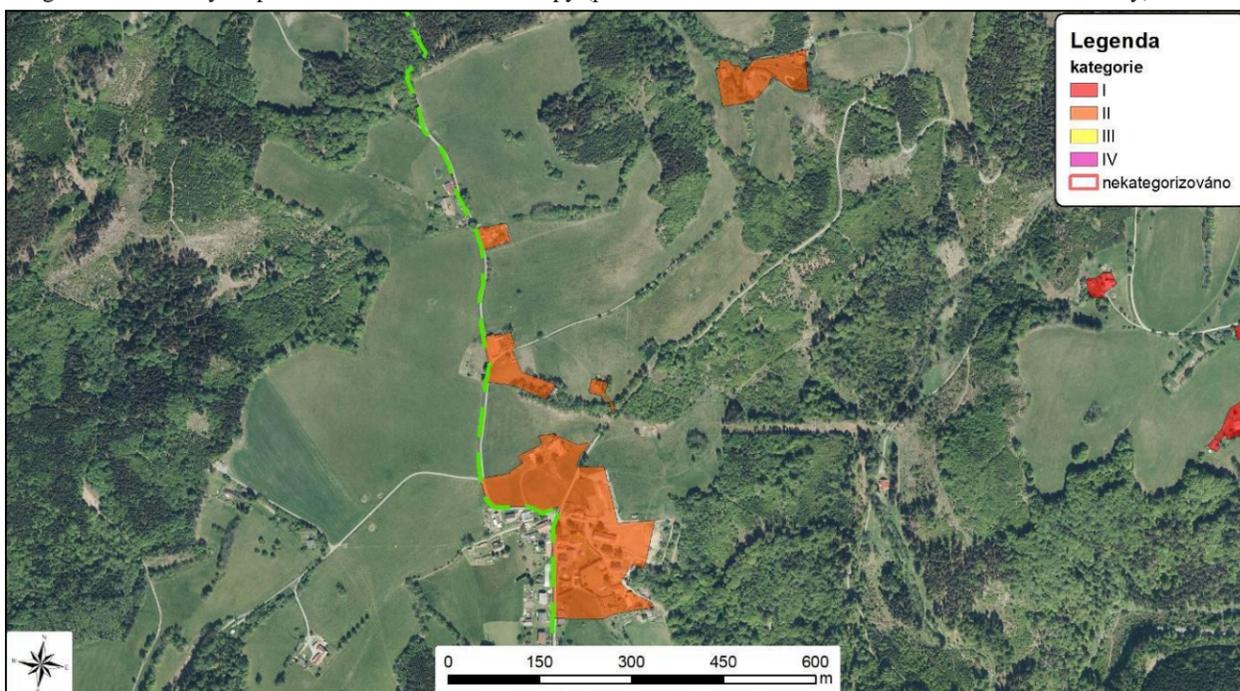
Sídlo	Lomy				obec	Osečnice			
					k. ú.	Lomy u Osečnice			
OKR	3	Deštersko			ČSÚ*	1869	1930	1950	2011
MKR/pásmo	3.8	A	B	C	obyvatel	240	98	43	57
Kategorie	I.	II.	III.	IV.	domů	31	23	16	19

*včetně části sídla vně hranic CHKO

Archivní ortofotomapa (50. léta 20. století)

Kategorizace zástavby na podkladu aktuální ortofotomapy (přerušovaná zelená linie – hranice CHKO Orlické hory)

Indikátory a hodnoty:

plošná památková ochrana: ne

památkově chráněné objekty: ne

Pozice sídla v širším krajinném rámci:

Zástavba sídla se nachází v jižní části okrajového hřbetu orlického podhůří, severovýchodně od Vlčí hory. Z výše položených částí zástavby se nabízejí výhledy na severní část Orlických hor. Průjezdni silnice tvoří hranici CHKO.

Základní historické souvislosti:

První zmínka o osadě, součásti Osečnice, pochází z roku 1542. Dlouhou dobu bylo základem obživy místních obyvatel zemědělství, k němuž si byli nuceni si vypomáhat dalším přivýdělkem, zejména tkalcovstvím, síťováním, necováním, vyšíváním na síťkovině, dřevařstvím, slévačstvím, haluzáčením. V současné době převažuje obytná funkce zástavby.

Vizuální projev zástavby v CHKO:

Jižní níže položená část sídla má kompaktnější charakter, z větší části s poválečnými domy. Tvoří ji přízemní stavby s větším hmotou hospodářského objektu na delším půdorysu. Výše do svahu k severu a při toku bezejmenného přítoku Koutského potoka stojí nesouvislá rovněž přízemní zástavba zčásti se zachovalým výrazem horských stavení.

Podmínky ochrany KR a doplňující doporučení k ochraně KR (pro část sídla v CHKO):

- Novou obytnou výstavbu lze připustit omezeně v jižní (kompaktnější) části zástavby, situovat ve vazbě na strukturu stávající zástavby – při průjezdni silnici
- Při realizaci obytné výstavby i přestavbách dbát základních architektonických pravidel či forem venkovské zástavby v oblasti (viz kapitola A.3.5 – umístění v terénu, v sídle obvyklý tvar střechy, půdorys, podlažnost, barevnost vnějších povrchů ad.); respektovat obvyklou velikost stavebního pozemku v sídle (okolní zástavby)
- U doplňkových staveb ke stavbám hlavním (kolny, garáže atd.) ctít tradiční provedení a jednotný rámec se stavbami hlavními s odpovídajícími požadavky na půdorys objektu, podlažnost, tvar střechy
- U terénních úprav respektovat původní/typickou modelaci terénu
- Zachovat krajinářsky hodnotnou mimolesní zeleň spolufurmující příznivé působení sídla v krajině
- Bránit nevhodným architektonickým zásahům u obytných staveb (přístavby narušující hmotu a půdorys především starší obytné zástavby)
- Uplatňovat ochranu staveb s dochovaným výrazem tradičního lidového stavitelství; usilovat o vhodné opravy a údržbu a zachovat jejich historický ráz
- Neoplocovat pozemky v rozvolněné či rozptýlené zástavbě

Zástavba sídla nebyla podrobněji členěna.

obr. č. C.60: Kompaktnější zástavba níže ve svahu v pohledu od severu.

obr. č. C.61: Jedna z izolovaných usedlostí výše ve svahu.

obr. č. C.62: Rekonstruované domy v souvislé zástavbě.

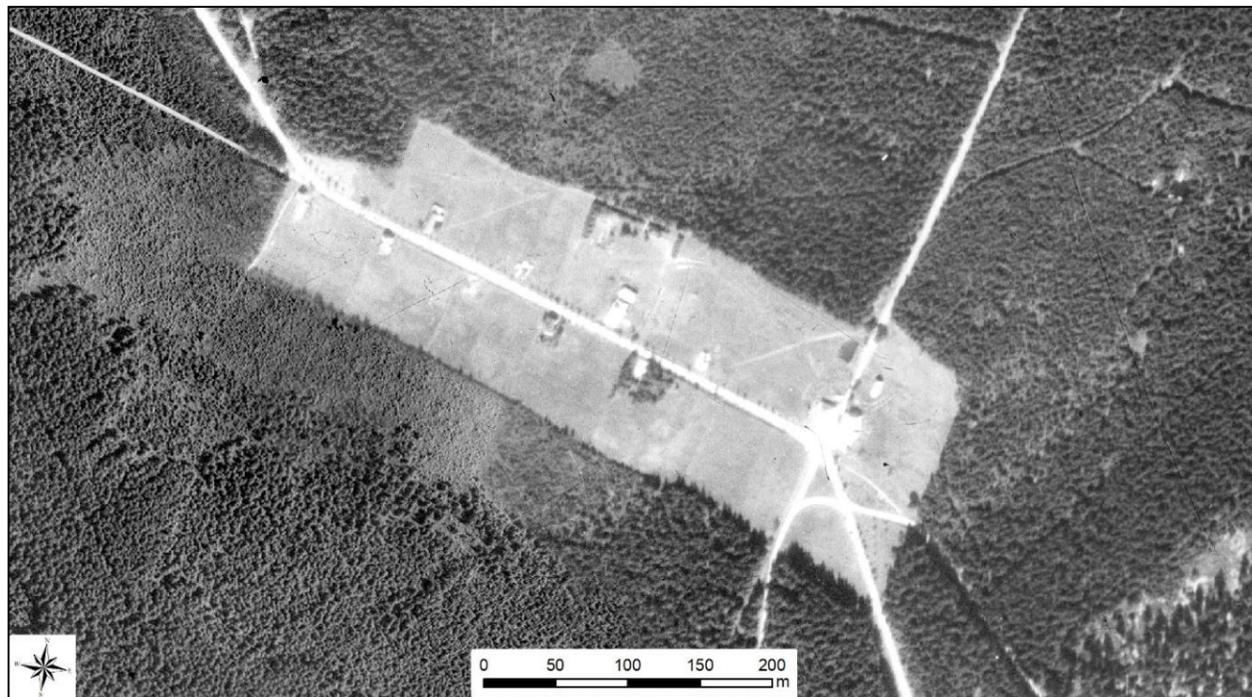

obr. č. C.63: Větší roubená usedlost při místní cestě směrem na Šediviny.

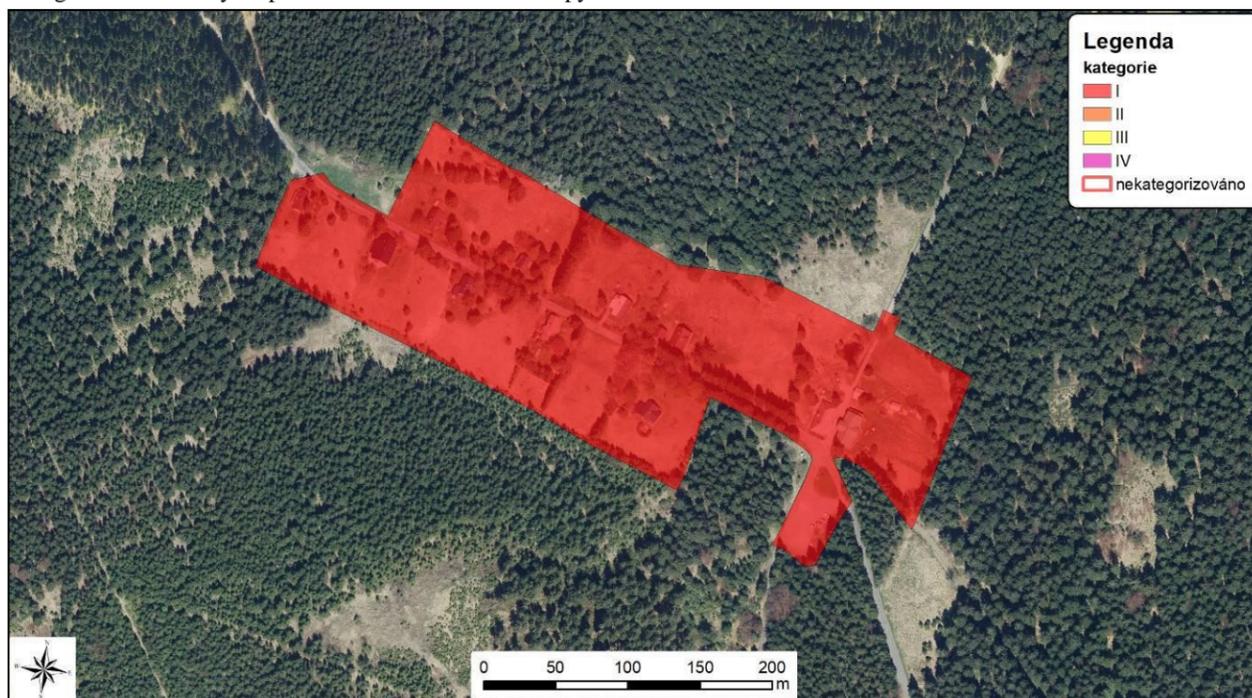

Sídlo	Luisino údolí				obec	Deštné v Orlických horách			
					k. ú.	Jedlová v Orlických horách			
OKR	1	Orlický hřbet			ČSÚ	1869	1930	1950	2011
MKR/pásma	1.5	A	B	C	obyvatel	173	37	5	-
Kategorie	I.	II.	III.	IV.	domů	15	11	10	-

Archivní ortofotomapa (50. léta 20. století)

Kategorizace zástavby na podkladu aktuální ortofotomapy

Indikátory a hodnoty:

plošná památková ochrana: ne

památkově chráněné objekty: ne

Pozice sídla v širším krajinném rámci:

Drobné sídlo v menší luční enklávě lokalizované v mělkém sedle pod jihozápadním úbočí Maruší. Projev zástavby je omezen okolním lesem. Horskou enklávou prochází silnice II/310.

Základní historické souvislosti:

Původně dřevorubecká osada se prvně připomíná v roce 1828. Název jí dal tehdejší majitel Solnického panství Antonín Slivka, rytíř ze Slivic. Pojmenoval ji po své matce. Osada s početně konsolidovanou zástavbou již delší čas slouží rekreaci.

Vizuální projev zástavby:

Zástavbu horské osady tvoří štítově orientované obdélné přízemní domy z většiny po rekonstrukcích, avšak zachovalých proporcí i měřítka, místy i výrazu tradiční architektury. Charakteristická je střídavé rozmístění domů, které nestojí proti sobě. Výjimku představuje poválečný objekt ve východní části enklávy s větším odstupem od silnice. V posledním období přibyla jedna novostavba. Při východním okraji enklávy naproti parkovišti stojí dvě větší hmoty – hájovna a sousední objekt s nápadnou vysokou valbovou střechou.

Část průjezdní silnice lemuje stromořadí složené ze vzrostlých jehličnanů i listnáčů. V ploše enklávy se rozšířila početná lesní i mimolesní zeleň.

Podmínky ochrany KR a doplňující doporučení k ochraně KR:

- Prioritně neumísťovat novou zástavbu
- V případě přestaveb či rekonstrukcí respektovat stávající měřítko – půdorys a výškovou úroveň objektů (podlažnost), umístění v terénu, orientaci; tvar střechy, barevnost vnějších povrchů ad.)
- Bránit nevhodným architektonickým zásahům (přístavby narušující hmotu a půdorys domů)
- Uplatňovat ochranu staveb s dochovaným výrazem tradičního lidového stavitelství; usilovat o vhodné opravy a údržbu a zachovat jejich historický ráz
- Neoplocovat pozemky
- Zachovat hodnotnou sídelní zeleň; rozvíjet funkci zeleně uvnitř sídla; bránit dalšímu nežádoucímu zarůstání
- U terénních úprav respektovat původní/typickou modelaci terénu

Zástavba sídla nebyla podrobněji členěna.

obr. č. C.64: Západní okraj zástavby.

obr. č. C.65: Východní okraj zástavby s většími hmotami.

obr. č. C.66: Štítově orientovaný dům se zvalbením štítu.

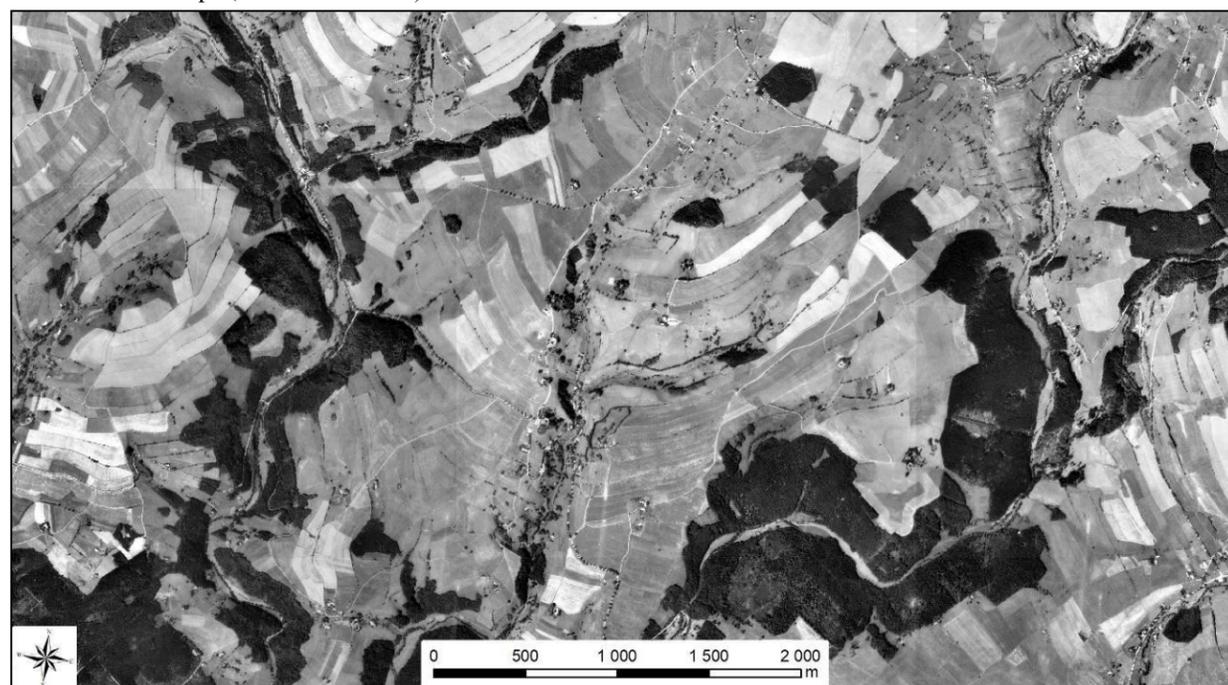

obr. č. C.67 a obr. č. C.68: Štítově orientované domy rozdílné šíře štítového průčelí.

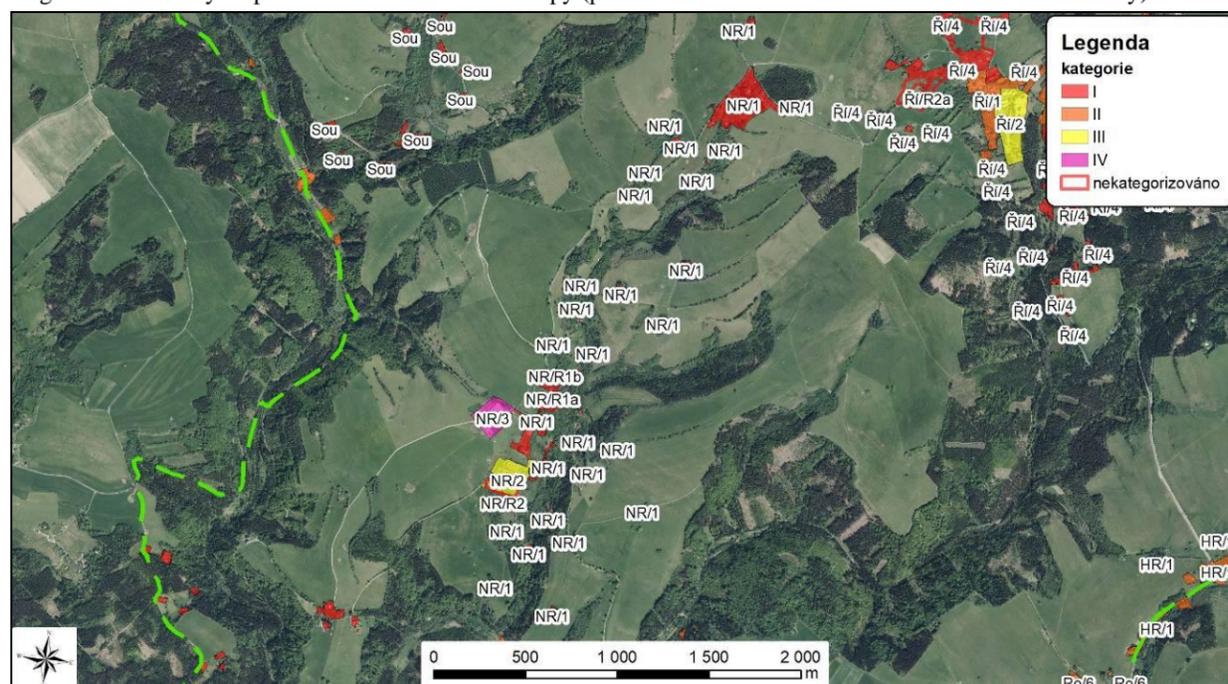

Sídlo	Nebeská Rybná			obec	Rokytnice v Orlických horách				
				k. ú.	Nebeská Rybná, Říčky v Orlických horách				
OKR	5	Rokytnicko			ČSÚ	1869	1930	1950	2011
MKR/pásma	5.4	A	B	C	obyvatel	1 042	658	144	61
Kategorie	I.	II.	III.	IV.	domů	145	157	103	15

Archivní ortofotomapa (50. léta 20. století)

Kategorizace zástavby na podkladu aktuální ortofotomapy (přerušovaná zelená linie – hranice CHKO Orlické hory)

Indikátory a hodnoty:

plošná památková ochrana: ne

památkově chráněné objekty: kostel sv. Filipa a Jakuba, sousoší Nejsvětější Trojice

Pozice sídla v širším krajinném rámci:

Převážná část sídla v rozvolněném až rozptýleném uspořádání vyplňuje údolí bezejmenného pravostranného přítoku Říčky, z převážné části nad pravým břehem. Nejvýše položená část (Pustiny) vystupuje až k silnici mezi Zdobnicí a Říčkami (široká jižní podvrcholová část vrchu Pustý). Větší část této zástavby se díky hojné zeleni vizuálně neuplatňuje. Jádrová část sídla s kostelem sv. Filipa a Jakuba je situována výše nad pravým břehem potoka. Dominanta kostela i blízký výrobní provoz se uplatňuje ve výhledech z volné krajiny.

Základní historické souvislosti:

Název vsi pochází údajně od vodního toku bohatého na ryby, přídomek Nebeská pak dle polohy – (na návrší) blízké nebi. První písemná zmínka o ní pochází již z roku 1355. V polovině 17. století zde hospodařilo 8 (velkých) sedláků, více menším, fungovala řemesla, osídlení bylo již převážně německé.

V současné době má ves převážně rekreační charakter (mj. golfové hřiště), v provozu je areál zemědělské velkovýroby.

Vizuální projev zástavby:

Starší zástavbu rozloženou v blízkosti toku i výše na svazích v poválečném období tvoří převážně přízemní horské zděné i roubené chalupy, citlivě usazené ve svažitém terénu. Značná část domů prošla rekonstrukcemi. Měřítko zástavby však zůstalo zachováno. Více objektů – horských stavení je velmi hodnotných. Ojedinele se vyskytují i dvory s hospodářským příslušenstvím. V horní části zástavby stojí pár rekreačních chat z poválečného období. Novostavby z posledního období respektují tradiční proporce, popř. i vycházejí ze zvyklostí místní horské zástavby. Především v horní části jsou patrné stopy dřívějšího členění půdy – porostlé meze.

V poválečném období byla zástavba doplněna – její charakter byl narušen výstavbou bytových domů a hromadných garáží v pravidelném uspořádání v blízkosti dominanty kostela. Za bytovkami se nachází zahrádkářská kolonie. Dominantní prvek silně kontrastního projevu pak tvoří výrobní areál v exponované (náhorní) poloze postrádající ve větší míře krycí zeleň, rovněž v blízkosti dominanty kostela. Provozní objekty výrobního areálu se, i přes malou výšku, uplatňují v dálkových výhledech.

Podmínky ochrany KR a doplňující doporučení k ochraně KR:**Obecná doporučení a podmínky ochrany KR:**

- Zachovat rozložení zástavby v údolní poloze v rozvolněné struktuře; novou výstavbu v omezené míře prioritně situovat ve vazbě na existující cestní síť; principiálně nerozšiřovat zastavěné území do vyšších partií svahů; potenciální rozšíření zastavěného území lze přepokládat v západní části sídla – při hlavní silnici
- Zachovat – nesnižovat projev dominanty kostela sv. Filipa a Jakuba v zástavbě sídla i ve volné krajině
- Při realizaci obytné výstavby i přestavbách dbát základních architektonických pravidel či forem venkovské zástavby v oblasti (viz kapitola A.3.5 – umístění v terénu; v sídle obvyklý tvar střechy, půdorys, podlažnost, barevnost vnějších povrchů ad.); respektovat obvyklou velikost stavebního pozemku v sídle (okolní zástavby)
- U doplňkových staveb ke stavbám hlavním (kolny, garáže) ctít tradiční provedení a jednotný rámec se stavbami hlavními s odpovídajícími požadavky na půdorys objektu, podlažnost, tvar střechy
- Bránit nevhodným architektonickým zásahům u obytných staveb (přístavby narušující hmotu a půdorys především starší obytné zástavby)

- Zachovat hodnotnou sídelní zeleň; rozvíjet funkci zeleně uvnitř sídla a také s ohledem na přechod sídla do nezastavěného území (u novostaveb)
- U terénních úprav respektovat původní/typickou modelaci terénu
- Uplatňovat ochranu staveb s dochovaným výrazem tradičního lidového stavitelství; usilovat o vhodné opravy a údržbu a zachovat jejich historický ráz; nerozšiřovat chatovou zástavbu
- Nerozšiřovat zástavbu bytových domů
- Nerozšiřovat plošný rozsah výrobních areálů
- Nerozšiřovat zástavbu (typových) rekreačních objektů – chat
- Neoplocovat pozemky

Zástavba sídla byla podrobněji rozčleněna celkově do 3 segmentů:

NR / 1 (kategorie I): starší rozvolněná či rozptýlená z velké části zachovalá zástavba v údolí; dominanta kostela sv. Filipa a Jakuba.

Návrh ochrany:

- Viz obecná doporučení a podmínky ochrany výše

NR / 2 (kategorie III): bytové domy s garážemi a zahrádkami jižně od kostela.

Návrh ochrany:

- Nerozšiřovat zástavbu bytových domů
- Zachovat stávající výškovou hladinu bytové zástavby včetně sedlových střech

NR / 3 (kategorie IV): výrobní areál v izolované pozici severně od kostela.

Návrh ochrany:

- Nerozšiřovat plošný rozsah výrobního areálu
- Zachovat (nezvyšovat) stávající výškovou hladinu provozních objektů
- Doplnit krycí zeleň v blízkém okolí výrobního areálu; prioritně při jeho jižní a západní hranici

Potenciálně problematické rozvojové plochy:

NR / R1a a R1b: sousedící rozvojové plochy severně od hlavní průjezdní silnice (a hřbitova) s využitím pro venkovské bydlení; realizována 1 novostavba; travní porost.

Doporučení a podmínky ochrany KR: výstavbu pro obytné účely lze připustit při zachování rozvolněného uspořádání, obvyklé velikosti stavebního pozemku v sídle a respektu k základním architektonickým pravidlům (viz kapitola A.3.5); přípustná je 1 další novostavba v jižní části plochy.

NR / R2: rozvojová plocha v jižní části sídla s využitím pro plochy smíšené obytné – venkovské; zahrádky v sousedství bytové zástavby.

Doporučení a podmínky ochrany KR: prioritně neumísťovat bytové domy – rozšiřovat stávající zástavbu bytovek; neumísťovat zástavbu s vysokou intenzitou zastavění; změnu využití prověřit kauzálním hodnocením.

obr. č. C.69: Kostel sv. Filipa a Jakuba tvoří v rozvolněné zástavbě výraznou dominantu.

obr. č. C.70: Roubený domek ve svažitém terénu níže v údolí.

obr. č. C.71: V popředí roubená chalupa zachovalého výrazu horské zástavby; výše nad ní rekonstruovaný dům zachovávající původní hmotu i výškovou hladinu.

obr. č. C.72: Bytovky v horní části sídla.

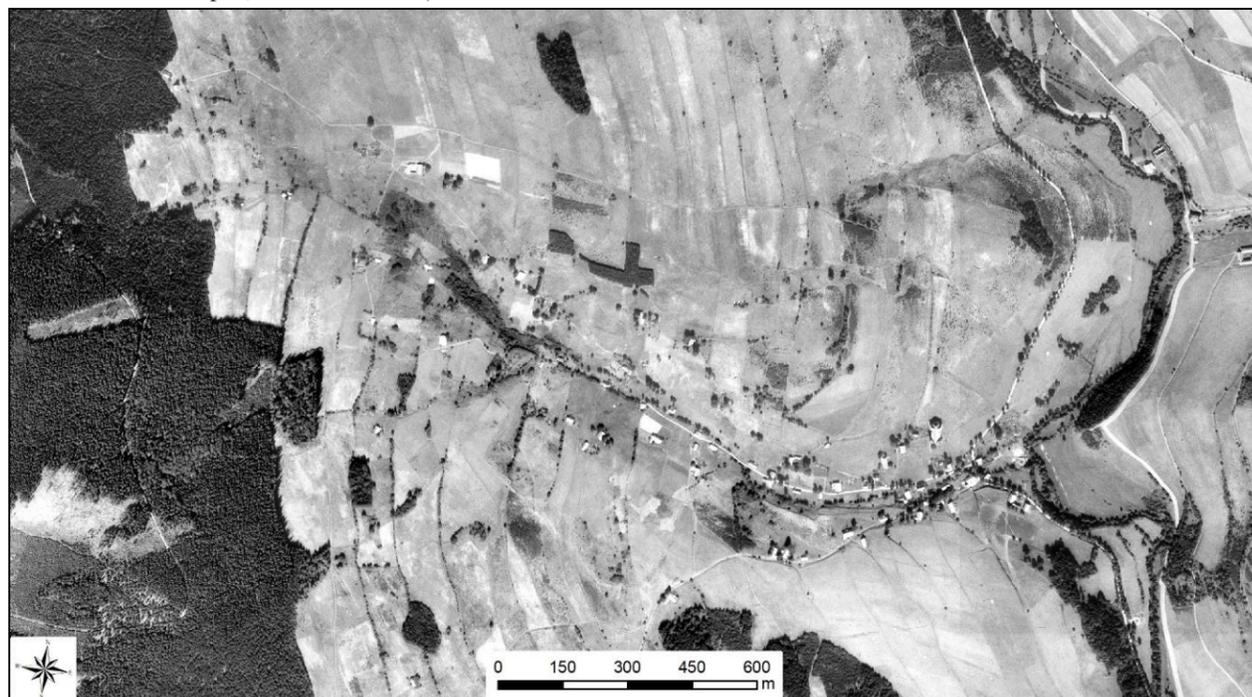

obr. č. C.73: Výrobní areál; v popředí golfové hřiště jsou lokalizovány v otevřené krajině.

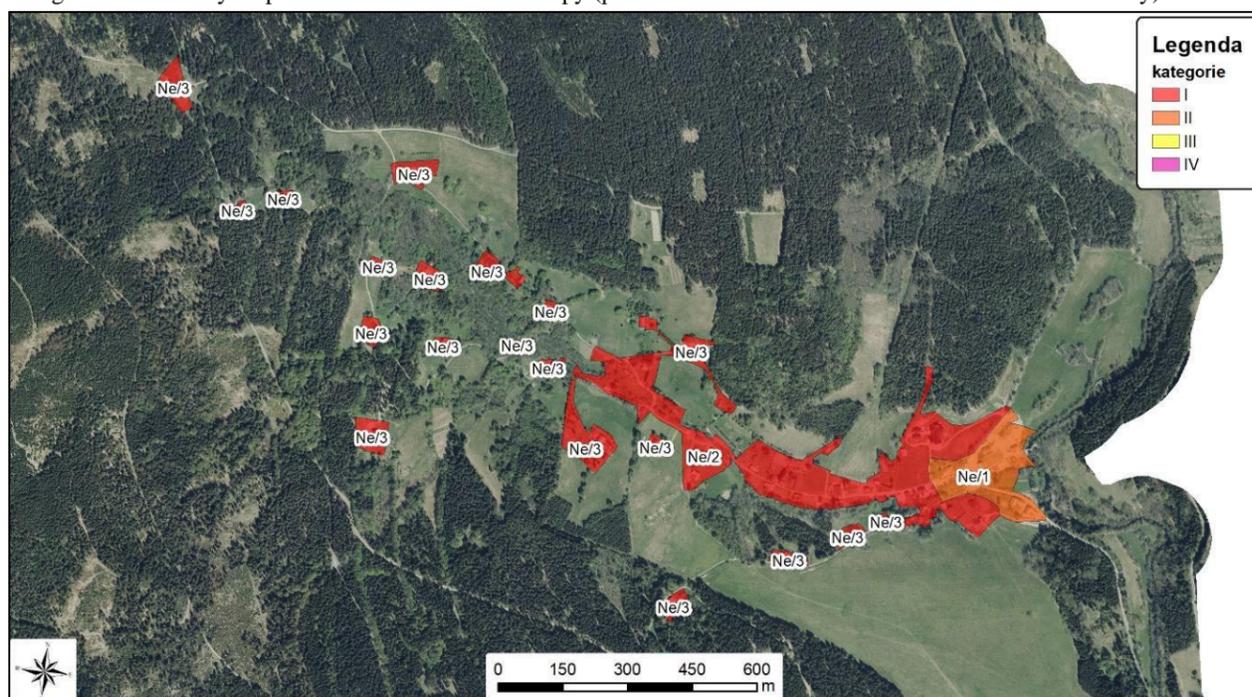

Sídlo	Neratov				obec	Bartošovice v Orlických horách			
					k. ú.	Neratov v Orlických horách			
OKR	2	Divoká Orlice			ČSÚ	1869	1930	1950	2011
MKR/pásma	2.8	A	B	C	obyvatel	524	378	21	57
Kategorie	I.	II.	III.	IV.	domů	93	101	84	12

Archivní ortofotomapa (50. léta 20. století)

Kategorizace zástavby na podkladu aktuální ortofotomapy (přerušovaná zelená linie – hranice CHKO Orlické hory)

Indikátory a hodnoty:

plošná památková ochrana:	ne
památkově chráněné objekty:	kostel Nanebevzetí Panny Marie, fara

Pozice sídla v širším krajinném rámci:

Zástavba sídla stoupá proti proudu bezejmenného pravostranného přítoku Divoké Orlice na východních svazích Anenského vrchu. Vizualní uplatnění zástavby je omezeno na údolní sníženinu – ve spodní části. Horní část sídla je pohlcena lesní i nelesní zelení rozšířenou v poválečném období.

Základní historické souvislosti:

Roku 1550 se připomíná jako Bärenwald. Vznikla v souvislosti se založením sklárny na potoce Neratovci koncem 15. století. Na počátku 60. let 17. století postupně vznikla tradice neratovských poutí a kostel svojí pověstí přitahoval poutníky ze širokého okolí. Přes Neratov vedla v minulosti důležitá stezka do Kladska. Z Rokytnice se do Kladska jezdilo přes místo, kde později vyrostl Hadinec, přes Vysoký Kořen dolů do Neratova, zde byl brod přes Divokou Orlici, dále pak směrem na Lichtenwalde (dnešní polská Poreba) k údolí Kladské Nisy. V současné době je Neratov znám díky sdružení věnujícímu se hendikepovaným. Od roku 2017 je ve vsi v provozu pivovar. Velká část domů slouží rekreaci.

Vizuální projev zástavby:

Spodní část sídla je tvořena přízemními i patrovými domy se štítovou i podélnou orientací při místní cestě vycházející k západu od hlavní silnice do Orlického Záhoří. Od ní zástavba mírně vystupuje do svahů. Tradiční výraz horské zástavby si více zachovaly přízemní objekty.

Poutní kostel Nanebevzetí Panny Marie, po rekonstrukci vnějšího pláště, s blízkou farou situované v klíčové vyvýšené poloze nad soutokem, tvoří jedinečnou krajinnou dominantu. Za hlavní silnicí (při její východní straně) do Orlického Záhoří stojí pivovar s reprezentačním objektem delšího půdorysu (odpovídají výškové hladiny).

Údolní zástavba původně lánové vsi (s jen částečně dochovanými stopami parcelace zemědělské půdy) směrem do vyšších poloh více rozvolňuje, v nejvyšší části s již velkými odstupy. Stojí zde rovněž přízemní i patrové štítové i podélně orientované chalupy, zděné i roubené. V horní části vyniká uzavřený statek s hospodářským traktem (stodolou). Velká část objektů si uchovala lidový ráz – horské zástavby a sídlo i s pozdějšími stavebními zásahy v případě některých domů tvoří velmi harmonický celek. Příznivý projev sídla posiluje také početná mimolesní zeleň (sad pod kostelem).

Podmínky ochrany KR a doplňující doporučení k ochraně KR:**Obecná doporučení a podmínky ochrany KR:**

- Zachovat – nesnižovat projev a význam dominanty kostela Nanebevzetí Panny Marie v zástavbě sídla i ve výhledech z volné krajiny; vyloučit novou výstavbu v blízkém okolí kostela, výše na protějších svazích či v dalších pohledových osách s uplatněním dominanty kostela
- Prioritně nezahušťovat stávající zástavbu novými objekty, především ve výše položené západní části sídla
- Při realizaci obytné výstavby a přestaveb dbát základních architektonických pravidel či forem venkovské zástavby v oblasti (viz kapitola A.3.5 – umístění v terénu, v sídle obvyklý tvar střechy, půdorys, podlažnost, barevnost vnějších povrchů ad.); respektovat obvyklou velikost stavebního pozemku v sídle (okolní zástavby)
- U terénních úprav respektovat původní/typickou modelaci terénu
- Zachovat krajinářsky hodnotnou mimolesní zeleň spoluformující příznivé působení sídla v krajině
- Bránit nevhodným architektonickým zásahům u obytných staveb (přístavby narušující hmotu a půdorys především starší obytné zástavby)

- Uplatňovat ochranu staveb s dochovaným výrazem tradičního lidového stavitelství; usilovat o vhodné opravy a údržbu a zachovat jejich historický ráz
- Neoplocovat pozemky v rozvolněné zástavbě

Zástavba sídla byla podrobněji rozčleněna celkově do 3 segmentů:

Ne / 1 (kategorie II): Nejnižší položená část sídla při hlavní silnici s hmotově diferencovanou zástavbou a areálem pivovaru.

Návrh ochrany:

- Novou výstavbu realizovat ve velmi omezené míře ve vazbě na stávající cestní síť při respektování měřítka stávající (okolní) zástavby; preferovat přízemní objekty (1 nadzemní podlaží s podkrovím)
- Prioritně nerozšiřovat zástavbu východně od hlavní silnice (směrem k řece)

Ne / 2 (kategorie I): Rozvolněná zástavba v ní položené části údolí rozložená v blízkosti místní cesty; dominanta kostela Nanebevzetí Panny Marie.

Návrh ochrany:

- Zachovat mimořádně hodnotný projev a působení dominanty kostela – do volné krajiny i ve vztahu k zástavbě (neumísťovat novou zástavbu v jeho blízkém okolí)
- Novou výstavbu realizovat ve velmi omezené míře (ojediněle) ve vazbě na stávající cestní síť při respektování měřítka stávající (okolní) zástavby; preferovat přízemní objekty (1 nadzemní podlaží s podkrovím); zachovat rozvolněné uspořádání zástavby, respektovat obvyklou velikost stavebního pozemku okolní zástavby
- Zachovat hodnotnou sídelní zeleň

Ne / 3 (kategorie I): Výše položená rozvolněná až rozptýlená zástavba v údolí na jeho svazích (včetně odbočky na Hadinec).

Návrh ochrany:

- Prioritně neumísťovat novou zástavbu; zachovat rozvolněnou či rozptýlenou strukturu zástavby
- V případě rekonstrukcí či přestaveb respektovat tradiční architektonické zvyklosti a stávající měřítko (podlažnost) objektů
- Zachovat hodnotnou sídelní zeleň

obr. č. C.74: Kostel Nanebevzetí Panny Marie dominuje zástavbě sídla a zároveň vyniká i ve výhledech z volné krajiny.

obr. č. C.75: Patrová budova fary v blízkosti kostela.

obr. č. C.76: Jedna z větších podélně orientovaných chalup na delším půdorysu.

obr. č. C.77: Usedlost výše v údolí s vjezdovou branou představuje hodnotný a atypický prvek zástavby sídla.

obr. č. C.78: Areál pivovaru Neratov ve východní části sídla

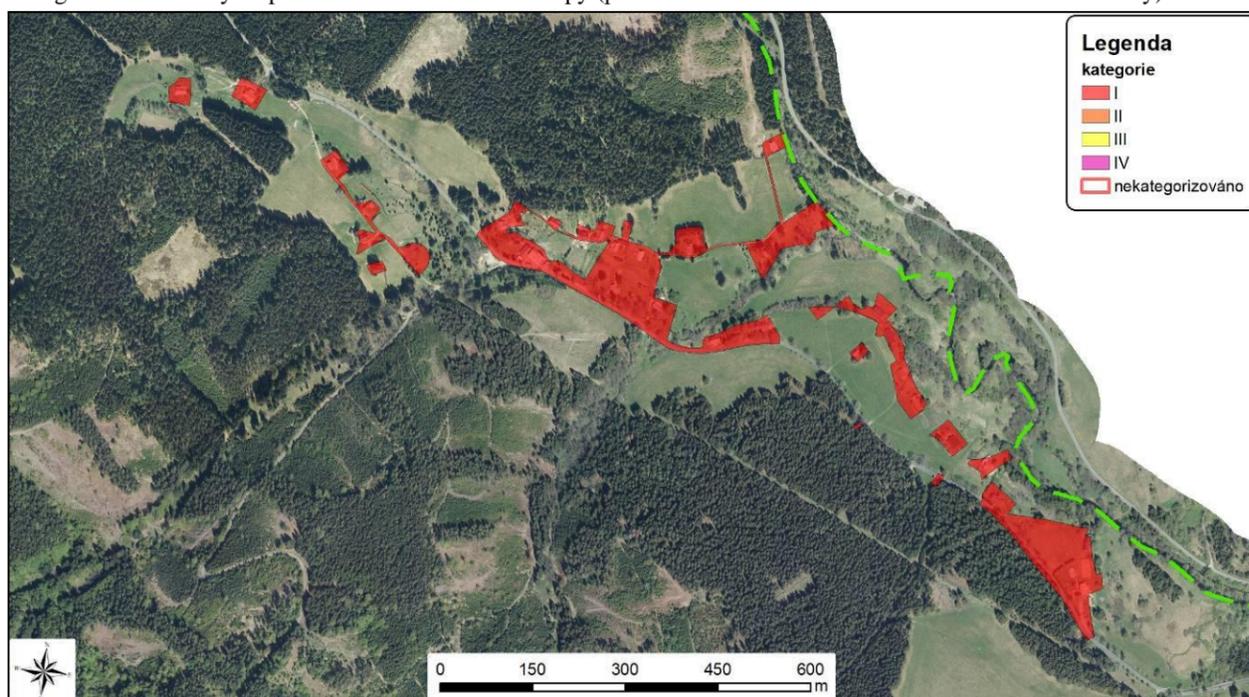

Sídlo	Nová Ves				obec	Bartošovice v Orlických horách			
					k. ú.	Nová Ves v Orlických horách			
OKR	2	Divoká Orlice			ČSÚ	1869	1930	1950	2011
MKR/pásma	2.5	A	B	C	obyvatel	310	239	21	11
Kategorie	I.	II.	III.	IV.	domů	49	60	49	7

Archivní ortofotomapa (50. léta 20. století)

Kategorizace zástavby na podkladu aktuální ortofotomapy (přerušovaná zelená linie – hranice CHKO Orlické hory)

Indikátory a hodnoty:

plošná památková ochrana: ne

památkově chráněné objekty: ne

Pozice sídla v širším krajinném rámci:

Zástavba sídla je rozmístěna pod východními svahy Komářího vrchu v údolí Divoké Orlice – na jejím pravém břehu v blízkosti státní hranice. Vizuelní uplatnění nesouvisle rozložené údolní zástavby je pouze lokální.

Základní historické souvislosti:

Nová Ves, dříve samostatná obec německy nazývaná Neudorf, vznikla po roce 1714. Původně sloužila pro ubytování dělníků pro sklárny. Po útlumu sklářského řemesla se stala zemědělskou a dřevařskou vesnicí. V současné době je naprostá většina domů využívána k rekreaci.

Vizuální projev zástavby:

Rozvolněná zástavba je rozložena při hlavní průjezdní a krátkých odbočkách po obou stranách, ve západní části výše nad silnicí, ve východní pod silnicí.

Tvoří je ve většině přízemní zděné i roubené chalupy, místy s vysokými sedlovými střechami (na širších půdorysech). Objekty i po častých rekonstrukcích, zachovávajících hmotové členění, působí v hojně zeleni většinou příznivě.

Větší hmoty reprezentují ubytovací domy – Penzion Chata Rampušák v západní části a zejména Penzion Chata Orlice se sportovním zázemím na východním konci. Oba objekty s přístavbami vznikly adaptací starších usedlostí v poválečném období. Nad hlavní silnicí stojí menší kaplička se zvoničkou

Podmínky ochrany KR a doplňující doporučení k ochraně KR:

- Novou výstavbu lze připustit v omezené míře při zachování nesouvislého uspořádání zástavby; prioritně ve vazbě na stávající cestní síť; respektovat obvyklou velikost stavebního pozemku v sídle (okolní zástavby)
- Při realizaci obytné výstavby i přestavbách dbát základních architektonických pravidel či forem venkovské zástavby v oblasti (viz kapitola A.3.5 – umístění v terénu, orientace vůči uliční čáře; v sídle obvyklý tvar střechy, půdorys, podlažnost, barevnost vnějších povrchů ad.)
- Nerozšiřovat účelovou zástavbu vybočující nad běžně měřítko obytných staveb
- U doplňkových staveb ke stávajícím hlavním (kolny) ctít tradiční provedení a jednotný rámec se stávajícími hlavními s odpovídajícími požadavky na půdorys objektu, podlažnost, tvar střechy
- Bránit nevhodným architektonickým zásahům u obytných staveb (přístavby narušující hmotu a půdorys především starší obytné zástavby)
- Neoplocovat pozemky
- Zachovat hodnotnou sídelní zeleň; rozvíjet funkci zeleně uvnitř sídla a také s ohledem na začlenění do okolního krajinného rámce (u novostaveb)
- U terénních úprav respektovat původní/typickou modelaci terénu

Zástavba sídla nebyla podrobněji členěna.

obr. č. C.79: Rozvolněná až rozptýlená zástavba přízemních domů níže pod silnicí.

obr. č. C.80 a obr. č. C.81: Horské chalupy obvyklých tvarů a zachovalých proporcí.

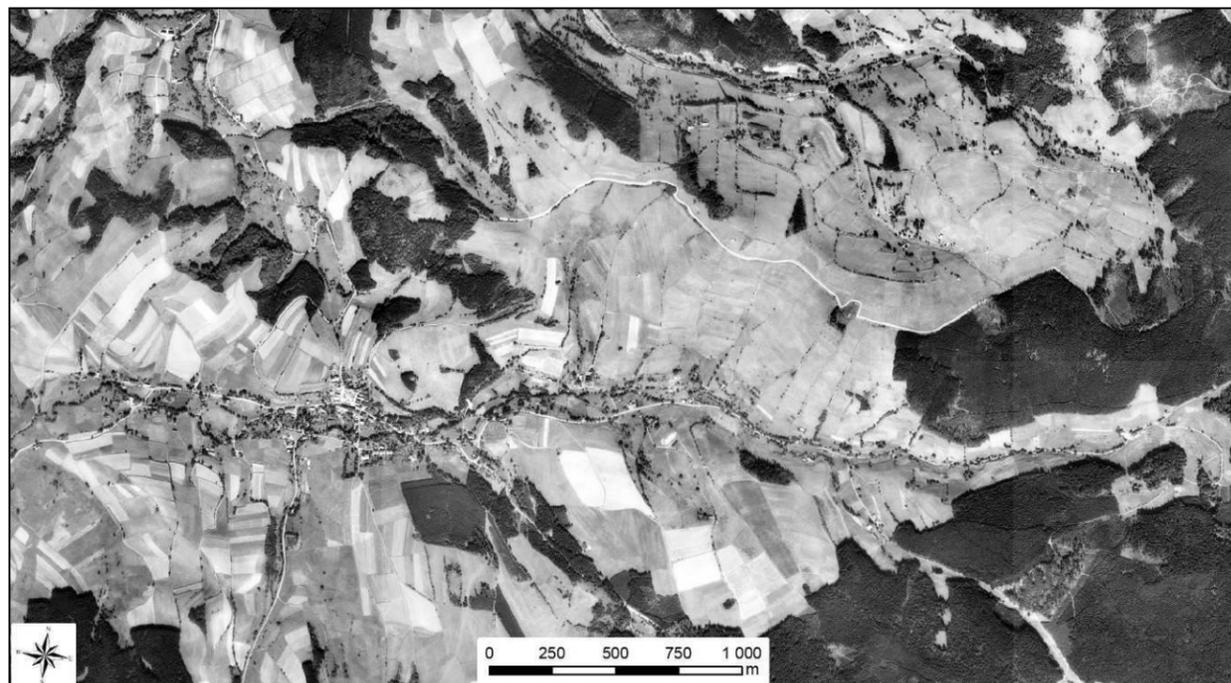
obr. č. C.82 a obr. č. C.83: Větší rekreační stavby – vlevo Penzion Chata Rampušák v západní části a Penzion Chata Orlice na východním konci.

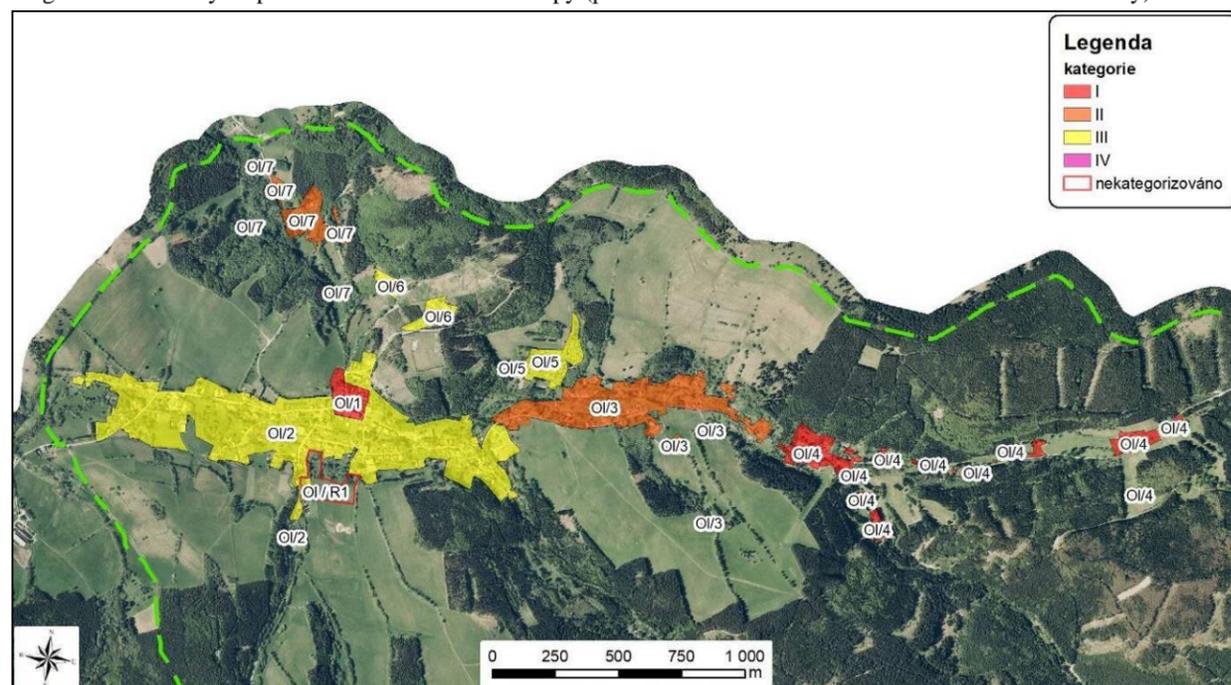
Sídlo	Olešnice v Orlických horách				obec	Olešnice v Orlických horách			
					k. ú.	Olešnice v Orlických horách			
OKR	3	Deštensko			ČSÚ*	1869	1930	1950	2011
MKR/pásma	3.1 / 3.2	A	B	C	obyvatel	2 295	1 425	597	446
Kategorie	I.	II.	III.	IV.	domů	360	338	257	176

*včetně částí sídla vně hranic CHKO

Archivní ortofotomapa (50. léta 20. století)

Kategorizace zástavby na podkladu aktuální ortofotomapy (přerušovaná zelená linie – hranice CHKO Orlické hory)

Indikátory a hodnoty:

plošná památková ochrana:	ne
památkově chráněné objekty:	kostel sv. Máří Magdaleny, zámek, pranýř, sousoší Krucifixu s Pannou Marií Bolestnou na podstavě, socha sv. Jana Nepomuckého na podstavě, socha sv. Jana Nepomuckého na podstavě se schody

Pozice sídla v širším krajinném rámci:

V západní části táhlá zástavba sídla vyplňuje širší údolí Olešanky, výše proti proudu stoupá podél jejího pravostranného přítoku Bělidla protékajícím sevřenější zalesněnou údolní sníženinou. Oddělenou část sídla tvoří Kotel, jehož zástavba je rozložena na svazích při silnici II/310 (směrem ke státní hranici) – za severním hřbetem údolím Olešanky. Vizuální uplatnění větší části údolní zástavby je z volné krajiny nízké (dílní), limitované hojnou sídelní zelení, lesní i nelesní vegetací ve volné krajině a na přechodu sídla do volné krajiny. Výrazně se naopak ve výhledech z volné krajiny uplatňuje dominanta kostela sv. Máří Magdaleny.

Základní historické souvislosti:

Olešnice, poprvé připomínaná ve starém břevnovském urbáři roku 1369 vznikla na obchodní stezce vedoucí do Polska. Roku 1607 byla obec povýšena na město. Obec zasáhly husitské nepokoje, třicetiletá válka, války o Slezsko. Ztráta Slezska obec zbavila zámězí ve Slezsku a podvázala čilé obchodní styky se Slezskem. Dřevěné výrobky z Olešnice se prodávaly na trzích ve Vratislavi stejně jako v Praze, kde nacházelo odbyt i železo vyrobené v olešnickém hamru. S útlumem rudných dolů v 17. stol. byl zastaven i růst městečka. Nepříliš úrodná půda nedávala vysoké výnosy, obživu si místní zajišťovali především řemeslnou výrobou. V současnosti obec slouží bydlení, rekreaci (vstupní brána do severní části pohoří). Pracuje zde menší strojírenský podnik (Eltax).

Vizuální projev zástavby:

Východní část sídla v údolí Olešanky (Dolní Olešnice) se rozšiřuje více od toku, především v jádrové části sídla. Zde v exponované poloze dominuje barokní kostel sv. Máří Magdaleny. Ve svahu pod ním se nachází menší náměstí čtvercového tvaru s rozmanitou kompoziční zelení (urbanistický atyp v rámci sídelní zástavby v CHKO), které vymezují výrazné patrové i dvoupatrové hmoty, celkově však díky přestavbám nejednotného výrazu. Přesto centrální prostor s blízkou dominantou kostela působí příznivě, kromě hodnotného objektu bývalého zámku se na tom podílí drobná architektura (kašna, sochy, kříž, pranýř).

Rozvolněná zástavba v západní části (údolí Olešanky) se vyznačuje značnou vzhledovou nesourodostí, s přítomností dominantních staveb (škola), vyskytují se bytovky, řadové domy. Objekty se liší svojí architektonickou formou (půdorysy, podlažnost). Vcelku hojně jsou zastoupeny hodnotné či zachovalé objekty lidové architektury, místy však v kontaktu s mladší (poválečnou zástavbou) či přestavbami.

Výše do údolí se zástavba více rozvolňuje (částečně dochované stopy lánového uspořádání). Směrem proti proudu se drží až na výjimky při příjezdové cestě (včetně odbočky při toku Bělidla). Jedná se o přízemní, místy patrové objekty, zděné i (částečně) roubené domy s převažující orientací ve směru údolí. Ty doplňují rekreační chaty a obytné novostavby či přestavby (respektující tradiční proporce). Dominantní prvky zástavby jsou hromadné rekreační objekty – Chata Juráška, Chata Čihalka v závěru údolí. Výše ve svahu na levém břehu stojí solitérní hospodářský objekt. U zástavby situované výše ve svahu jsou patrné znaky horského osídlení – kamenné podezdívky.

Výše ve svahu nad pravým břehem Bělidla byla v poválečném období založena (zahrádkářská) kolonie rekreačních chat. V izolované poloze na západních svazích Feistova kopce (s rozhlednou na vrcholu) stojí komerční (provozní) objekty většího měřítka v rámci lyžařského areálu (Skiareál Hartman).

Dále k severu (za hřbetem) se v oddělené poloze nachází menší část Kotel se třemi staršími chalupami zachovalých proporcí i vzhledu doplněných cca 10 poválečnými rekreačními objekty menšího měřítka. Výrazně se uplatňuje okrasná zeleň u mladší zástavby.

Podmínky ochrany KR a doplňující doporučení k ochraně KR:

Obecná doporučení a podmínky ochrany KR:

- Zachovat rozložení zástavby v údolní poloze v rozvolněné struktuře; novou výstavbu prioritně situovat ve stávajícím rozsahu zastavěného území – ve vazbě na existující cestní síť; principiálně nerozšiřovat zastavěné území do vyšších partií svahů; potenciální rozšíření zastavěného území lze přepokládat v západní části sídla
- Zachovat – nesnižovat projev dominanty kostela sv. Máří Magdaleny v zástavbě sídla i ve volné krajině; jeho blízké nezastavěné okolí ponechat nezastavěné
- Při realizaci obytné výstavby i přestavbách dbát základních architektonických pravidel či forem venkovské zástavby v oblasti (viz kapitola A.3.5 – umístění v terénu, orientace vůči uliční čáře; v sídle obvyklý tvar střechy, půdorys, podlažnost, barevnost vnějších povrchů ad.); respektovat obvyklou velikost stavebního pozemku v sídle (okolní zástavby)
- Novou zástavbu vhodně koncipovat s ohledem na přechod do nezastavěného území – především na přechodu do volné krajiny doplnit o diferencovanou výsadbu stanovištně odpovídající zeleně
- U doplňkových staveb ke stavbám hlavním (kolny, garáže atd.) ctít tradiční provedení a jednotný rámec se stavbami hlavními s odpovídajícími požadavky na půdorys objektu, podlažnost, tvar střechy
- Bránit nevhodným architektonickým zásahům u obytných staveb (přístavby narušující hmotu a půdorys především starší obytné zástavby)
- Zachovat hodnotnou sídelní a přechodovou zeleň; rozvíjet funkci zeleně uvnitř sídla a také s ohledem na přechod sídla do nezastavěného území (u novostaveb)
- U terénních úprav respektovat původní/typickou modelaci terénu
- Uplatňovat ochranu staveb s dochovaným výrazem tradičního lidového stavitelství; usilovat o vhodné opravy a údržbu a zachovat jejich historický ráz; nerozšiřovat chatovou zástavbu
- V části Kotel nerozšiřovat stávající rozsah zastavěného území

Zástavba sídla byla podrobněji rozčleněna celkově do 7 segmentů:

OI / 1 (kategorie I): jádrová část sídla s dominantou kostela sv. Máří Magdalény a náměstím níže pod kostelem.

Návrh ochrany:

- Zachovat příznivý projev a působení stávající zástavby jádrové části sídla s vazbou mezi náměstím a dominantou kostela
- Udržet stávající výškovou hladinu staveb (při rekonstrukcích) a orientací domů

OI / 2 (kategorie III): západní část sídla (Dolní Olešnice); vzhledově různorodá rozvolněná zástavba po obou březích Olešenky.

Návrh ochrany:

- Neúměrně nezahušťovat – zachovat stávající rozvolněné uspořádání zástavby
- Novou výstavbu realizovat v prolukách ve vazbě na stávající cestní síť při respektování měřítka stávající (okolní) zástavby; preferovat přízemní objekty (1 nadzemní podlaží s podkrovím)
- Nerozšiřovat zástavbu bytových a řadových domů
- Zachovat hodnotnou mimolesní zeleň – vegetační doprovod toku

OI / 3 (kategorie II): střední část sídla v dolní části údolí Bělidla; rozvolněná zástavba starších hospodářských usedlostí a chalup; obytné novostavby.

- Novou výstavbu realizovat omezeně, nezahušťovat velmi rozvolněné uspořádání zástavby
- Novou výstavbu realizovat v prolukách ve vazbě na stávající cestní síť při respektování měřítka stávající (okolní) zástavby; nepřekročit výškovou hladinu objektů s 1 nadzemním podlažím a s podkrovím
- Zachovat hodnotnou sídelní zeleň

OI / 4 (kategorie I): horní část sídla v údolí Bělidla a jeho pravostranného přítoku; rozvolněná až rozptýlená zástavba chalup, rekreačních objektů (chat)

- Novou výstavbu realizovat velmi omezeně, nezahušťovat rozvolněné či rozptýlené uspořádání domů
- Novou výstavbu realizovat v prolukách ve vazbě na stávající cestní síť při respektování měřítka a orientace stávající (okolní) zástavby; nepřekročit výškovou hladinu objektů s 1 nadzemním podlažím a s podkrovím
- Nerozšiřovat zástavbu o další měřítkem výrazné objekty a chaty
- Zachovat hodnotnou sídelní zeleň

OI / 5 (kategorie III): chatová kolonie na svazích v pravostranné části údolí Bělidla

- Nerozšiřovat plošný rozsah chatové zástavby; nezahušťovat chatovou zástavbu
- V případě přestaveb udržet výškovou hladinu a měřítko stávajících objektů

OI / 6 (kategorie III): komerční zástavba lyžařského areálu (SKI areál Hartman) v oddělené poloze pod svahem Feistova kopce (severní svah údolí Olešenky)

- Nerozšiřovat zástavbu o další měřítkem výrazné objekty

OI / 7 (kategorie II): oddělený segment zástavby severně od sídla – Kotel s převahou poválečných rekreačních objektů

- Nerozšiřovat rozsah zastavěného území
- V případě přestaveb udržet výškovou hladinu a měřítko stávajících objektů

Potenciálně problematické rozvojové plochy:

OI / R1: rozlehlá rozvojová plocha při východní straně silnice do Sedloňova, při jižním okraji zástavby s využitím pro smíšenou obytnou venkovskou zástavbu; vzrostlá zeleň, travní porost.

Doporučení a podmínky ochrany KR: zástavbu situovat prioritně k silnici při zachování rozvolněného uspořádání, obvyklé velikosti stavebního pozemku v sídle a respektu k základním architektonickým pravidlům (viz kapitola A.3.5).

obr. č. C.84: Olešnice v pohledu z rozhledny Šibeník (od západu).

obr. č. C.85: Dominanta kostela sv. Máří Magdaleny.

obr. č. C.86: Výrazná dominantní budova obecního úřadu s vystupující věží a hodinami v horní části náměstí.

obr. č. C.87: Zámeček na západní straně náměstí; raně barokní stavba využívaná jako pohostinství.

obr. č. C.88: Štítově orientované domy na východní straně náměstí.

obr. č. C.89: Přízemní roubené chaloupky ve východní části sídla.

obr. č. C.90: Roubená chalupa na širokém půdorysu a zvalbením štítu ve východní části sídla.

obr. č. C.91: Přízemní chalupa příznivého výrazu ve východní části zástavby.

obr. č. C.92: Horská bouda Čihalka na východním okraji sídla (závěru údolí Bělídlo).

obr. č. C.93: Dominantní patrová školní budova se symetricky členěným uličním průčelím.

obr. č. C.94: Domy v uličním uspořádání při jižním okraji zástavby.

obr. č. C.95: Dvojice bytůvek při jižním okraji zástavby.

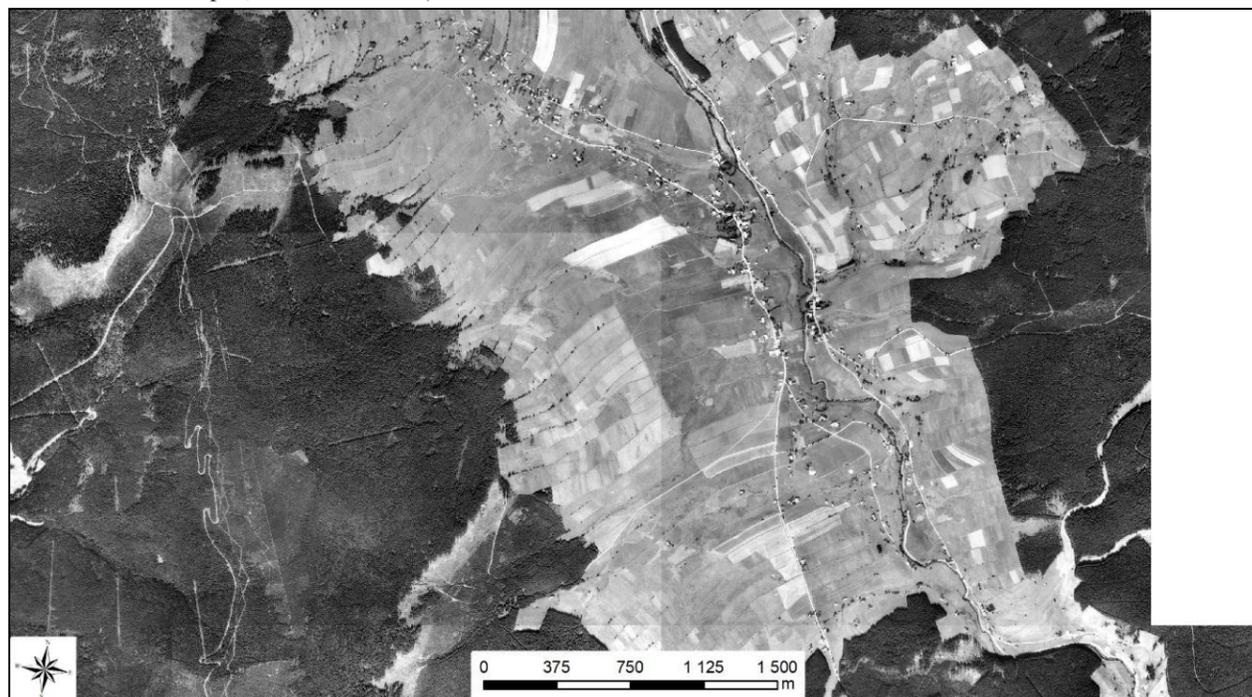

obr. č. C.96: Řadová zástavba v horní části sídla nad kostelem.

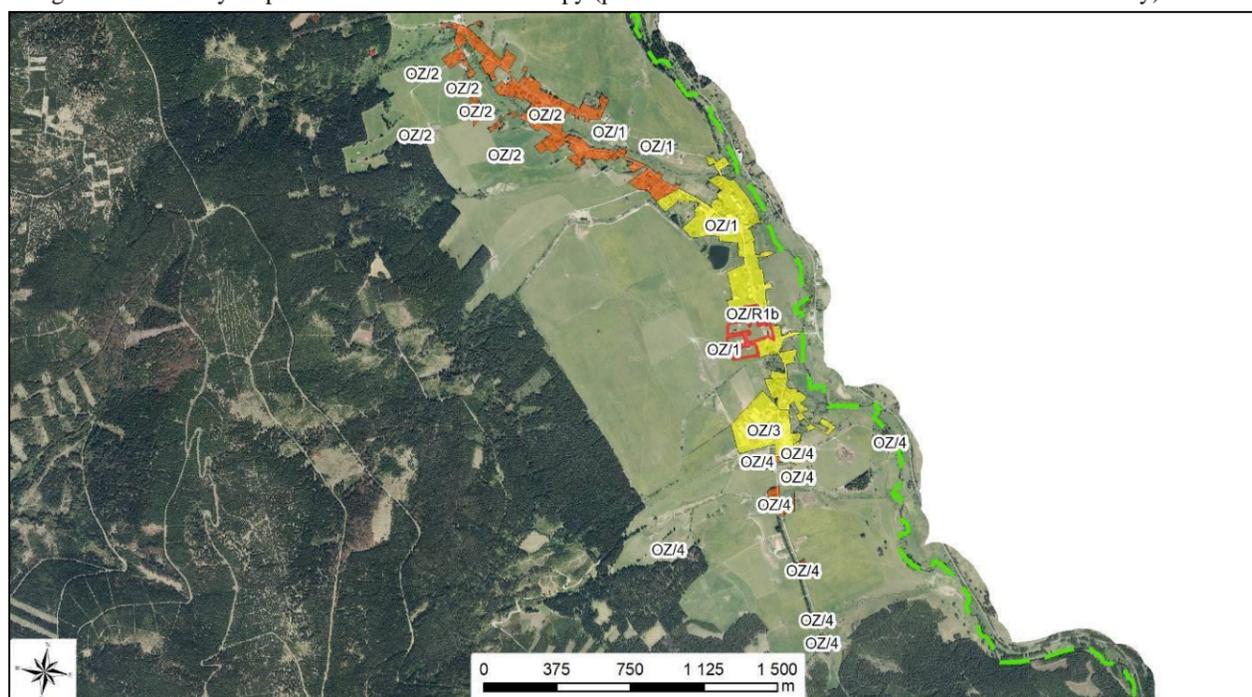

Sídlo	Orlické Záhoří				obec				
					Orlické Záhoří				
					k. ú.				
					Kunštát u Orlického Záhoří, Jadrná				
OKR	2	Divoká Orlice			ČSÚ	1869	1930	1950	2011
MKR/pásmo	2.3	A	B	C	obyvatel	850	746	172	158
Kategorie	I.	II.	III.	IV.	domů	118	181	165	29

Archivní ortofotomapa (50. léta 20. století)

Kategorizace zastavby na podkladu aktuální ortofotomapy (přerušovaná zelená linie – hranice CHKO Orlické hory)

Indikátory a hodnoty:

plošná památková ochrana: ne

památkově chráněné objekty: kostel sv. Jana Křtitele

Pozice sídla v širším krajinném rámci:

Rozlehlejší sídlo se nachází v otevřeném údolí (nižších poloh) Divoké Orlice pod východními svahy Koruny, Homole či Tetřevce. Zástavba sídla se uplatňuje v četných výhledech z okolních svahů (hřebenových poloh) včetně protější strany údolí na polské straně.

Základní historické souvislosti:

Podle tradice byl v obci Kunštát a jeho okolí hrad. Tento hrad byl údajně postaven na kopci dnes zvaném Homole v době panování Přemysla Otakara II. Obec (uvedeno městečko) byla pod hradem, dnešní obec leží východněji.

Osídlení obce Orlické Záhoří (tento název nese od roku 1951) je spojeno s působením sklářů a dřevařů v Orlických horách z let 1590 – 1600. První zmínka o vsi Kunštát, nyní Orlické Záhoří je z roku 1623 – uvádí ji inventář majetku na statku Svinné Karla z Vlkanova a části solnického panství, majetku na vsi Kunštát jinak Vracov. V září roku 1779 navštívil Kunštát císař Josef II.

Záhorská pohraniční obec (hraniční přechod Orlické Záhoří / Mostowice) má obytnou i rekreační funkci. Druhá jmenovaná v posledním období sílí – v přípravě je otevření lyžařského areálu na svazích Koruny. V jižní části sídla se nachází zemědělský provoz (Ekolife).

Vizuální projev zástavby:

Zástavbu sídla tvoří dvě části – Kunštát a Jadrná. Převážná část zástavby sleduje hlavní průjezdní silnici, od které se mírně vzdaluje podél kratších bočních cest. Mezi oběma částmi pak vede na východní straně vedlejší spojka, podél níž se v poslední době rozšiřují obytné novostavby.

Jádrová část sídla se nachází v jižní části Kunštát. Zde stojí tradiční dominanta pozdně barokního kostela sv. Jana Křtitele se hřbitovem. Její okolí se vyznačuje značnou různorodostí danou funkčně, hmotově (podlažností) i tvarově rozmanitou zástavbou. Vedle objektů se zachovalými proporcemi, popř. i tradičními prvky lidového stavitelství zde stojí komerční či veřejné objekty – Horská chata Záhoří (zkapacitněná) a multifunkční objekt obecního úřadu, pošty, knihovny aj. u hlavního parkoviště. Negativně pak vynikají třípodlažní bytovky ve svahu pod kostelem směrem ke státní hranici. Dvě bytovky stojí rovněž v sousedství multifunkčního objektu veřejných služeb.

Směrem k jihu se více rozvolněná zástavba zahušťuje nedávno postavenými přízemními novostavbami. I zde, přímo u hlavní cesty působí cizorodě trojice patrových bytovek. V jižní části tvoří dominantní prvek areál zemědělské velkovýroby (s nízkým krytím obvodovou zelení), proti němu stojí rovněž výrazná protáhlá hmota účelového objektu hasičů. Při krátké odbočce směrem k řece se vyskytují starší domy zachovalých proporcí. Směrem dále se již zástavba značně rozvolňuje, stojí zde pouze několik přízemních domů

Směrem k severu od jádrové části sídla má zástavba rovněž rozvolněný charakter, vyznačuje se zřetelně větší jednotou měřítka (podlažnosti) i vzhledu domů, a to i přes pozdější renovace či přítomnost novostaveb. Nejčastěji se vyskytují přízemní usedlosti na obdélných půdorysech se štítovou orientací k cestě, nezřídka zachovalého výrazu lidové architektury. Ve výhledech z volné krajiny i ze zástavby (od jádrové části) se uplatňují novostavby na mírném návrší na východní straně – při místní cestě.

Starší zástavbu doplňuje hojná druhově diferencovaná zeď (včetně výrazných vzrostlých listnáčů). U novostaveb naopak absentuje, popř. se vyskytují nepůvodní prvky (živé ploty, okrasné dřeviny).

Podmínky ochrany KR a doplňující doporučení k ochraně KR:**Obecná doporučení a podmínky ochrany KR:**

- Nerozšiřovat rozsah zastavěného severním směrem; novou výstavbu situovat prioritně při stávající cestní síti; nerozšiřovat zástavbu výše do svahů – nad stávající objekty

- Zachovat – nesnižovat projev dominanty kostela sv. Jana Křtitele v zástavbě sídla i ve volné krajině; zabránit vstupu dalších negativních architektonických dominant
- Při realizaci obytné výstavby i přestavbách dbát základních architektonických pravidel či forem venkovské zástavby v oblasti (viz kapitola A.3.5 – umístění v terénu; v sídle obvyklý tvar střechy, půdorys, podlažnost, barevnost vnějších povrchů ad.); respektovat obvyklou velikost stavebního pozemku v sídle (okolní zástavby)
- U doplňkových staveb ke stavbám hlavním (kolny, garáže) ctít tradiční provedení a jednotný rámeček se stavbami hlavními s odpovídajícími požadavky na půdorys objektu, podlažnost, tvar střechy
- Bránit nevhodným architektonickým zásahům u obytných staveb (přístavby narušující hmotu a půdorys především starší obytné zástavby)
- Zachovat hodnotnou sídelní zeleň; rozvíjet funkci zeleně uvnitř sídla a také s ohledem na přechod sídla do nezastavěného území (u novostaveb)
- U terénních úprav respektovat původní/typickou modelaci terénu
- Uplatňovat ochranu staveb s dochovaným výrazem tradičního lidového stavitelství; usilovat o vhodné opravy a údržbu a zachovat jejich historický ráz; nerozšiřovat chatovou zástavbu
- Nerozšiřovat zástavbu bytových domů
- Nerozšiřovat plošný rozsah výrobních areálů
- Neoplocovat pozemky

Zástavba sídla byla podrobněji rozčleněna celkově do 4 segmentů:

OZ / 1 (kategorie III): jádrová část sídla s kostelem a hmotově nejednotnou zástavbou; navazující jižní část sídla s početnými novostavbami.

Návrh ochrany:

- Rozšíření zástavby lze připustit ve vazbě na stávající cestní síť
- Měřítko a výškovou hladinu nové výstavby přizpůsobit okolní zástavbě; prioritně 1 nadzemní podlaží + podkroví
- Udržet stávající výškovou hladinu staveb (při rekonstrukcích) a orientaci domů
- Nerozšiřovat zástavbu bytových domů; zachovat stávající výškovou hladinu bytové zástavby včetně sedlových střech

OZ / 2 (kategorie II): zachovalejší severní část zástavby jednotnějšího měřítka a vzhledu.

Návrh ochrany:

- Zachovat stávající rozvolněné uspořádání zástavby; novou výstavbu situovat při stávající cestní síti
- Měřítko a výškovou hladinu nové výstavby přizpůsobit okolní zástavbě; nepřekračovat výškovou úroveň 1 nadzemního podlaží + podkroví
- Udržet stávající výškovou hladinu staveb (při rekonstrukcích) a orientaci domů

OZ / 3 (kategorie III): výrobní areál v jižní části sídla.

Návrh ochrany:

- Nerozšiřovat plošný rozsah výrobního areálu
- Zachovat (nezvyšovat) stávající výškovou hladinu provozních objektů
- Doplnit krycí zeleň v blízkém okolí výrobního areálu; při jeho severní, západní a jižní hranici

OZ / 4: Rozvolněná zástavba na jižním okraji sídla.

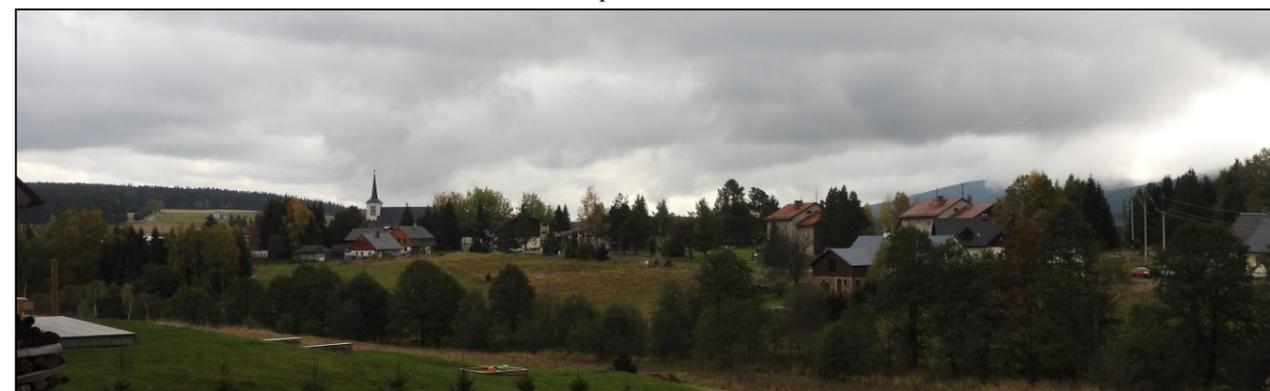
- Prioritně neumísťovat novou zástavbu
- V případě výstavby nepřekročit výškovou hladinu 1 nadzemního podlaží a obytného podkroví; zachovat rozvolněné uspořádání domů; respektovat obvyklou velikost stavebního pozemku okolní (blízké) zástavby

Potenciálně problematické rozvojové plochy:

OZ / R1a, R1b a R1c: sousední rozvojové plochy pro venkovské bydlení v jižní části sídla při západní straně hlavní silnice; aktuálně již částečně zastavěné přízemními novostavbami.

Doporučení a podmínky ochrany KR: zastavění zbylé části rozvojových ploch lze připustit při respektování běžné velikosti parcely, stávajícího měřítka (půdorys, podlažnost) a orientace již přítomných objektů; doplnit přechodovou zeleň na západním a jižním okraji.

obr. č. C.97: Zástavba sídla s kostelem sv. Jana Křtitele v pohledu ze severu.

obr. č. C.98: Novostavby rodinných domů na východním okraji zástavby.

obr. č. C.99: Dominanta kostela sv. Jana Křtitele se hřbitovem.

obr. č. C.99: Podélně orientované domy (novostavby v pozadí) v jižní části sídla.

obr. č. C.100: Jedna ze zachovalých chalup s krytým zápražím a vysokým sedlovým vikýřem nad vstupem.

obr. č. C.101: Tvarově přirozená novostavba penzionu v úhlové dispozici na severní straně zástavby.

obr. č. C.102: Velká architektonicky výrazná hmota Horské chaty Záhoří v centru.

a obr. č. C.103: Bytovky v blízkosti jádrové části sídla.

Sídlo	Ošerov				obec	Sedloňov			
					k. ú.	Sedloňov			
OKR	3	Deštersko			ČSÚ	1869	1930	1950	2011
MKR/pásma	3.5	A	B	C	obyvatel	-	-	-	-
Kategorie	I.	II.	III.	IV.	domů	-	-	-	-

Archivní ortofotomapa (50. léta 20. století)

Kategorizace zástavby na podkladu aktuální ortofotomapy

Indikátory a hodnoty:

plošná památková ochrana: ne

památkově chráněné objekty: ne

Pozice sídla v širším krajinném rámci:

Drobné sídlo – osada lokalizovaná při toku Deštné – v úseku kdy opouští lesní komplex na svazích Kamenného vrchu. Vizuální uplatnění sídla situovaném v mělké kotlině nastává pouze v blízkém okolí sídla, a to i díky hojně zeleni v blízkosti zástavby i v širším okolí.

Základní historické souvislosti:

Součástí Sedloňova, jejíž německý název vsi Aschergraben navozuje, že šlo v počátcích snad o obydlí uhlířů či výrobců potaše, dodávajících do nedalekých dešterských sklářských hutí. V současné době osada slouží převážně k rekreaci.

Vizuální projev zástavby:

Dříve početnější zástavba sídla čítá 7 obytných stavení, z nichž skoro polovina si uchovala výraz tradiční horské zástavby. Přestavby či renovace objektů v nesouvislém uspořádání zachovaly původní měřítko domů. Větší hmota se nachází ve vyvýšené poloze v severní části sídla.

Podmínky ochrany KR a doplňující doporučení k ochraně KR:

- Prioritně neumísťovat novou zástavbu
- V případě přestaveb či rekonstrukcí respektovat stávající měřítko – půdorys a výškovou úroveň objektů (podlažnost), umístění v terénu, orientaci; tvar střechy, barevnost vnějších povrchů ad.)
- Bránit nevhodným architektonickým zásahům (přístavby narušující hmotu a půdorys domů)
- Neoplocovat pozemky
- Zachovat hodnotnou sídelní zeleň; rozvíjet funkci zeleně uvnitř sídla
- U terénních úprav respektovat původní/typickou modelaci terénu

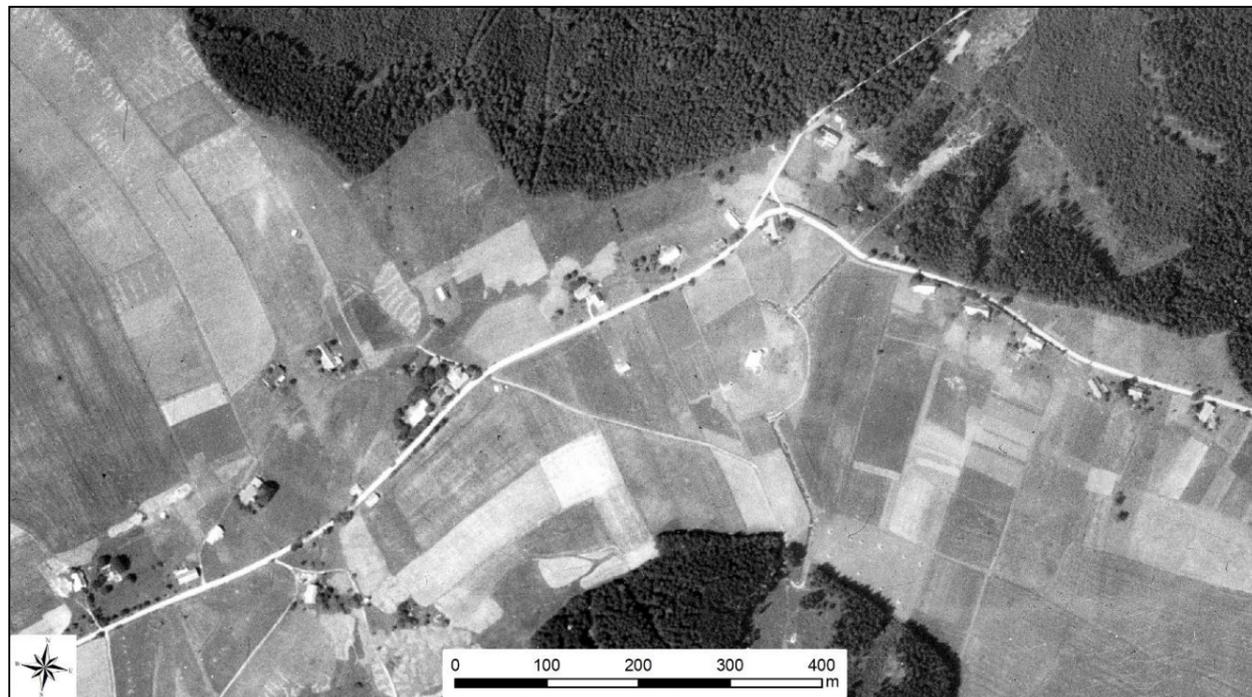
Zástavba sídla nebyla podrobněji členěna.

obr. č. C.104: Zástavba Ošerova v údolí Deštné; v pozadí Kamenný vrch.

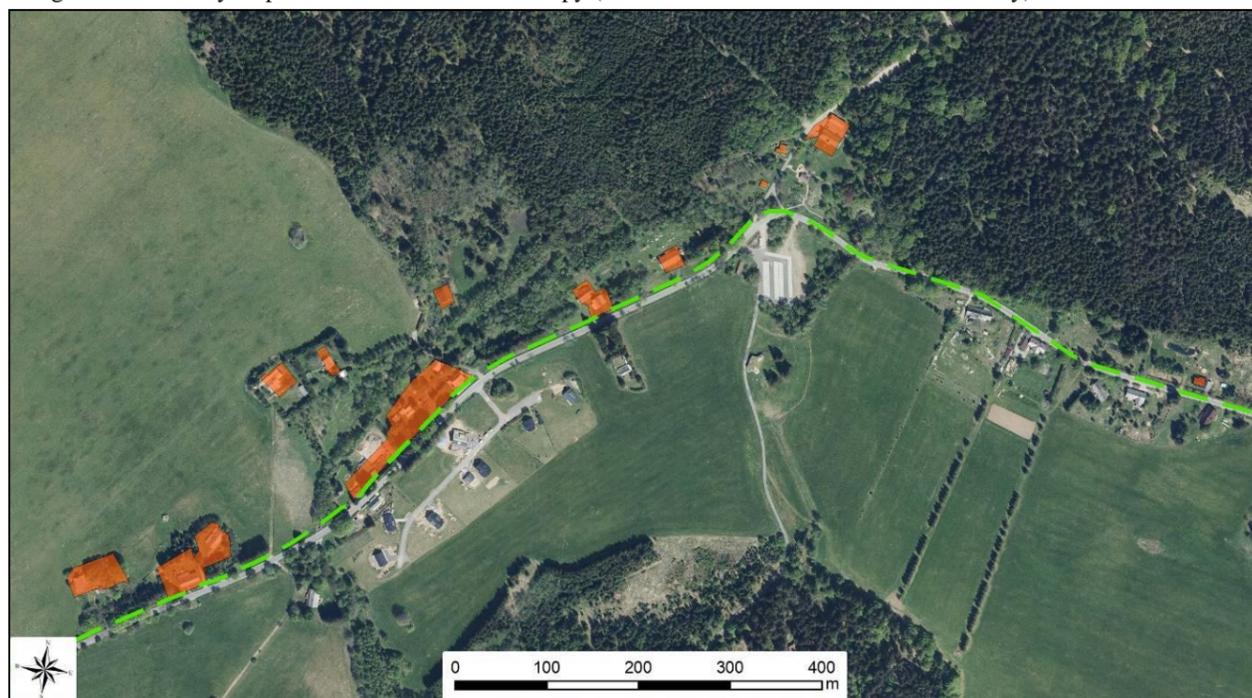

Sídlo	Panské Pole			obec	Rokytnice v Orlických horách				
				k. ú.	Panské Pole				
OKR	5	Rokytnicko			ČSÚ	1869	1930	1950	2011
MKR/pásma	5.10	A	B	C	obyvatel	215	127	77	10
Kategorie	I.	II.	III.	IV.	domů	42	38	20	7

Archivní ortofotomapa (50. léta 20. století)

Kategorizace zástavby na podkladu aktuální ortofotomapy (zelená linie – hranice CHKO Orlické hory)

Indikátory a hodnoty:

plošná památková ochrana:	ne
památkově chráněné objekty:	sousoší Kalvárie na podstavě

Pozice sídla v širším krajinném rámci:

Rozvolněná zástavba sídla sleduje silnici II/319 na jihozápadních svazích Anenského vrchu, při toku potoka Hvězdné. Mírně stoupající údolní svahy jsou ze značné části odlesněny, vizuální uplatnění zástavby je však omezeno hojnou zelení v její blízkosti.

Základní historické souvislosti:

Společně s dalšími osadami bylo Panské Pole založeno v letech 1663 – 1683 tehdejšími majiteli rokytnického panství (Nosticové). Osada s německy mluvícím obyvatelstvem výrazně zasáhly poválečné události. Osada má rekreační a obytnou funkci, která se v posledním období rozvíjí (novostavby rodinných domů – vně hranic CHKO).

Vizuální projev zástavby v CHKO:

Zástavbu sídla reprezentují přízemní zděné usedlosti (někde navýšené o půlpatro) s výjimkou jednoho patrového domu při silnici. Domy mají většinou podélnou orientaci na obdélných půdorysech či v úhlové dispozici (především u hlavní silnice). Některé objekty si uchovaly hospodářský výraz.

Při odbočce k Haničce stojí Panská hájovna sestávající ze dvou rekonstruovaných objektů.

Podmínky ochrany KR a doplňující doporučení k ochraně KR (pro část sídla v CHKO):

- Prioritně neumísťovat novou zástavbu či pouze ojediněle v prolukách při hlavní průjezdní silnici; zástavbu nerozšiřovat výše do svahu (k severu) a za okrajové (koncové) domy; respektovat obvyklou velikost stavebního pozemku v sídle (okolní zástavby)
- Při realizaci obytné výstavby i přestavbách dbát základních architektonických pravidel či forem venkovské zástavby v oblasti (viz kapitola A.3.5 – umístění v terénu, orientace vůči uliční čáře; v sídle obvyklý tvar střechy, půdorys, podlažnost, barevnost vnějších povrchů ad.)
- V případě přestaveb či rekonstrukcí respektovat stávající měřítko – půdorys a výškovou úroveň objektů (podlažnost), umístění v terénu, orientaci; tvar střechy, barevnost vnějších povrchů ad.)
- Bránit nevhodným architektonickým zásahům (přístavby narušující hmotu a půdorys domů)
- Neoplocovat pozemky
- Zachovat hodnotnou sídelní zeleň; rozvíjet funkci zeleně uvnitř sídla
- U terénních úprav respektovat původní/typickou modelaci terénu

Zástavba sídla nebyla podrobněji členěna.

obr. č. C.105: Renovovaná usedlost při hlavní silnici.

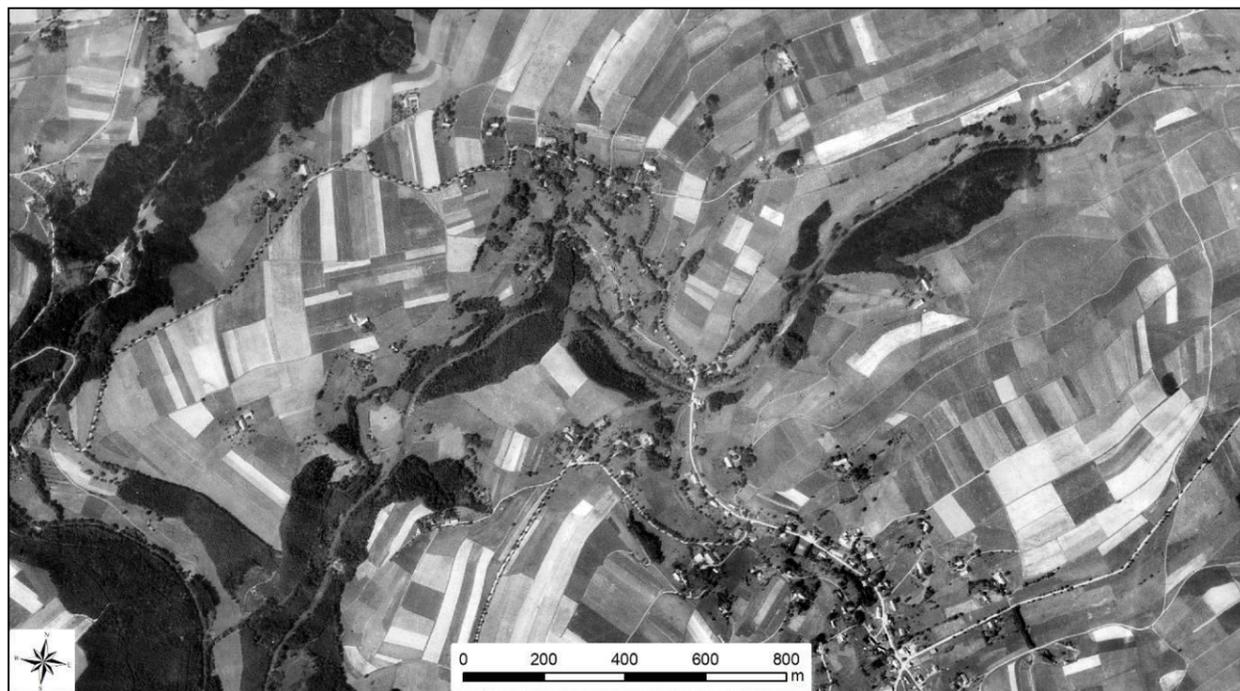
obr. č. C.106: Původní chalupa na západním okraji zástavby.

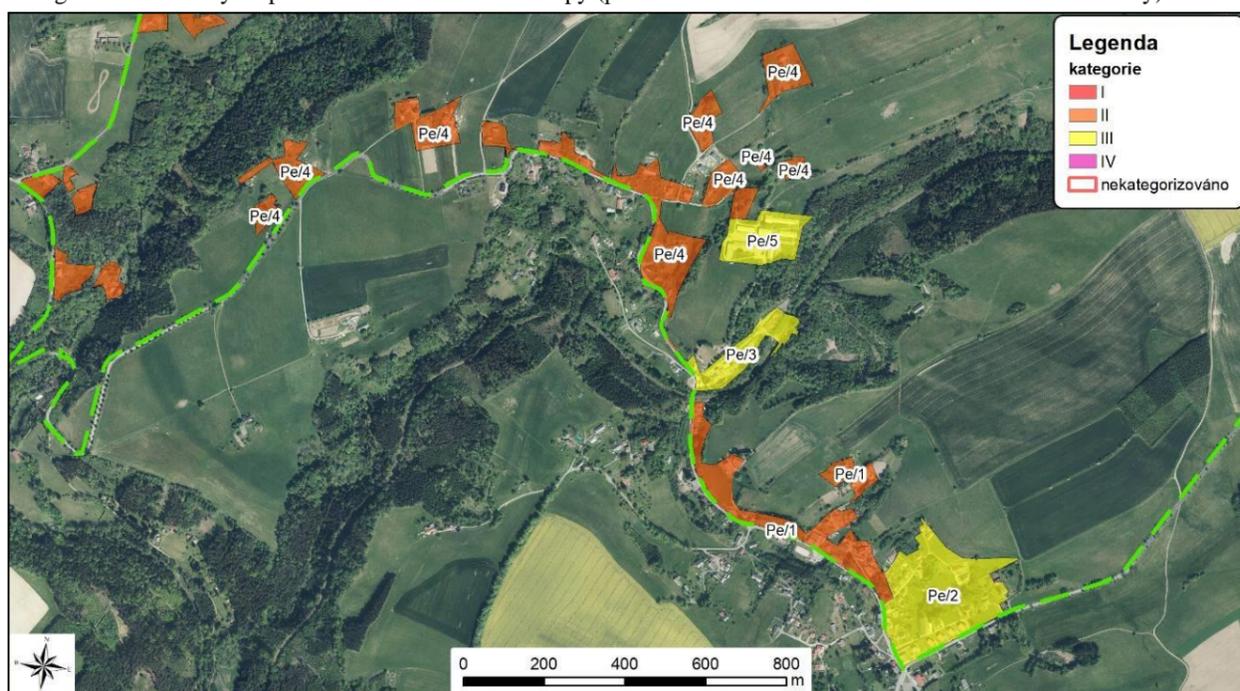
Sídlo	Pěčín				obec	Pěčín			
					k. ú.	Pěčín u Rychnova nad Kněžnou			
OKR	5	Rokytnicko			ČSÚ*	1869	1930	1950	2011
MKR/pásmo	5.8	A	B	C	obyvatel	1 193	891	683	508
Kategorie	I.	II.	III.	IV.	domů	204	232	223	241

*včetně části sídla vně hranic CHKO

Archivní ortofotomapa (50. léta 20. století)

Kategorizace zástavby na podkladu aktuální ortofotomapy (přerušovaná zelená linie – hranice CHKO Orlické hory)

Indikátory a hodnoty:	
plošná památková ochrana:	ne
památkově chráněné objekty:	kostel Narození sv. Jana Křtitele, fara, socha Panny Marie Karlovské na podstavě

Pozice sídla v širším krajinném rámci:

Sídlo zaujímá údolní polohu – při toku Pěčinského potoka, jeho přítoku Stříbrného potoka, jeho západní část se nachází již na levostranných svazích údolí Zdobnice. Vizualní uplatnění větší části zástavby nepřekračuje okolní odlesněné svahy. Ze západní části sídla se otevírají dálkové výhledy do podhůří (k jihu). Silnice II/319, procházející sídlem, tvoří hranici CHKO.

Základní historické souvislosti:

První písemná zmínka o založení osady Pěčín je z roku 1237 a následně z roku 1318 i v souvislosti s výstavbou a zničením hradu Pěčín. Územím obce kdysi procházela kupecká stezka (pěšina). Je pravděpodobné, že z této skutečnosti lze odvodit vznik původního názvu obce Pěšín. Ves s českým obyvatelstvem byla dlouhodobě zemědělsky zaměřena.

Obec na železniční trati z Rychnova do Rokytnice slouží především bydlení. Nachází se zde zemědělský výrobní areál.

Vizuální projev zástavby v CHKO:

Zástavba sídla je situována v rozvolněném uspořádání při průjezdní silnici (II/319), od níž ve výběžcích či izolovaně vystupuje výše do svahu (zde místy s hospodářským zázemím – stodolami). Ve východní části má zástavba více zachovalý rozvolněný charakter, jedná se o převážně přízemní zděné objekty s podélnou i štitovou orientací, několik domů je roubených (zachovalého výrazu). Větší část domů prošla rekonstrukcemi či renovacemi, zachovala si však své měřítko.

Dominanta kostela sv. Jana Křtitele se hřbitovem ohrazeným zdí a farou stojí v exponované pozici na návrší ve východní části sídla. Její pozici v zástavbě sídla poznamenala přestavba blízké školní budovy. Dominantní hmotu představuje patrový objekt veřejných služeb při hlavní silnici (pošta, restaurace) s větší přístavbou z nedávného období. Směrem dále k východu (při silnici do Rokytnice) více zahuštěnou zástavbu tvoří většinou mladší domy z poválečného období, doplněné o patrové bytovky, řadovku, starší usedlosti zde rovněž prošly rekonstrukcemi.

Výše nad pravým břehem Stříbrného potoka se nachází výrobní areál s několika provozními objekty. Jeho projev snižuje hojná zeleň v blízkém i vzdálenějším okolí. Údolím Pěčinského a posléze Stříbrného potoka prochází železniční trať z Rychnova do Rokytnice. Takřka veškerou zástavbu doprovází mimolesní zeleň, hojně rozšířená v poválečném období (podobně i lesní porosty v údolí Stříbrného potoka). Výše nad sídlem, více ve východní části, se vyskytují porostlé meze upomínající na dosud částečně zachovalou dřívější parcelaci zemědělské půdy.

Podmínky ochrany KR a doplňující doporučení k ochraně KR (pro část sídla v CHKO):**Obecná doporučení a podmínky ochrany KR:**

- Zachovat rozložení zástavby v údolní poloze v rozvolněné struktuře; novou výstavbu prioritně situovat ve stávajícím rozsahu zastavěného území – ve vazbě na existující cestní síť; principiálně nerozšiřovat zastavěné území do vyšších partií svahů; potenciální rozšíření zastavěného území lze přepokládat v západní části sídla – při hlavní silnici; respektovat obvyklou velikost stavebního pozemku v sídle (okolní zástavby)
- Zachovat – nesnižovat projev dominanty kostela sv. Máří Magdaleny v zástavbě sídla i ve volné krajině
- Při realizaci obytné výstavby i přestavbách dbát základních architektonických pravidel či forem venkovské zástavby v oblasti (viz kapitola A.3.5 – umístění v terénu, orientace vůči uliční čáře; v sídle obvyklý tvar střechy, půdorys, podlažnost, barevnost vnějších povrchů ad.)

- Novou zástavbu vhodně koncipovat s ohledem na přechod do nezastavěného území – především na přechodu do volné krajiny doplnit o diferencovanou výsadbu stanovištně odpovídající zeleně
- U doplňkových staveb ke stavbám hlavním (kolny, garáže atd.) ctít tradiční provedení a jednotný rámeček se stavbami hlavními s odpovídajícími požadavky na půdorys objektu, podlažnost, tvar střechy
- Bránit nevhodným architektonickým zásahům u obytných staveb (přístavby narušující hmotu a půdorys především starší obytné zástavby)
- Zachovat hodnotnou sídelní a přechodovou zeleň; rozvíjet funkci zeleně uvnitř sídla a také s ohledem na přechod sídla do nezastavěného území (u novostaveb)
- U terénních úprav respektovat původní/typickou modelaci terénu
- Uplatňovat ochranu staveb s dochovaným výrazem tradičního lidového stavitelství; usilovat o vhodné opravy a údržbu a zachovat jejich historický ráz; nerozšiřovat chatovou zástavbu
- Nerozšiřovat zástavbu bytových domů
- Nerozšiřovat plošný rozsah výrobních areálů

Nerozšiřovat zástavbu (typových) rekreačních objektů – chat

Zástavba sídla byla podrobněji rozčleněna celkově do 5 segmentů:

Pe / 1 (kategorie II): jádrová část sídla s dominantou kostela a vzhledovou různorodou převážně obytnou zástavbou.

Návrh ochrany:

- Neúměrně nezahušťovat – zachovat stávající rozvolněné uspořádání zástavby
- Novou výstavbu realizovat v prolukách ve vazbě na stávající cestní síť (prioritně hlavní průjezdní komunikaci) při respektování měřítka stávající (okolní) obytné zástavby; preferovat přízemní objekty (1 nadzemní podlaží s podkrovím)

Pe / 2 (kategorie III): vzhledově různorodá obytná zástavba s rekonstrukcemi starších domů, poválečnými rodinnými domy a bytovkami ve východní části sídla (nad křižovatkou silnic 319 a 310).

Návrh ochrany:

- Novou výstavbu situovat při stávající cestní síti, prioritně při hlavní průjezdní cestě; nerozšiřovat plošný rozsah zastavěného území do vyšších partií svahů (nad stávající okraj zástavby)
- Nerozšiřovat zástavbu bytových domů; zachovat stávající výškovou hladinu bytové zástavby včetně sedlových střech

Pe / 3 (kategorie III): převážně účelová zástavba v blízkosti Stříbrného potoka a železnice.

Návrh ochrany:

- V případě nové výstavby a přestaveb nepřekračovat výškovou úroveň stávající zástavby

Pe / 4 (kategorie II): rozvolněná až rozptýlená zástavba převážně starších usedlostí zachovalých proporcí v západní části sídla vystupující výše do svahu.

Návrh ochrany:

- zachovat stávající rozvolněné uspořádání zástavby
- Novou výstavbu situovat při stávající cestní síti, prioritně při hlavní průjezdní cestě; nerozšiřovat plošný rozsah zastavěného území do vyšších partií svahů (nad stávající zástavbu)
- V případě nové výstavby a přestaveb nepřekračovat výškovou úroveň 1 nadzemního podlaží + podkroví

Pe / 5: Výrobní areál v exponované poloze na pravostranných svazích Stříbrného potoka.

Návrh ochrany:

- Nerozšiřovat plošný rozsah výrobního areálu
- Zachovat (nezvyšovat) stávající výškovou hladinu provozních objektů
- Doplnit krycí zeleň v při jižní straně výrobního areálu

obr. č. C.107: Kostel Narození sv. Jana Křtitele; před ním fara.

obr. č. C.108: Adaptovaný multifunkční objekt v centrální části sídla.

obr. č. C.109 a obr. č. C.110: Usedlosti v blízkosti hlavní silnice; na domě vpravo upoutá patrový rizalit.

obr. č. C.111: Vysoké stavení s pavlačí při hlavní průjezdni silnici.

obr. č. C.112: Ne příliš vhodná adaptace starší usedlosti ve východní části sídla s rozvolněnou zástavbou.

obr. č. C.113: Výrazná členitá patrová hmota rodinného domu v blízkosti hlavní křižovatky.

obr. č. C.114: Bytovky při silnici do Rokytnice.

obr. č. C.115: Zděná usedlost ve východní části (nad údolím Zdobnice).

Sídlo	Plasnice				obec	Deštné v Orlických horách			
					k. ú.	Deštné v Orlických horách			
OKR	3	Deštensko			ČSÚ	1869	1930	1950	2011
MKR/pásma	3.6	A	B	C	obyvatel	393	270	97	23
Kategorie	I.	II.	III.	IV.	domů	70	69	51	11

*včetně části sídla vně hranic CHKO

Archivní ortofotomapa (50. léta 20. století)

Kategorizace zástavby na podkladu aktuální ortofotomapy (přerušovaná zelená linie – hranice CHKO Orlické hory)

Indikátory a hodnoty:

plošná památková ochrana: ne

památkově chráněné objekty: ne

Pozice sídla v širším krajinném rámci:

Vysoko položené sídlo v pramenné oblasti krátkého potoka Hluky – v sedle, resp. na severním úbočí Špičáku. Vizualní uplatnění zástavby, omezené sídlení zelení, nastává nesouvisle z odlesněných partií sedla. Zástavba při jižním okraji – nad silnicí II/309 (zasahující do CHKO) se ve výhledech z volné krajiny uplatňuje silněji. Silnice II/309 tvoří hranici CHKO.

Základní historické souvislosti:

Menší ves při dnešní silnici II/309 byla do konce II. světové války osídlena převážně německým obyvatelstvem. Kaple byla postavena roku 1873. V současné době část Deštného slouží bydlení a rekreaci.

Vizuální projev zástavby v CHKO:

Zástavbu v CHKO tvoří s výjimkou jednoho patrového domu několik přízemních převážně zděných stavení v rozvolněné struktuře nad hlavní silnicí. Na protější straně silnice pak stojí v ostrůvku mezi hlavní silnicí a krátkou odbočkou udržovaná kaple Svaté rodiny se zvonicí.

Podmínky ochrany KR a doplňující doporučení k ochraně KR (pro část sídla v CHKO):

- Prioritně neumísťovat novou zástavbu – především do volné krajiny (dále od hlavní silnice)
- V případě přestaveb či rekonstrukcí respektovat stávající měřítko – půdorys a výškovou úroveň objektů (podlažnost), umístění v terénu, orientaci; tvar střechy, barevnost vnějších povrchů ad.)
- Bránit nevhodným architektonickým zásahům (přístavby narušující hmotu a půdorys domů)
- Uplatňovat ochranu staveb s dochovaným výrazem tradičního lidového stavitelství; usilovat o vhodné opravy a údržbu a zachovat jejich historický ráz
- Neoplocovat pozemky
- Zachovat hodnotnou sídelní zeleň; rozvíjet funkci zeleně uvnitř sídla
- U terénních úprav respektovat původní/typickou modelaci terénu

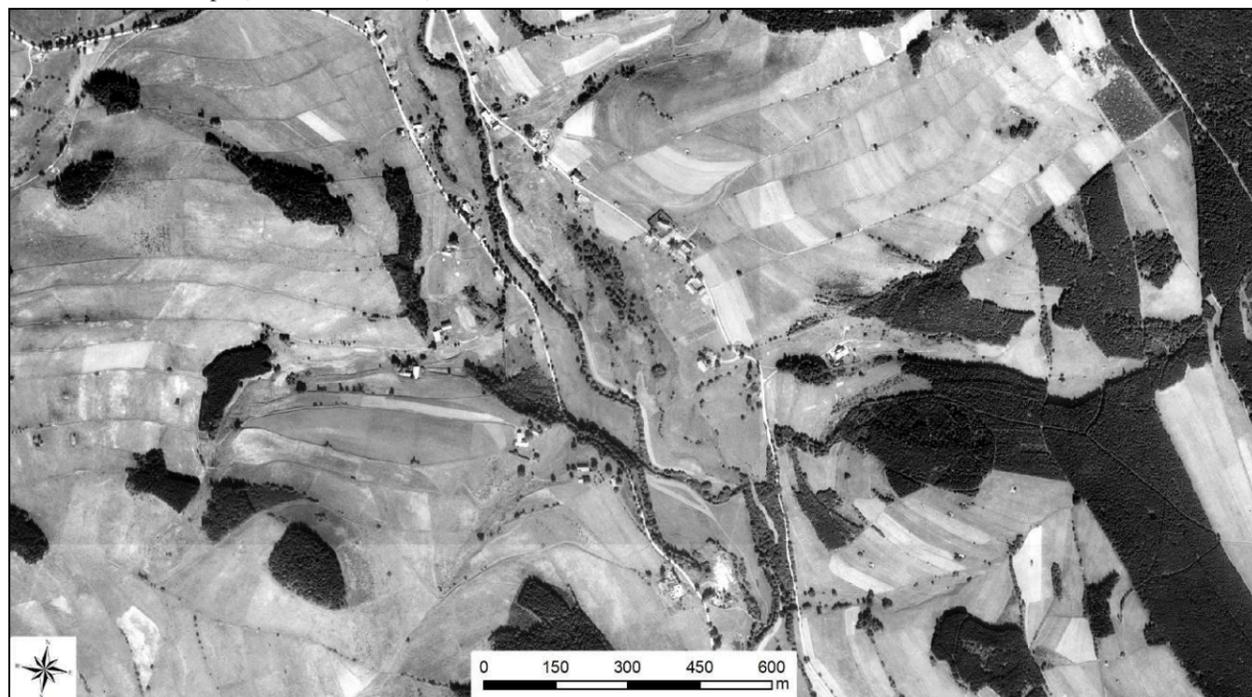
Zástavba sídla nebyla podrobněji členěna.

obr. č. C.116: Kaple Svaté rodiny při severní straně průjezdní silnice. **obr. č. C.117:** Dvojice stavení – roubené (chalupa) a zděné (bývalá stodola) ve východní části sídla.

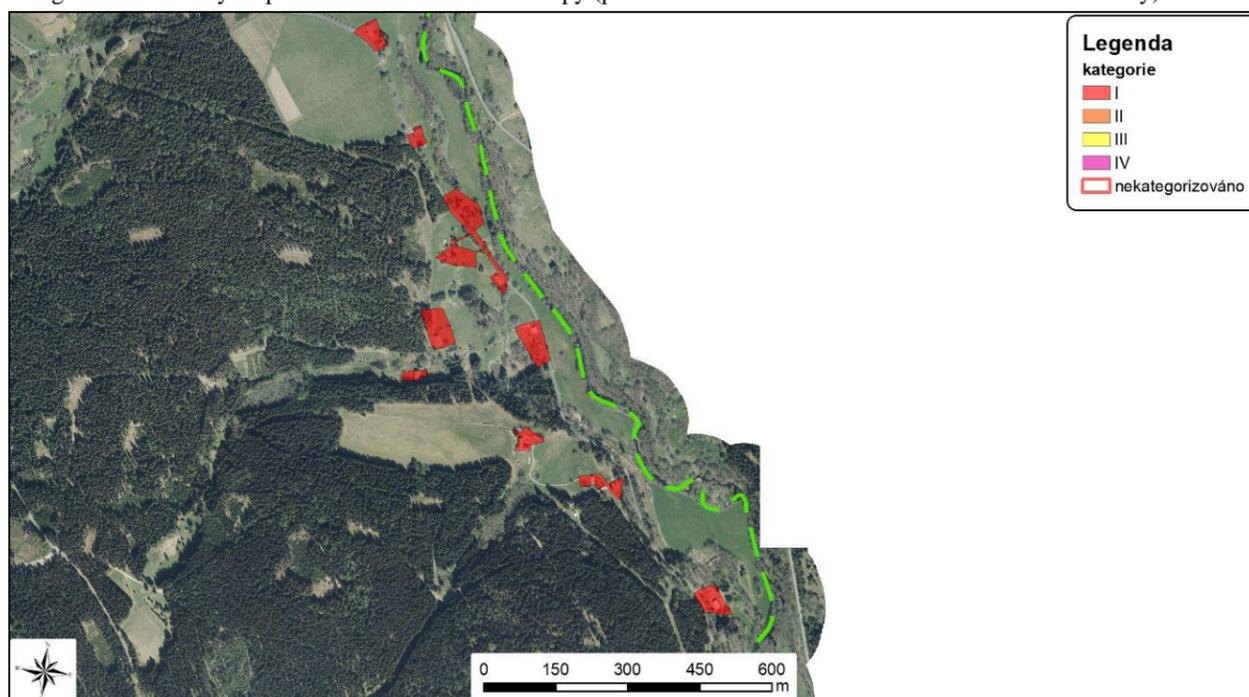

Sídlo	Podlesí				obec	Bartošovice v Orlických horách			
					k. ú.	Podlesí v Orlických horách			
OKR	2	Podlesí			ČSÚ	1869	1930	1950	2011
MKR/pásmo	2.7	A	B	C	obyvatel	166	141	15	2
Kategorie	I.	II.	III.	IV.	domů	26	29	20	2

Archivní ortofotomapa (50. léta 20. století)

Kategorizace zástavby na podkladu aktuální ortofotomapy (přerušovaná zelená linie – hranice CHKO Orlické hory)

Indikátory a hodnoty:

plošná památková ochrana: ne

památkově chráněné objekty: ne

Pozice sídla v širším krajinném rámci:

Nesouvisle rozložená zástavba je dislokována podél silnice II/311 na pravém břehu Divoké Orlice pod východními členitými dříve odlesněnými svahy Anenského vrchu či níže položeného Kuního vrchu. Vizuální uplatnění údolní zástavby v lesnatém údolí je nízké, omezené na blízké okolí.

Základní historické souvislosti:

Podlesí, dříve samostatná vesnice, zvaná Schonewalde, vznikla pravděpodobně okolo roku 1570, první písemná zmínka o ní pochází z roku 1627. Vesnice měla mívala původně dědičnou rychtu a měla určité omezené výsady. Po poválečném odsunu počet obyvatel klesl a v současné době většina domů slouží pouze k rekreaci.

Vizuální projev zástavby:

Rozvolněnou zástavbu v blízkosti toku a v nižších partiích svahů tvoří proporčně i výrazově zachovalá zástavba chalup (bez výraznějších rekonstrukčních zásahů), z velké části roubených. Větší část domů je přízemní, s podélnou orientací u hlavní silnice. Dominantním prvkem v zástavbě je hospodářská usedlost na větším zalomeném půdorysu (s hospodářským zázeminím) výše ve svahu.

Podmínky ochrany KR a doplňující doporučení k ochraně KR:

- Novou výstavbu lze připustit ve velmi omezeně (ojediněle) při zachování nesouvislého uspořádání zástavby; prioritně ve vazbě na stávající cestní síť; respektovat obvyklou velikost stavebního pozemku v sídle (okolní zástavby)
- Při realizaci obytné výstavby i přestavbách dbát základních architektonických pravidel či forem venkovské zástavby v oblasti (viz kapitola A.3.5 – umístění v terénu, orientace vůči uliční čáře; v sídle obvyklý tvar střechy, půdorys, podlažnost, barevnost vnějších povrchů ad.)
- Nerozšiřovat účelovou zástavbu vybočující nad běžně měřítko obytných staveb
- U doplňkových staveb ke stavbám hlavním (kolny) ctít tradiční provedení a jednotný rámeček se stavbami hlavními s odpovídajícími požadavky na půdorys objektu, podlažnost, tvar střechy
- Bránit nevhodným architektonickým zásahům u obytných staveb (přístavby narušující hmotu a půdorys především starší obytné zástavby)
- Neoplocovat pozemky
- Zachovat hodnotnou sídelní zeleň; rozvíjet funkci zeleně uvnitř sídla a také s ohledem na začlenění do okolního krajinného rámce (u novostaveb)
- U terénních úprav respektovat původní/typickou modelaci terénu

Zástavba sídla nebyla podrobněji členěna.

obr. č. C.118: Chalupa na širokém půdorysu a zvalbením štítu

obr. č. C.119: Starší chalupy po renovaci ve střední části sídla si uchovaly původní proporce.

obr. č. C.120: Usedlost umně usazená ve svažitém terénu.

obr. č. C.121: Kratší zděný dům se šindelem ve štítě.

obr. č. C.122: Větší hmota hospodářské usedlosti v izolované pozici výše ve svahu (dále od silnice).

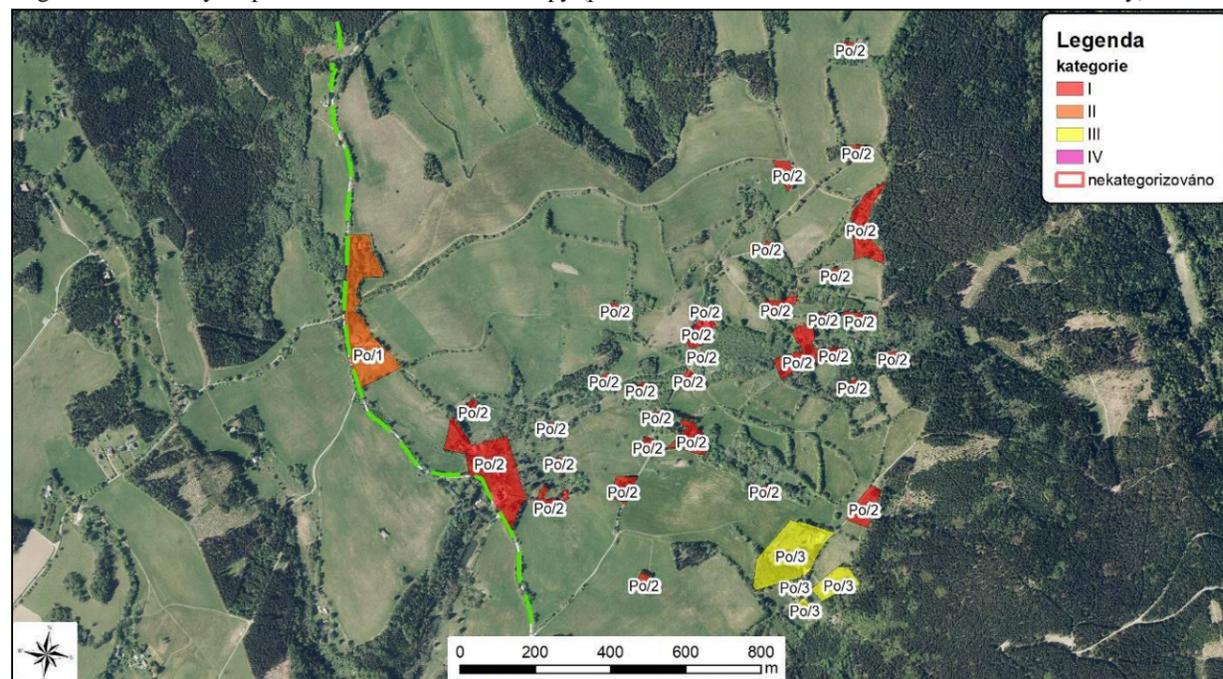
Sídlo	Polom				obec	Sedloňov, Olešnice			
					k. ú.	Polom v Orl. horách, Sedloňov, Olešnice v Orl. horách			
OKR	3	Deštensko			ČSÚ	1869	1930	1950	2011
MKR/pásma	3.3	A	B	C	obyvatel	751	357	121	5
Kategorie	I.	II.	III.	IV.	domů	101	97	71	10

*včetně části sídla vně hranic CHKO

Archivní ortofotomapa (50. léta 20. století)

Kategorizace zástavby na podkladu aktuální ortofotomapy (přerušovaná zelená linie – hranice CHKO Orlické hory)

Indikátory a hodnoty:

plošná památková ochrana: ne

památkově chráněné objekty: ne

Pozice sídla v širším krajinném rámci:

Rozptýlená zástavba sídla vyplňuje nejvyšší úsek údolí Dědiny, těsně pod jejím pramenem – na svazích Polomského kopce. Na východní straně sídlo vymezuje silnice II/310, která zde tvoří hranici CHKO.

Dříve téměř zcela odlesněné svahy jsou dnes pokryty hojnou mimolesní zelení, která skrývá značnou část zástavby. Vizualní uplatnění je nesouvislé a diferencované. Zřetelněji – v širším okolí vyniká větší hmota (v současnosti) penzionu ve spodní části u silnice.

Základní historické souvislosti:

Polom byla založena patrně jako ves s lidmi pracujícími v lese ve vrchnostenských lesích, dnes patří k Sedloňovu. Doložena k roku 1617 v Registru důchodu peněžitého. Obyvatelstvo obživu nacházelo v pěstování obilí hlavně, lnu, dobytkařství. Pracovali rovněž v lesích. V 18. a v první polovině 19. století se rozvinula lnářská výroba, ruční tkalcovství, obchod s plátnem.

Dnes má sídlo zejména rekreační funkci (převážně individuálně).

Vizuální projev zástavby v CHKO:

Větší část zástavby stoupá od hlavní silnice při toku Dědiny výše do svahů, výše na svazích od něj více odstupuje. Jedná se o přízemní domy – chalupy mnohdy zachovalého vzhledu horských stavení citlivě usazených ve svažitém terénu. Projev nerovnoměrně rozložené zástavby – v různě velkých odstupech (či menších skupinách) snižuje hojná spontánně rozšířená mimolesní zeleň. V blízkosti domů se vyskytují statné listnáče (i jehličnany a živé ploty). Výše ve svahu (část Na Kopci) se nachází účelový areál s přízemními provozními objekty (Seismologická a meteorologická stanice Polom).

Níže u silnice stojí větší hmota adaptovaného rekreačního objektu s přístavbami. Severněji při hlavní silnici stojí vzhledově rozmanitá skupina domů s dominantní budovou bývalé školy – třípodlažní hmota s přístavbami viditelná i z větších vzdáleností. U křižovatky s odbočkou do Sněžného byla postavena zděná kaplička Panny Marie.

Podmínky ochrany KR a doplňující doporučení k ochraně KR (pro část sídla v CHKO):**Obecná doporučení a podmínky ochrany KR:**

- Novou výstavbu lze připustit omezeně při zachování nesoustředěného uspořádání zástavby; prioritně ve vazbě na stávající cestní síť; respektovat obvyklou velikost stavebního pozemku v sídle (okolní zástavby)
- Při realizaci obytné výstavby i přestavbách dbát základních architektonických pravidel či forem venkovské zástavby v oblasti (viz kapitola A.3.5 – umístění v terénu, orientace vůči uliční čáře; v sídle obvyklý tvar střechy, půdorys, podlažnost, barevnost vnějších povrchů ad.)
- Nerozšiřovat účelovou zástavbu vybočující nad běžně měřítko obytných staveb (včetně účelového zástavby v části Na Kopci)
- U doplňkových staveb ke stávajícím hlavním (kolny) ctít tradiční provedení a jednotný rámec se stávajícími s odpovídajícími požadavky na půdorys objektu, podlažnost, tvar střechy
- Bránit nevhodným architektonickým zásahům u obytných staveb (přístavby narušující hmotu a půdorys především starší obytné zástavby)
- Neoplocovat pozemky
- Zachovat hodnotnou sídelní zeleň; rozvíjet funkci zeleně uvnitř sídla a také s ohledem na začlenění do okolního krajinného rámce (u novostaveb)
- U terénních úprav respektovat původní/typickou modelaci terénu

Zástavba sídla byla podrobněji rozčleněna celkově do 3 segmentů:

Po / 1 (kategorie II): vzhledově rozmanitá zástavba při hlavní silnici v blízkosti (včetně) dominantního objektu bývalé školy.

Návrh ochrany:

- Novou výstavbu lze ve velmi omezené míře (ojediněle) připustit při hlavní silnici; nerozšiřovat zástavbu do vyšších partií svahů (dále od silnice)
- V případě nové výstavby nepřekračovat výškovou úroveň 1 nadzemního podlaží + podkroví; při přestavbách nepřekračovat stávající výškovou úroveň; neumísťovat další dominantní objekty

Po / 2 (kategorie I): rozptýlená zástavba chalup při toku Dědiny a výše ve svazích, hojný výskyt objektů tradiční lidové architektury.

Návrh ochrany:

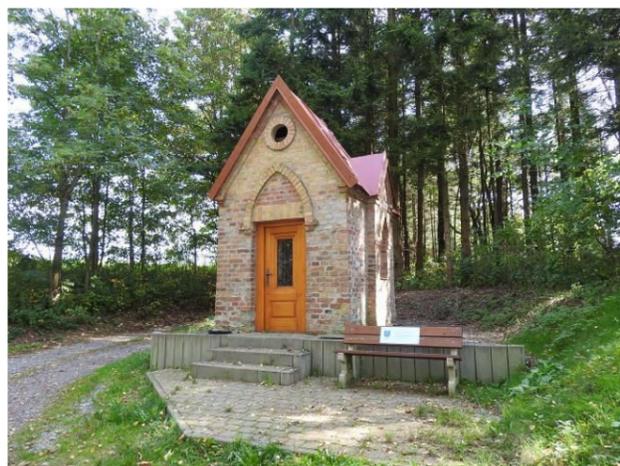
- Zachovat stávající rozptýlené uspořádání zástavby; novou výstavbu v omezené míře situovat při stávající cestní síti
- Měřítko a výškovou hladinu nové výstavby přizpůsobit okolní zástavbě; nepřekračovat výškovou úroveň 1 nadzemního podlaží + podkroví
- Udržet stávající výškovou hladinu staveb (při rekonstrukcích) a orientaci domů
- Zachovat hodnotnou mimolesní zeleň – vegetační doprovod toku

Po / 3 (kategorie III): vzhledově i funkčně (seismologická a meteorologická stanice) rozmanitá zástavba výše ve svahu – v části Na Kopci.

Návrh ochrany:

- Zachovat stávající měřítko objektů – především výškovou hladinu

obr. č. C.123: Kaple Panny Marie u křižovatky.

obr. č. C.124: Zděná usedlost organicky zasazená v členitém terénu v blízkosti hlavní silnice.

obr. č. C.125 a obr. č. C.126: Přízemní usedlosti na delších obdélných půdorysech situované v současnosti ve vzrostlém porostu.

obr. č. C.127: Větší adaptovaná rekreační budova při hlavní silnici

obr. č. C.128: Dominantní dvoupatrová stavba bývalé školy se uplatňuje v dálkových pohledech.

obr. č. C.129: Rekreační objekty při místní cestě v níže položených částech svahu.

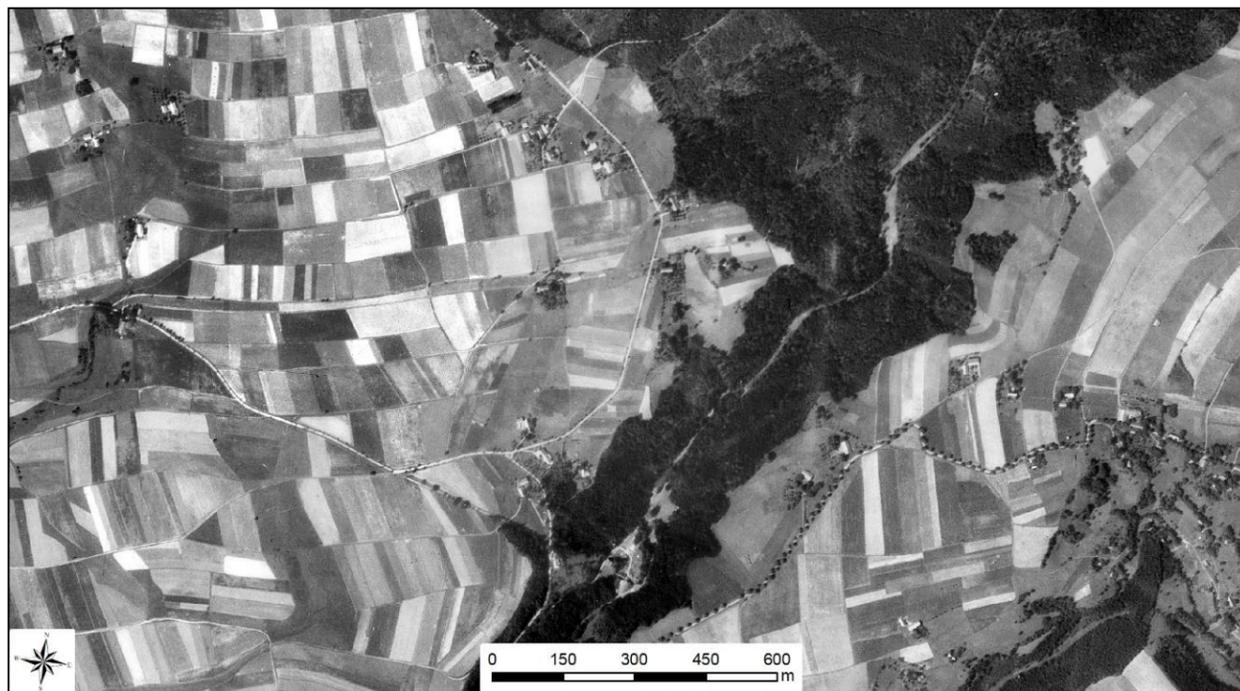
obr. č. C.130: Nepříliš zdařilá rekonstrukce usedlosti výše ve svahu.

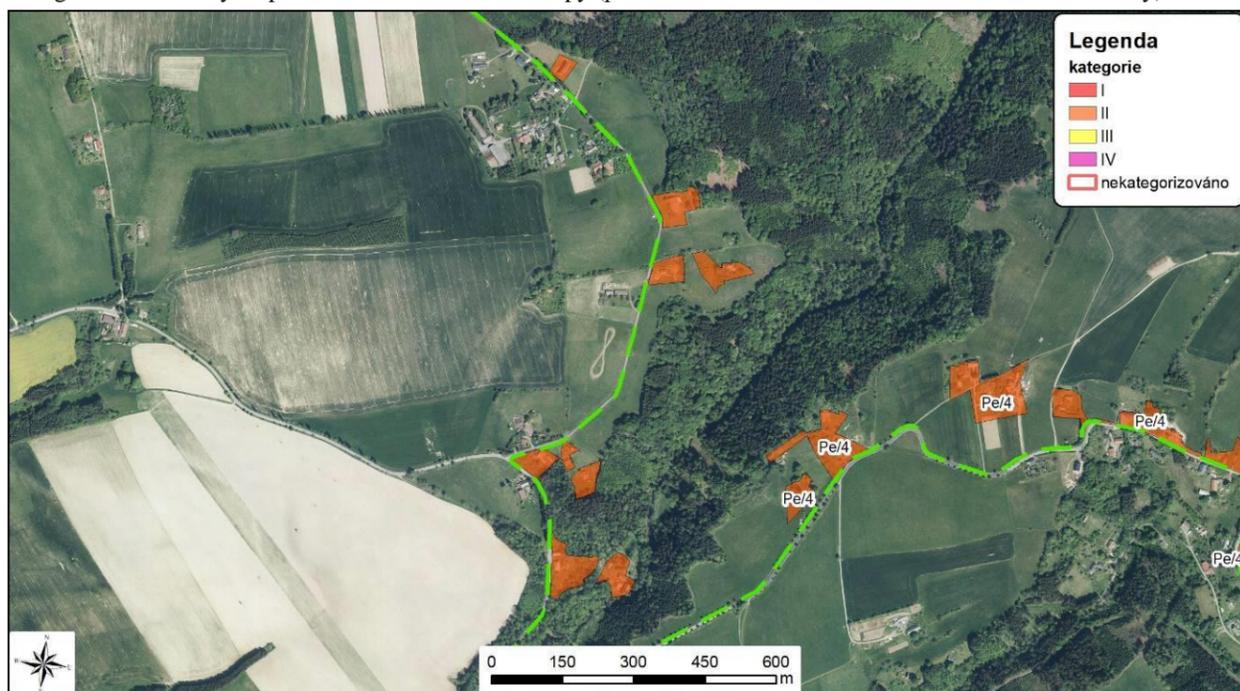
Sídlo	Přím				obec	Javornice			
					k. ú.	Javornice			
OKR	5	Rokytnicko			ČSÚ	1869	1930	1950	2011
MKR/pásmo	5.6 / 5.7	A	B	C	obyvatel	149	111	77	43
Kategorie	I.	II.	III.	IV.	domů	24	24	23	24

*včetně části sídla vně hranic CHKO

Archivní ortofotomapa (50. léta 20. století)

Kategorizace zástavby na podkladu aktuální ortofotomapy (přerušovaná zelená linie – hranice CHKO Orlické hory)

Indikátory a hodnoty:

plošná památková ochrana: ne

památkově chráněné objekty: ne

Pozice sídla v širším krajinném rámci:

Menší sídlo s nekompaktní zástavbou leží výše na pravostranných svazích údolí Zdobnice – při místní příjezdové silnici, resp. odbočky z hlavní silnice II/319. Tato odbočka zde tvoří hranici CHKO. Zástavba sídla zasahující do CHKO je rozmístěna mezi příjezdovou silnicí a okrajem lesa (porostů na svazích údolí). Její vizuální uplatnění je nízké, omezené na blízké okolí.

Základní historické souvislosti:

Pár stavení v místě dnešního Přímu znázorňuje mapa I. vojenského mapování (1764 – 1768). Přím je dnes součástí Javornice, která náleží k sídlům s nejdříve doloženou historií v oblasti. Dokladem existence Javornice je starý popis Pražské diecése, sepsaný pod dohledem arcibiskupa Arnošta z Pardubic mezi roky 1344 a 1350.

Vizuální projev zástavby v CHKO:

Zástavbu čítá několik zděných přízemních stavení na obdélných půdorysech. V jižní části stojí objekty menšího měřítka (a půdorysu) z poválečného období. Na severní okraji pak přibyla v nedávném období novostavba odpovídajících proporcí.

Podmínky ochrany KR a doplňující doporučení k ochraně KR (pro část sídla v CHKO):

- Novou výstavbu lze připustit ve velmi omezené míře při zachování rozvolněného uspořádání zástavby; prioritně ve vazbě na stávající cestní síť (příjezdovou cestu)
- Při realizaci obytné výstavby i přestavbách dbát základních architektonických pravidel či forem venkovské zástavby v oblasti (viz kapitola A.3.5 – umístění v terénu, v sídle obvyklý tvar střechy, půdorys, podlažnost, barevnost vnějších povrchů ad.); respektovat obvyklou velikost stavebního pozemku v sídle (okolní zástavby)
- Nerozšiřovat účelovou zástavbu vybočující nad běžné měřítko obytných staveb
- Bránit nevhodným architektonickým zásahům u obytných staveb (přístavby narušující hmotu a půdorys především starší obytné zástavby)
- Neoplocovat pozemky
- U terénních úprav respektovat původní/typickou modelaci terénu

Zástavba sídla nebyla podrobněji členěna.

obr. č. C.131: Protáhlá přízemní zděná usedlost nad údolím Zdobnice.

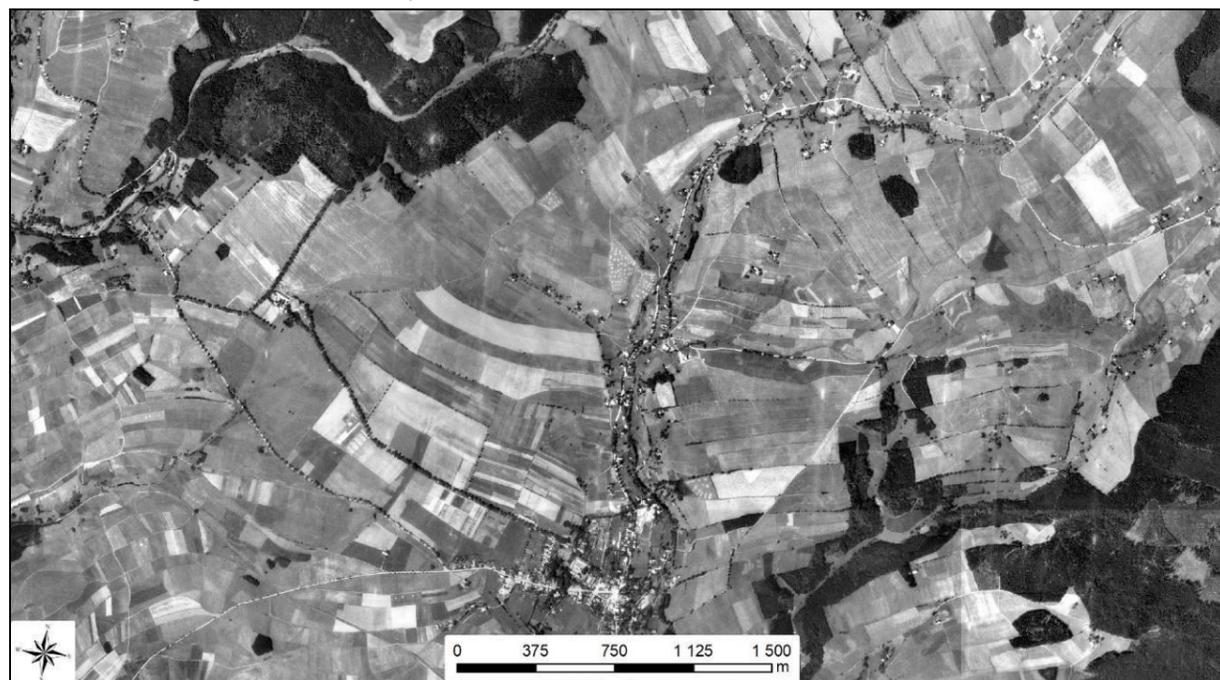
obr. č. C.132: Ojedinelá štítově orientovaná kompaktní novostavba.

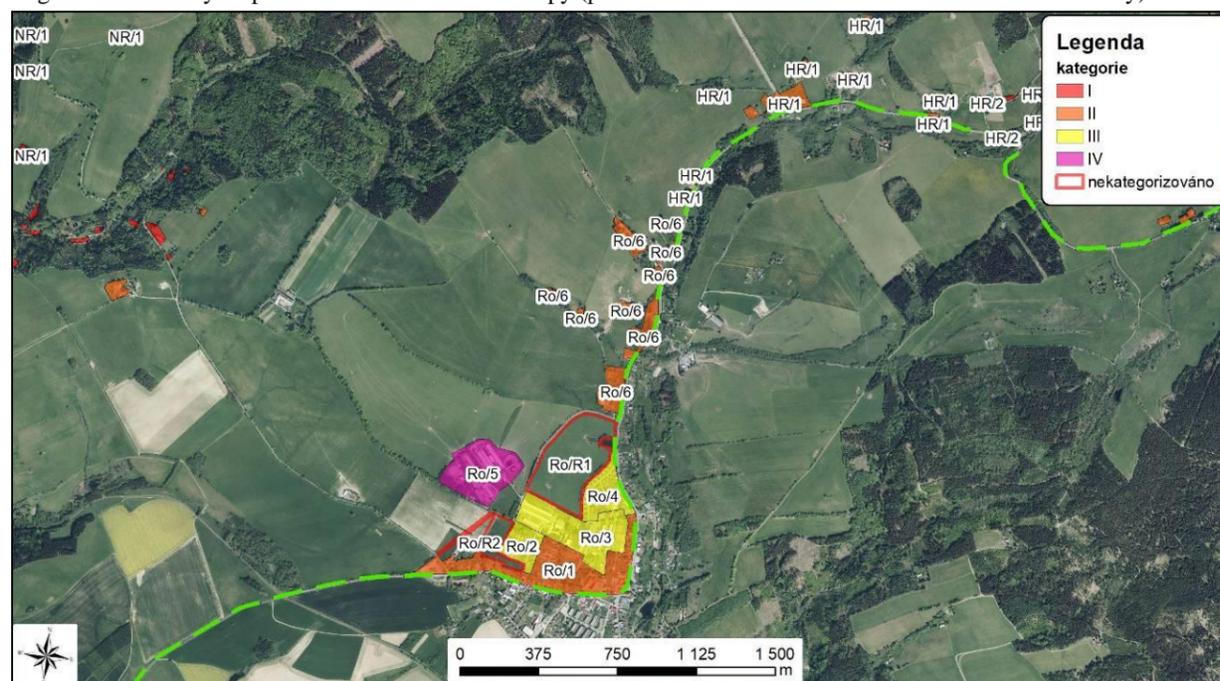
ffSídlo	Rokytnice v Orlických horách				obec	Rokytnice v Orlických horách			
					k. ú.	Rokytnice v Orlických horách, Prostřední Rokytnice			
OKR	5	Rokytnicko			ČSÚ	1869	1930	1950	2011
MKR/pásma	5.9 / 5.10	A	B	C	obyvatel	1 443	1 282	1 554	1 943
Kategorie	I.	II.	III.	IV.	domů	243	260	261	310

*včetně části sídla vně hranic CHKO

Archivní ortofotomapa (50. léta 20. století)

Kategorizace zástavby na podkladu aktuální ortofotomapy (přerušovaná zelená linie – hranice CHKO Orlické hory)

Indikátory a hodnoty:

plošná památková ochrana:	ano – vesnická památková zóna
památkově chráněné objekty:	zámek; kaple sv. Anny; větší počet objektů mimo území CHKO

Pozice sídla v širším krajinném rámci:

Plošně rozlehlé sídlo – podhorské městečko rozložené v údolí Rokytenky, v horní části jejího toku. Sídlem prochází silnice II/319, která tvoří hranici CHKO. V CHKO se nachází výše položená zástavba severně a východně od hlavní silnice. Vizualní uplatnění výše položené (výrobní) zástavby nastává kromě blízkého okolí z odlesněných exponovaných poloh – Pohův kopec (přes údolí Rokytenky), popř. dalších, vzhledem ke krycí zelení pak především mimo vegetační období.

Základní historické souvislosti:

Počátky Rokytnice lze klást na přelom 13. a 14. století, kdy tehdejší vlastníci tohoto panství – Páni z Rychnova počali kolonizovat toto území, bohaté na zásoby dřeva. První zmínka o tehdy uhliřské osadě je datována k roku 1318. Roku 1487 vzniká odtržením od rychnovského panství samostatný statek – základ pozdějšího rokytnického panství.

V nejnovější době Rokytnice usiluje o větší rozvoj především lehkého průmyslu a zaměřuje své další úsilí na rozvoj turistiky v tomto regionu.

Vizuální projev zástavby v CHKO:

Podhorské městečko se vyznačuje diferencovanou strukturou zástavby v důsledku jejího rozšíření v poválečném období.

Jádrou část sídla tvoří náves s dochovanými objekty horské (městské) architektury – podsíňovými přízemními roubenými domy v sevřeném uspořádání na jižní straně, stejně jako dominanta původně barokního kostela Všech svatých na východní straně již vně CHKO. Při severní straně silnice stojí další tradiční dominanta – zámek postavený na přelomu 16. a 17. století, na který navazuje park. Starší zástavba je situována v sevřenějším uspořádání při hlavní průjezdní silnici, směrem k severu (Horní Rokytnici) se rozvolňuje. Díky postupnému vývoji i častým pozdějším úpravám je vzhledově i hmotově dosti různorodá. Na západním okraji zástavbu uzavírá účelový areál s nízkými objekty. Svěbytnou část zástavby tvoří boční ulice za zámeckým parkem se staršími štítově orientovanými domy rovněž v uspořádání (až na výjimky) respektujícím uliční čáru.

Výše do svahu pak typologicky různorodá poválečná zástavba tvořená rodinnými domy se zahradami v uličním uspořádání, zděnými (staršími, nižšími) bytovkami se sedlovými střechami a vyššími panelovými bytovými domy (až se 4 nadzemními podlažními) a účelovými výrobními areály. Zemědělský výrobní areál je situován v nejvyšší části sídla. Jeho projev ve výhledech z volné krajiny snižuje krycí zeleň po jeho obvodu. V rámci mladší zástavby – v sousedství výrobních objektů stojí v (původně) exponované poloze barokní kaple sv. Anny se stromořadím (kompoziční krajinný prvek).

Okrajová – přechodová zeleň se vyskytuje u větší části sídla včetně rozvolněné zástavby v severní části (doprovody cest, solitéry aj.)

Podmínky ochrany KR a doplňující doporučení k ochraně KR (pro část sídla v CHKO):**Obecná doporučení a podmínky ochrany KR:**

- Zachovat pozici a projev tradičních dominant v zástavbě sídla; uplatňovat důslednou ochranu dochovaných historických staveb
- Novou zástavbu či rozšíření zastavěného území vyloučit při hlavní silnici na východním okraji sídla; zástavbu nerozšiřovat do volné krajiny bez návaznosti na zastavěné území sídla
- Nerozšiřovat stávající plošný rozsah výrobních areálů a bytové zástavby
- Bránit nevhodným architektonickým zásahům u obytných staveb (přístavby narušující hmotu a půdorys především starší obytné zástavby); neuplatňovat zjevně nepůvodní architektonické prvky

- Zachovat hodnotnou sídelní zeleň, rozvíjet funkci zeleně uvnitř sídel a také s ohledem na přechod sídla do nezastavěného území; novou zástavbu (včetně stávající) vhodně koncipovat s ohledem na přechod do nezastavěného území – doplnit o diferencované výsadby stanovištně odpovídající zeleně

Zástavba sídla byla podrobněji rozčleněna celkově do 6 segmentů:

Ro / 1 (kategorie II): jádrová část sídla s navazující starší vzhledově rozmanitou zástavbou při hlavní průjezdni silnici; dominanta zámku.

Návrh ochrany:

- Nesnižovat působení dominanty zámku (včetně parkové zeleně) v jádrové části sídla – zachovat volné prostranství v jeho okolí bez zástavby
- Novou výstavbu realizovat v prolukách při respektování dimenzí (okolní zástavby)
- Udržet stávající výškovou hladinu staveb (při rekonstrukcích)
- Nerozšiřovat zastavěné území západním směrem (za stávající okraj zástavby dále do volné krajiny)

Ro / 2 (kategorie III): poválečná zástavba rodinných domů se zahradami v uličním uspořádání ve východní části sídla.

Návrh ochrany:

- Zachovat stávající uspořádání zástavby
- Možnou novou výstavbu realizovat v prolukách při zachování měřítka stávající (okolní) zástavby

Ro / 3 (kategorie III): smíšená účelová a hromadná obytná zástavba (bytovky) výše ve svahu na jádrovou částí sídla.

Návrh ochrany:

- Nezvyšovat výškovou úroveň zástavby

Ro / 4: převážně poválečná zástavba rodinných domů se zahradami v uličním uspořádání v severní části sídla, dvojdomy u hlavní silnice.

- Zachovat stávající uspořádání zástavby
- Možnou novou výstavbu realizovat v prolukách při zachování měřítka stávající (okolní) zástavby

Ro / 5: rozlehlý zemědělský výrobní areál v oddělené poloze výše nad sídlem; obvodová vzrostlá zeleň.

- Nerozšiřovat plošný rozsah výrobního areálu
- Zachovat (nezvyšovat) stávající výškovou hladinu provozních objektů
- Zachovat / doplnit obvodovou krycí zeleň a zeleň v blízkém okolí areálu

Ro / 6: rozvolněná zástavba starších usedlostí při hlavní průjezdni silnici v severní části sídla

- Nerozšiřovat zástavbu dále do volné krajiny
- Novou výstavbu realizovat v omezené míře ve vazbě na stávající cestní síť při respektování měřítka původní zástavby v okolí; preferovat přízemní objekty (1 nadzemní podlaží s podkrovím); zachovat rozvolněné uspořádání zástavby, respektovat obvyklou velikost stavebního pozemku okolní zástavby
- V případě rekonstrukcí či přestaveb respektovat tradiční architektonické zvyklosti a stávající měřítko (podlažnost) objektů
- Zachovat hodnotnou sídelní zeleň

Potenciálně problematické rozvojové plochy:

Ro / R1: rozsáhlá rozvojová plocha (cca 11 ha) v severní části sídla pro zástavbu rodinnými domy v rámci funkční plochy „Plochy bydlení – v rodinných domech, městské a příměstské“ v návaznosti na zastavěné území; travní porost.

Doporučení a podmínky ochrany KR: i přes značný plošný rozsah lze zástavbu připustit v celém rozsahu rozvojové plochy; respektovat velikost pozemku, stávající měřítko (půdorys, podlažnost) blízké obytné (rodinné) zástavby; vyloučit řadovou zástavbu; uliční síť koncipovat s ohledem k terénní konfiguraci (vedení ulic po vrstevnici, spádnicí), vyhnout se striktnímu pravoúhlému uspořádání uliční sítě; výstavbu racionálně etapizovat, zahájit v návaznosti na stávající zastavěné území (jižní okraj rozvojové plochy); realizovat zeleň v zahradách, popř. doplnit vegetační doprovod při místní cestě na východním okraji rozvojové plochy (budoucího obchvatu).

Ro / R2: rozvojová plocha ve východní části sídla pro zástavbu rodinnými domy v rámci funkční plochy „Plochy bydlení – v rodinných domech, městské a příměstské“ v návaznosti na zastavěné území; travní porost.

Doporučení a podmínky ochrany KR: zástavbu lze připustit při respektování běžné velikosti parcely, stávajícího měřítka (půdorys, podlažnost) a orientace již přítomných objektů; vyloučit řadovou zástavbu; výstavbu racionálně etapizovat, zahájit v návaznosti na stávající zastavěné území (západní a jižní část rozvojové plochy); realizovat zeleň v zahradách, zejména při východním okraji rozvojové plochy (sousedství plánovaného obchvatu).

obr. č. C.133: Náměstí v pohledu z východního okraje

obr. č. C.134: Kostel Všech svatých na východní straně náměstí.

obr. č. C.135: Zámek s parkem na západní straně náměstí, původně renesanční, později barokně upravený, tvoří další dominantu sídla.

obr. č. C.136: Starší štítově uspořádané domy ve svahu nad hlavní silnicí.

obr. č. C.137: Usedlost v severní části sídla s rozvolněnou zástavbou.

obr. č. C.138: Uliční zástavba v západní části sídla.

obr. č. C.139: Rodinné domy v uličním uspořádání výše nad hlavní silnicí.

obr. č. C.140: Sídliště výše ve svahu.

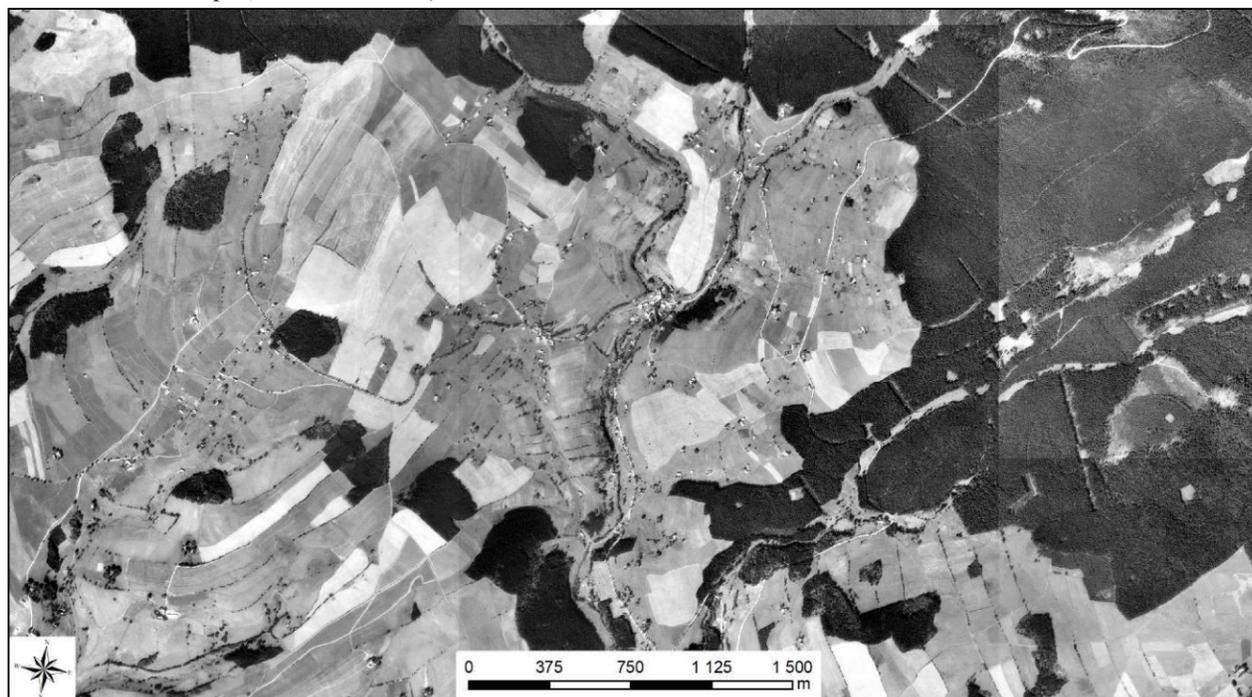

obr. č. C.141: Výrobní provoz situovaný v nejvyšší části sídla.

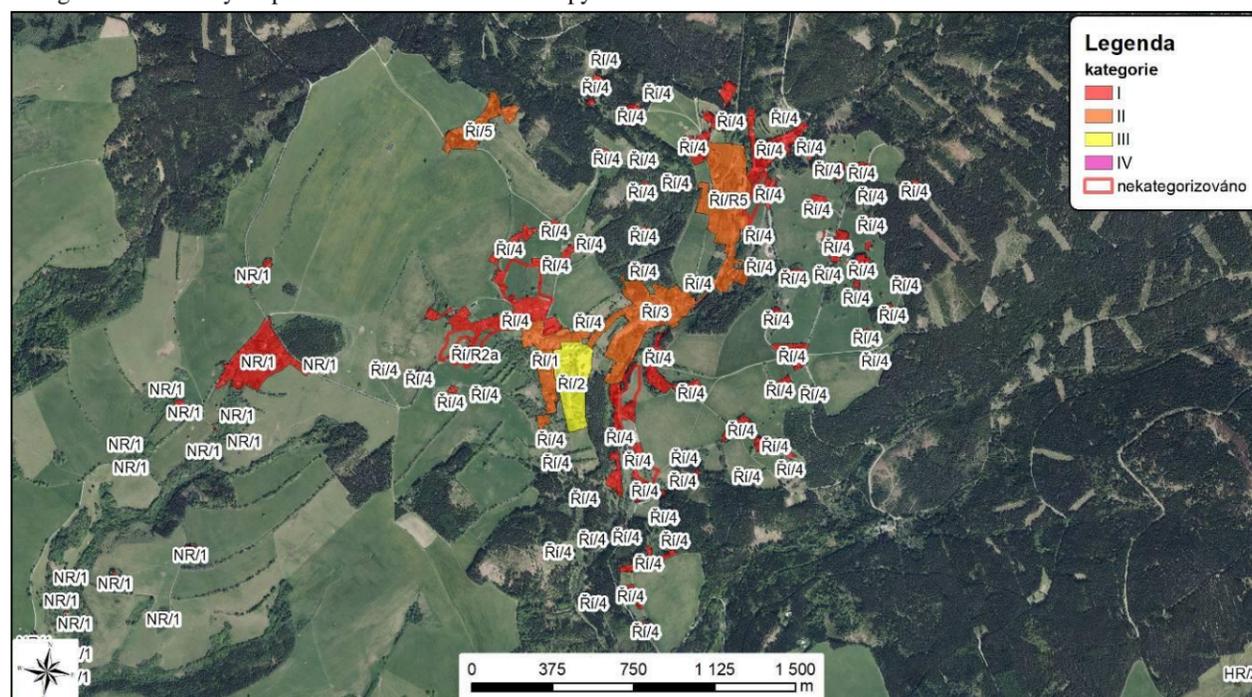

Sídlo	Říčky v Orlických horách				obec				
	Říčky v Orlických horách				Říčky v Orlických horách				
OKR	5	Rokytnicko			ČSÚ	1869	1930	1950	2011
MKR/pásma	5.5	A	B	C	obyvatel	1 037	848	105	87
Kategorie	I.	II.	III.	IV.	domů	173	231	198	38

Archivní ortofotomapa (50. léta 20. století)

Kategorizace zastavby na podkladu aktuální ortofotomapy

Indikátory a hodnoty:

plošná památková ochrana:	ne
památkově chráněné objekty:	liniové opevnění – pěchotní srub R S-87 Průsek (vně zástavby)

Pozice sídla v širším krajinném rámci:

Plošně rozptýlená zástavba horského sídla (střediska) zaujímá svahy na obou stranách údolí Říčky a jejího levostranného přítoku Hlubokého potoka. Vizualní uplatnění zástavby – jejích dílčích částí nastává v rámci odlesněných údolních poloh na okolních svazích (vrch Zakletý se sjezdovkami). Vizualní uplatnění značné části omezuje (brání) blízká lesní či mimolesní zeleň.

Základní historické souvislosti:

Prvá zmínka o původně české obci se objevuje zhruba v polovině 16. století, kdy nese označení dřevorubecká osada. Původně dřevorubecká a zemědělská obec se později proměnila v obec sklářů a tkalců, počátkem 20. se rozvíjí i výroba „lubových“ krabiček na léky a cukroví. Krabičky jsou vyráběny ze smrkových hoblin, dno a víko je vyraženo speciální raznicí, bok se upravuje pouze nožem. Obec neměla vlastní kostel. Bohoslužby se vykonávaly v Nebeské Rybné. Roku 1670 je postavena pro potřeby zejména dřevorubců dřevěná Kunštátská kaple, přestavěná na kamennou v roce 1831. Roku 1766 je vystavěna kaple sv. Anny na Anenském vrchu – Arnoštce. V meziválečném období měla obec 3 pily, 3 mlýny, 3 hospody s možným ubytováním, 2 obchody a 1 lisovnu oleje. V poválečném období se rozvíjí cestovní ruch – zimní sporty (blízký lyžařský areál na vrchu Zakletý). V porevolučním období pak došlo ještě k posílení tohoto zaměření (rozvoj ubytovacích kapacit).

Vizuální projev zástavby:

Horské sídlo, dnes vyhledávané rekreační středisko, se z větší části vyznačuje charakteristickým rozptýleným uspořádáním zástavby. Rozptýlená zástavba starších usedlostí, nezděná zchovalého vzhledu – roubených horských stavení i zděných chalup se vyskytuje v údolních polohách i výše na svazích. Z většiny se jedná o přízemní stavby citlivě usazené ve svažitém terénu. V rámci rozptýlené zástavby v širokém údolním prostoru se nevyskytuje výrazněji negativně působící objekt. Poválečné objekty individuální rekreace se jsou zastoupeny omezeně, ve větším počtu se vyskytují v oddělené části Rysé v severní výše položené části (pod vrchem Pustý).

Z převažujícího charakteru osídlení vybočuje zástavba v jádrové části pod kostelem sv. Nejsvětější Trojice. Zde došlo v poválečném období, a především po roce 2000 k dynamickému rozvoji, zahuštění zástavby a také rekonstrukcím starších stavení. Niž pod kostelem byly v 70. letech minulého století postaveny tři patrové bytovky s pultovými střechami. Ještě silněji se však v obrazu sídla projevila nedávná (dosud probíhající) intenzivní apartmánová zástavba níže pod bytovkami, v místě bývalého výrobního areálu. Celý soubor apartmánových domů čítá více než 10 typových objektů, mezi nimiž vyniká budova hotelu (a wellness).

Více nahuštěná (historicky) je také zástavba níže v údolí u křižovatky (pod soutokem Říčky a Hlubokého potoka) a také dále proti proudu Hlubokého potoka (v okolí parkoviště), kde k tomuto zahuštění došlo až v poválečném období.

Část zástavby je situována v lesní zeleni, hojně rozšířené v poválečném období. Na východních svazích jsou dobře patrné pozůstatky dřívější hospodářské parcelace – porostlé meze. V rozšířené mimolesní zeleni zapadlo stromořadí při silnici do Nebeské Rybné.

Podmínky ochrany KR a doplňující doporučení k ochraně KR:**Obecná doporučení a podmínky ochrany KR:**

- Zachovat – nesnižovat projev dominanty kostela Nejsvětější Trojice v zástavbě sídla i ve volné krajině
- S výjimkou jádrové části zachovat rozložení zástavby v rozvolněné struktuře; novou výstavbu prioritně situovat ve vazbě na existující cestní síť; respektovat obvyklou velikost stavebního pozemku v sídle (okolní zástavby); udržet potřebný odstup

- Při realizaci obytné výstavby i přestavbách dbát základních architektonických pravidel či forem venkovské zástavby v oblasti (viz kapitola A.3.5 – umístění v terénu, orientace vůči uliční čáře; v sídle obvyklý tvar střechy, půdorys, podlažnost, barevnost vnějších povrchů ad.)
- Novou zástavbu vhodně koncipovat s ohledem na přechod do nezastavěného území – doplnit o diferencované výsadby stanovištně odpovídající zeleně
- U doplňkových staveb ke stavbám hlavním (kolny, garáže atd.) ctít tradiční provedení a jednotný rámeček se stavbami hlavními s odpovídajícími požadavky na půdorys objektu, podlažnost, tvar střechy
- Bránit nevhodným architektonickým zásahům u obytných staveb (přístavby narušující hmotu a půdorys především starší obytné zástavby)
- Zachovat hodnotnou sídelní zeleň, rozvíjet funkci zeleně uvnitř sídel a také s ohledem na přechod sídla do nezastavěného území; novou zástavbu (včetně stávající) vhodně koncipovat s ohledem na přechod do nezastavěného území – doplnit o diferencované výsadby stanovištně odpovídající zeleně; bránit potenciálně nežádoucímu rozšiřování zeleně (zarůstání ve volné krajině)
- U terénních úprav respektovat původní/typickou modelaci terénu
- Uplatňovat důslednou ochranu dochovaných staveb lidové architektury

Zástavba sídla byla podrobněji rozčleněna celkově do 5 segmentů:

Ří / 1 (kategorie II): zástavba v jádrové části pod kostelem; převážně starší zástavba usedlostí; přestavby.

Návrh ochrany:

- Novou výstavbu realizovat velmi omezeně, nezahušťovat rozvolněné uspořádání domů
- Udržet stávající výškovou hladinu staveb (při rekonstrukcích) a orientaci domů; měřítko a výškovou hladinu nové výstavby přizpůsobit okolní zástavbě; prioritně 1 nadzemní podlaží + podkroví

Ří / 2 (kategorie III): novodobá apartmánová zástavba v místě bývalého výrobního areálu (dosud v rozvoji); poválečné bytovky v sousedství jádrové části.

Návrh ochrany:

- Nerozšiřovat apartmánovou zástavbu dále do volné krajiny (nezvětšovat plošný rozsah areálu)
- Udržet stávající výškovou hladinu staveb

Ří / 3 (kategorie II): soustředěnější vzhledově rozmanitá zástavba (adaptace starších domů) v údolí na soutoku Říčky s Hlubokým potokem.

Návrh ochrany:

- Novou výstavbu realizovat omezeně, nezahušťovat rozvolněné či rozptýlené uspořádání domů
- Udržet stávající výškovou hladinu staveb (při rekonstrukcích) a orientaci domů; měřítko a výškovou hladinu nové výstavby přizpůsobit okolní zástavbě; prioritně 1 nadzemní podlaží + podkroví

Ří / 4 (kategorie I): rozptýlená zástavba běžných proporcí v údolí i na svazích; usedlosti zachovalého horského výrazu, přestavby, novostavby; včetně dominanty kostela Nejsvětější Trojice.

Návrh ochrany:

- Novou výstavbu realizovat v omezené míře ve vazbě na stávající cestní síť při respektování měřítka stávající (okolní) zástavby; preferovat přízemní objekty (1 nadzemní podlaží s podkrovím)
- V případě rekonstrukcí či přestaveb respektovat tradiční architektonické zvyklosti a stávající měřítko (podlažnost) objektů

- Zachovat hodnotnou sídelní zeleň

Ří / 5 (kategorie II): Rysé – oddělený segment soustředěnější zástavby výše ve svahu v severní části; starší usedlosti doplněné rekreačními chatami.

Návrh ochrany:

- Prioritně nerozšiřovat zástavbu; v případě přestaveb udržet výškovou hladinu a měřítko stávajících objektů

Potenciálně problematické rozvojové plochy:

Ří / R1: rozvojová plocha pro bydlení v rodinných domech (venkovské) vymezená severně od jádra obce ve svahu na tzv. Prízlově kopci (Pustém vrchu) v návaznosti na zastavěné území; travní porost, mimolesní zeleň ve spodní části.

Doporučení a podmínky ochrany KR: zástavbu pro obytné účely lze připustit v počtu nižších jednotek objektů – zachovat jejich odstup; respektovat běžnou velikost pozemku, stávající měřítko (půdorys, podlažnost) blízké obytné zástavby; vyloučit intenzivní (kobercovou) zástavbu v pravidelném uspořádání; zachovat hodnotnou mimolesní zeleň.

Ří / R2a a R2b: blízké rozvojové plochy pro bydlení v rodinných domech (venkovské) ve svahu západně od jádra obce ve volné krajině; travní porost; liniová zeleň.

Doporučení a podmínky ochrany KR: novou obytnou zástavbu prioritně situovat ke stávající komunikaci při zachování rozvolněnosti (odstupu domů); respektovat běžnou velikost pozemku, stávající měřítko (půdorys, podlažnost) blízké obytné zástavby; zachovat hodnotnou mimolesní zeleň.

Ří / R3: rozvojová plocha pro bydlení v rodinných domech (venkovské) v údolí nad levým břehem Říčky nad silnicí – severně od lokality „U křížku“; travní porost.

Doporučení a podmínky ochrany KR: novou obytnou zástavbu prioritně situovat u silnice – v jižní části plochy; zachovat rozvolněnost zástavby (odstup domů); respektovat běžnou velikost pozemku, stávající měřítko (půdorys, podlažnost) blízké obytné zástavby.

Ří / R4: rozvojová plocha pro bydlení v rodinných domech (venkovské) v údolí nad levým břehem Říčky nad silnicí – v lokalitě „U křížku“; travní porost.

Doporučení a podmínky ochrany KR: novou obytnou zástavbu prioritně situovat u cestní sítě; zachovat rozvolněnost zástavby (odstup domů); respektovat běžnou velikost pozemku, stávající měřítko (půdorys, podlažnost) blízké obytné zástavby.

Ří / R5: rozvojová plocha při silnici v údolí Hlubokého potoka (nad levým břehem) pro autokemp a související rekreační služby navazující na původní koupaliště severovýchodně od jádra obce; travní porost.

Doporučení a podmínky ochrany KR: přípustnost využití prověřit kauzálním hodnocením.

obr. č. C.142: Kostel Nejsvětější Trojice v pohledu od severu.

obr. č. C.143 a obr. č. C.144: Kostel Nejsvětější Trojice a hospodářská usedlost – dvůr v jeho blízkosti.

obr. č. C.145 a obr. č. C.146: Zástavba usedlostí (stodol) zachovalých proporcí severně od kostela.

obr. č. C.147: Větší zachovalá hmota roubené usedlosti při silnici do Zdobnice.

obr. č. C.148: Další velmi příznivě působící usedlost níže v údolí Říčky.

obr. č. C.149: Stavení se šindelovou střechou nad Nutzovým mlýnem v rozptýlené zástavbě severně od sídla; nezvyklé pultové vikýře nepůsobí rušivě.

obr. č. C.151: Nová Hájovna – izolovaná rekreační stavba většího měřítka severně od sídla.

obr. č. C.150: Jedna z novostaveb situovaná výše ve svahu na kostelek respektuje základní tvarové zvyklosti a běžné měřítko.

obr. č. C.152: Bytovky níže pod kostelem.

obr. č. C.153 a obr. č. C.154: Novodobý rekreační areál apartmánových domů jižně (níže) pod jádrovou částí sídla.

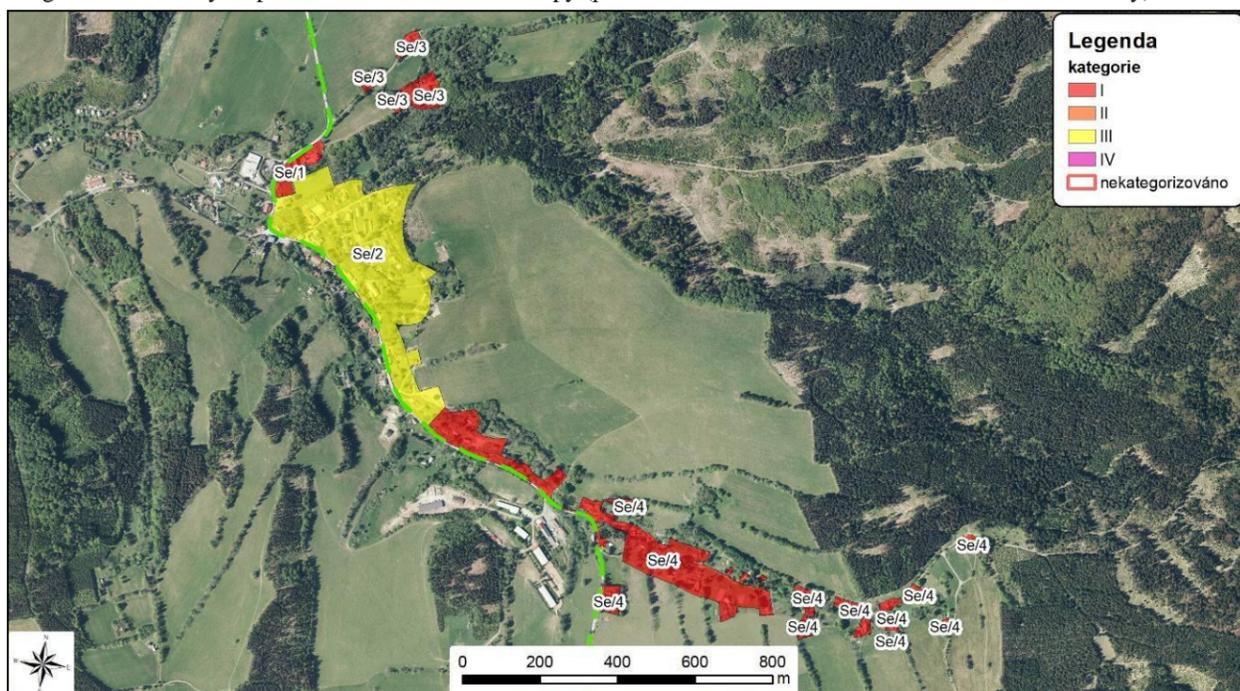
Sídlo	Sedloňov				obec	Sedloňov			
					k. ú.	Sedloňov			
OKR	3	Deštersko			ČSÚ	1869	1930	1950	2011
MKR/pásma	3.4	A	B	C	obyvatel	1 082	783	436	202
Kategorie	I.	II.	III.	IV.	domů	158	177	129	81

*včetně části sídla vně hranic CHKO

Archivní ortofotomapa (50. léta 20. století)

Kategorizace zástavby na podkladu aktuální ortofotomapy (přerušovaná zelená linie – hranice CHKO Orlické hory)

Indikátory a hodnoty:

plošná památková ochrana:

ne

památkově chráněné objekty:

kostel Všetech svatých

Pozice sídla v širším krajinném rámci:

Zástavba sídla je lokalizována v mělkém údolí bezejmenného levostranného přítoku Zlatého potoka s bohatou mimolesní zelení, částečně na protějším břehu Zlatého potoka. Vizuelní uplatnění zástavby nastává nesouvisle z okolních odlesněných svahů, na krátkou vzdálenost. Obcí prochází silnice II/310

Základní historické souvislosti:

Německé jméno obce Sattel je poprvé uvedeno až roku 1598 v opočenském urbáři, zatímco nejstarší zmínka o obci je v knize Registr důchodů panství opočenského – na deskách s letopočtem 1542. Místní byli zemědělci, pěstovali z obilí hlavně oves, len a pásli dobytek. Také pracovali v lese a podle heraldické pověsti pálili milíře. 18. a I. pol. 19. století znamenaly rozvoj lnářské výroby, ručního tkalcovnictví a obchodu s plátnem.

V únoru 1897 byl v Sedloňově uspořádán první lyžařský závod v Orlických horách a stal se předznamenáním rozvoje zimních sportů a turistiky.

Obec významně poznamenaly poválečný odsun. Kormě bydlení je důležitý cestovní ruch (lyžařský areál). Dnes je zde v provozu zemědělská horská farma, pila, truhlárna, menší provozovny drobné strojní výroby. Funguje zde dětský domov.

Vizuální projev zástavby v CHKO:

Údolní či potocní ves s původně lánovým uspořádáním zástavby je rozložena po celé délce toku. Jádrový prostor s menší návsi u křižovatky hlavní silnice s odbočkou do Bystrého je nevýrazný. Výše nad ním – za Zlatým potokem stojí dominanta barokního kostela Všetech svatých se hřbitovem a ohradní zdí. Hodnotným objektem je rovněž roubená fara s mansardovou střechou.

Na druhé straně údolí se rozkládá diferencovaná zástavba, vzhledově i hmotově, převážně z poválečného období. Při hlavní silnici stojí starší usedlosti po rekonstrukcích. Výraznými prvky jsou budovy dětského domova a obecního úřadu – patrové objekty na větších členitých půdorysech. Výše ve svahu byly nad sebou postaveny tři patrové bytovky s nízkou sedlovou střechou, v jejich okolí větší počet rodinných domů, chalup a další staveb.

Výše proti proudu (Horní Sedloňov) navazuje zástavba chalup v rozvolněném uspořádání. Převážně přízemní domy mají běžné proporce a v naprosté většině podélnou orientaci (výše nad potokem již ne). Značná část objektů se vyznačuje znaky tradiční podoby horské zástavby. Cenným prvkem jsou porostlé meze vycházející od zástavby na levé straně údolí – upomínající na někdejší parcelaci.

Severně od sídla na levém břehu Zlatého potoka stojí při okraji lesa (v mimolesní zeleni) skupina čtyř starších chalup, rovněž obvyklých proporcí, s pozdějšími dostavbami.

Podmínky ochrany KR a doplňující doporučení k ochraně KR (pro část sídla v CHKO):**Obecná doporučení a podmínky ochrany KR:**

- Udržet stávající urbanistickou strukturu sídla vycházející z terénních podmínek – se zástavbou dislokovanou v údolní sníženině; prioritně zástavbu nerozšiřovat výše do svahů
- Zachovat – nesnižovat projev dominanty kostela Všetech svatých v zástavbě sídla i ve volné krajině
- Při realizaci obytné výstavby i přestavbách dbát základních architektonických pravidel či forem venkovské zástavby v oblasti (viz kapitola A.3.5 – umístění v terénu, orientace vůči uliční čáře; v sídle převažující tvar střechy, půdorys, podlažnost, barevnost vnějších povrchů ad.); respektovat obvyklou velikost stavebního pozemku v sídle (okolní zástavby)
- Novou zástavbu vhodně koncipovat s ohledem na přechod do nezastavěného území – doplnit o diferencované výsadby stanovištně odpovídající zeleně

- U doplňkových staveb ke stavbám hlavním (kolny, garáže atd.) ctít tradiční provedení a jednotný rámeček se stavbami hlavními s odpovídajícími požadavky na půdorys objektu, podlažnost, tvar střechy
- Bránit nevhodným architektonickým zásahům u obytných staveb (přístavby narušující hmotu a půdorys především starší obytné zástavby)
- Uplatňovat ochranu staveb s dochovaným výrazem tradičního lidového stavitelství; usilovat o vhodné opravy a údržbu a zachovat jejich historický ráz
- U terénních úprav respektovat původní/typickou modelaci terénu
- Nerozšiřovat zástavbu bytových domů

Zástavba sídla byla podrobněji rozčleněna celkově do 5 segmentů:

Se / 1 (kategorie I): dominanta kostela Všech svatých s blízkou zástavbou (včetně fary).

Návrh ochrany:

- Zachovat hodnotný projev a působení dominanty kostela Všech svatých – v zástavbě sídla i ve výhledech z volné krajiny (neumísťovat novou zástavbu v jeho blízkém okolí)

Se / 2 (kategorie III): typologicky i vzhledově rozmanitá zástavba jižně od kostela převážně z poválečné období; starší domy u silnice; dominanty obecního úřadu a dětského domova, bytovky, rodinné domy.

Návrh ochrany:

- Rozšíření zástavby lze připustit ve vazbě na stávající cestní síť, popř. ve vazbě na stávající okraje zastavěného území
- Měřítko a výškovou hladinu nové výstavby přizpůsobit okolní zástavbě; nejvýše 2 nadzemní podlaží + podkroví; neumísťovat další dominanty
- Udržet stávající výškovou hladinu staveb (při rekonstrukcích) a orientaci domů

Se / 3 (kategorie I): oddělený segment třech starších usedlostí zachovalých proporcí severně od sídla.

Návrh ochrany:

- Prioritně neumísťovat novou zástavbu
- Udržet stávající výškovou hladinu staveb (při rekonstrukcích) a orientaci domů

Se / 4 (kategorie I): rozvolněná zástavba podél horního toku potoka; zástavba běžného měřítka s četnými objekty lidového stavitelství; rekonstrukce; porostlé meze (orní Sedloňov).

Návrh ochrany:

- Novou výstavbu realizovat velmi omezeně (ojediněle), nezahušťovat rozvolněné uspořádání domů
- Novou výstavbu realizovat v prolukách ve vazbě na stávající cestní síť při respektování měřítka a orientace stávající (okolní) zástavby; nepřekročit výškovou hladinu objektů s 1 nadzemním podlažím a s podkrovím
- Zachovat hodnotnou sídelní zeleň

obr. č. C.155: Dominanta kostela Všech svatých.

obr. č. C.156: Zástavba přízemních chalup v Horním Sedloňově.

obr. č. C.157: Hodnotná krajinnotvorná zeleň na přechodu zástavby do volné krajiny v Horním Sedloňově.

obr. č. C.158: Výrazná patrová hmota (současného) Domu dětí a mládeže ve střední části sídla.

obr. č. C.159: Rodinný dům – vila reprezentující městský typ zástavby; střední část sídla.

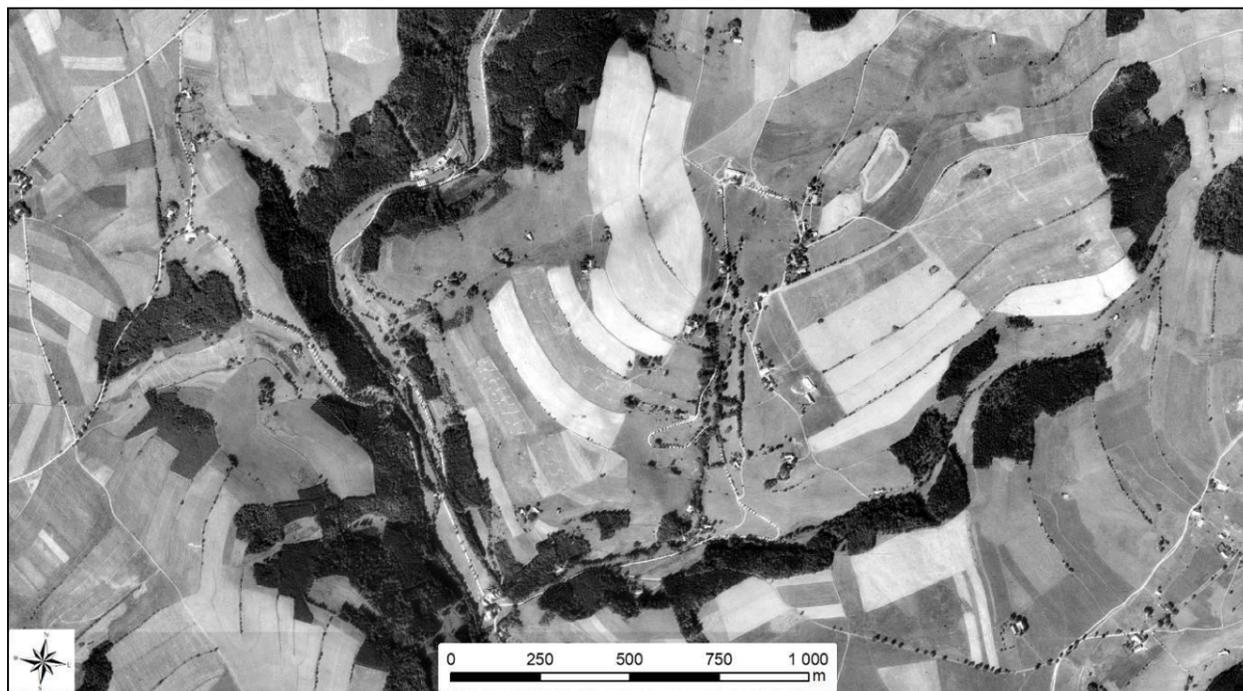
obr. č. C.160: Bytová zástavba ve svahu nad levým břehem Zlatého potoka.

Sídlo	Souvlastní				obec				
					Zdobnice				
					k. ú.	Souvlastní, Nebeská Rybná			
OKR	5	Rokytnicko			ČSÚ	1869	1930	1950	2011
MKR/pásma	5.3	A	B	C	obyvatel	368	226	62	24
Kategorie	I.	II.	III.	IV.	domů	55	63	66	9

*včetně části sídla vně hranic CHKO

Archivní ortofotomapa (50. léta 20. století)

Kategorizace zástavby na podkladu aktuální ortofotomapy (přerušovaná zelená linie – hranice CHKO Orlické hory)

Indikátory a hodnoty:

plošná památková ochrana: ne

památkově chráněné objekty: ne

Pozice sídla v širším krajinném rámci:

Horské sídlo s rozvolněnou až rozptýlenou zástavbou dislokovanou v rámci větší odlesněné enklávy na levostranných svazích Zdobnice, z větší části v údolí jejího kratšího bezejmenného přítoku (s příjezdovou cestou). Vizualní uplatnění je v případě většiny staveb pouze lokální, nejvýše položená část sídla figuruje ve výhledech přes údolí Zdobnice (okolí Rampuše).

Základní historické souvislosti:

Souvlastní bývalo samostatnou obcí, která byla roku 1949 přičleněna ke Zdobnici. Do druhé světové války bylo obývané německým obyvatelstvem, které se věnovalo zejména dřevorubectví a pálení uhlí. Ve druhé polovině 20. století v Souvlastní vzniklo JZD, v porevolučním období jeho význam poklesl. V současné době ve slouží především bydlení a rekreaci.

Vizuální projev zástavby:

Rozptýlenou zástavbu tvoří ve většině přízemní domy – zděné, méně roubené chalupy často dochovaného výrazu tradiční architektury, popř. kvalitně rekonstruované. Při několika domech stojí i hospodářské objekty (stodoly). Větší část objektů prošla rekonstrukcemi, při nichž byly ve většině zachovány jejich měřítko i hmoty. Kromě zachovalosti proporcí objektů je cenným rysem především zachovalost struktury horské zástavby. Domy stojí velmi nesouvisle při místní cestách v menších skupinách či izolovaně, a to i bez vazby na (zpevněnou) cestní síť.

Z uvedeného koloritu zřetelně vybočuje pouze hospodářský objekt velkého půdorysného měřítka situovaný v horní části sídla.

V poválečném období došlo k značnému (souvislému) rozšíření mimolesní zeleně. Stopy původní parcelace zemědělské půdy – lánového uspořádání jsou naopak patrné již omezeně (porostlé meze).

Podmínky ochrany KR a doplňující doporučení k ochraně KR:

- Novou výstavbu lze připustit v omezené míře při zachování nesouvislého uspořádání zástavby; prioritně ve vazbě na stávající cestní síť; respektovat obvyklou velikost stavebního pozemku v sídle (okolní zástavby)
- Při realizaci obytné výstavby i přestavbách dbát základních architektonických pravidel či forem venkovské zástavby v oblasti (viz kapitola A.3.5 – umístění v terénu, orientace vůči uliční čáře; v sídle obvyklý tvar střechy, půdorys, podlažnost, barevnost vnějších povrchů ad.)
- Nerozšiřovat účelovou zástavbu vybočující nad běžně měřítko obytných staveb
- Bránit nevhodným architektonickým zásahům u obytných staveb (přístavby narušující hmotu a půdorys především starší obytné zástavby)
- U doplňkových staveb ke stavbám hlavním (kolny, garáže atd.) ctít tradiční provedení a jednotný rámec se stavbami hlavními s odpovídajícími požadavky na půdorys objektu, podlažnost, tvar střechy
- Neoplocovat pozemky
- Zachovat hodnotnou sídelní zeleň; rozvíjet funkci zeleně uvnitř sídla a také s ohledem na začlenění do okolního krajinného rámce (u novostaveb)
- U terénních úprav respektovat původní/typickou modelaci terénu

Zástavba sídla nebyla podrobněji členěna.

obr. č. C.161: Výše položená část sídla s větší hmotou provozního objektu.

obr. č. C.162: Horská chalupa širšího půdorysu po renovaci s nezbytným výrazným listnatým solitérem.

obr. č. C.163: Kaple Panny Marie Královna Souvlastní

obr. č. C.164: Patrový zděný dům níže v údolí.

obr. č. C.166: Přízemní dům s vegetačním doprovodem druhově rozmanité zeleně.

obr. č. C.165: Roubená usedlost ve svahu níže v údolí.

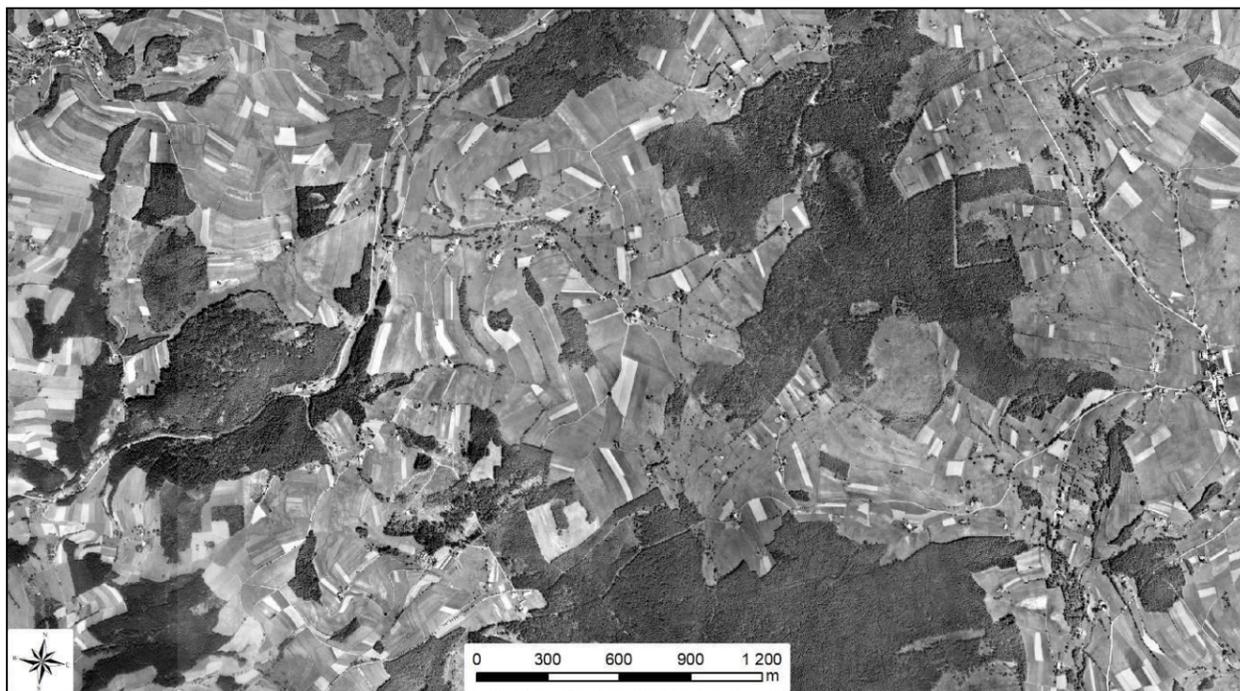
obr. č. C.167: Větší adaptovaná hmota zachovalých tvarů a proporcí.

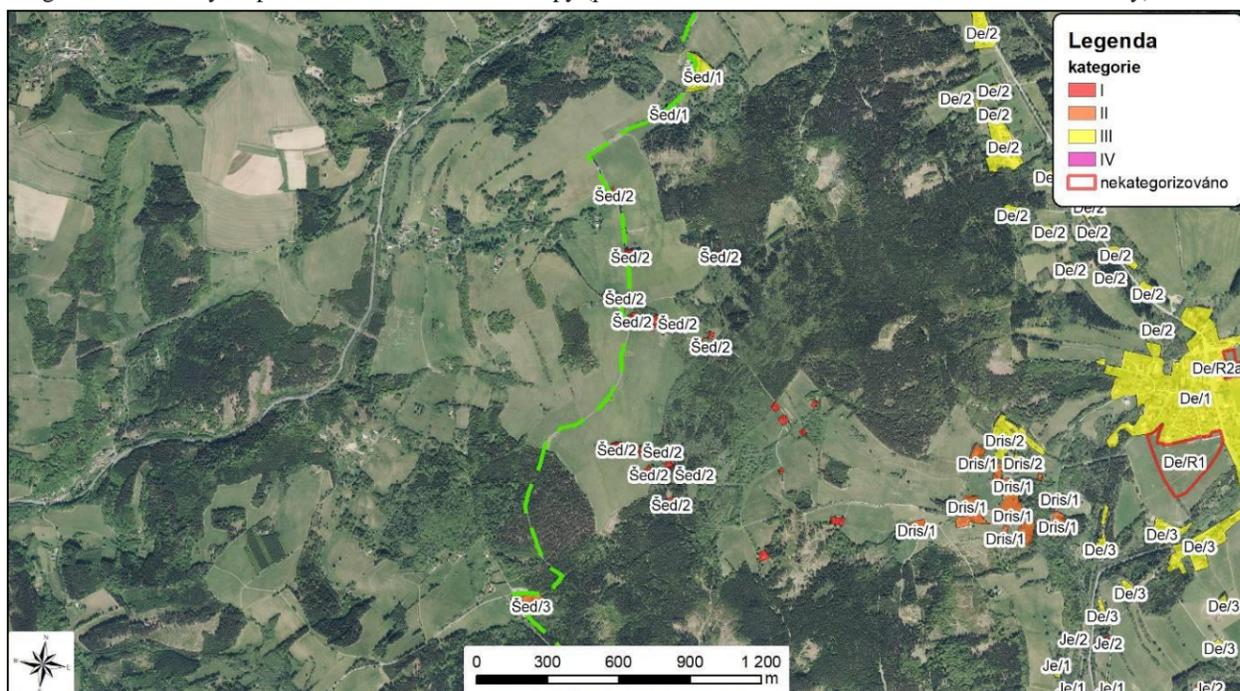
Sídlo	Šediviny				obec	Dobré			
					k. ú.	Šediviny, Rovné u Dobrého			
OKR	3	Dešensko			ČSÚ	1869	1930	1950	2011
MKR/pásmo	3.7	A	B	C	obyvatel	96	77	46	33
Kategorie	I.	II.	III.	IV.	domů	16	18	17	19

*včetně části sídla vně hranic CHKO

Archivní ortofotomapa (50. léta 20. století)

Kategorizace zástavby na podkladu aktuální ortofotomapy (přerušovaná zelená linie – hranice CHKO Orlické hory)

Indikátory a hodnoty:

plošná památková ochrana: ne

památkově chráněné objekty: ne

Pozice sídla v širším krajinném rámci:

Rozptýlená zástavba sídla je dislokována na převážně odlesněném rozvodném hřbetu (ve vrcholových či podvrcholových polohách) mezi údolím Koutského potoka na východně a zdrojnic Dědiny na západě při západní hranici CHKO. Severní část (segment) – Lesní Domov leží na severozápadních svazích Špičáku. Vizuální uplatnění zástavby, jejích částí, nastává z blízkých či nejdříve středních vzdáleností – k nejbližší vzrostlé zeleni.

Základní historické souvislosti:

První zmínky o obci Šediviny jsou z 16. století. Zdejší půdu počali půdu zúrodnovat němečtí sedláci, v okolí jejich usedlostí dodnes zůstaly velké plochy pastvin. V poválečném období jsou zdejší chalupy v převážně míře využity rekreačně.

Vizuální projev zástavby v CHKO:

Zástavba sídla je dislokována v poměrně rozlehlém území. Ve střední části vyniká působivá dominanta secesního kostela sv. Josefa postavená počátkem 20. století na místě dřívější kaple. V jeho okolí se nachází několik stavení včetně dvou novostaveb rodinných domů běžného měřítka. Jižně i severně od kostela stojí rozptýleně ve volné krajině či lesní zeleni rozšířené v poválečném období několik usedlostí. V severní části (na svazích Špičáku) se nachází rekreační areál Lesní Domov s rekreačními chatkami a horskou chatou Radost (již vně CHKO). Druhým segmentem jsou Rovenské Šediviny v jižní části s hlavním objektem Prázovy boudy a několika domy v jejím sousedství, z větší části postavené až v poválečném období.

Podmínky ochrany KR a doplňující doporučení k ochraně KR (pro část sídla v CHKO):**Obecná doporučení a podmínky ochrany KR:**

- Zachovat – nesnižovat projev dominanty kostela sv. Josefa
- Zachovat stávající urbanistickou strukturu s rozptýlenou zástavbou; v segmentech s nahuštěnou zástavbou nerozšiřovat rozsah zastavěného území
- Novou obytnou zástavbu umísťovat velmi omezeně; při její realizaci i přestavbách dbát základních architektonických pravidel či forem venkovské zástavby v oblasti (viz kapitola A.3.5 – umístění v terénu, v sídle obvyklý tvar střechy, půdorys, podlažnost, barevnost vnějších povrchů ad.)
- Novou zástavbu vhodně koncipovat s ohledem na přechod do nezastavěného území – doplnit o diferencované výsadby stanovištně odpovídající zeleně
- U doplňkových staveb ke stavbám hlavním (kolny, garáže atd.) ctít tradiční provedení a jednotný rámec se stavbami hlavními s odpovídajícími požadavky na půdorys objektu, podlažnost, tvar střechy
- Bránit nevhodným architektonickým zásahům u obytných staveb (přístavby narušující hmotu a půdorys především starší obytné zástavby)
- Uplatňovat ochranu staveb s dochovaným výrazem tradičního lidového stavitelství; usilovat o vhodné opravy a údržbu a zachovat jejich historický ráz
- U terénních úprav respektovat původní / typickou modelaci terénu

Zástavba sídla byla podrobněji rozčleněna celkově do 3 segmentů:

Še / 1 (kategorie III): Lesní Domov – nahloučená rekreační zástavba s dominantním objektem horské chaty Radost (již vně CHKO) a souborem typových chatek

Návrh ochrany:

- nerozšiřovat zástavbu v případě přestaveb nepřekračovat obvyklou výškovou hladinu a měřítko obytných staveb (nejvýše 1 nadzemní podlaží s podkrovím)

Še / 2 (kategorie I): rozptýlená zástavba přízemních horských – zděných i roubených chalup; dominanta kostela sv. Josefa.

Návrh ochrany:

- Zachovat hodnotný projev a působení dominanty kostela sv. Josefa ve výhledech z volné krajiny
- Prioritně neumísťovat novou zástavbu či pouze velmi omezeně – ojediněle při respektování měřítka stávající (okolní) zástavby; nepřekročit výškovou hladinu 1 nadzemního podlaží s podkrovím), nezahušťovat rozvolněnou či rozptýlenou strukturu zástavby
- Zachovat hodnotnou sídelní zeleň

Še / 3 (kategorie II): Rovenské Šediviny – skupina soustředěných objektů v blízkosti větší hmoty hlavní Prázovy boudy; zástavba částečně z poválečného období; rekonstrukce; na straně CHKO vymezení okrajem lesního porostu.

Návrh ochrany:

- nerozšiřovat zástavbu do CHKO (zachovat lesní okraj); v případě přestaveb udržet výškovou hladinu a měřítko (půdorys) stávajících objektů

obr. č. C.168: Kostel sv. Josefa s okolní zástavbou (novostavbami v pravé části snímku).

obr. č. C.169: Secesní kostel sv. Josefa.

obr. č. C.170: Zděný kříž pod lipami u místní cesty.

obr. č. C.171: Roubená chalupa u místní cesty severně od kostela.

obr. č. C.172: Jednoduchá hmota – jedna z chalup v rozptýlené zástavbě jižně od kostela.

obr. č. C.173: Lesní domov – ubytovací zařízení zvětšené přístavbami.

obr. č. C.174: Prázova bouda.

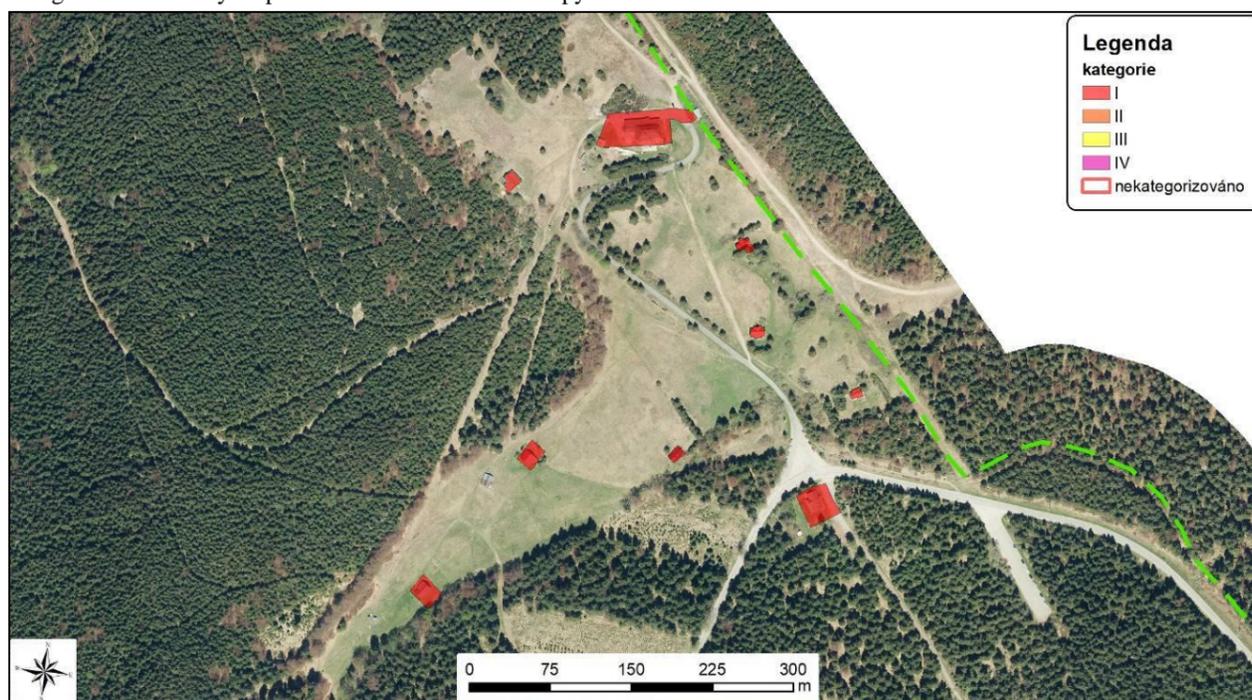

Sídlo	Šerlich				obec	Deštné v Orlických horách			
					k. ú.	Deštné v Orlických horách			
OKR	1	Orlický hřbet			ČSÚ	1869	1930	1950	2011
MKR/pásmo	1.4	I.	II.	III.	obyvatel	-	-	-	-
Kategorie	I.	II.	III.	IV.	domů	-	-	-	-

Archivní ortofotomapa (50. léta 20. století)

Kategorizace zástavby na podkladu aktuální ortofotomapy

Indikátory a hodnoty:	
plošná památková ochrana:	ne
památkově chráněné objekty:	ne

Pozice sídla v širším krajinném rámci:

Osídlená vysoko položená – vrcholová enkláva v sedle mezi Velkou Deštnou na jihu a Šerlichem na severu. Vlastní enkláva ve výhledech z okolí nefiguruje (výjimku představuje rozhledna na Velké Deštné), poskytuje však výhledy na lesnaté partie do severních i jižních směrů, a také do podhůří.

Základní historické souvislosti:

Dnes nejvíce frekventovaná lokalita Orlických hor v hřebenové poloze byla založena někdy na přelomu 17. a 18. století. Obyvatelé zde nacházeli obživu v lese, tkalcovstvím, pastevečtvím a také pašeráctvím. Vyhledávanou je známá Masarykova chata, postavená ve 20. letech minulého století. Jejím otevření byl přítomen také Alois Jirásek. Díky dobrému dopravnímu spojení (silnice II/311; parkoviště) Šerlich představuje vyhledávané místo pro nástup na hřebenové túry (peší, lyžařské). Je zde v provozu sjezdovka. Okolní zástavba slouží individuální rekreaci.

Vizuální projev zástavby:

Zástavbu tvoří několik rozptýlených přízemní roubených domů – upravených chalup situovaných na hřebeni i níže ve svahu, z většiny s bezprostředním vegetačním doprovodem (mimolesní zelení). Dominantním objektem je dvoupatrová turistická Masarykova chata s charakteristickou siluetou, postavená v letech 1924-25. V její blízkosti je umístěna busta T.G.M.

Podmínky ochrany KR a doplňující doporučení k ochraně KR:**Obecná doporučení a podmínky ochrany KR:**

- Zachovat dominantní projev Masarykovy chaty; prioritně neumísťovat novou zástavbu
- V případě přestaveb či rekonstrukcí respektovat stávající měřítko – půdorys a výškovou úroveň objektů (podlažnost), umístění v terénu, orientaci; tvar střechy, barevnost vnějších povrchů ad.)
- Bránit nevhodným architektonickým zásahům (přístavby narušující hmotu a půdorys domů)
- Uplatňovat ochranu staveb s dochovaným výrazem tradičního lidového stavitelství; usilovat o vhodné opravy a údržbu a zachovat jejich historický ráz
- Neoplocovat pozemky
- Zachovat hodnotnou sídelní zeleň; rozvíjet funkci zeleně uvnitř sídla
- U terénních úprav respektovat původní/typickou modelaci terénu

Zástavba sídla nebyla podrobněji členěna.

obr. č. C.175: Masarykova chata; v pozadí Velká Deštná.

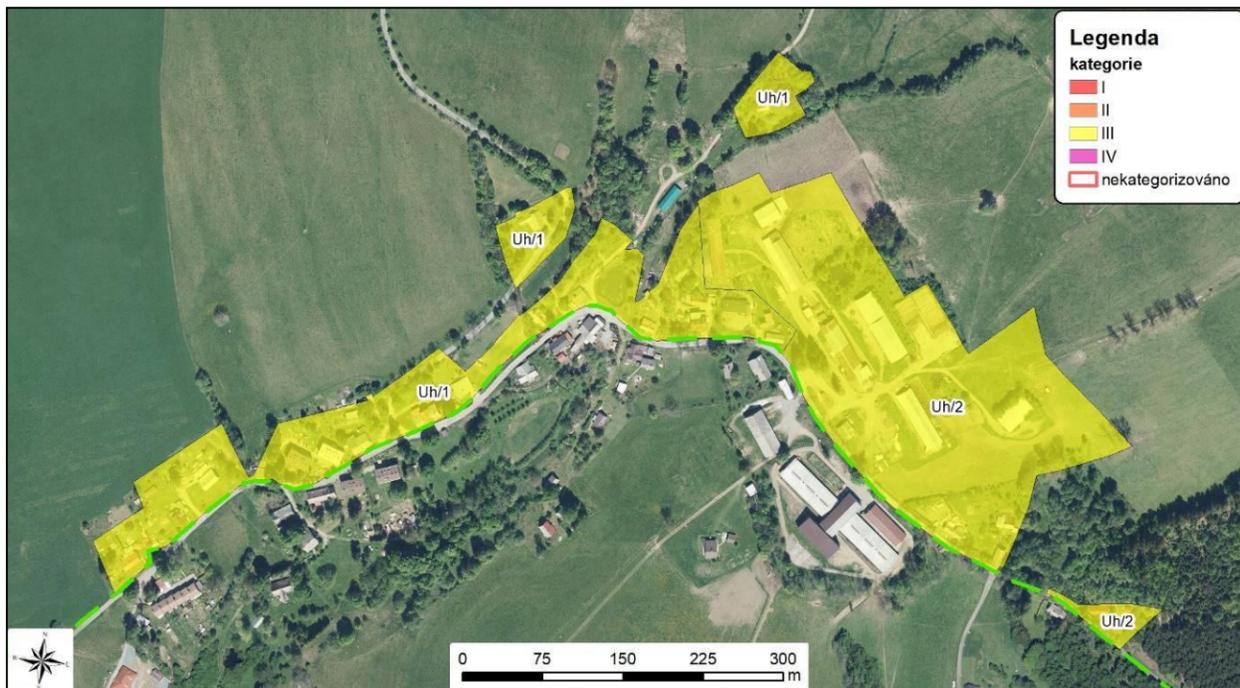
Sídlo	Uhřínov				obec	Liberk			
					k. ú.	Velký Uhřínov			
OKR	4	Libersko			ČSÚ	1869	1930	1950	2011
MKR/pásmo	4.1	A	B	C	obyvatel	375	335	113	116
Kategorie	I.	II.	III.	IV.	domů	57	80	64	44

*včetně části sídla vně hranic CHKO

Archivní ortofotomapa (50. léta 20. století)

Kategorizace zástavby na podkladu aktuální ortofotomapy (přerušovaná zelená linie – hranice CHKO Orlické hory)

Indikátory a hodnoty:

plošná památková ochrana: ne

památkově chráněné objekty: ne

Pozice sídla v širším krajinném rámci:

Sídlo v údolí horního toku Uhřínovského potoka na jižním či jihozápadním úbočí Podolského kopce. Zástavba je rozložena podél silnice, která zde tvoří hranici CHKO, a při místní odbočce. Vizualní uplatnění zástavby nastává omezeně z výše položených odlesněných svahů. Nižší v údolí (vně CHKO) se zástavba více neuplatňuje – díky hojné zeleni při jejím spodním okraji, nad níž vystupuje dominanta barokního kostela sv. Vavřince stojí již vně hranic CHKO.

Základní historické souvislosti:

Nejstarší dějiny Uhřínova (a okolních osad) souvisejí se vznikem hradu Skuhrova (konec 13.století, Mutina Skuhrovský ze Skuhrova), podhradí, panství téhož jména a hradů Hlodný a Nový hrad. První písemná zmínka je z roku 1354.

Ve vsi je v provozu areál zemědělské velkovýroby. Větší část zástavby slouží bydlení.

Vizuální projev zástavby v CHKO:

Dominantním prvkem zástavby je rozsáhlý výrobní areál složený z většího počtu provozních objektů (zasahující přes silnici vně CHKO) ve východní části sídla, který tvoří větší polovinu rozsahu zastavěného území (sídla v rámci CHKO). Ve výše položené části výrobního areálu nad silnicí (v CHKO) stojí nižší objekty.

Obytnou zástavbu v západní části sídla (částečně také v sousedství výrobního areálu) tvoří vzhledově pestrá směsice převážně zděných domů, přízemních i patrových. Stojí zde starších usedlostí, při silnici pak doplněných poválečnou zástavbou včetně patrových bytovek. Archeologický skanzen středověké vesnice Villa Nova západně od sídla se vizuálně neuplatňuje.

Podmínky ochrany KR a doplňující doporučení k ochraně KR (pro část sídla v CHKO):**Obecná doporučení a podmínky ochrany KR:**

- Zachovat rozvolněnou strukturu zástavby s možným doplněním při stávající cestní síti; zástavbu prioritně nerozšiřovat výše do svahu
- Při realizaci obytné výstavby i přestavbách dbát základních architektonických pravidel či forem venkovské zástavby v oblasti (viz kapitola A.3.5 – umístění v terénu; v sídle obvyklý tvar střechy, půdorys, podlažnost, barevnost vnějších povrchů ad.); respektovat obvyklou velikost stavebního pozemku v sídle (okolní zástavby)
- U doplňkových staveb ke stavbám hlavním (kolny, garáže) ctít tradiční provedení a jednotný rámec se stavbami hlavními s odpovídajícími požadavky na půdorys objektu, podlažnost, tvar střechy
- Bránit nevhodným architektonickým zásahům u obytných staveb (přístavby narušující hmotu a půdorys především starší obytné zástavby)
- Zachovat hodnotnou sídelní zeleň; rozvíjet funkci zeleně uvnitř sídla a také s ohledem na přechod sídla do nezastavěného území (u novostaveb)
- U terénních úprav respektovat původní / typickou modelaci terénu
- Nerozšiřovat zástavbu bytových domů a plošný rozsah výrobního areálu – především výše do svahu (severním směrem)

Zástavba sídla byla podrobněji rozčleněna celkově do 2 segmentů:

Uh / 1 (kategorie II): vzhledově rozmanitá (nejednotná) zástavba v západní části sídla.

Návrh ochrany:

- Zachovat stávající rozvolněné uspořádání zástavby; novou výstavbu v omezené míře situovat prioritně v blízkosti průjezdní silnice
- Měřítko a výškovou hladinu nové výstavby přizpůsobit okolní zástavbě; prioritně 1 nadzemní podlaží + podkroví
- Udržet stávající výškovou hladinu staveb (při rekonstrukcích) a orientací domů
- Nerozšiřovat zástavbu bytových domů; zachovat stávající výškovou hladinu bytové zástavby včetně sedlových střech

Uh/ 2 (kategorie III): převážně výrobní zástavba ve východní části sídla.

Návrh ochrany:

- Nerozšiřovat plošný rozsah výrobního areálu; prioritně výše do svahu
- Zachovat (nezvyšovat) stávající výškovou hladinu provozních objektů

obr. č. C.181: Dominanta kostela sv. Vavřince.

obr. č. C.182: Usedlost s hospodářskou částí v úhlovém uspořádání v severní části sídla.

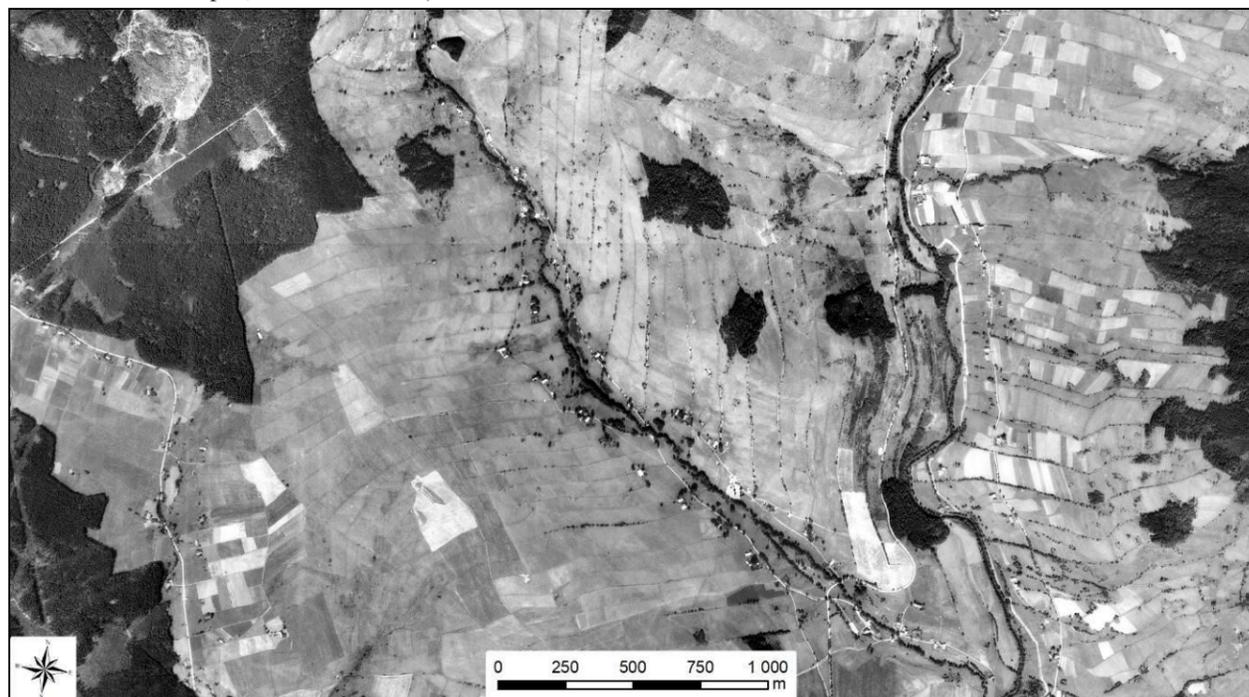

obr. č. C.183: Patrový dům při hlavní průjezdní silnici (křižovatka s místní odbočkou na Pičberk).

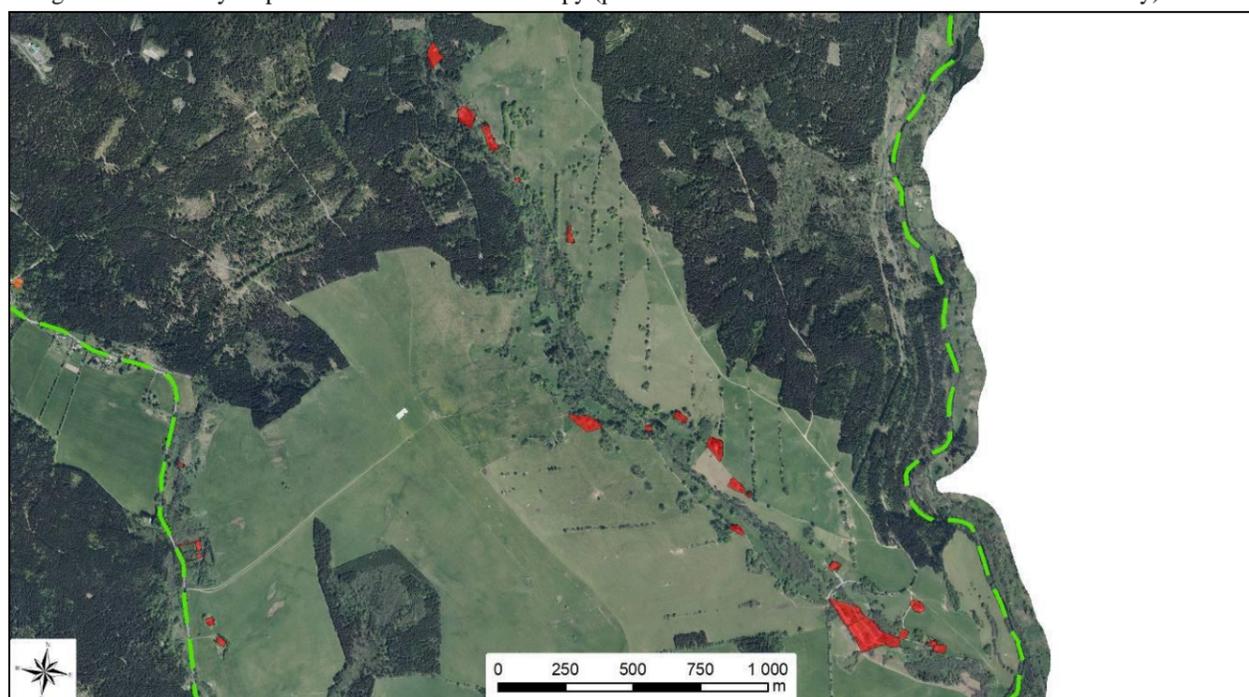

Sídlo	Vrchní Orlice				obec	Bartošovice v Orlických horách			
					k. ú.	Vrchní Orlice			
OKR	2	Divoká Orlice			ČSÚ	1869	1930	1950	2011
MKR/pásma	2.10	A	B	C	obyvatel	325	203	-	1
Kategorie	I.	II.	III.	IV.	domů	78	59	58	3

Archivní ortofotomapa (50. léta 20. století)

Kategorizace zástavby na podkladu aktuální ortofotomapy (přerušovaná zelená linie – hranice CHKO Orlické hory)

Indikátory a hodnoty:

plošná památková ochrana:	ne
památkově chráněné objekty:	kostel sv. Jana Nepomuckého

Pozice sídla v širším krajinném rámci:

Rozvolněná či již spíše rozptýlená zástavba se nachází na obou březích odlesněného údolí Hadince. Silnějším vizuálnímu uplatnění domů v okolní krajině, než pouze jednotlivě v dílčích průhledech, brání hojná mimolesní zeleň na svazích. Ve výhledech z větších vzdáleností figurují dominantní prvky zástavby níže v údolí – pod silnicí II/311, především dominanta kostela sv. Jana Nepomuckého.

Základní historické souvislosti:

Bývalá pohraniční ves se je připomínána od roku 1567. V současné době velmi prořídla zástavba (oproti polovině minulého století) slouží převážně rekreaci. Nachází se zde menší zemědělský provoz.

Vizuální projev zástavby:

Torzo původní zástavby výše v údolí tvoří převážně přízemní chalupy zachovalých proporcí po renovacích, občas s přístavbami (v horní části). Větší patrovou hmotu reprezentuje horská chata Sokola Malšovice (Haďák) v nejvyšší části. Objekty jsou organicky zapojeny do svažitého terénu. Místy se vyskytují zbořiště. V okolí zástavby jsou do současnosti velmi zřetelné znaky původní parcelace zemědělské půdy – porostlé meze stoupající do svahů po obou stranách údolí.

Zástavba níže v údolí je více diferencována – typologicky i měřítkem. Krajinářsky působivou dominantu tvoří kostel sv. Jana Nepomuckého (zasluhující renovaci), jehož projev v krajině posiluje izolovaná pozice bez (vzrostlé) zeleně v okolí. Při kostele stojí kříž, naproti němu pomník německým obětem I. světové války. Níže u potoka se nachází 4 roubené usedlosti, v jejich blízkosti pak výrobní objekty na delších půdorysech. Dominantním prvkem zástavby je také široká a vysoká patrová rouvená hmota Samoty na Hadinci, adaptovaná z původní usedlosti.

Podmínky ochrany KR a doplňující doporučení k ochraně KR:

- Zachovat – nesnižovat projev dominanty kostela Jana Nepomuckého v zástavbě sídla i ve volné krajině
- Novou výstavbu lze připustit ve velmi omezené míře (ojediněle) při zachování nesouvislého uspořádání zástavby; prioritně ve spodní části sídla; respektovat obvyklou velikost stavebního pozemku v sídle (okolní zástavby)
- Při realizaci obytné výstavby i přestavbách dbát základních architektonických pravidel či forem venkovské zástavby v oblasti (viz kapitola A.3.5 – umístění v terénu, orientace vůči uliční čáře; v sídle obvyklý tvar střechy, půdorys, podlažnost, barevnost vnějších povrchů ad.)
- Nerozšiřovat účelovou zástavbu vybočující nad běžně měřítko obytných staveb
- U doplňkových staveb ke stávajícím hlavním (kolny) ctít tradiční provedení a jednotný rámec se stávajícími s odpovídajícími požadavky na půdorys objektu, podlažnost, tvar střechy
- Bránit nevhodným architektonickým zásahům u obytných staveb (přístavby narušující hmotu a půdorys především starší obytné zástavby)
- Neoplocovat pozemky
- Zachovat hodnotnou sídelní zeleň (meze); rozvíjet funkci zeleně uvnitř sídla a také s ohledem na začlenění do okolního krajinného rámce (u novostaveb)
- U terénních úprav respektovat původní / typickou modelaci terénu

Zástavba sídla nebyla podrobněji členěna.

VO / R1: plocha výroby a skladování – zemědělská malovýroba; zázemí pastevního areálu v okolí Samoty u Hadince ve spodní části sídla; travní porost.

Doporučení a podmínky ochrany KR: potenciální výstavbu (změnu využití) prověřit zpracováním případového hodnocení KR.

obr. č. C.184: V popředí výrobní zástavba; v pozadí pod kostel sv. Jana Nepomuckého (a vrch Czerniec v Polsku).

obr. č. C.185: Kostel sv. Jana Nepomuckého.

obr. č. C.186: Jedno z mála zbylých (roubených) stavení níže pod kostelem.

obr. č. C.187: Samota u Hadince – výrazný vysoký převážně dřevěný (přestavěný) rekreační objekt nad levým břehem Hadince.

obr. č. C.188: Velká hmota hospodářského objektu níže v údolí při toku Hadince.

obr. č. C.189: Horská chata Sokola Malšovice na samotě výše v údolí.

obr. č. C.190: Zděná kaplička při cestě na Hadinec.

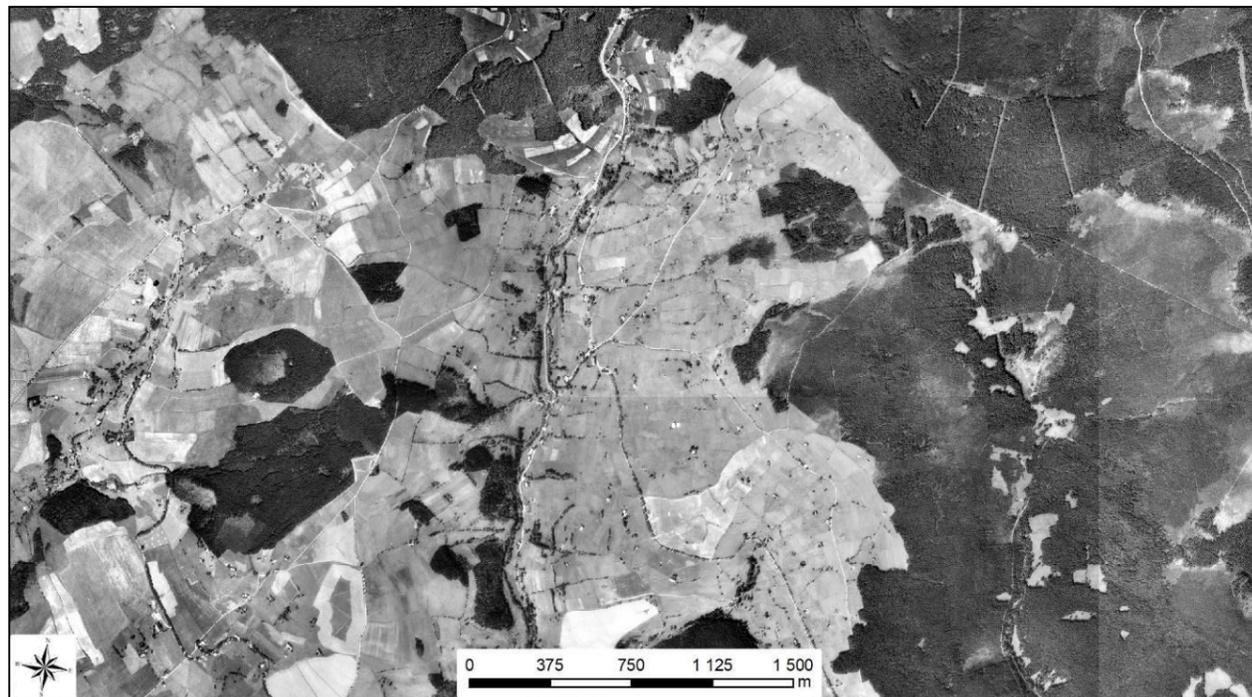

obr. č. C.191: Zástavba usedlostí výše v údolí Hadince.

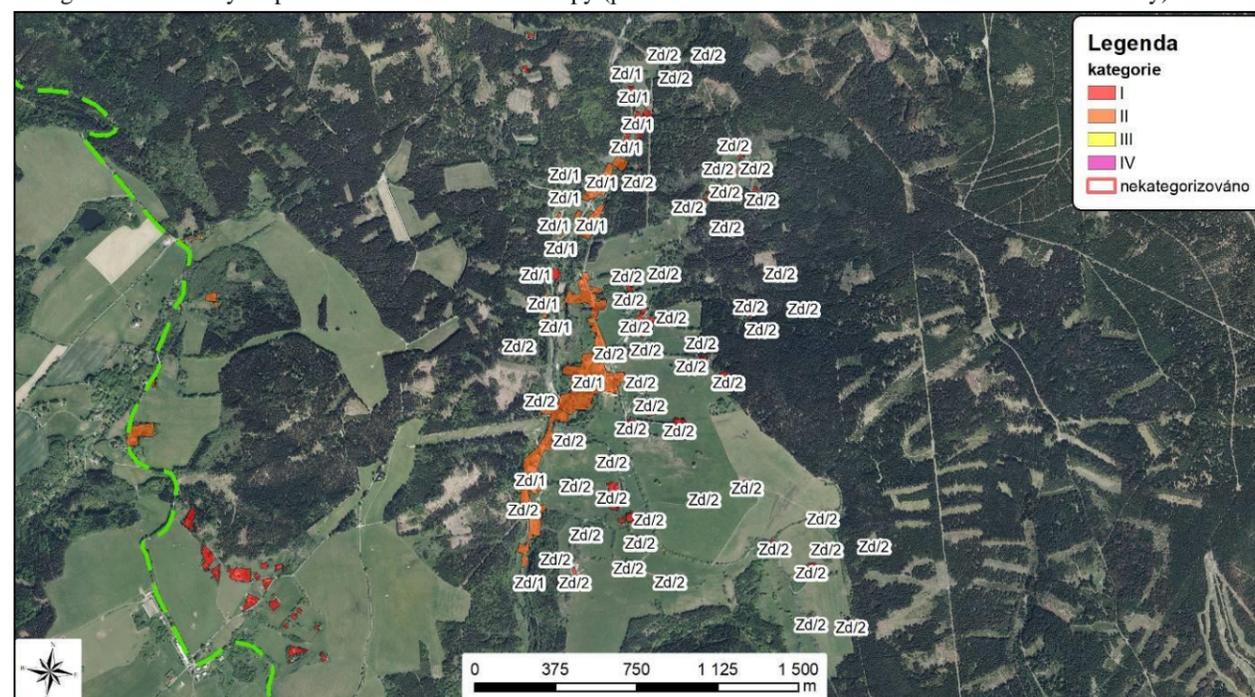

Sídlo	Zdobnice				obec	Zdobnice			
					k. ú.	Velká Zdobnice, Malá Zdobnice			
OKR	1 / 5	Orlický hřbet / Rokytlicko			ČSÚ	1869	1930	1950	2011
MKR/pásma	1.1 / 5.1	A	B	C	obyvatel	1 489	1 080	75	62
Kategorie	I.	II.	III.	IV.	domů	223	299	256	19

Archivní ortofotomapa (50. léta 20. století)

Kategorizace zastavby na podkladu aktuální ortofotomapy (přerušovaná zelená linie – hranice CHKO Orlické hory)

Indikátory a hodnoty:

plošná památková ochrana:	ne
památkově chráněné objekty:	kostel Krista Dobrého Pastýře, silniční most se sochami, kaple Kunštátská (mimo zástavbu), socha sv. Jana Nepomuckého

Pozice sídla v širším krajinném rámci:

Plošně rozlehlejší zástavba vyplňuje údolí Zdobnice a jeho především levostranné (východní) svahy. Na protější stranu údolí zástavba vystupuje místy pouze do nižších poloh. Vizuální uplatnění (výše položené) zástavby nastává nesouvisle z otevřených poloh na svazích. Nejvýše položené části zástavby (kaple sv. Anny) poskytují výhledy i do podhůří.

Základní historické souvislosti:

Počátek psané historie obce Zdobnice – německy původně Wrobnitz, následně Stobnitz a později Stiebnitz (v místním nářečí „Stiemms“), spadá na přelom 16. a 17. století, i když farní kronika uvádí nedoložené rok 1500. Život místních byl jako jinde v horách spojen se získáváním surovin a následně výrobě – dřevařství, sklářství, hornictví, přicházející němečtí osadníci zde zaváděli řemeslnou výrobu. Velké množství pokácených kmenů bylo plaveno po místních říčkách a řekách do Orlice a Labe a dopravováno až do Kutné Hory, kde bylo používáno jako v ýdřeva důlních štol při dolování stříbrné rudy v císařských dolech kutnohorské mincovny. Když byly dodávky dřeva kutnohorskému mincovnímu úřadu v době třicetileté války přerušeny, dostali dřevaři se svými rodinami povolení odlesněné plochy na svahu nad řekou trvale osídlit. Tak vznikla dřevařská osada a následně obec Zdobnice.

Obec zásadně postihl poválečný odsun obyvatelstva. Současnost obce je spojena s hojnou rekreací (lyžařský areál). Údolím při toku Zdobnice vede silnice II/310.

Vizuální projev zástavby:

Jedno z větších (rozlehlejších) sídel Orlických hor s typickým rozšířením zástavby v údolí – blízkosti toku, od něhož vystupuje do okolních svahů (zde převážně jednostranně na levém břehu).

Rozvolněná zástavba níže v údolí je oproti svažitým partiím souvislejší i diferencovanější. Stojí zde zachovalé přízemní i patrové usedlosti často na obdélných půdorysech s orientací při hlavní (údolní) cestě, za tokem Zdobnice místy se štítovou orientací. V údolní zástavbě se vyskytují větší hmoty usedlostí, objektů adaptovaných k rekreaci (Penzion Jílovanka) či poválečných ubytovacích zařízení (Hotel Zdobnice). Při cestě do Říček (směrem ke kostelu pak stojí větší hmoty včetně dvoupatrových bytovek.

Pozdně barokní kostel Krista Dobrého Pastýře při cestě do Říček se uplatňuje z výše odlesněných svahů a dílčích výhledů z protější strany údolí. V poválečném období v jeho blízkosti přibýlo či bylo zrekonstruováno několik objektů včetně dvou rekreačních novostaveb v nedávném období.

Rozptýlená zástavba výše na svazích, v poválečném období prořídlá, je částečně skrytá v lesním porostu – rozšířeném v poválečném období. I zde řada objektů prošla rekonstrukcemi (Chata Vyhlička), vyskytují se však horská přízemní stavení či chalupy zachovalých proporcí citlivě umístěná ve svažitém terénu s blízkou zelení. Dva seníky na svazích doprovodnou zeleň postrádají. V poválečném období bylo postaveno i pár rekreačních chat. Nejvýše ve svahu při hranici lesa stojí kaple sv. Anny se zvoničkou (výhledové místo do údolí), bohatá je i drobná sakrální architektura – kříže, kapličky, sochy u kostela.

Původní členění svahů mezemi je zachováno pouze částečně, výrazný krajinnotvorný prvek tvoří stromořadí při cestě do Říček.

Podmínky ochrany KR a doplňující doporučení k ochraně KR:

Obecná doporučení a podmínky ochrany KR:

- Zachovat – nesnižovat projev dominanty kostela Krista Dobrého Pastýře v zástavbě sídla i ve volné krajině
- Zachovat rozložení zástavby v rozvolněné či (na svazích) v rozptýlené struktuře; novou výstavbu prioritně situovat ve vazbě na existující cestní síť; respektovat obvyklou velikost stavebního pozemku v sídle (okolní zástavby); udržet potřebný odstup
- Při realizaci obytné výstavby i přestavbách dbát základních architektonických pravidel či forem venkovské zástavby v oblasti (viz kapitola A.3.5 – umístění v terénu, orientace vůči uliční čáře; v sídle obvyklý tvar střechy, půdorys, podlažnost, barevnost vnějších povrchů ad.)
- Novou zástavbu vhodně koncipovat s ohledem na přechod do nezastavěného území – doplnit o diferencované výsadby stanovištně odpovídající zeleně
- U doplňkových staveb ke stavbám hlavním (kolny, garáže atd.) ctít tradiční provedení a jednotný rámeček se stavbami hlavními s odpovídajícími požadavky na půdorys objektu, podlažnost, tvar střechy
- Bránit nevhodným architektonickým zásahům u obytných staveb (přístavby narušující hmotu a půdorys především starší obytné zástavby)
- Zachovat hodnotnou sídelní zeleň, rozvíjet funkci zeleně uvnitř sídel a také s ohledem na přechod sídla do nezastavěného území; novou zástavbu (včetně stávající) vhodně koncipovat s ohledem na přechod do nezastavěného území – doplnit o diferencované výsadby stanovištně odpovídající zeleně; bránit potenciálně nežádoucímu rozšiřování zeleně (zarůstání ve volné krajině)
- U terénních úprav respektovat původní / typickou modelaci terénu
- Uplatňovat důslednou ochranu dochovaných staveb lidové architektury a drobné (sakrační) architektury

Zástavba sídla byla podrobněji rozčleněna celkově do 2 segmentů:

Zd / 1 (kategorie II): vzhledově, hmotově i funkčně různorodá zástavba níže v údolí v rozvolněném uspořádání; horské chalupy, rodinné domy, ubytovací zařízení, výrobní objekty.

Návrh ochrany:

- Při nové výstavbě zachovat rozvolněné uspořádání zástavby; měřítko a výškovou hladinu nové výstavby přizpůsobit okolní zástavbě; prioritně přízemní domy (1 nadzemní podlaží + podkroví)
- Prioritně dále nezahušťovat zástavbu v okolí kostela Krista Dobrého Pastýře
- Udržet stávající výškovou hladinu staveb (při rekonstrukcích)

Zd / 2 (kategorie I): rozptýlená zástavba na svazích včetně dominanty kostela Kostel Krista Dobrého pastýře; usedlosti zachovalého horského výrazu, přestavby, novostavby, chaty.

Návrh ochrany:

- Zachovat stávající rozptýlené uspořádání zástavby; novou výstavbu v omezené míře (v počtu nejvýše jednotek domů) situovat při stávající cestní síti
- Měřítko a výškovou hladinu nové výstavby přizpůsobit okolní zástavbě; nepřekračovat výškovou úroveň 1 nadzemního podlaží + podkroví
- Udržet stávající výškovou hladinu staveb (při rekonstrukcích) a orientací domů
- Zachovat stromořadí při cestě do Říček a další hodnotnou krajinnotvornou zeleň

obr. č. C.192: Část sídla v levostranné části údolí s dominantou kostela Krista Dobrého pastýře.

obr. č. C.193: Domy ve svahu na pravém břehu Zdobnice.

obr. č. C.195: Hotel Zdobnice při hlavní průjezdní cestě.

obr. č. C.194: Horské chalupy výše ve svahu nad levým břehem v severní části sídla.

obr. č. C.196: Bytové či apartmánové domy netradiční architektonické formy ve svahu při cestě ke kostelu.

C.3 Odloučené sídelní enklávy

název	k. ú.	MKR / pásmo ochrany	základní charakteristika	základní doporučení
Čertův Důl	Malá Zdobnice	1.8 / B	Údolní rozvolněná rekreačně využívaná zástavba usedlostí bývalé osady při Čertovodském potoce.	Neumísťovat novou zástavbu; zachovat využití půdy v okolí – luční enklávu.
Kamenec	Velký Uhřínov	1.6 / B	Osada v údolí Zdobnice, kterou prochází silnice II/310. Necelá desítka domů, včetně poválečné rekreační výstavby. Větší adaptovaná chalupa Kamenec.	Neumísťovat novou zástavbu (zejména rekreačních chat).
Mnichová	Jedlová v Orlických horách	3.9 / A	Izolovaná osada s několika usedlostmi v luční enklávě nad soutokem Bělé s Huťským potokem; rekreační využití	Neumísťovat novou zástavbu; zachovat využití půdy v okolí – luční enklávu.
Ochoz	Bělá u Liberka	5.6 / A	Několika stavení nad údolím Zdobnice – Přední Ochoz a Zadní Ochoz s několika chalupami, v nekompaktním uspořádání většinou při místní cestě (hranici CHKO).	Ojedinelé doplnění zástavby lze připustit při hlavní silnici při zachování její rozvolněné struktury.
Pádolí	Velký Uhřínov	4.1 / B	Rozptýlená zástavba (dřívější osady Pádolí či Podolí) v odlesněném prostoru (dříve rozlehlejší) na východním a severním úbočí Podolského kopce; bývalý zámeček dnes v lese, využívaný k rekreaci jako penzion.	Neumísťovat novou zástavbu; zachovat využití půdy v okolí – luční enklávu.
Popelov	Nebeská Rybná	5.4 / A	Izolovaná osada s několika usedlostmi v luční enklávě nad soutokem Zdobnice a Řičky; rekreační využití	Neumísťovat novou zástavbu; zachovat využití půdy v okolí – luční enklávu.
Potoky	Kláštorec nad Orlicí	2.12 / A	Menší skupina domů v údolí – na levém břehu Černého potoka; ve spodní části svažité odlesněné enklávy	Neumísťovat novou zástavbu (výše do svahu); zachovat využití půdy v okolí – luční enklávu
Šerlišský mlýn	Deštné v Orlických horách	1.3 / A	Samota v údolí vysoko Šerlišském dole; Bývalý mlýn přestavěný na výletní hostinec, dnes Hotel; další rekreační objekty (Barborka, Kačenka); turisticky vyhledávané místo.	Beze změn; nerozšiřovat zástavbu v okolí; zachovat stávající kolorit; nezvyšovat rekreační kapacity.
Strakovec	Dobré, Lomy u Osečnice	3.8 / B	Skupina chalup a nízký účelový objekt v exponované poloze – na hřebeni nad údolím Koutského potoka, při západní hranici CHKO.	Neumísťovat novou zástavbu; nerozšiřovat účelovou (výrobní zástavbu) zachovat využití půdy v okolí – luční enklávu.
Tisovec	Malý Uhřínov, Velký Uhřínov	3.11 / A	Zbytková luční enkláva na levostranných svazích údolí Bělé (Antoniina údolí); několik rekreačně využívaných chalup.	Beze změn; nerozšiřovat zástavbu v okolí; zachovat stávající kolorit.
Údolí Bělé	Skuhrov nad Bělou, Osečnice, Malý Uhřínov, Lomy u Osečnice	IV - 6 - b / B	Rozptýlená zástavba v údolí Bělé (Antoniině údolí)	Neumísťovat novou zástavbu.
Údolí Zdobnice	Velká Zdobnice, Malá Zdobnice, Kunčina Ves u Zdobnice, Souvlastní, Nebeská Rybná	5.2 / A 5.3 / B 5.4 / A	Nesouvisle rozmístěná vzhledově rozmanitá zástavba samostatně či ve skupinách stojících domů (chalup, rekreačních objektů včetně novostaveb) v menších odlesněných polohách při toku v údolí Zdobnice (a Dřevěném údolí).	Prioritně neumísťovat novou zástavbu či pouze zcela ojedinelé v odlesněných polohách.
Údolíčko	Panské Pole	2.11 / B	Drobná osada s několika staveními (částí původní zástavby) a kaplí při silnici II/319 (hranici CHKO).	Neumísťovat novou zástavbu.

obr. č. C.197: Horská chalupa Kamenec.

obr. č. C.198: Mnichová.

obr. č. C.203: Tisovec.

obr. č. C.204: Usedlost v údolí Zdobnice.

obr. č. C.199: Pádolí.

obr. č. C.200: Popelov.

obr. č. C.205 a obr. č. C.206: Kaple Panny Marie a usedlost dále od silnice v osadě Údolíčko.

obr. č. C.201: Hotel Šerlišský Mlýn.

obr. č. C.202: Strakovec.

obr. č. C.207: Čertův Důl.

Použité informační zdroje:

Literatura:

- Bukáček, R., Matějka, P. (1997): Hodnocení krajinného rázu v CHKO ČR, Ochrana přírody, r. 85, č. 2.
- Culek M. a kol. (1996): Biogeografické členění České republiky, Enigma, Praha
- Culek, M. a kol. (2005): Biogeografické členění České republiky II. díl, AOPK ČR, Praha.
- Demek, J. a kol. (1987): Zeměpisný lexikon ČSR. Hory a nížiny. Academia, Praha.
- Forman, R. T. T., Godron M. (1993): Krajinná ekologie, Academia, Praha 1993 (český překlad)
- kol.: Plán péče o CHKO Orlické hory na období 2015–2024; AOPK ČR
- Kuča, K. (1996 - 2011): Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku; nakladatelství: Libri, Praha 1996 - 2011
- Löw J., Míchal, I. (2003): Krajinný ráz, Lesnická práce, s.r.o., Kostelec nad Černými lesy.
- Muranský, S. (1977): Krajinařské hodnocení území, SČSZ, sv. 79.
- Rigasová, M. (2007): Projekt záchrany a obnovy komponované krajiny Mikulovska-Falkensteinska; in Sborník Regionálního muzea v Mikulově.
- Sádlo, J. a kol. (2008): Krajina a revoluce; významné přelomy ve vývoji kulturní krajiny českých zemí. Malá Skála, Praha.
- Škabrada, J. (1996): Lidová architektura, ČVUT, Praha.
- Vařeka, J., Frolec, V. (2007): Lidová architektura, encyklopedie; Grada Publishing, a. s., Praha.
- Vorel, I. a kol. (2004): Metodický postup posouzení vlivu navrhované stavby, činnosti nebo změny využití území na krajinný ráz, ČVUT, Praha.
- Wieser, S. (2011): Preventivní hodnocení krajinného rázu CHKO Orlické hory.

Internetové zdroje:

- <http://www.monumnet.npu.cz/>
- https://www.czso.cz/csu/czso/iii-pocet-obyvatel-a-domu-podle-kraju-okresu-obci-a-casti-obci-v-letech-1869-2011_2015
- <http://drusop.nature.cz/>
- <http://geoportal.gov.cz/arcgis/services>
- webové stránky obcí v CHKO Orlické hory